A. STRUGAȚKI, B. STRUGAȚKI

ÎNTOARCEREA

A. STRUGAȚKI, B. STRUGAȚKI

ÎNTOARCEREA

AMIAZA VEACULUI AL XXII-LEA

În romînește de IGOR BLOCK

EDITURA TINERETULUI

Coperta de GH. TOFAN

А. СТРУГАЦКИЙ
Б. СТРУГАЦКИЙ

ВОЗВРАЩЕНИЕ

Детгиз, 1962

CEI DOI DE PE „TAIMÎR"

BĂTRÎNUL

Cînd se întoarse ajutorul, dispecerul stătea ca şi mai înainte în faţa ecranului, cu capul aplecat şi cu mîinile vîrîte pînă la cot în buzunare. În adîncul ecranului, brăzdat în lung şi-n lat de liniile coordonatelor, se deplasa încet un punct luminos.

— Unde e acum? întrebă ajutorul.

Dispecerul răspunse scurt, fără a întoarce capul:

— A trecut pe deasupra Madagascarului. Nouă megametri.

— Nouă megametri... repetă ajutorul. Ce viteză are?

— Aproape să atingă viteza circulară... Ce te frămînţi aşa? Ce mai vrei? urmă dispecerul, întorcîndu-se.

— Fii calm, te rog, spuse ajutorul. N-ai ce să-i faci... A atins Oglinda Principală.

Dispecerul trase adînc aer în piept şi se aşeză pe unul din braţele fotoliului, fără a-şi scoate mîinile din buzunare.

— Ne-mer-ni-cul! bombăni.

— De ce vorbeşti aşa?... replică ajutorul, cu un glas care trăda îndoiala. S-o fi întîmplat ceva... Comenzile defecte...

Rămaseră o vreme tăcuţi. Punctul alb înainta mereu, traversînd oblic ecranul.

— Cum a îndrăznit să intre în zona staţiilor dacă avea comenzile defecte! spuse dispecerul. Ce ticăloşie!... De ce nu comunică indicativele?

— Comunică totuşi ceva...

— Astea nu-s indicative. Aiureală!

— Sînt, totuşi, spuse încet ajutorul. E o anumită frecvenţă...

— „Frecvenţă, frecvenţă" !... şuieră printre dinţi dispecerul.

Ajutorul se aplecă înspre ecran, examinînd miop cifrele de pe reţeaua de coordonate. Apoi se uită la ceas şi spuse :

— Peste puţin va trece de staţia Gama. Să vedem cine e.

Dispecerul rămase tăcut, căci n-avea chef de vorbă. Se gîndea ce s-ar mai putea face. S-a făcut tot ce trebuia. Toate zborurile au fost sistate. S-a interzis orice sosire. Toate staţiile din apropierea Pămîntului au fost puse în stare de alarmă. Tournin pregăteşte roboţii de avarie...

Dispecerul dibui microfonul pe care-l avea la piept şi spuse :

— Tournin, ce-i cu roboţii ?

Cel întrebat răspunse cu oarecare întîrziere :

— Le dau drumul peste cinci-şase minute. După ce pornesc, am să vă comunic.

— Tournin, urmă dispecerul, te rog fă bine şi nu te mai codi atîta. Grăbeşte-te !

— Eu nu mă codesc niciodată, răspunse Tournin cu demnitate. Dar n-are rost nici să mă grăbesc degeaba. N-am să întîrzii plecarea nici cu o secundă.

— Te rog, Tournin, stărui dispecerul. Te rog !

— Staţia Gama, interveni ajutorul. Comunic creşterea maximă...

Ecranul clipi şi reţeaua coordonatelor dispăru. În pustiul negru se ivi o construcţie ciudată, care semăna cu un chioşc de grădină prăvălit într-o rînă, avînd nişte coloane masive cu totul nelalocul lor. Dispecerul fluieră prelung şi sări în sus. La una ca asta nu se aştepta de loc.

— O rachetă nucleară ! exclamă uluit. Secolul douăzeci...

— Da, da, rosti cu îndoială în glas ajutorul. Într-adevăr... Aşa ceva am mai văzut eu undeva...

Bizara construcţie, cu cinci coloane groase, de fapt nişte ţevi, atîrnînd dedesubtul unei cupole, se rotea

încet. Sub cupolă se vedea o lumină liliachie, tremurătoare, pe fondul căreia coloanele păreau negre. Dispecerul se lăsă încet pe brațul fotoliului. Desigur, era o stăveche rachetă nucleară. Mai exact o planetonavă nucleară. Dispozitivul de acționare fotonic, reflector parabolic dublu din mezosubstanță, motoare cu hidrogen... Cu un secol și jumătate în urmă erau multe planetonave din astea. Destinate explorării planetelor, erau niște mașini masive, cam lente, dar foarte rezistente. „Au servit mult și bine, își zise dispecerul, dar ultimele planetonave au fost demontate încă înainte de a mă naște eu..."

— Într-adevăr... bolborosi ajutorul. Colosal !... Ca la cinematograf... Sînt sere ! strigă el.

O mare umbră cenușie străbătu repede ecranul, de la stînga la dreapta.

— Sere, șopti ajutorul.

Dispecerul strînse din ochi. „O mie de tone, își zise. Așa viteză la o mie de tone !... Construcții șubrede de plantații extraterestre... Dumnezeule, unde sînt roboții ?..."

Ajutorul spuse răgușit :

— A trecut. Oare să fi trecut ?... Da, a trecut !

Dispecerul deschise ochii și țipă :

— Unde sînt roboții ?

Pe tabloul selectorului din perete se aprinse un bec verde. O voce calmă și fermă rosti :

— Aici astronava „Argo". Căpitanul Kellog cheamă Serviciul central de dispeceri. Rog să mi se dea intrarea la baza Pi-Ex Șaptesprezece...

Roșu la față, dispecerul vru să spună ceva, dar rămase cu gura căscată. În sala teleproiectorului răsunară simultan cîteva glasuri :

— Înapoi !...

— „Argo", intrarea interzisă !...

— Căpitane Kellog, înapoi !...

— Serviciul central de dispeceri către căpitanul Kellog. Plasați-vă imediat pe orice orbită din zona a patra. Nu intrați ! Nu vă apropiați ! Așteptați !

— Am înțeles, răspunse perplex căpitanul Kellog. Mă plasez pe orbită în zona a patra și aștept.

Revenindu-şi din buimăceală, dispecerul închise gura. În selector se auzea o voce de femeie, stăruind pe lîngă cineva : „Explică-i care-i situaţia... Explică-i odată...“ Apoi becul verde de pe tabloul selectorului se stinse şi totul amuţi.

Imaginea de pe ecran se mistui. Reapăru reţeaua coordonatelor. În adîncul ecranului se ivi din nou scînteia aceea care clipea într-una.

La un moment dat se auzi vocea lui Tournin :

— Dispecerul de avarie către dispecerul de serviciu. Roboţii au plecat.

În aceeaşi clipă, pe ecran, în colţul de jos, din dreapta, apărură alte două puncte luminoase.

— Îţi mulţumesc, Tournin, îngăimă dispecerul, frecîndu-şi nervos palmele.

Cele două puncte luminoase, care nu erau altceva decît roboţii de avarie, înaintau pe ecran. Încetul cu încetul, distanţa dintre ei şi bătrîna rachetă nucleară se micşora.

Dispecerul se uita la punctul care înainta clipind printre liniile bine conturate ale reţelei de coordonate şi se gîndea că de la o clipă la alta ciudata planetonavă va intra în zona a doua, unde se află o sumedenie de hangare cosmice şi staţii de alimentare, aşezate la distanţe mici unele de altele ; că la una din aceste staţii lucrează fiica lui ; că oglinda Reflectorului Principal al observatorului extraterestru s-a spart ; că această navă înaintează orbeşte şi n-aude sau nu înţelege semnalele ; că în orice clipă se poate produce o catastrofă, dacă nava se va izbi de una din numeroasele construcţii grele sau va nimeri în zona de lansare a cosmonavelor-D. Se gîndea că va fi foarte greu de oprit nava, care se deplasa la întîmplare şi fără rost, pentru că îşi schimba brusc şi aiurea viteza şi s-ar putea ca roboţii s-o lovească, cu toate că îi dirijează, probabil, Tournin însuşi...

— Staţia Delta, spuse ajutorul. Dau creşterea maximă.

Pe ecranul negru apăru din nou imaginea mătăhăloasei planetonave nucleare. Exploziile de plasmă

de sub cupola ei erau acum neregulate şi se părea că colosul se zbate în convulsii, dînd din picioarele lui groase şi negre. Lîngă el apăruseră siluetele abia deslușite ale roboților de avarie, care se apropiau cu băgare de seamă, sărind în lături la fiecare zvîrcolire a rachetei.

Dispecerul şi ajutorul erau cu ochii în patru. Întinzîndu-şi gîtul cît putea de tare, dispecerul şoptea mereu :

— Hai, Tournin... Hai, scumpule... Hai !...

Roboții începură să acționeze repede şi cu siguranță. Tentaculele lor de titan se întinseră din două părți înspre racheta nucleară şi se înfipseră în coloane. Unul din tentacule dădu greș, nimeri sub cupolă şi se făcu pulbere sub loviturile plasmei (la care ajutorul scoase un „Ah !“ abia şoptit). De undeva, de sus, se năpusti un al treilea robot, înfigîndu-şi în cupola rachetei manipulatoarele sclipitoare, răşchirate în toate părțile. Racheta începu să coboare încet. Lumina tremurătoare de sub cupola ei se stinse brusc.

— Uf... făcu dispecerul, ştergîndu-şi fața cu mîneca halatului.

Ajutorul rîse nervos.

— Trag de ea cum trag calmarii de balenă, îşi dădu el cu părerea (lucrase cîndva la Serviciul de pază oceanică). Şi acum unde o duc ?

Dispecerul întrebă la microfon :

— Tournin, unde o duci ?

— O duc la rachetodromul nostru, răspunse Tournin calm. Se simțea că răsuflă cam anevoie. Dispecerul îşi imagină aievea fața lui rotundă şi netedă, acoperită de sudoare în lumina ecranului.

— Îți mulțumesc, Tournin, spuse el cu tandrețe. Apoi se întoarse către ajutor : Sună încetarea alarmei. Corectează graficul. Lucrul continuă.

— Şi tu ? întrebă ajutorul, pe un ton plîngăreț

— Eu mă duc acolo.

Ajutorul ar fi vrut şi el să meargă acolo, dar nu spuse decît :

— Ar fi interesant de ştiut dacă n-a dispărut nimic de la Muzeul de Cosmogaţie. Lucrurile păreau să se aranjeze, aşa că ajutorul era acum destul de bine dispus. Ce mai cart! spuse. Şi acum îmi tremură picioarele...

Dispecerul apăsă pe cîteva clape. Pe ecran apăru o cîmpie cu relieful uşor ondulat. Pe cer vîntul gonea nori albi, zdrenţuiţi. Rafalele vîntului încreţeau apa din băltoacele ce se formaseră printre dîmburile cu vegetaţie sărăcăcioasă. Într-un mic eleşteu se bălăceau cîteva raţe. Ajutorul se gîndi că aici n-au mai coborît de mult astronave. Rachetodromul fusese lăsat aproape cu totul în părăsire de cînd astronavigaţia adoptase tehnica-D. Navele-D îşi luau zborul numai în Spaţiu.

— Cine-o fi, totuşi? întrebă dispecerul, abia mişcîndu-şi buzele.

— Ai să afli în curînd, răspunse ajutorul cu un glas care trăda invidia.

La un moment dat raţele o luară la fugă, dînd zdravăn din aripi. Norii se învîrtejiră. Din mijlocul cîmpiei se ridică o trombă de apă şi de vapori. Dîmburile dispărură, dispăru şi eleşteul. Smulse din rădăcini, tufişurile plăpînde se împrăştiară, mistuindu-se într-o ceaţă învălătucită. În pîcla învîrtejită apăru pentru o clipă ceva negru şi uriaş, din care ţîşni o flacără roşie. Dîmbul din prim-plan se cutremură, se umflă şi se răsturnă încet, ca un strat de iarbă sub brăzdarul unui plug puternic.

— Aoleu! făcu ajutorul, fără a-şi lua ochii de la ecran.

Dar acum nu mai vedea nimic, decît o învălmăşeală de vapori albi şi cenuşii.

Cînd elicopterul coborî la o sută de metri de marginea uriaşei gropi, vaporii apucaseră să se împrăştie. În mijlocul gropii zăcea într-o rînă nava nucleară. Consolele groase ale reactoarelor atîrnau în aer caraghioase şi neputincioase. Alături zăceau, înfundate

pe jumătate într-o mîzgă fierbinte, trupurile brune ale roboţilor de avarie. Unul din ei îşi trăgea încet sub cuirasă mîinile mecanice. Deasupra gropii stăruia un aer fierbinte.

— Nu e bine ! bolborosi cineva, în timp ce coborau din elicopter.

Deasupra se auzi un fîlfîit uşor de elice : alte cîteva elicoptere coborîră în apropiere.

— Hai, spuse dispecerul şi toţi ceilalţi îl urmară.

Coborîră în groapă. Picioarele li se afundau pînă la glezne în mîzga fierbinte. Nu văzură numaidecît omul, dar cînd îl văzură, se opriră toţi deodată.

Zăcea cu faţa în jos, cu braţele desfăcute, lipit cu tot trupul de pămîntul ud şi fierbinte, sfîrtecat. Tremura tot, ca pe un ger cumplit. Era îmbrăcat într-un costum ciudat, boţit, de parcă ar fi fost mestecat în gură, de o croială şi o culoare neobişnuită. Omul era roşcat, de un roşu-aprins. Nu le auzi paşii. Cînd veniră lîngă el, ridică capul şi toţi îi văzură faţa. Avea o faţă albă-albăstrie, murdară, cu o cicatrice purpurie, care trecea de-a curmezişul buzelor. Părea că plînge, pentru că ochii lui albaştri, înfundaţi în orbite, străluceau, exprimînd o bucurie şi o suferinţă cumplită. Cînd îl ridicară şi-l luară de subsuori, vorbi.

— Un medic, spuse nedesluşit, cu un glas înfundat. Cicatricea îl împiedica să vorbească.

La început nu-l înţelese nimeni. Nu-şi dădeau seama ce fel de medic îi trebuie. Se dumeriră abia după cîteva clipe.

— Un medic, repede... spuse omul. Navigatorul Kondratiev se simte foarte prost.

Se uita cu ochii larg deschişi, de la unul la altul. Deodată zîmbi :

— Bine v-am găsit, stră-strănepoţi...

Zîmbetul îi lărgi cicatricea, făcînd să apară pe buzele lui nişte picături roşii, groase, din care pricină toţi îşi închipuiră că a trecut foarte multă vreme de cînd omul acesta a zîmbit ultima oară. Alune-

cînd și împiedicîndu-se, cîțiva oameni în halate albe coborîră în groapă.

— Un medic, repetă roșcatul și se lăsă greoi pe brațele care-l sprijineau, dîndu-și capul pe spate și arătîndu-și fața murdară.

CONSPIRATORII

Cei patru locatari ai camerei 18 erau binecunoscuți pe teritoriul școlii din Aniudin. De altminteri era și firesc să fie așa. Asemenea talente, ca arta de a imita la perfecție urletul giganticului rac-păianjen de pe planeta Pandora, capacitatea de a discuta liber despre cele nouă procedee de economisire a carburantului în timpul unui zbor interastral și iscusința de a te lăsa de unsprezece ori la rînd pe un singur picior nu puteau trece neobservate. Or toate aceste talente nu le erau străine locatarilor camerei 18.

Povestea camerei 18 a început încă pe vremea cînd respectivii erau numai trei și nu aveau încă o cameră separată, după cum nu aveau nici un profesor al lor. Dar, încă de pe-atunci, Ghenka Komov, cunoscut mai bine sub numele de „Căpitanul", se bucura de un prestigiu colosal în fața lui Paul Gnedîh și a lui Alexandr Kostîlin. Paul Gnedîh — alias Polly, ba chiar Liber Polly — era cunoscut ca un om foarte șiret, în stare de orice. Alexandr Kostîlin era, fără îndoială, un om bun la inimă, dar dobîndise o aureolă de glorie în niște bătălii în care și-a pus la contribuție nu atît mintea, cît forța fizică. Nu putea suferi cînd i se spunea mai pe scurt Kortîl [1] (și nu ascundea asta), dar răspundea cu plăcere la porecla de „Lin". Ghenka Căpitanul, care

[1] *Cîrjă*, în limba rusă. (n.t.)

studiase din scoarță-n scoarță cartea „Itinerar în Spațiu", o ediție populară, știa tot felul de lucruri folositoare. Era, după toate aparențele, capabil să repare cu ușurință un reflector fotonic fără a schimba ruta cosmonavei, și îi ducea neobosit spre glorie pe Lin și pe Polly. Așa, de pildă, au devenit binecunoscute experiențele cu un nou gen de carburant, făcute sub conducerea lui în parcul școlii. Un fum gros s-a ridicat atunci mai sus decît copacii cei mai înalți și bubuitul exploziei a putut fi auzit de toți cei care se aflau în acea clipă pe teritoriul școlii. A fost un mare act de eroism, după care Lin s-a făli multă vreme cu ditamai cicatricea pe spinare, umblînd peste tot gol pînă la brîu și oferindu-și cicatricea privirii invidioșilor. Grupul acesta a fost cel care a reconsiderat jocurile străvechi ale triburilor africane — salturi din copaci cu ajutorul unor frînghii lungi, care înlocuiau (insuficient, după cum a dovedit experiența) lianele. Tot ei au fost cei care au pus în practică sudura materialului plastic din care erau făcute hainele, folosind în repetate rînduri această iscusință pentru a mai tempera aroganța insuportabilă a colegilor lor mai mari, cărora li se permitea să înoate cu ochelari de protecție și chiar cu baloane de oxigen. Dar toate aceste acte de eroism, deși i-au acoperit de glorie, nu le-au adus satisfacția dorită și atunci Căpitanul a hotărît să participe la activitatea cercului de tineri cosmonauți, care îi oferea perspectiva splendidă de a se roti în centrifuga cu suprasarcină, ca și accesul la misteriosul emițător de probleme de cosmogație.

La acest cerc, Căpitanul l-a descoperit, profund uluit, pe Mihail Sidorov, zis Athos, din anumite motive. Erau de-aceeași vîrstă. Athos i se păru Căpitanului îngîmfat și mărginit, dar chiar de la prima discuție și-a dat seama că el îl depășește incontestabil în calități pe un anume Valter Saronian, care se afla în acea vreme în relații de oarecare prietenie cu grupul celor trei și ocupa cel de-al patrulea pat din camera 18, de curînd repartizată.

Această discuție istorică s-a desfășurat cam în felul următor : „Ce părere ai tu despre dispozitivul de acționare nucleară ?“ l-a întrebat Ghenka. „E perimat“, i-a răspuns scurt Athos. „De acord, a spus Căpitanul, privindu-l cu interes. Dar dispozitivul fotonic-anihilator ?“ „Așa și-așa“, a răspuns Athos, clătinînd nostalgic din cap. Atunci Ghenka i-a pus întrebarea cheie din repertoriul său : ce sisteme i se par lui mai promițătoare : cele gravigene, sau cele gravi-protectoare. „Eu recunosc numai principiul-D“, a declarat arogant Athos. „Hm, a spus Ghenka. Bine, să mergem în camera optsprezece, ca să te prezint echipajului.“ „La măgarii ăia ai tăi ?“ s-a strîmbat Athos-Sidorov, dar a mers cu el.

După o săptămînă, nemaiputînd rezista la amenințări și la violențe, Valter Saronian a părăsit camera 18 cu permisiunea profesorului și în locul lui s-a instalat Athos. După aceea, principiul-D și ideea zborurilor intergalactice s-a statornicit temeinic în mințile și inimile celor din camera 18, pare-se pentru totdeauna. Așa a apărut echipajul supercosmonavei „Galaction“, alcătuit din Ghenka, în calitate de căpitan, Athos-Sidorov, ca navigator și specialist în cibernetică, Liber Polly, ca operator-WM și Saşka Lin, ca inginer de bord și vînător. Echipajul nutrea speranțe mari și își făcea planuri cît se poate de concrete. Au fost întocmite proiectele generale ale supercosmonavei „Galaction“, s-a elaborat un statut și s-a adoptat un semn absolut secret, după care trebuiau să se recunoască între ei membrii echipajului — o combinație deosebită a degetelor de la mîna dreaptă. Așa fiind, o invazie iminentă amenința nebuloasa din Andromeda, Mesier 33 și alte nebuloase. Astfel a trecut un an.

Prima lovitură a dat-o Lin, inginerul de bord și tot el vînătorul expediției. Ușuratic din fire cum era, Lin l-a întrebat pe tatăl său, venit în concediu de la o uzină extraterestră de turnare agravitațională, la ce vîrstă poți deveni pilot cosmonaut. Răspunsul s-a dovedit a fi atît de îngrozitor, încît camera 18 n-a

vrut să-i dea crezare. Șmecherul de Polly l-a pus pe frate-său mai mic să-l întrebe același lucru pe careva dintre profesori. Răspunsul a fost identic. Cucerirea galaxiilor trebuia, deci, amînată cu vreo zece ani, practic un termen infinit. A urmat o scurtă epocă de zăpăceală, pentru că vestea cu pricina anihila proiectul „Liliacul înflorit", întocmit cu atîta migală, proiect potrivit căruia întreg efectivul camerei 18 urma să se îmbarce în ascuns pe un petrolier interplanetar care zbura spre Pluton. Căpitanul intenționa să-și declare prezența la o săptămînă de la plecare și să-și includă automat oamenii în echipajul petrolierului.

Lovitura următoare a fost mai puțin surprinzătoare, dar mult mai grea. Tocmai în acea perioadă de zăpăceală echipajul lui „Galaction" și-a dat seama — căci de aflat, aflase mai înainte — că, oricît de ciudat ar părea, cei care se bucură de o mai înaltă prețuire pe lumea asta nu sînt piloții cosmonauți, și nici scafandrii de mare adîncime, și nici măcar zoopsihologii, misterioșii îmblînzitori de monștri, ci medicii și profesorii. S-a constatat, printre altele, că șaizeci la sută dintre membrii Consiliului Universal sînt profesori și medici ; că e o permanentă lipsă de profesori, pe cîtă vreme piloți cosmonauți sînt berechet ; că dacă n-ar exista medicii, ar fi rău de scafandrii de mare adîncime și nicidecum viceversa. Toate aceste informații ucigătoare, cum și multe altele de același fel au fost aduse la cunoștința echipajului într-un chip îngrozitor de obișnuit : la cea mai banală lecție televizată de economie. Dar înspăimîntător era că profesorul nu le-a infirmat.

Cea de-a treia lovitură, o lovitură definitivă, au dat-o îndoielile. Căpitanul l-a surprins pe inginerul de bord Lin citind „Cursul de afecțiuni infantile provocate de răceală" și l-a mustrat violent, la care inginerul de bord a răspuns cu impertinență că de-acum înainte intenționează să le aducă oamenilor foloase concrete și nu informații îndoielnice din viața spațiilor cosmice. Căpitanul și navigatorul s-au

văzut nevoiți să ia măsuri drastice de convingere, sub presiunea cărora renegatul a recunoscut că tot n-o să iasă din el un medic pediatru, pe cîtă vreme ca inginer de bord, sau în cel mai rău caz ca vînător, are toate șansele să-și cîștige o glorie nepieritoare. În tot timpul acestei admonestări, șmecherul de Liber Polly a stat într-un colț și a tăcut, dar de-atunci a luat obiceiul ca la cea mai mică presiune exercitată asupra lui să șantajeze echipajul cu astfel de amenințări stupide și veninoase ca „mă fac laringolog" sau „să spună profesorul cine are dreptate". Cînd îl auzea vorbind astfel, Saşka Lin fornăia a invidie. Echipajul lui „Galaction" era măcinat de îndoieli, tot așa cum era ros de îndoieli și sufletul Căpitanului.

Ajutorul le-a venit din Marele Univers. Un grup de savanți care lucra pe Venus a desăvîrșit și a supus Consiliului Universal un proiect practic de distilare a învelișului de atmosferă de pe planeta Venus în scopul colonizării ei tot mai intense. Consiliul Universal a examinat proiectul și l-a aprobat. Acum veneau la rînd deșerturile de pe Venus, venea la rînd însăși planeta aceasta mare și teribilă, care trebuia să devină un al doilea Pămînt. Oamenii s-au pus pe lucru ; se construiau noi mașini, se acumulau alte capacități, populația de pe Venus creștea vertiginos. În camera 18 de la Școala din Aniudin, sub privirile curioase ale echipajului său, căpitanul lui „Galaction" lucra febril la proiectul planului „Octombrie", care făgăduia o desfășurare nemaivăzută de idei și o ieșire din acest greu impas.

Proiectul a fost terminat la trei ore după ce s-a dat publicității apelul lansat de Consiliul Universal și a fost prezentat echipajului.

Planul „Octombrie" era surprinzător de scurt și bine documentat :

1. În decurs de patru decade se vor studia caracteristicile tehnico-industriale ale agregatelor atmosferogenice tip ;

2. La expirarea termenului de mai sus, echipajul va părăsi şcoala dis-de-dimineaţă — pentru a nu-l deranja pe planton — şi se va deplasa la staţia de rachete Aniudin, unde, profitînd de zăpăceala inerentă oricărei îmbarcări, va pătrunde în compartimentul de încărcături al vreunei nave de comunicaţii proximterestre şi va sta ascuns acolo pînă va sosi la destinaţie ;

3. Mai departe se va vedea ce-i de făcut.

Proiectul a fost întîmpinat cu exclamaţii de „Viuvirulli !" şi aprobat cu trei voturi pentru şi o abţinere. Cel care s-a abţinut a fost nobilul Athos-Sidorov. Privind orizontul îndepărtat, el a făcut unele aprecieri surprinzător de dispreţuitoare despre „scîrnavele agregate" şi „dementa idee", şi a spus că numai sentimentul colegialităţii şi al întrajutorării îl reţine să supună planul unei critici vehemente. Totuşi s-a declarat dispus să nu ridice obiecţii şi chiar să chibzuiască asupra unor aspecte ale plecării, ceea ce, de altminteri, nu trebuia considerat nicidecum ca o renunţare la principiul-D de dragul unor distilatoare rău mirositoare. Căpitanul n-a zis nimic, apoi a dat ordin de acţiune. Echipajul s-a pus pe lucru.

...În camera 18 a Şcolii din Aniudin se ţinea lecţia de geografie. Pe ecranul stereovizorului de studii, deasupra vulcanului Paricutin un nor uriaş zvîrlea fulgere. O sumedenie de lapilli săreau în sus, şuierînd. Din crater răbufnea limba roşie a şuvoiului de lavă, semănînd cu vîrful unei săgeţi. Profesorul vorbea despre vulcanologie, despre vulcani în genere şi despre vulcanii neîmblînziţi în special. Printre conglomeratele cenuşii de magmă, încremenite cine ştie cînd, se vedeau cupolele albe ale staţiei vulcanologice Chipo-Chipo.

Saşka Lin şedea în faţa stereovizorului cu ochii la ecran, îşi rodea de zor unghiile cînd de la mîna dreaptă, cînd de la mîna stîngă. Întîrziase. Toată dimineaţa şi prima jumătate a zilei şi-o petrecuse pe

terenul de sport, verificînd o ipoteză potrivit căreia înălțimea maximă a unei sărituri trebuie să fie în raport de aproximativ unu la patru cu lungimea maximă a săriturii, ipoteză pe care o emisese în ajun profesorul. Lin a tot sărit în lungime și în înălțime pînă a văzut negru înaintea ochilor. Atunci a făcut apel la cîțiva puști, punîndu-i să facă ei treaba asta. Bieții puști s-au frînt, nu alta, în schimb materialul obținut arăta că ipoteza profesorului se apropia de adevăr. Acum Lin recupera timpul pierdut și urmărea lecțiile pe care echipajul le făcuse de dimineață.

La masa lui, așezată dinaintea peretelui din față al camerei, perete care era transparent, Ghenka Căpitanul copia foarte concentrat schița unei instalații bifazice cu oxigen de capacitate medie. Liber Polly stătea culcat în patul lui (ceea ce nu se recomanda în timpul zilei), prefăcîndu-se că citește o carte voluminoasă cu un titlu plictisitor: „Introducere în exploatarea agregatelor atmosferogenice". Navigatorul Athos-Sidorov ședea la masa lui și se gîndea. Asta era ocupația lui preferată. În același timp îl urmărea cu oarecare interes și totodată în scîrbă pe Lin, cufundat în studiul geografiei.

De cealaltă parte a peretelui transparent, sub soarele blînd, se întindea nisipul galben și foșneau pinii înalți. Scînteind în soare, un tufn pentru sărituri, cu o trambulină lungă și flexibilă, străjuia lacul.

Vocea profesorului începu să explice cum a fost stins vulcanul Stromboli. Saşka Lin era numai ochi și urechi. Acum își rodea unghiile de la amîndouă mîinile deodată. Nervii sensibili ai lui Athos nu putură rezista.

— Lin, spuse el, nu-ți mai roade unghiile.

Lin ridică înciudat din umeri, fără a întoarce capul.

— Îi e foame: își dădu cu părerea Paul, înviorîndu-se deodată, după care se ridică în pat, ca să-și dezvolte tema, dar Căpitanul își întoarse încet capul cu fruntea mare și se uită la ei.

— Ei, haide-hai... spuse Paul. Nu vezi că citesc? „AGK-11 are o productivitate de şaisprezece metri cubi oxigen ozonat pe oră. Metoda stra-ti-fi-că-rii permite..."

— Citeşte în gînd! îl sfătui Athos.

— Pe tine cred că nu te jenează în nici un caz, spuse Căpitanul cu o voce dură.

— Asta s-o crezi tu, ripostă Athos-Sidorov.

Privirile lor se întîlniră. Paul urmărea încîntat evoluţia incidentului. I se acrise de atîta „Introducere în..."

— Cum vrei, reluă Căpitanul. Dar să ştii că eu, unul, nu sînt dispus să muncesc singur pentru voi toţi. Cît despre tine, Athos, tu în general nu faci nimic, şi folos de la tine — mai mult de-o grămadă.

Navigatorul surîse cu un aer de superioritate şi nu găsi de cuviinţă să răspundă. În clipa aceea ecranul se stinse şi Lin se întoarse, făcînd scaunul să scîrţîie din toate încheieturile.

— Fraţilor! exclamă el. Viu, fraţilor! Hai acolo.

— Hai! strigă la rîndul său Paul şi sări în sus.

— Unde acolo? întrebă Căpitanul cu o voce sinistră.

— Pe Paricutin! Pe Mont-Pelé! Pe...

— Ho! urlă Căpitanul. Ajunge! Sînteţi cu toţii nişte trădători mîrşavi! Mi s-a făcut lehamite de voi! Plec singur, iar voi căraţi-vă unde-ţi vrea. S-a înţeles?

— Urît vorbeşti, Căpitane! făcu Athos, cu multă eleganţă.

— Urît eşti tu! Aţi aprobat planul, aţi ţipat „viu-viu" şi acum vă împrăştiaţi care încotro! Eu, unul, m-am plictisit să mai am de-a face cu voi. Mai bine vorbesc cu Nataşka ori cu prostănacul acela de Valter. S-a înţeles? Aşa că — drum bun şi cale bătută! Puţin îmi pasă mie de voi! Asta-i!...

Căpitanul se întoarse cu spatele şi se apucă să copieze schiţa cu multă rîvnă. Se lăsă o tăcere apăsătoare. Polly se întinse uşurel în pat şi se cufundă în studiul „Introducerii"; Athos strînse din buze. Lin

se ridică greoi, își vîrî mîinile în buzunare și făcu cîțiva pași prin cameră.

— Ghenka, spuse el nehotărît. Căpitane... lasă-te de astea...

— Ia cărați-vă pe Mont-Pelé ăla al vostru, bombăni Căpitanul. Pe Paricutinul ăla al vostru. Las' că ne descurcăm noi și singuri...

— Căpitane... cum vine asta ?... Ghenka, nu care cumva să-i spui ceva lui Valter !

— Ba uite că am să-i spun. O fi el un prostănac, dar trădător nu e...

Cu mîinile în buzunare, Lin măsura camera încoace și încolo.

— Ei, hai, Căpitane ! Uite că Polly s-a și pus pe toceală !

— „Polly, Polly !" Polly ăsta al tău e un lăudăros. Iar Athos — nu dau doi bani pe el. Halal navigator ! O zdreanță...

Lin se întoarse spre Athos :

— Las' că și tu, Athos... Nu e bine, s-o știi de la mine... Vezi că ne străduim cu toții...

Athos cercetă pădurile din zare.

— Ce v-a apucat cotcodăcitul ? întrebă el, politicos. Dacă am zis că merg, înseamnă că merg. Am impresia că n-am mințit încă niciodată. Și n-am trădat încă pe nimeni.

— Lasă asta ! replică Lin pe un ton amenințător. Căpitanul are dreptate. Tu trîndăvești și asta trebuie să știi că e o porcărie...

Athos se întoarse și strînse din ochi.

— Ia să-mi spui, deșteptule, de ce „Zimbrul" funcționează mai prost ca AGK-7 la excedent de azot ?

— Ai ? făcu fîstîcit Lin și se uită la Căpitan.

Căpitanul ridică ușor din cap.

— Care sînt cele nouă instrucțiuni de exploatare a lui *„Iron Three"* [1] ? urmă Athos cu întrebările. Cine a inventat oxitanul ? Nu știi, tocilarule ! În ce an ? Ai ?

---

[1] „Fier trei", în limba engleză. (n.r.)

Acesta era Athos, un om mare, cu toate lipsurile lui, oricît de multe erau ele. În cameră se așternuse o tăcere respectuoasă, tulburată numai de Paul Gnedîh, care frunzărea de zor „Introducerea".

— Au inventat ei mulți... bolborosi fără convingere Lin, uitîndu-se neputincios la Căpitan.

Căpitanul se ridică, se apropie de Athos și îi dădu un ghiont în burtă.

— Bravo, Athos! Și eu care credeam, prostul de mine, că trîndăvești...

— „Trîndăvești"!... spuse Athos și-l înghionti și el pe Căpitan între coaste, ceea ce însemna că acceptă scuzele acestuia.

— Viu, fraților! exclamă Căpitanul. Alinierea după Athos! Fider în ciclu, astronavigatorilor! Feriți-vă de accelerațiile legenice! Aveți grijă de reflector! Praful provoacă o deviație spre stînga. Viu!

— Viu-virulli! urlă echipajul lui „Galaction".

Căpitanul se întoarse spre Lin.

— Inginer de bord Lin, ai de pus vreo întrebare la geografie?

— N-am, raportă inginerul de bord.

— Ce mai aveți azi?

— Algebra și munca, spuse Athos.

— Bun! Atunci începem cu luptele. Prima pereche: Athos și Lin. Tu, Polly, fă cîteva genuflexiuni, pentru că ai picioarele slabe.

Athos începu să se pregătească de trîntă.

— Numai de n-am uita să ascundem materialele, spuse. Le-am împrăștiat peste tot și-o să le vadă profesorul.

— Las' că tot plecăm noi mîine.

Paul se ridică în pat și dădu cartea la o parte.

— Aici nu scrie cine a inventat oxitanul.

— El, Jenkins, spuse Căpitanul fără a sta pe gînduri. În șapte-ș-doi.

Profesorul Tenin veni în camera 18, ca întotdeauna, la ora patru după-amiază. În cameră nu era nimeni, dar la dușuri apa curgea gîrlă și de-acolo

se auzeau plescăieli, pufăituri și exclamații vesele de „viu, viu-virulli!" Echipajul lui „Galaction" se spăla după lecția din atelier.

Profesorul făcu cîțiva pași prin cameră. Multe de-aici îi erau binecunoscute și se obișnuise cu ele. Ca întotdeauna, Lin își aruncase hainele prin toată camera. Un papuc de-al lui stătea pe masa lui Athos și înfățișa, fără îndoială, un iaht. Catargul era făcut dintr-un creion, pînza dintr-un ciorap. Era, desigur, opera lui Paul. Ceea ce avea să-i dea prilejul lui Lin să bombăne supărat: „Să nu-ți închipui că e cine știe ce deșteptăciune, Polly..." Sistemul de transparență al pereților și plafonului era deranjat și asta a făcut-o, desigur, Athos. Clapa sistemului se află la căpătîiul lui și atunci cînd se culcă Athos se joacă cu ea. Stă culcat și apasă pe clapă, iar în cameră aci se face întuneric, aci apare cerul înstelat, cu luna suspendată deasupra parcului. De obicei, dacă nu-l oprește nimeni, clapa se strică. Azi Athos va trebui să repare sistemul de transparență.

Pe masa lui Lin era o babilonie. Pe masa lui Lin e întotdeauna o babilonie și în privința asta nu-i nimic de făcut. Toate subterfugiile profesorului și întreg aparatul psihologiei infantile rămîn neputincioase...

De regulă, tot ce e nou în cameră e legat de Căpitan. Azi are pe masa lui niște schițe pe care mai înainte nu le avea. E ceva nou, deci ceva ce-i va da de gîndit profesorului. Lui Tenin îi plăcea foarte mult tot ce era nou, așa că se așează la masa Căpitanului și se apucă să studieze schițele.

De la dușuri se auzea:

— Ia mai dă drumul la apă rece, Polly!

— Nu-i nevoie! Mi-e frig! Am să răcesc!

— Ține-l, Lin, las' să se călească!

— Athos, dă peria...

— Unde-i săpunul, fraților?

Cineva căzu cu zgomot. Urmă un țipăt:

— Care prost a aruncat săpunul pe jos?! Urmară hohote de rîs și strigăte de „viu".

— Mare deșteptăciune ! Vezi că-ți ard una !...

— Ușurel ! Bagă-ți la loc manipulatoarele !...

Profesorul examină schițele și le puse la loc. „Pasiunea continuă, își zise. Acum a venit la rînd preparatorul de oxigen. Băieții se ocupă serios de Venus.“ Tenin se ridică și se uită sub perna lui Paul. Sub pernă se afla „Introducerea“, într-un hal fără hal. Profesorul frunzări cartea gînditor, apoi o puse la loc. „Pînă și Paul ! își zise. Ciudat !“

Acum constată că de pe masa lui Lin lipseau mănușile de box, care de doi ani încoace puteau fi văzute acolo întotdeauna. La patul Căpitanului nu mai atîrna fotografia lui Gorbovski în scafandru cu vid. Masa lui Paul era goală.

Profesorul Tenin înțelese totul. Înțelese că băieții vor să fugă și înțelese unde anume vor ei să fugă — și cînd. Dacă fotografia lipsește, înseamnă că e în rucsacul Căpitanului. Asta deoarece Căpitanului îi place să facă totul temeinic și nu amînă niciodată pe mîine ceea ce, desigur, poate face azi. Rucsacul lui Paul nu e încă gata, desigur, pentru că Paul preferă să facă totul poimîine. Așadar băieții pleacă mîine și pleacă pe geam; pentru că nu vor să deranjeze plantonul. Nu le place să-l deranjeze.

Profesorul aruncă o privire pe sub paturi. Rucsacul Căpitanului era făcut cu multă grijă. Sub patul lui Paul, din rucsacul care se tăvălea pe jos, atîrna cămașa preferată a acestuia, o cămașă fără guler, cu dungi roșii. În dulapul din perete se odihnea o scară împletită cu multă migală din cearșafuri, fără îndoială opera lui Athos...

Așa... E cazul deci să ne gîndim. Profesorul Tenin se întunecă la chip, dar totodată se înveseli.

Din camera dușurilor ieși valvîrtej, numai în chiloți, Paul. Cînd dădu cu ochii de profesor, făcu cîteva tumbe.

— Nu e rău, Paul ! exclamă profesorul. Dar nu îndoi genunchii, băiatule !

— Viu ! țipă băiatul și făcu alte cîteva tumbe în sens invers. Profesorul, cosmonauților ! A venit profesorul !

Întotdeauna uita să salute.

Echipajul lui „Galaction" dădu buzna în cameră și încremeni în prag. Profesorul Tenin se uita la băieți și se gîndea... adică nu se gîndea la nimic. Îi erau tare dragi ! Întotdeauna a ținut la ei, la toți. La toți cei pe care i-a format și i-a trimis în Marele Univers. Erau mulți și cei mai buni dintre ei aceștia erau. Asta pentru că îi avea acum. Stăteau în poziție de drepți și-l priveau așa cum îi plăcea lui. Aproape așa...

— Ka te te u es te haș de, semnalizâ profesorul, ceea ce însemna : „Către echipajul lui «Galaction». Vă văd bine. Aveți praf pe traseu ?"

— Te te ku u ze țe, răspunse echipajul pe mai multe glasuri.

Vedeau și ei bine, iar pe traseu nu era aproape de loc praf.

— Îmbrăcarea ! comandă profesorul și rămase cu ochii la cronometru.

Echipajul începu să se îmbrace zorit.

— Unde mi-e ciorapul ? ! țipă Lin și în clipa aceea văzu iahtul. Să nu-ți închipui că e spiritual, Polly... bombăni el supărat.

Îmbrăcarea a durat 39 de secunde și cîteva zecimi. Ultimul a fost gata Lin.

— Asta-i curată porcărie, Polly, nu mai contenea el cu bombănelile. Mare deșteptăciune !...

Apoi se așezară care pe unde apucară și profesorul spuse :

— Literatura, geografia, algebra, munca. Da ?

— Și puțin sport, adăugă Athos.

— E clar. Se vede după nasul tău umflat. Observ că Paul tot mai îndoaie picioarele. Așa, ar trebui să-i arăți.

— Bine, răspunse Lin satisfăcut. Numai că e cam greoi.

Replica veni numaidecît.

— E mai bine să fii greoi, decît greu de cap !... spuse caustic Paul.

— Trei plus, decise profesorul, clătinînd din cap. Nu e prea grozav, dar poanta e bună. Cînd ai să ai vreo treizeci de ani, Paul, ai să te înveți să faci spirite, dar nici atunci să nu abuzezi de ele.

— Am să încerc, spuse cu modestie Paul.

Trei plus nu era chiar așa de rău, unde mai pui că Lin ședea acum roșu la față și bosumflat.

— Să vorbim despre literatură, propuse profesorul. Căpitane Komov, cum stai cu compunerea ?

— Am scris despre Gorbovski, spuse Căpitanul și dădu să caute în sertarul mesei.

— Tema e splendidă, băiatule, declară profesorul. Voi fi foarte mulțumit dacă o vei fi tratat bine.

— N-a tratat-o bine, interveni Athos. El consideră că principala însușire a lui Gorbovski e iscusința.

— Și tu ce părere ai ?

— Eu socot că cea mai mare calitate a lui Gorbovski e curajul.

— Cred că greșești, navigatorule. Sînt foarte mulți oameni curajoși. Printre cosmonauți, în genere, nu există fricoși. Specia aceasta e pe cale de dispariție. Descinzătorii, însă, și mai cu seamă cei de talia lui Gorbovski, îi numeri pe degete. Te rog să mă crezi, pentru că eu o știu, tu însă nu, dar ai s-o afli cîndva. Tu ce-ai scris ?

— Eu am scris despre doctorul Mboga, spuse Athos.

— De unde ai aflat de existența lui ?

— I-am dat eu o carte despre lipitorile zburătoare, lămuri lucrurile Paul.

— Foarte bine, băieți ! Ați citit toți cartea asta ?

— Toți, răspunse Lin.

— Cui nu i-a plăcut ?

— Ne-a plăcut la toți, declară Paul mîndru. Eu am găsit-o la bibliotecă.

Paul uitase, firește, că însuși profesorul îi recomandase să citească această carte. Uita întotdeauna astfel de amănunte, pentru că îi plăcea mult să

„descopere“ cărți și s-o știe toți. Ținea și el să-și facă publicitate.

— Bravo, Paul ! spuse profesorul. Cred că ai scris și tu ceva despre doctorul Mboga, nu ?

— Eu am scris versuri !

— Oho ! Și nu ți-e teamă ?

— De ce să-mi fie teamă ? răspunse Paul pe un ton degajat. I le-am citit lui Athos. Mi-a criticat numai unele detalii. Așa... un pic.

Profesorul se uită la Athos cu o privire care exprima îndoiala :

— Hm ! După cîte îl cunosc eu pe navigatorul Sidorov, nu prea umblă el cu detalii. Da, da... Și tu, Sașa ?

Fără a scoate o vorbă, Lin îi întinse profesorului un caiet gros, cu o enormă pată de cerneală pe copertă.

— Zvanțev, spuse Lin. Oceanolog.

— Ăsta cine mai e ? întrebă Paul cu invidie în glas.

Lin îl privi cu un dispreț ucigător și nici măcar nu-l învrednici cu un răspuns. Paul era la pămînt. Era ceva insuportabil. Mai mult decît atît, era îngrozitor : habar n-avea de oceanologul Zvanțev.

— Foarte bine, conchise profesorul și strînse caietele la un loc. Am să vă citesc lucrările și am să mă gîndesc la cele ce-ați scris. Vorbim despre asta mîine...

Profesorul Tenin regretă numaidecît cele spuse. La auzul cuvîntului „mîine“, Căpitanul a făcut o strîmbătură cumplită. Băiatul ăsta nu poate suferi să mintă și să se prefacă. Nu, nu trebuie să-i chinuiască. E cazul să-și aleagă cu mai multă prudență expresiile. N-are de ce să-i chinuiască, pentru că n-au pus la cale ceva rău. Nici măcar nu-i amenință nimic, fiindcă nu vor fi lăsați să plece din Aniudin. Vor trebui însă să se întoarcă și asta va fi într-adevăr neplăcut. Toată școala o să facă haz pe socoteala lor. Copiii sînt uneori răutăcioși, mai ales în cazuri din astea, cînd unii dintre colegii lor își închipuie

că pot face ceva ce nu sînt în stare să facă alţii. Se gîndi la marii zeflemişti din camerele 20 şi 72 şi la puştii aceia veseli, închipuindu-şi-i chiuind şi ţopăind în jurul echipajului captiv al lui „Galaction" şi dîndu-i lovituri ucigătoare...

— Apropo de algebră, spuse profesorul. (Echipajul zîmbi. Echipajului îi plăcea foarte mult acest „apropo", care li se părea tuturor superb de ilogic.) Pe vremea mea prelegerile de istorie a matematicii le ţinea un profesor extrem de amuzant. Venea la tablă — aici Tenin începu să imite — şi zicea: „Grecii din antichitate ştiau deja că $(a + b)^2$ este egal cu a^2 plus $2ab$ plus... Profesorul consultă nişte note imaginare: plus... ă-ă-ă... b^2...

Echipajul izbucni în rîs. Bravii cosmonauţi se uitau încîntaţi la profesorul lor. Omul acesta li se părea mare şi simplu ca însăşi lumea.

— Dar, acum, uitaţi-vă ce lucruri curioase se petrec uneori cu $(a+b)^2$, urmă profesorul, aşezîndu-se. Toţi se strînseră ciotcă în jurul lui.

Începea unul din acele momente fără de care echipajul n-ar mai fi putut să trăiască — ceea ce profesorul n-ar fi vrut — şi anume o discuţie despre aventurile prin care treceau numerele în Spaţiu şi în Timp. O eroare de coeficient abătea nava de pe traseu şi o azvîrlea în beznă, de unde nu mai era întoarcere pentru omul care a pus plus în loc de minus înaintea unui radical; un polinom colosal şi înfiorător se descompunea în factori uluitor de simpli, făcîndu-l pe Lin să se tînguie: „Unde mi-au fost ochii? Ce simplu e!"; în cameră răsunau strofele bizare, grave şi hazlii totodată ale lui Cardano, care şi-a descris în versuri metoda de rezolvare a ecuaţiilor de gradul trei; din străfundurile veacurilor, enigmatica poveste a Marii Teoreme a lui Ferm apărea uluitor de misterioasă.

Apoi profesorul spuse:

— Bine, băieţi. Acum văd că dacă vă veţi reduce problemele de viaţă la polinomi, le veţi rezolva. Cel puţin cu aproximaţie...

— Aș vrea eu să le reduc la polinomi ! îi scăpă lui Paul, care își aduse deodată aminte că mîine nu va mai fi aici și că va trebui să se despartă de profesor poate pentru totdeauna.

— Te înțeleg foarte bine, tovarășe operator VM, spuse cu blîndețe profesorul. Cel mai greu e să enunți problema. Restul îl vor face pentru tine cele șase secole de dezvoltare a matematicii... De altminteri, uneori poți să te și lipsești de matematică. Apoi, după o pauză : Ce-ar fi, băieți, să facem o partidă de „patru-la-unu" ?

— Viu ! izbucni echipajul și dădu buzna afară, pentru că jocul „patru-la-unu" cerea spațiu și un teren ferm sub picioare.

„Patru-la-unu" era un joc subtil, pentru care trebuia să fii foarte inteligent și să cunoști la perfecție vechile figuri ale sambo-ului. Echipajul a asudat, iar profesorul și-a sfîșiat haina și s-a ales cu cîteva zgîrieturi zdravene. După joc s-au așezat cu toții în nisip, sub un pin, ca să se odihnească.

— Pe Pandora, spuse profesorul, privindu-și palma, o zgîrietură ca asta ar face să se declare stare de alarmă. M-aș vedea izolat într-o cabină medicală și cufundat în virusofobi.

— Dar dacă v-a mușcat de mînă un rac-păianjen ? întrebă Paul, încremenind într-o duioasă poziție interogativă.

— Racul-păianjen nu mușcă așa, răspunse profesorul. Se recomandă să nu vîri mîna în gura lui. De altfel, în prezent, profesorul Karpenko lucrează la o problemă foarte interesantă, față de care toți virusofobii nu sînt decît un joc de copii. Ați auzit de bioblocadă ?

— Spuneți-ne și nouă ! ceru echipajul, ciulindu-și urechile.

Profesorul le vorbi despre bioblocadă. Atenția cu care-l asculta echipajul îl făcu pe Tenin să regrete că lumea e mult prea mare și că nu poate să le vorbească băieților chiar acum despre toate lucrurile cunoscute și cele necunoscute. Băieții îl ascultau

nemişcaţi, cu ochii ţintă la gura lui. Toate ar fi fost bune, dar profesorul nu putea uita că scara împletită din cearşafuri aşteaptă în dulap. Ştia, de asemenea, că nici Căpitanul — Căpitanul în orice caz! — nu uita de asta! „Cum aş putea să-i opresc? se gîndea Tenin. Cum?“ Erau multe căi, dar toate nepotrivite, pentru că nu trebuia să-i oprească pur şi simplu, ci se cuvenea să-i facă să-şi dea ei singuri seama că nu se poate să nu se oprească. Era şi o cale potrivită, cel puţin una, dar pentru aceasta trebuia să fie noapte şi ar fi avut nevoie de cîteva cărţi despre regenerarea atmosferelor, şi de un proiect „Venus“ complet, cum şi de două tablete de sporamină, ca să reziste toată noaptea... Era necesar ca băieţii să nu plece în noaptea asta şi nici de cu seară. Căpitanul era un băiat inteligent şi vedea multe: vedea că profesorul a înţeles ceva sau poate a înţeles totul. O, de-ar putea să-i reţină dacă nu toată noaptea, cel puţin patru-cinci ore! Dar cum?

— Apropo, să vorbim despre iubirea aproapelui. Echipajul se bucură din nou auzind acest „apropo“. Cum se numeşte un om care îl necăjeşte pe cel slab?

— Trîntor, răspunse repede Lin. O expresie mai tare nu găsise.

— Laşitate, minciună, atac... rosti Athos. De ce ne întrebaţi toate astea, tovarăşe profesor? Sînt lucruri la care noi, unii, nu ne-am pretat şi nu ne vom preta niciodată.

— Da. Dar în şcoală se mai întîmplă... uneori.

— Cine? sări Paul. Spuneţi-ne cine?

Profesorul şovăia. Ceea ce avea de gînd să facă nu era bine. Risca mult vîrînd băieţii într-o treabă ca asta. Erau prea înfierbîntaţi. Procedînd aşa, puteau s-o scrîntească. Profesorul Şain va fi în drept să-i facă reproşuri neplăcute profesorului Tenin. Dar băieţii trebuie opriţi şi...

— Valter Saronian, spuse profesorul, rostind rar cuvintele. Am auzit şi eu cîte ceva, băieţi, şi lucrurile trebuiesc verificate cu migală.

Se uită la ei. Bietul Valter! Căpitanului îi tremurau obrajii. Lin era de-a dreptul înfiorător.

— Vom verifica noi, declară Paul, strîngîndu-şi ochii cu un aer lugubru. Vom fi foarte scrupuloşi...

Athos schimbă o privire cu Căpitanul. Bietul Valter!...

— Hai să vorbim despre vulcani, propuse profesorul.

„O să fie cam greu să vorbim despre vulcani, îşi zise. Dar cred că numai în felul acesta am să-i pot reţine pînă la căderea întunericului. Bietul Valter! Da, ei au să verifice totul cu multă migală, fiindcă Căpitanului nu-i place să se înşele. Pe urmă au să-l caute pe Valter. Toate acestea vor cere timp. E greu să găseşti un adolescent de paisprezece ani după cină, într-un parc de patru sute de hectare. Pînă diseară nu pleacă ei. Am şi cîştigat cele cinci ore şi... o, sărmanul meu cap! Cum au să încapă oare în tine patru cărţi şi un proiect de şase sute de file?..."

Profesorul Tenin începu să vorbească, povestindu-le cum a participat el în optzeci şi doi la îmblînzirea vulcanului Stromboli.

Valter Saronian fu prins în parc, lîngă lac. Era unul din colţurile cele mai îndepărtate ale parcului, unde nu orice puşti risca să se aventureze şi de-aceea puţini erau cei care ştiau de existenţa lacului. Era un lac cu scurgere, adînc, cu apa întunecată, unde printre tulpinile lungi şi verzi ale nuferilor ce se ridicau de la fund adăstau, mişcînd din aripioare, peşti mari de culoare galbenă. Vînătorii din partea locului trăgeau în ei cu pistoale subacvatice de fabricaţie proprie.

Valter Saronian era gol-goluţ, dacă nu punem la socoteală ochelarii de înotător. Ţinea în mînă un pistol pneumatic, care trăgea cu o săgeată crestată, iar în picioare avea „labe de gîscă" de culoare roşie-albastră. Stătea ţanţoş şi se usca, cu ochelarii săltaţi pe frunte.

— Pentru început îl punem să facă o baie, propuse Paul, vorbind în șoaptă.

Căpitanul încuviință cu un semn din cap. Polly scutură tufișurile și tuși gros. Valter făcu exact ceea ce ar fi făcut oricare în locul lui : își trase ochelarii pe nas și sări imediat în apă. Pe luciul întunecat al lacului se stîrniră valuri line, frunzele nuferilor se săltară domol de cîteva ori.

— Nu e rău, observă Lin.

Toți patru ieșiră din tufișuri și se opriră pe mal, cu ochii la apă.

— Se scufundă mai bine ca mine, constată Paul, obiectiv ca întotdeauna. Dar n-aș vrea să fiu acum în locul lui.

Se așezară pe mal. Valurile se mistuiră și frunzele nuferilor se liniștiră. Soarele își trimitea ultimele raze printre vîrfurile pinilor. Aerul era puțin înăbușitor. Se făcuse liniște.

— Cine vorbește cu el ? întrebă Athos.

— Eu, se oferi Lin.

— Lăsați-l în seama mea, interveni Paul. Voi să fiți gata...

Căpitanul dădu posac din cap. Treaba asta nu-i plăcea de loc. Se apropia noaptea și încă nu era nimic gată. Era limpede că azi n-au să poată pleca. Apoi își aduse aminte de ochii blînzi ai profesorului și îi pieri de-a binelea cheful să mai plece. Profesorul le-a spus odată : „Tot ce e mai rău la om pornește de la minciună".

— Iată-l ! spuse cu vocea lui groasă Lin. Vine înot...

Ședeau în semicerc pe malul apei și așteptau. Valter înota foarte degajat și frumos. Nu mai avea pistolul la el.

— Salut camera optsprezece ! spuse el ieșind din apă. Mi-ați făcut-o... Se opri lîngă mal, unde apa-i ajungea pînă la genunchi, și se apucă să se frece pe corp cu palmele.

— Să-ți fie de bine cu prilejul împlinirii vîrstei de șaisprezece ani, începu Paul, cu blîndețe în glas.

Valter își săltă ochelarii pe frunte și se holbă la el.

— Ce-ai zis ?

— Să-ți fie de bine, amice, cu prilejul împlinirii vîrstei de șaisprezece ani, repetă Lin și mai blînd.

— Nu prea te înțeleg, Polly. Valter zîmbi puțin forțat. Vorbești atît de savant...

— Asta așa e, se învoi Polly, eu sînt mai deștept ca tine. În afară de asta, citesc mult mai mult decît citești tu. Așadar...

— Așadar ?

— N-ai spus „mulțumesc", îl lămuri Athos, care stătea gata să-l ia în primire. Trebuie să știi că noi am venit să te felicităm.

— Asta-i bună ! Valter se uita cînd la unul, cînd la altul, străduindu-se să înțeleagă ce-or fi vrînd. N-avea conștiința curată, așa că intră la bănuieli. Ce-mi tot umblați cu felicitări ? ...Eu mi-am serbat ziua de naștere acum o lună și am împlinit paisprezece ani, nu șaisprezece...

— Ce vorbești ? întrebă Paul mirat. În cazul acesta nu pot să înțeleg ce-i cu ochelarii ăștia ?

— Și cu labele de gîscă ? interveni Athos.

— Și cu pistolul, pe care l-ai ascuns uite colo sub mal, îi se alătură Lin.

— Copiii de paisprezece ani nu intră sînguri sub apă, spuse supărat Căpitanul.

— Aș ! replică Valter pe un ton disprețuitor. Nu cumva vreți să i-o spuneți profesorului meu ?

— Ce băiat rău ! exclamă Paul, întorcîndu-se spre Căpitan. (Căpitanul nu neagă această afirmație.) Vrea să spună că dacă m-ar fi prins așa pe mine, m-ar fi pîrît. Ai ? Nu e numai un contravenient, e...

— „Contravenient" !... bombăni Valter. Ce, voi n-ați vînat niciodată ?... Am prins și eu doi pești — mare lucru...

— Da, vînăm și noi, mărturisi Athos, dar întotdeauna tuspatru și niciodată răzleți. Și i-o spunem întotdeauna profesorului. Și el ne crede...

— Tu îți minți profesorul, îl mustră Lin. Asta înseamnă că poți să minți pe oricine, Valter. Îmi place, însă, că încerci să te justifici !

Căpitanul făcu ochii mici. Formula asta veche și bună : „Dacă îți minți profesorul, ai să minți pe oricine", îi sfîșia acum inima. Se gîndea că n-ar fi trebuit să se încurce cu Valter, pentru că n-avea dreptul s-o facă...

Valter nu se simțea de loc în largul lui. Spuse rugător

— Lăsați-mă să mă îmbrac, fraților... Mi-e frig... În definitiv nu e treaba voastră. E ceva ce mă privește pe mine și pe profesorul meu. Nu, Căpitane ?

Căpitanul își dezlipi buzele :

— Polly, Valter are dreptate. De altminteri e gata să se justifice.

Paul se învoi, cu un aer de importanță :

— O, da, e gata. Are mustrări de conștiință dumnealui. A fost un studiu psihologic, Valter. Îmi plac foarte mult studiile psihologice.

— Lua-te-ar naiba cu studiile tale ! bombăni Valter și încercă să-și ia hainele.

— Ușurel ! îl opri Athos. Ești cam grăbit. Ceea ce a fost pînă acum n-a fost decît un pre-am-bul. Abia acum începe tărășenia.

— Lăsați-mă pe mine, se oferi Lin, ridicîndu-se. Era tare voinic.

— Nu, nu, Lin, se opuse Paul, nu trebuie. E vulgar. Tot n-o să înțeleagă.

— O să-nțeleagă, făgădui Lin. De la mine o să-nțeleagă.

Valter sări sprinten în apă.

— Patru pe unu ! strigă el. Bravo !

Paul izbucni :

— Patru ?! Pustiul acela de Valka era de patru ori mai slab decît tine ! De cinci ori, de șase ori ! Și tu l-ai bătut peste gît, animalule ! Dacă te mîncau palmele, puteai să-l cauți pe Lin ori pe Căpitan, gorilă ce ești !...

Valter se făcu alb la față. Cu ochelarii pe frunte, se uita buimac în jur, căutînd o scăpare. Îi era frig. Pînă la urmă înțelese.

— Să-ţi fie ruşine, Valter ! îl mustră superbul Athos. Am impresia că ţi-e frică. Ruşine ! Ieşi ! Ai să te baţi cu toţi patru pe rînd.

Valter şovăi puţin şi pe urmă ieşi. Ştia ce însemnă să se bată cu camera 18, totuşi ieşi şi se puse în gardă. Simţea că va trebui să plătească şi că acesta era cel mai bun mijloc de a plăti. Athos îşi scoase încet cămaşa, trăgînd-o peste cap.

— Staţi ! ţipă Paul. Aşa au să se facă vînătăi. Avem noi altceva mai bun !

— Ai dreptate, se învoi Athos şi rămase pe gînduri.

— Lăsaţi-mă pe mine, se rugă Lin. Am să fiu scurt.

— Nu ! sări Paul, dezbrăcîndu-se la repezeală. Valter, ştii care-i cea mai mare ticăloşie pe lumea asta ? Am să-ţi amintesc eu : să fii laş, să minţi şi să ataci. Slavă Domnului, laş nu eşti, dar de rest ai uitat. Eu însă vreau s-o ţii bine minte. Vezi că vin, Valter ! Hai, repetă după mine !

Zicînd acestea, Paul luă hainele lui Valter, care stăteau într-un tufiş, şi se aruncă în apă. Valter îl urmărea cu o privire neputincioasă, în vreme ce Athos începu să ţopăie de bucurie pe mal.

— Polly, strigă. Polly, eşti un geniu ! De ce taci, Valter ? Repetă după el : să fii laş, să minţi şi să ataci !

Căpitanul se uita încruntat după Polly, care înota cîineşte, plescăind cumplit şi lăsînd o urmă de spumă. Da, era ingenios ca întotdeauna. Malul celălalt era năpădit de urzici. Acolo trebuia să-şi caute Valter, aşa gol cum era, pantalonii şi toate celelalte lucruri, ba încă pe întuneric, pentru că soarele apunea. Aşa-i trebuie. Dar cine oare avea să-i pedepsească pe dînşii, pentru că nici ei nu erau nişte îngeraşi ? Minciuna lor era doar cu puţin mai bună decît un atac...

Polly se întoarse. Ieşi din apă răsuflînd anevoie şi scuipînd.

— Poftim, Valter, du-te și te îmbracă, gorilo ! Eu înot mai prost ca tine și nu știu să mă dau așa de bine la fund, dar n-aș vrea să fiu acum în pielea ta !

Valter se uita în altă parte. Își trase tăcut ochelarii pe față și intră în apă, îndreptîndu-se către malul năpădit de urzici.

— Ține minte ! îi strigă Paul din urmă. Să fii las, să minți și să ataci ! Să ataci, Valter ! Nu există nimic mai rău !... Vezi că urzica stimulează memoria...

— Da, interveni Athos. Mai înainte copiii erau bătuți cu urzici. Îmbracă-te, Liber Polly, să nu răcești...

De pe celălalt mal se auzea foiala lui Valter, care scotocea prin tufișurile de urzici scrîșnind din dinți.

S-au întors la ei în cameră tîrziu de tot, pentru că după ce s-au răfuit cu Valter, la propunerea lui Lin s-au apucat să se joace de-a Pandora, ca să se destindă și să se mai amuze. S-au jucat cu multă plăcere. Athos, Lin și Căpitanul făceau pe vînătorii. Polly era un rac-păianjen gigantic, iar parcul le slujea drept junglă a Pandorei, mlăștinoasă, sinistră, de netrecut. Luna, apărută foarte oportun, reprezenta pe EN9, unul din sorii Pandorei. S-au jucat pînă ce giganticul rac-păianjen, aruncîndu-se dintr-un copac asupra vînătorului Lin, și-a rupt pe toată lungimea pantalonii din tetracanetilenă superdurabilă. Atunci s-au văzut nevoiți să meargă acasă. Deoarece nu voiau să deranjeze plantonul, Căpitanul le-a propus să intre prin conducta de gunoi — o idee splendidă, care a scînteiat ca un fulger în noianul de gînduri triste ce-l copleșeau — dar pe urmă au hotărît să folosească geamul vulgar al atelierului.

Dădură buzna în cameră făcînd o larmă cumplită, căci discutau cu aprindere despre perspectivele strălucite pe care le deschidea ideea conductei de gunoi.

În cameră îl găsiră pe profesor, care şedea la masa lui Athos cu o carte în mînă.

— Mi-am rupt pantalonii, zise fîstîcit Paul. Uitase, firește, să spună „bună seara".

— Serios ? ! exclamă pe un ton admirativ profesorul. Cei de tetracanetilenă ?

— Îhî ! făcu Paul foarte mîndru.

Lin crăpa de ciudă, nu alta.

— Băieţi, spuse profesorul, dar eu nu ştiu să repar pantalonii de tetracanetilenă.

Echipajul urlă uşurat. Băieţii erau meşteri la toate şi abia aşteptau să arate, să povestească sau să dreagă ceva.

— Daţi-i drumul, se învoi profesorul. Dar navigatorul Sidorov nu se va ocupa de pantaloni, pentru că trebuie să repare sistemul de transparenţă. Soarta e crudă cu el.

— Mare lucru ! replică Athos, mereu inadaptabil.

Apoi îşi văzură de treburile lor. Căpitanul se apucă şi el de lucru. Se înveselise tam-nesam. Se gîndea că mîine n-au să plece. Mai aveau încă de făcut atîtea pregătiri...

Ideea fugii nu i se mai părea acum atît de atrăgătoare. Pe de altă parte îi părea rău să se irosească cunoştinţele acumulate în răstimp de patru decade.

— ...Sînt probleme pasionante şi foarte importante, spuse profesorul, manipulînd cu iscusinţă freta de înaltă frecvenţă, sînt probleme mari ca însăşi lumea. Există însă şi probleme mici, dar deosebit de atrăgătoare. Zilele trecute am citit o carte foarte veche şi foarte interesantă, în care se spune printre altele că pînă în prezent n-a fost încă elucidată enigma „luminilor rătăcitoare". Ştiţi, luminile acelea din mlaştini. E clar că sînt nişte substanţe hemiluminescente, dar ce substanţe anume ? Poate sulfura de fosfor ? Am cerut relaţii la Informariu. Ei bine, enigma aceasta nu a fost încă dezlegată !

— De ce oare ?

— Pentru că e foarte greu de prins o astfel de „lumină rătăcitoare". Aidoma Adevărului, ea cli-

peşte undeva în depărtare şi nu se lasă prinsă. Lepellier a încercat să construiască un sistem cibernetic pentru captarea acestor lumini, dar n-a izbutit să facă nimic...

Profesorul Tenin nu se simţea bine, îl durea cumplit capul. În ultimele patru ore citise patru cărţi despre regenerarea atmosferelor şi învăţase pe de rost proiectul „Venus". Pentru aceasta a trebuit să recurgă la hipnoradiant. După efectul hipnoradiantului omul trebuie neapărat să se culce şi să-i tragă un somn bun. El însă nu va putea, probabil, să se odihnească mai ca lumea. Poate că n-ar fi trebuit să-şi surmeneze în aşa hal creierul, dar Tenin nu voia să rişte. Trebuia să ştie despre Venus şi despre proiectul respectiv de zece ori mai mult decît toţi cei patru luaţi la un loc, căci altfel se ostenea degeaba.

Aştepta momentul ca să treacă la chestiunea cea mai importantă. Vorbindu-le despre vînătoarea de lumini rătăcitoare, vedea clocotind flacăra fanteziei în ochii lor larg deschişi. Se simţea, de aceea, ca întotdeauna, surprinzător de bine şi era foarte bucuros, deşi capul i se rupea în bucăţi...

...Băieţii o şi porniseră prin mlaştină, cu nişte splendide şi autentice cizme de cauciuc în picioare. În jurul lor era noapte, şi beznă, şi ceaţă, se întindeau hăţişuri misterioase, şi din măruntaiele mlaştinii răbufneau vălătuci de aburi, alcătuind plăsmuiri hidoase. Era foarte primejdios, şi se cam temeau, dar nu trebuia să le fie teamă. Vedeau înaintea lor limbile albăstrii ale luminilor rătăcitoare, a căror enigmă — şi lucrul acesta era acum cu desăvîrşire limpede — trebuiau s-o dezlege cu orice preţ. Fiecare vînător avea pe piept un tablou de comandă miniatural, care dirija ciberii dibaci ce se deplasau prin mlaştină. Dar vezi că ciberii ăştia trebuiau încă să fie inventaţi, şi neapărat cît mai degrabă, pentru că în scurt timp vor fi secate ultimele mlaştini şi atunci va fi prea tîrziu...

De îndată ce pantalonii și sistemul de transparență fură puse la punct, amîndouă încetară de a mai prezenta vreun interes. Între timp Paul concepuse un poem intitulat „Luminile rătăcitoare" și, punîndu-și pantalonii, îngînă primul vers : „Privește ale mlaștinii lumini". Căpitanul și Athos se gîndeau fiecare în parte la proiectul unui ciber de mlaștină, capabil să se deplaseze rapid și să reacționeze la hemiluminescență... Lin se gîndea cu gura căscată : „Unde mi-au fost ochii ? Ei, drăcie !" Era ferm hotărît să-și petreacă restul vieții în mlaștini.

Profesorul își zise : „E timpul. Numai să nu-i silesc să mintă și să se prefacă. Înainte, Tenin !"

— Eram să uit, căpitane Komov, începu el, ce-i cu schema asta oribilă ? și își înfipse degetul în schița preparatorului. Mă mîhnești, băiatule. Concepția e bună, dar execuția e cu totul neizbutită !...

Căpitanul se aprinse și se aruncă în luptă...

La miezul nopții, profesorul Tenin ieși în parc și se opri lîngă pterocarul său. Blocul uriaș al școlii se întindea în fața lui. Toate geamurile de la parter erau întunecate, numai sus mai ardeau cîteva lumini. Era lumină în camera 20, ai cărei ocupanți, cinci hîtri buni de glumă, stăteau probabil de vorbă cu profesorul lor, fostul medic Serghei Tokmakov. Era lumină în camera 107 ; umbrele care se mișcau în geamul ei arătau limpede că cineva îl bătea pe unul cu perna în cap și avea de gînd să-l bată așa pînă cînd un flux neauzit și nevăzut de infraraze îi va face să adoarmă pe turbulenți, ceea ce avea să se întîmple două minute mai tîrziu. Era lumină în mai multe camere ale elevilor mari, unde se lucra la rezolvarea unor probleme ceva mai importante decît luminile rătăcitoare și cîrpirea unor pantaloni de tetracanetilenă. Era lumină și în camera 18...

Profesorul se urcă în cabina pterocarului și rămase cu ochii la geamul binecunoscut. Capul îl durea cumplit. Îi venea să se culce, să închidă ochii

și să-și pună pe frunte ceva rece și greu. „Băieții mei dragi, își zise, oare n-am să vă pot opri? Ah, ce grea e treaba asta și nu ești niciodată sigur dacă ai sau nu dreptate, dar pînă la urmă dreptatea e întotdeauna de partea ta! Și ce bine e, cîtă bucurie! Fără asta nu se poate trăi..."

Lumina din camera 18 se stinse. Putea deci să se ducă la culcare. Îi era somn, dar totodată îi părea rău să se culce. „Cred că nu le-am spus tot ce ar fi trebuit și ce merita să le spun... Ba nu, le-am spus tot. De s-ar face mai repede ziuă! Cît de singur mă simt fără ei! Ce plictiseală! Ah, nemernicilor!" Profesorul Tenin zîmbi și porni motorul. De s-ar face mai repede ziuă...

În camera 18, Căpitanul, luptîndu-se voinicește cu somnul, rostea o cuvîntare. Echipajul îl asculta tăcut.

— Rușine! Vă dau un avertisment la toți! Trîntori ce sînteți! Adunătură de leneși și de ignoranți! Ce-ați făcut vreme de patruzeci de zile? Dar tu, Lin? Rușine! Nici un răspuns mai de doamne-ajută...

Jucîndu-se cu clapeta sistemului de transparență, Athos bombăni:

— Ia mai slăbește-ne, Căpitane! Las' că nici tu n-ai fost mai breaz — din cinci răspunsuri, patru cu degetu-n nas. Ba și al cincilea...

— Cum adică din cinci?...

— Lasă vorba, Căpitane, că le-am numărat.

Dacă Athos spune că le-a numărat, înseamnă că așa a fost. Vai, ce rușine!... Căpitanul închise ochii cu atîta putere, încît văzu plutind pe dinaintea lor pete de foc. Proiectul „Octombrie" s-a dus de rîpă. Ce eșec rușinos! Doar n-o să pornească la asaltul lui Venus cu șleahta asta de ignoranți! N-au înțeles nimic și n-au învățat nimic. Trebuie tocit zdravăn la agregatele atmosferice, lua-le-ar naiba să le ia! Marii coloniști din camera 18 nu fac nici două parale... Pfui! Dar Valter s-a ales cu o scărmăneală

bună. Oare nu i s-ar cuveni şi un supliment? Nu, ajunge atît. De altminteri le ajunge şi lor să se ţină de prostii. Acum trebuie să se gîndească serios la luminile rătăcitoare.

...Căpitanul mergea afundîndu-se în mlaştină, însoţit de Athos, Lin şi Polly, acesta din urmă cu pantalonii rupţi. Printre aburii mlaştinii se iveau şi dispăreau ciberii cei isteţi, care trebuiau încă să fie inventaţi...

CRONICĂ

Novosibirsk , 8 octombrie 2021 (de la corespondentul nostru). Aflăm că Comisia Academiei de Ştiinţe a U.R.C.S.[1] pentru studierea rezultatelor expediţiei „Taimîr-Ermak" şi-a încheiat lucrările.

După cum se ştie, în cadrul programului internaţional de cercetare a spaţiului cosmic de profunzime şi a posibilităţilor de realizare a zborurilor interastrale, Academia de Ştiinţe a U.R.C.S. a trimis, în anul 2017, în spaţiul profund o expediţie alcătuită din două planetonave de prima clasă — „Taimîr" şi „Ermak". Expediţia a decolat la 7 noiembrie 2017 de pe rachetodromul internaţional Pluton-2 în direcţia constelaţiei Lira. Echipajul planetonavei „Taimîr" era compus din: A. E. Jukov, căpitanul planetonavei şi comandantul expediţiei, K. I. Falin şi G. A. Pollak, ingineri de bord, S. I. Kondratiev, navigator, P. König, cibernetist şi E. M. Slavin, medic. Planetonava „Ermak" îndeplinea funcţia de dispozitiv de informare fără pilot.

Expediţia avea drept scop să facă o încercare de a atinge bariera luminii (viteza absolută —

[1] Uniunea Republicilor Comuniste Sovietice. (n.r.)

300 000 km/s) și de a cerceta în apropierea ei însușirile spațiului-timp la accelerări variabile arbitrare.

La 16 mai 2020, planetonava fără pilot „Ermak" a fost reperată și captată pe orbita de întoarcere în regiunea planetei Pluton și readusă pe rachetodromul internațional Pluton-2. Planetonava „Taimîr" n-a mai apărut pe orbita de întoarcere.

Studierea materialelor aduse de planetonava „Ermak" a arătat printre altele următoarele :

a) în cea de-a 327-a zi, după timpul local, expediția „Taimîr-Ermak" a atins viteza de 0,957 absolut relativ la Soare și a trecut la executarea programului de cercetări ;

b) expediția a obținut, iar dispozitivele de recepționare de pe „Ermak" au înregistrat date foarte valoroase privind comportarea spațiului-timp în condițiile accelerărilor variabile arbitrare în apropiere de bariera luminii ;

c) în cea de-a 342-a zi, după timpul local, executînd una din evoluțiile prevăzute în program, „Taimîr" s-a îndepărtat de „Ermak" cu 900 mil. kilometri. La orele 13 și 09 minute 11,2 s din cea de-a 344-a zi, după timpul local, dispozitivul de urmărire de pe „Ermak" a consemnat în punctul unde se afla „Taimîr" o explozie de o mare luminozitate, după care informațiile transmise de pe „Taimîr" pe „Ermak" au încetat și nu au mai fost reînnoite.

Pe temeiul celor expuse mai sus, comisia se vede nevoită să tragă concluzia că planetonava de prima clasă „Taimîr", împreună cu întreg echipajul ei, alcătuit din Alexei Eduardovici Jukov, Konstantin Ivanovici Falin, George Allan Pollak, Serghei Ivanovici Kondratiev, Peter König și Evgheni Markovici Slavin a suferit o catastrofă. Cauzele catastrofei nu au putut fi stabilite...

Buletinul Centrului internațional de informații științifice, nr. 237 din 9 octombrie 2021.

După-masă, navigatorul Serghei Ivanovici Kondratiev dormi puțin. Cînd se trezi îi veni un musafir: Jenia Slavin. Părul roșcat al lui Jenia lumină pereții, dîndu-le o nuanță roză ca la asfințitul soarelui. Jenia răspîndea un miros plăcut și puternic de colonie, necunoscut navigatorului.

— Hai noroc, Seriojka, scumpule! strigă el de cum trecu pragul.

În aceeași clipă cineva spuse cu asprime în glas:

— Vă rog să vorbiți mai încet.

Jenia dădu din cap în direcția coridorului, în semn că se va conforma întocmai, apoi se apropie în vîrfuri de pat și se așeză în așa fel încît Kondratiev să-l poată vedea fără a întoarce capul. Avea fața surescitată, cu o expresie de bucurie întipărită pe ea. Kondratiev nici nu-și mai aducea aminte de cînd nu l-a mai văzut așa. Cît despre cicatricea lungă și roșiatică de pe fața lui Jenia, acum o vedea pentru prima oară.

— Noroc, Jenia, răspunse Kondratiev.

Părul cu reflexe de foc al lui Jenia păli deodată. Kondratiev închise ochii și lăsă să-i scape un sughiț de plîns.

— Pfui! bombăni el supărat. Iartă-mă, te rog. M-am dărîmat cu totul, frățioare. Ei, ia spune-mi, tu ce mai faci acolo la tine?

— Bine, totul e-n ordine, spuse Jenia cu emoție în glas. E de-a dreptul uluitor! Dar ceea ce e mai important, e că te-am înzdrăvenit pe tine. Vai ce teamă mi-a fost, Seriojka!... Ei hai, hai, acum toate astea au trecut...

Navigatorul trase cu năduf aer pe nări.

— Ei drăcie! Zac aici de unul singur... De ce n-ai venit pînă acum?

— Închipuie-ți că nu mi-au dat voie! M-am dus la Protos, am țipat, am făcut pe omul cavernelor... Degeaba. L-am implorat, am căutat să-l conving,

spunîndu-i că, oricum, sînt şi eu medic... deşi nu ştiu dacă mai pot spune că sînt...

— Ei, hai, că te rog, spuse cu blîndeţe Kondratiev.

— Azi mi-a telefonat chiar el. Începi să te faci bine, văd ! Peste două săptămîni am să te învăţ să conduci pterocarul ! Am şi comandat un pterocar pentru tine !

— Da ? făcu Kondratiev.

Avea coloana vertebrală fracturată în patru locuri, diafragma ruptă şi suturile de la cutia craniană desfăcute. Cît a delirat, se închipuia mereu o păpuşă de cîrpă strivită de şenilele unui camion. De altminteri, medicul Protos era un om pe care se putea bizui. Gras, roşu la faţă, în vîrstă de vreo cincizeci de ani (sau de vreo sută — mai poţi să ştii cu ăştia ?), foarte taciturn şi nespus de bun, venea în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară, se aşeza lîngă el şi sforăia atît de dulce, încît Kondratiev se simţea imediat mai bine. Era, desigur, un medic de prima mînă, dacă n-a lăsat încă să moară păpuşa asta de cîrpă, strivită de şenilele unui camion.

— De ! urmă Kondratiev. Poate...

— O-o ! exclamă Jenia încîntat. Peste două săptămîni ai să conduci pterocarul ! Protos e un vrăjitor, un mag ! Ţi-o spun că fost medic !

— Da, se învoi Kondratiev, Protos e un om tare bun...

— E un medic excelent ! Cînd am aflat la ce lucrează, mi-am dat seama că trebuie să-mi schimb profesia. Îmi schimb meseria, Seriojka ! Mă fac scriitor !

— Care va să zică scriitorii n-au devenit mai buni, replică Kondratiev.

— Un lucru e clar ; toţi scriitorii sînt modernişti şi eu am să fiu singurul clasic. Ca Trediakovski : „Ecaterina cea Mare, o ! a plecat la Ţarskoe-Selo."

Kondratiev se uită la el pe sub sprîncene. Da, Jenka nu-şi pierde vremea degeaba. E îmbrăcat, indiscutabil, la modă : pantaloni scurţi şi o haină moale

și largă, cu mînecile scurte și cu gulerul desfăcut. Nici o cusătură. Totul are o nuanță luminoasă, odihnitoare. Freza și-a făcut-o puțin neglijent, e proaspăt bărbierit și s-a dat cu colonie. Cînd vorbește, caută să pronunțe cuvintele așa cum le pronunță stră-strănepoții: ferm și sonor, fără gesturi. Pterocar — auzi ce idee! Și nu sînt decît cîteva săptămîni de cînd s-au înapoiat...

— Iar am uitat, Evgheni, în ce an sîntem? întrebă Kondratiev.

— Două mii o sută nouăsprezece, răspunse Jenia grav. Aici toți spun mai scurt: o sută nouăsprezece.

— Ia spune-mi, Evgheni, urmă Kondratiev foarte serios, mai există oameni roșcați și în secolul douăzeci și doi, sau au dispărut cu totul?

Jenia îi răspunse pe același ton grav:

— Ieri am avut cinstea să stau de vorbă cu secretarul Consiliului Economic al Asiei de Nord-Vest. E un om foarte inteligent și absolut infraroșu.

Izbucniră amîndoi în rîs, uitîndu-se cu atenție unul la altul. Apoi Kondratiev întrebă:

— Ascultă, Jenia, unde ai căpătat tu linia asta de pe față?

— Asta? întrebă Jenia, pipăindu-și cicatricea. Se mai vede?- întrebă mîhnit.

— Ba bine că nu! răspunse Kondratiev. Roșu pe alb...

— Am căpătat-o atunci cînd te-ai lovit și tu. Dar mi-au promis că în scurt timp o să-mi treacă. O să dispară cu totul. Și eu îi cred, pentru că ei pot face orice.

— Care ei? întrebă Kondratiev, cu un aer sumbru.

— Care ei? Oamenii... Pămîntenii.

— Adică noi?

Jenia clipi din ochi.

— Firește, spuse cu șovăială în glas. Într-un anumit sens... noi. Zîmbetul dispăru de pe fața lui. Se uită atent la Kondratiev. Serioja, te doare rău, Serioja?

Kondratiev zîmbi discret şi-i dădu de înţeles cu un semn din ochi că nu-l doare prea tare. Se gîndi însă că în curînd o să-l doară rău de tot. Jenia a zis bine: „Serioja, te doare rău, Serioja?" Frumoase cuvinte şi frumos spuse! Le-a spus întocmai aşa ca în ziua aceea nefericită cînd „Taimîr" s-a înfundat în pulberea adîncă de pe planeta aceea fără nume şi Kondratiev, expunîndu-se stupid şi inutil în timpul incursiunii pe care au făcut-o pe planetă, şi-a fracturat piciorul. Îl durea rău, deşi nu chiar aşa ca acum. Abandonînd aparatul de filmat, Jenia s-a tîrît pe povîrnişul colinei, trăgîndu-l după el pe Kondratiev şi înjurînd de mama focului, iar apoi, cînd au izbutit, în sfîrşit, să ajungă pe creastă, a pipăit piciorul lui Kondratiev prin ţesătura costumului de protecţie şi l-a întrebat cu un glas subţire: „Serioja, te doare rău, Serioja?" Deasupra deşertului albastru, pe cerul liliachiu apăruse un disc alb şi fierbinte. În căşti, paraziţii pîrîiau supărător. Au stat aşa multă vreme, aşteptînd să se întoarcă robotul cercetaş. Dar robotul cercetaş nu s-a mai întors; trebuie că s-a împotmolit în pulbere. Atunci au făcut tîrîş cale întoarsă la „Taimîr"...

— Şi despre ce ai să scrii? întrebă Kondratiev. Despre raidul nostru?

Jenia începu să-i vorbească cu multă pasiune despre părţile şi capitolele cărţii proiectate, dar Kondratiev nu-l mai asculta. Stătea cu ochii pironiţi în tavan şi se gîndea că-l doare rău... Cînd durerea deveni insuportabilă, în tavan se deschise, ca întotdeauna, o trapă de formă ovală şi din deschizătura ei ieşi fără zgomot un tub cenuşiu, zgrunţuros, cu nişte gemulete verzi, care clipeau într-una. Tubul coborî lin, aproape pînă să atingă pieptul lui Kondratiev şi încremeni aici. Apoi se auzi o vibraţie potolită.

— Asta ce mai e? întrebă Jenia, ridicîndu-se.

Kondratiev nu-i răspunse. Stătea cu ochii închişi, simţind cu desfătare cum dă îndărăt, potolindu-se şi dispărînd, durerea îngrozitoare.

— Poate ar fi mai bine să plec ? întrebă Jenia, aruncînd o privire de jur împrejur.

Durerea dispăruse cu desăvîrşire. Tubul se retrase fără zgomot şi trapa din tavan se închise.

— Nu, nu, îl opri Kondratiev. A fost doar o şedinţă de tratament. Stai jos.

Încercă să-şi amintească despre ce vorbise Jenia. Da, nuvela-reportaj „Dincolo de bariera luminii". Despre raidul lui „Taimîr". Despre încercarea de a trece peste bariera luminii. Despre catastrofa care a făcut ca „Taimîr" să salte peste un secol...

— Ascultă, Evgheni, îşi dau ei seama ce ni s-a întîmplat ?

— Da, desigur, răspunse Jenia.

— Şi ?

— Hm ! Îşi dau seama, firește, dar asta nu uşurează cu nimic situaţia noastră. Nu pot să pricep, de pildă, ce anume înţeleg ei.

— Şi totuşi ?

— Le-am spus totul. Cînd am ajuns la acele înfiorătoare poduri de eter, au spus : „E clar. A fost o sigma-deritrinitaţie".

— Cum ?

— De-ri-tri-ni-ta-ţi-e. Cu sigma.

— Interesant... făcu Kondratiev. Şi ce-au mai spus ?

— Mi-au spus-o de-a dreptul : «„Taimîr" a ajuns în imediata apropiere a barierei luminii cu o accelerare legenică şi a sigmaderitrinitat continuuumul spaţial-temporal». Mi-au spus că nu trebuia să recurgem la acceleările legenice.

— Da, nu trebuia, aşadar, să recurgem la acceleările astea... cum le mai zice ? Şi noi, care va să zică, am recurs. Deri... teri... Cum spuneai că-i zice ?

— Deritrinitaţie. Am reţinut termenul abia după ce l-am auzit a treia oară. Pe scurt, după cîte am înţeles, în apropiere de bariera luminii, în anumite condiţii, orice corp deformează extrem de mult liniile universale şi străpunge, ca să zic aşa, spaţiul Riemann. E cu oarecare aproximaţie ceea ce a prezis pe vremea noastră Bîkov-fiul. („Aha !" exclamă

Kondratiev.) Ei numesc această străpungere deritrinitație. Toate navele lor cu rază mare de acțiune funcționează după acest principiu. Sînt cosmonave-D. („Aha !" exclamă din nou Kondratiev.) În momentul deritrinitației sînt deosebit de periculoase accelerările legenice. De unde apar acestea și în ce constau ele n-am putut să pricep. Sînt niște cîmpuri de vibrație locale, niște hipertranziții ale plasmei și așa mai departe. Fapt e că atunci cînd se produc perturbații legenice sînt inevitabile denaturări extrem de pronunțate ale proporțiilor timpului. E tocmai ceea ce s-a întîmplat cu „Taimîr".

— Deritrinitație, spuse mîhnit Kondratiev și închise ochii.

Rămaseră amîndoi tăcuți. „Stau prost, își zise Kondratiev. Cosmonave-D. Deritrinitație. Astea n-am să le pricep eu niciodată. Unde mai pui că am și coloana vertebrală fracturată."

Jenia îl mîngîie pe obraz.

— Nu-i nimic, Serioja. Cu timpul cred că o să ne orientăm și noi bine. Desigur, va trebui să învățăm multe...

— Să învățăm totul, spuse șoptit Kondratiev, fără a deschide ochii. Nu-ți face iluzii, Jenia. Va trebui s-o luăm de la-nceput.

— Eu, unul, n-am nimic împotrivă, declară cu multă dîrzenie Jenia. Principalul e să vrei.

— Să vrei înseamnă să poți ? întrebă ironic Kondratiev.

— Exact.

— Asta au spus-o niște oameni care puteau chiar și atunci cînd nu voiau, niște oameni de fier.

— Ei hai, că nici tu nu ești de hîrtie, replică Jenia. Știi, decada trecută am făcut cunoștință cu o tînără femeie...

— M-am lămurit...

Jenia avea și el o slăbiciune : îi plăcea tare mult să facă cunoștință cu femei tinere.

— E lingvistă. O persoană inteligentă, superbă, uluitoare...

— Firește.

— Lasă-mă să sfîrșesc, Serioja. Înțeleg, ți-e teamă, dar nu trebuie să te temi. Aici nu poți trăi de unul singur. La început mi-a fost și mie teamă. Pe urmă am făcut cunoștință și... Pe scurt, las' că vorbim noi cînd ai să ieși din spital. Fă-te bine mai repede, navigatorule, că te veștejești.

Kondratiev rămase o vreme tăcut, apoi îl rugă pe prietenul său:

— Evgheni, fii bun și apropie-te de geam.

Jenia se ridică și se apropie cu pași înăbușiți de geamul albastru, mare cît tot peretele. Navigatorul nu vedea pe geam decît cerul străveziu și îndepărtat. Noaptea geamul semăna cu o prăpastie de un albastru închis, presărată cu stele ca niște ghimpi. O dată sau de două ori a văzut acolo o geană de lumină roșiatică, ce se aprindea și se stingea foarte repede.

— M-am apropiat.

— Ce-i acolo?

— Un balcon.

— Și mai departe?

— Sub balcon e o piață, răspunse Jenia și se întoarse cu fața la Kondratiev.

Navigatorul se încruntă. Nici măcar Jenia Slavin nu-l înțelege. E singur, e cu desăvîrșire singur pe lumea asta uriașă și necunoscută. Încă nu știe nimic. *Nimic*. Nu știe nici măcar cum e dușumeaua din camera lui și de ce calcă toți fără zgomot pe dușumeaua asta. Aseară a încercat să se ridice în capul oaselor și să-și examineze camera, dar imediat a leșinat. Mai mult n-a făcut asemenea încercări, pentru că nu putea suferi să-și piardă cunoștința.

— Clădirea asta în care stai tu, spuse Jenia, e un sanatoriu pentru cei bolnavi grav. E o clădire cu șaisprezece etaje. Camera ta...

— ...salonul, bombăni Kondratiev.

— ...camera ta se află la etajul al nouălea. De jur împrejur sînt munți — căci ne aflăm în Ural — și se întind păduri de brazi. Mai departe e Sverdlovskul, la o distanță de vreo sută de kilo-

metri. De-aici se vede mai întîi un alt sanatoriu, la fel ca acesta, apoi un teren de decolare pentru pterocare. Mașini minunate, zău, pterocarele astea! Ia să le număr: sînt patru... Așa... Ce-aș mai putea să-ți spun? Uite o piață ca o grădină de flori, cu un havuz la mijloc. Lîngă havuz stă un copil. După cum arată, cred că se gîndește cum s-o șteargă în pădure...

— E și el grav bolnav? întrebă navigatorul cu vădit interes.

— Tot ce se poate, deși nu prea pare. Așa... Nu poate s-o șteargă, pentru că l-a prins o tanti în picioarele goale. Pe tanti asta o cunosc și eu, lucrează aici. E o făptură foarte drăguță. Are vreo douăzeci de ani. Adineauri m-a întrebat dacă nu i-am cunoscut cumva pe Norbert Wiener și pe Anton Makarenko. Acum îl trage de mînă pe copil și am impresia că îi face educația din mers. Dar iată că mai aterizează un pterocar... Adică nu, nu e pterocar... Ar trebui, Serioja, să-i ceri medicului un stereovizor.

— I-am cerut să-mi dea ceva și n-a vrut, spuse navigatorul mîhnit.

— De ce?

— Eu de unde să știu?

Jenia se întoarse lîngă pat.

— Toate astea sînt deșertăciuni. Toate astea ai să le vezi, ai să le cunoști și n-ai să le mai iei în seamă. Nu trebuie să fii atît de susceptibil. Ți-aduci aminte de König?

— Ei?

— Ții minte cum a țipat, cu un accent superb, cînd i-am spus că ți-ai fracturat piciorul: „Ah, ce susceptibil sînt! Ah!"

Kondratiev zîmbi.

— A doua zi a venit la tine, urmă Jenia, și te-a întrebat cum îți merge, iar tu i-ai spus că ai avut „o noapte variată".

— Țin minte. Și aici am avut o mulțime de nopți variate. Și cîte mă mai așteaptă încă!

— Ah, ce susceptibil sînt ! exclamă Jenia.

Kondratiev închise din nou ochii şi rămase o vreme tăcut.

— Ascultă, Evgheni, vorbi el fără să deschidă ochii, ce ţi-am spus eu despre arta ta de a conduce o astronavă ?

Jenia rîse înveselit :

— A fost o înjurătură grandioasă şi cît se poate de anostă. Spărsesem nu ştiu ce telescop de la o staţie extraterestră. Pe cuvîntul meu că nici n-am băgat de seamă cînd l-am spart. Şeful observatorului era gata să mă strîngă de gît, dar buna creştere nu i-a îngăduit s-o facă.

Kondratiev deschise ochii :

— Şi ?

— Pe urmă, însă, cînd cei de-acolo au aflat că nu sînt pilot, au lăsat-o mai moale, ba m-au şi lăudat. Înfierbîntat, şeful observatorului mi-a propus să particip la restaurarea telescopului.

— Şi ?

— Nu s-a putut, mi-au interzis medicii, răspunse Jenia cu un oftat.

Uşa se deschise puţin şi în cameră îşi vîrî capul o fată cu faţa smeadă, într-un halat alb, strîns pe talie. Fata se uită cu asprime la bolnav, apoi la musafirul acestuia şi ordonă :

— Destul, tovarăşe Slavin.

— Plec imediat.

Fata dădu din cap şi închise uşa. Kondratiev constată mîhnit :

— Uite că pleci şi tu...

— Dar am să mă întorc curînd ! Ia, te rog, nu te pierde cu firea... Las' c-ai să zbori şi tu, ai să-mi fii un astronaut-D de prima clasă !

— Astronaut-D... Kondratiev rîse forţat. Bine, Evgheni, du-te. Acum astronautul va lua masa : griş cu lapte, servit cu linguriţa.

Jenia se ridică.

— La revedere, Serioja, spuse el, bătîndu-l cu băgare de seamă pe Kondratiev peste mîna pe care

acesta o ținea deasupra cearșafului. Să te faci bine. Ține minte că lumea asta nouă e o lume foarte bună.

— La revedere, clasicule. Vino cît mai curînd. Ad-o și pe femeia aceea inteligentă. Cum îi zice?

— Sheila. Sheila Kadar.

Jenia ieși. Ieși într-o lume necunoscută și străină lui, sub un cer nemărginit, în verdeața unor grădini fără de hotar. Într-o lume în care, probabil, se avîntă în zare, ca niște săgeți, autostrăzi de sticlă, în care clădirile suple aruncă peste piețe umbre ajurate, în care gonesc mașini fără oameni și cu oameni îmbrăcați în costume ciudate, niște oameni calmi, binevoitori, întotdeauna foarte ocupați și foarte mulțumiți că sînt ocupați. El va porni să hoinărească mai departe pe planeta aceasta care seamănă și nu seamănă cu Pămîntul părăsit de ei de-atît amar de vreme și parcă mai ieri. Va hoinări cu Sheila Kadar și în curînd își va scrie cartea, și cartea aceasta va fi, desigur, o carte foarte bună, pentru că Jenia nu poate să scrie decît o carte foarte bună și bine gîndită...

Kondratiev deschise ochii. Lîngă pat ședea medicul Protos, gras și rumen, și-l privea în tăcere. Protos zîmbi, dădu din cap și spuse încet:

— Las' c-o să fie bine, Serghei.

CAPITOLUL AL DOILEA

ŞOSELELE RULANTE

ŞOSELELE RULANTE

— Poate rămîi totuşi seara asta cu noi ? spuse Jenia Slavin cu un aer vinovat.

— Rămîi, zău, Serioja ! interveni Sheila. Mergem acasă şi dansăm. Invit cîţiva amici...

— Nu, nu, bolborosi Kondratiev. Plec.

— Unde vrei să pleci aşa mîhnit cum eşti ? stărui Sheila. Poate n-ai chef să dansezi ? Atunci stăm şi noi la o parolă. Avem un vecin tare cumsecade...

— Inginer asanator, îl recomandă Jenia.

— Nu, nu, mulţumesc. Trebuie să mă duc undeva...

Desigur, Sheila îl invită din toată inima, Jenia însă... Sau poate ?... Tare-i greu să-i înţelegi pe îndrăgostiţii ăştia ! N-are nici un rost, totuşi, să stea aşa şi să se uite cu invidie la ei, ba pe deasupra să mai şi converseze cu nu ştiu ce inginer asanator... Mai bine se lipseşte.

— La revedere, spuse Kondratiev hotărît şi se retrase de lîngă pterocar.

Sheila îi zîmbi discret şi dădu tristă din cap. Tare cumsecade e Sheila asta, toate le înţelege ! Nu e ea dintre aceia care să-l petreacă cu o privire compătimitoare şi să spună şoptit : „Ah, bietul de el, ce greu îi vine acum !“ Are noroc roşcatul ăsta !

Jenia atinse cu vîrfurile degetelor o clapă de pe tabloul de bord. Nici nu se uită la tablou. Mîna stîngă şi-o petrecuse pe după umerii Sheilei. Era superb. Nici nu-şi dădu osteneala să închidă portiera. Îi făcu cu ochiul lui Kondratiev şi smuci din loc pterocarul atît de brusc, încît portiera se închise singură. Pterocarul se avîntă în sus şi pluti lin pe

deasupra clădirilor. Kondratiev o luă agale spre escalator.

Bun, își zise, să ne afundăm în vîltoarea vieții. Jenia spune că în acest oraș nu-i chip să te rătăcești. Să vedem.

Escalatorul îl transporta fără zgomot în adîncul clădirii. Kondratiev privi în sus. Deasupra capului se întindea acoperișul semitransparent, pe care se vedeau umbre de pterocare și elicoptere, probabil ale locatarilor. În acest oraș fiecare acoperiș era, pare-se, un teren de aterizare. Kondratiev se uită în jos. Dedesubt era un vestibul spațios, scăldat în lumină. Pardoseala vestibulului era netedă și sclipea ca gheața.

Bocănind repede cu tocurile pantofilor pe trepte, două tinere coborîră pe lîngă Kondratiev. Una din ele — mică, într-o bluză albă și cu o fustă de un albastru deschis — se uită în ochii lui. Avea nasul pistruiat și moțul căzut pînă pe sprîncene. Ceva din făptura lui Kondratiev o izbi. Navigatorul se opri o clipă și, ca să nu cadă, se apucă de balustradă. Apoi fata o ajunse din urmă pe prietena ei și coborîră amîndouă scara. Odată ajunse în vestibul, își întoarseră capetele. „Ei poftim! își zise Kondratiev mîhnit. Începe! Se uită la mine ca la urs."

Coborî în vestibul (cele două fete nu mai erau acolo). Încercă pardoseala cu piciorul, ca să vadă dacă nu alunecă și constată că nu aluneca. Ușa vestibulului era încadrată de niște ferestre uriașe, prin care se vedea verdeața abundentă din stradă. Tot orașul era inundat în verdeață, lucru pe care Kondratiev îl remarcase încă din pterocar. De sus aveai impresia că verdeața acoperă toate spațiile dintre acoperișuri. Kondratiev făcu ocolul vestibulului, zăbovi puțin dinaintea cuierului cu picior, în care atîrna doar o singură manta de ploaie, de culoare lilIachie, pipăi materialul după ce mai întîi se încredință că nu-l vede nimeni și apoi se îndreptă

spre uşă. Se opri pe treptele peronului. Afară nu se vedea nici un fel de stradă.

De la peron pornea prin iarba deasă şi înaltă o cărare bine bătătorită. După vreo zece paşi cărarea se pierdea în tufăriş. Dincolo de tufe începea pădurea. Era o pădure de pini înalţi şi drepţi, amestecaţi cu stejari scunzi, pare-se foarte bătrîni. În dreapta şi-n stînga, pereţii albaştri, foarte curaţi ai caselor se pierdeau în depărtare.

— E ceva! exclamă navigatorul şi adulmecă aerul.

Era un aer foarte proaspăt. Kondratiev îşi duse mîinile la spate şi păşi hotărît pe cărare. Dădu apoi într-o alee de nisip, destul de largă. După o scurtă ezitare, coti la dreapta. Pe alee se vedeau o mulţime de oameni. Încordat tot, Kondratiev se aştepta ca, la vederea lui, stră-strănepoţii să se oprească imediat din vorbă, să uite de toate preocupările lor, să stea locului şi să se holbeze la dînsul, ba poate chiar să-l şi năpădească cu întrebările. Dar n-a fost aşa. Un stră-strănepot mai în vîrstă, depăşindu-l, îl lovi fără să vrea şi se scuză:

— Iertaţi-mă, vă rog... Nu, nu cu tine vorbesc.

Pentru orice eventualitate, Kondratiev zîmbi.

— S-a întîmplat ceva? auzi o voce slabă de femeie, care părea că vine dinăuntrul stră-strănepotului.

— Nu, nu, spuse acesta, făcînd, cu multă bunăvoinţă, un semn din cap înspre Kondratiev. L-am lovit fără să vreau pe un tînăr.

— A... făcu vocea de femeie. Şi cum îţi spuneam, Vanda o ţinea morţiş că coriola e mai bună ca pianul şi atunci noi...

Stră-strănepotul se îndepărtă şi vocea de femeie nu se mai auzi.

„Grozav! îşi zise Kondratiev. E, desigur, un radiofon. Dar unde l-o fi ţinînd?"

Unii stră-strănepoţi îl depăşeau, alţii îi veneau în întîmpinare, mulţi dintre ei îi zîmbeau şi unii chiar îi făceau semne din cap. Dar nimeni nu-şi holba ochii la el şi nu-l sîcîia cu întrebările. Ce e

drept, un tînăr cu ochii negri şi cu mîinile în buzunare s-a rotit o vreme în jurul lui Kondratiev, descriind nişte traiectorii complicate, dar în clipa în care navigatorul s-a milostivit de el şi i-a făcut un semn cu capul, tînărul l-a lăsat în pace, pare-se dezamăgit. Kondratiev se simţi mai liber şi era acum numai ochi şi urechi.

Stră-strănepoţii i se păreau, în linii mari, nişte oameni cu totul obişnuiţi — vîrstnici şi tineri, înalţi şi scunzi, frumoşi şi urîţi, bărbaţi şi femei. Oameni bătrîni de tot nu se vedeau. În general nu vedea oameni ramoliţi şi bolnăvicioşi. Nu vedea nici copii. Îşi aduse aminte, de altminteri, că în momentul de faţă toţi copiii trebuie că se află la şcolile-internate. Pe strada asta verde, stră-strănepoţii se arătau foarte calmi, cu un aer degajat, de parcă ar fi primit la ei acasă nişte vechi şi buni prieteni. Nu putea spune că pe chipurile tuturor se citea bucuria şi fericirea. Kondratiev văzu şi feţe îngrijorate, obosite, ba chiar mîhnite, dar asta mai rar. Un tînăr şedea pe marginea aleii, printre păpădii, pe care le rupea una după alta şi sufla de zor în ele. Era vădit că gîndurile lui îl purtau undeva departe şi că nu erau de loc vesele.

Stră-strănepoţii se îmbrăcau simplu şi variat. Bărbaţii mai în vîrstă purtau pantaloni lungi şi vindiacuri moi, cu gulerul răsfrînt. Femeile purtau şi ele pantaloni, sau rochii lungi de o croială elegantă. Tinerii şi fetele purtau aproape toţi şorturi largi şi bluze albe sau colorate. Puteau fi văzute, de altfel, şi femei cochete, cu nişte pelerine purpurii sau aurii aruncate peste un fel de cămăşi scurte, de culoare deschisă, împodobite cu broderii de aur. Trecătorii întorceau capul la aceste femei.

În oraş era linişte. În orice caz nu se auzeau nici un fel de zgomote mecanice. Kondratiev n-auzea decît glasuri de oameni şi uneori o muzică ce venea nu se ştie de unde. La acestea se adăuga freamătul copacilor şi, în răstimpuri, fîlfîitul cîte unui pterocar. Circulaţia aeriană se făcea, pare-se, la mare altitudine. Pe scurt, totul aici îi era cu desă-

vîrşire străin navigatorului. Îl amuza însă, mult, să se plimbe pe cărările şi aleile de nisip ale marelui oraş, agăţîndu-şi hainele de tufe. Cam tot aşa erau cu o sută de ani în urmă parcurile de la periferiile oraşelor. Kondratiev s-ar fi putut simţi cu totul la largul lui dacă nu avea sentimentul că e absolut inutil, mai inutil chiar decît oricare dintre cochetele astea cu poalele scurte, înveşmîntate în aur şi în purpură.

Depăşi un bărbat şi o femeie care mergeau la braţ. Bărbatul îi spunea femeii :

— ...aici intervine vioara — ta-la-la-la-a ! — apoi melodia subtilă şi suavă a coriolei — ti-ii-ta-ta-ta... ti-i-i !

Felul în care imita bărbatul vădea multă pasiune. Femeia îl privea cu dragoste şi admiraţie.

Pe marginea aleii stăteau tăcuţi doi oameni în vîrstă. Unul din ei spuse deodată cu asprime în glas :

— Totuşi ea n-ar fi trebuit să i-o spună băiatului.

— Acum e prea tîrziu, răspunse celălalt.

Apoi se cufundară iar în tăcere.

Din faţă veneau încet trei inşi — o fată înaltă, cu faţa palidă, un indian în vîrstă, cu o statură impunătoare şi un tînăr gînditor, care zîmbea distrat. Fata spunea, agitîndu-şi violent pumnul mic :

— Chestiunea trebuie rezolvată alternativ. Ori eşti artist-scriitor, ori eşti artist-senzualist. O a treia soluţie nu poate să existe. Cel puţin în prezent. Eu nu pot considera demne procedeele la care recurge Valledolid. Jonglează cu relaţiile spaţiale. E un procedeu ieftin, fie şi numai pentru faptul că ceea ce face el e tehnică şi nu artă. E un imbecil indiferent şi mulţumit de sine, şi atît.

— Maşa, Maşa ! replică pe un ton de reproş, cu o voce de bas, indianul.

— Las-o să vorbească, profesore Yashpal, interveni tînărul.

Kondratiev se grăbi să cotească pe o potecă laterală, trecu de un gard de verdeaţă, împestriţat cu

flori mari, galbene şi albastre, şi se opri înmărmurit. În faţa lui se întindea o şosea rulantă.

Navigatorul auzise multe de la Jenia despre şoselele astea rulante. Erau de-a dreptul uluitoare. Construcţia lor a început de mult şi acum ele străbăteau numeroase oraşe, alcătuind o reţea continentală ramificată de la Pirinei pînă în Tian-Şan, prelungindu-se spre sud peste cîmpiile Chinei pînă la Hanoi, iar în America, de la Port Yukon pînă în Ţara de Foc. Jenia îi spusese lucruri neverosimile despre şoselele rulante. Zicea cum că ele nu consumă energie şi nu se tem de vremea rea ; în caz că se distrug, se repară singure, urcă cu uşurinţă munţii şi aştern poduri peste prăpăstii. Aşa cum spunea Jenia, şoselele acestea vor exista şi vor rula veşnic, atîta vreme cît va lumina Soarele şi va rămîne întreg globul pămîntesc. Jenia mai spunea că şoselele rulante nu sînt de fapt şosele, ci un torent alcătuit din ceva intermediar între substanţa vie şi materia inertă.

Şoseaua trecea la cîţiva paşi de Kondratiev, în şase torente drepte, de culoare cenuşie. Erau aşanumitele benzi ale Marii Şosele. Benzile se deplasau cu viteze diferite. Nişte bariere joase, albe separau benzile unele de altele şi de iarba de pe străzi. Pe benzi stăteau jos sau în picioare, sau mergeau oamenii. Kondratiev se dădu mai aproape şi puse nehotărît piciorul pe barieră. Atunci, aplecîndu-se şi trăgînd cu urechea, auzi glasul Marii Şosele : scîrţîitul, freamătul şi foşnetul ei. Într-adevăr, şoseaua se tîra. Kondratiev îşi luă inima-n dinţi şi trecu peste barieră.

Fu cît pe ce să cadă, dar cineva îl apucă de braţ. După ce îşi recăpătă echilibrul, rămase o vreme nemişcat, apoi trecu pe banda următoare.

Şoseaua cobora o pantă, aşa încît Kondratiev o vedea acum pînă departe în zare, sclipind în soare ca o şosea gudronată.

Navigatorul privi acoperişurile caselor ce se perindau pe dinaintea lui, depăşind vîrfurile pinilor.

Pe un acoperiş se înălţa, strălucind în soare, o construcţie colosală, alcătuită din cîteva uriaşe oglinzi patrate, fixate pe nişte instalaţii subţiri, ajurate. Pe toate acoperişurile staţionau pterocare vopsite în felurite culori — albastre, verzi, aurii, gri. Deasupra oraşului stăteau suspendate sute de pterocare şi elicoptere. Pe deasupra şoselei trecu şuierînd înfundat şi acoperind pentru multă vreme soarele o aeronavă triunghiulară, care apoi se făcu nevăzută în dosul unei păduri. Nimeni nu-şi ridică capul. În pîcla depărtării se deslușiră contururile unei construcţii care putea fi luată drept un turn sau o antenă de televiziune. Şoseaua aluneca lin, fără smucituri. Tufişurile verzi şi trunchiurile cenuşii ale pinilor se perindau pe dinaintea călătorilor, rămînînd în urmă. Printre crengi apăreau şi dispăreau clădiri mari de sticlă, vile luminoase, terase cu acoperişuri de pînză, strălucitoare şi multicolore.

Kondratiev îşi dădu seama deodată că şoseaua îl duce la periferia Sverdlovskului. „Foarte bine! îşi zise. Foarte bine!“ Şoseaua asta poate să te ducă, probabil, oriunde — în Siberia, în China, în Vietnam. Navigatorul se aşeză jos şi îşi cuprinse genunchii cu braţele. Şoseaua nu era nici moale, dar nici prea dură. În faţa lui Kondratiev trei tineri şedeau turceşte, aplecaţi deasupra unor pătrăţele multicolore. Rezolvau, probabil, o problemă de geometrie. Ori poate era un joc? „La ce-or fi folosind şoselele astea? se întrebă Kondratiev. Cui i-ar trece oare prin cap să călătorească în felul acesta în Vietnam sau în China? Viteza e prea mică şi nici n-ai pe ce să şezi ca lumea... În afară de asta, există stratoplane, uriaşe nave triunghiulare, există pterocare, în sfîrşit...

Ce rost o mai fi avînd şi şoseaua? Şi apoi trebuie să fi costat bani grei!“ Îşi aduse aminte cum se construiau şoselele cu un secol în urmă, nişte şosele obişnuite şi nu cine ştie ce bune. Pe şantier lucrau uriaşe maşini semiautomate de pavare, mirosea cumplit a gudron şi oamenii se istoveau, uzi leoarcă de sudoare, în cabinele colbuite, sub văpăile

soarelui necruțător. Și cînd te gîndești că Marea Șosea a solicitat un volum colosal de muncă și de gîndire, desigur mult mai mare decît construirea Magistralei Transgobiene! Și toate astea, pare-se, numai pentru ca să poți coborî unde poftești, să poți urca unde vrei și să te tîrăști așa fără nici o grijă, rupînd în drum romaniţe. Ciudat, de neînțeles, nelogic! Și asta în secolul douăzeci și doi!

La un moment dat, șirul de etaje din sticlă ce se înălțau pe deasupra pinilor luă sfîrșit. Dintre pini răsări un bloc uriaș de granit. Kondratiev sări în sus. Pe creștetul blocului stătea un om uriaș, aplecat înainte, cu brațul întins deasupra orașului. Era Lenin, aidoma aceluia ce se înălța odinioară și de bună seamă că se află și acum în piața Gării Finlandeze din Leningrad. „Lenin!" își zise Kondratiev. Fu cît pe ce să rostească cuvîntul acesta cu glas tare. Lenin stătea cu brațul întins deasupra orașului, deasupra lumii. Pentru că aceasta era lumea lui, o lume minunată, surîzătoare, așa cum a văzut-o el cu două secole în urmă... Kondratiev stătea și privea uriașul monument ce dispărea în pîcla liliachie care se înălța deasupra acoperișurilor de sticlă.

Pinii erau acum mai scunzi și creșteau mai des. Pentru o clipă apăru lîngă șosea o poiană largă, în care cîțiva oameni îmbrăcați în salopete trebăluiau la un mecanism complicat. Șoseaua se strecură pe sub un pod îngust, arcuit și lăsă în urmă un indicator cu o săgeată, pe care scria: „Matrosovo — 15 km. Virajul spre Fabrica Galbenă — 6 km". Pe indicator mai scria ceva, dar Kondratiev nu mai apucă să citească. Se uită în jurul lui și constată că oamenii de pe benzile șoselei se împuținaseră. Benzile care veneau în sens invers erau pustii. „Matrosovo trebuie să fie un orășel. Dar Fabrica Galbenă?" Printre trunchiurile pinilor se ivi pentru o clipă o terasă lungă, cu mesuțe rînduite pe ea. Kondratiev simți că îi e foame, dar după o clipă de șovăială hotărî să se abțină. Se gîndi să ia masa

la întoarcere. Îi făcea o mare plăcere că simţea o foame zdravănă şi sănătoasă şi că putea să şi-o potolească în orice moment.

Printre pinii care se răriseră de-a binelea se ivi de undeva o autostradă foarte largă, ce strălucea în razele soarelui crepuscular. Pe autostradă goneau şiruri de maşini bizare, cu două, trei şi chiar opt şasiuri, sau chiar fără şasiuri, nişte maşini cu botul turtit, cu coşuri uriaşe, acoperite cu material plastic viu colorat. Maşinile acestea veneau din direcţia opusă, îndreptîndu-se spre oraş. Probabil că undeva pe-aproape autostrada intra sub pămînt şi dispărea în tunelurile cu mai multe etaje ce se aflau dedesubtul oraşului. Uitîndu-se mai bine, Kondratiev văzu că maşinile nu aveau cabine şi nici loc pentru om. Alcătuiau un torent continuu, claxonînd discret şi ţinîndu-se la o distanţă de vreo doi-trei metri una de alta. În golurile dintre ele Kondratiev văzu cîteva maşini identice, circulînd în sens invers. Apoi autostrada pătrunse din nou în nişte hăţişuri şi dispăru din vedere.

— Ieri, un camion a sărit de pe şosea, spune cineva în spatele lui Kondratiev.

— Din cauză că a fost scos controlul de forţă. Se sapă alte etaje.

— Aşa e. Las' că tot nu-mi plac mie rinocerii ăştia!

— Nu-i nimic, în curînd terminăm conveierul stratificat şi atunci o să putem închide şoseaua.

— Ar fi şi timpul...

În faţă se ivi altă terasă cu mesuţe pe ea.

— Leoşa! Leoşka! strigă cineva de la una din mesuţe, agitîndu-şi braţul.

Tînărul şi femeia care stăteau în faţa lui Kondratiev îşi agitară şi ei braţele, trecură pe o bandă mai lentă şi săriră în iarba din faţa terasei. Alţi cîţiva oameni le urmară pilda. Kondratiev vru să sară şi el, dar observă un stîlp cu acest indicator: „Virajul spre Fabrica Galbenă — 1 km", aşa că rămase.

Coborî la viraj. Printre trunchiurile copacilor se vedea o cărare îngustă, bine bătătorită, care suia coasta unei coline. Pe creştetul colinei se profilau limpede pe cerul crepusculului contururile unor construcţii ascunse. Kondratiev o luă agale pe cărare, simţind cu plăcere pămîntul moale sub picioare. „Pe ploaie trebuie că se face noroi", îşi zise, fără să ştie el însuşi de ce. După cîteva minute ajunse în vîrful colinei şi se opri la marginea unei depresiuni uriaşe, care se întindea, aşa cum i se părea lui, pînă departe în zare.

Contrastul dintre verdeaţa calmă şi blîndă ce se desfăşura sub cerul înserării şi priveliştea care i se înfăţişa în vale era atît de izbitor, încît Kondratiev se dădu înapoi, închise ochii şi clătină din cap. Pe fundul depresiunii era un infern, un adevărat infern, cu sinistre explozii albastre-albe, cu un fum portocaliu învălătucit şi cu un lichid lipicios ce clocotea încins pînă la incandescenţă. Ceva se umfla acolo încet, ca un buboi, apoi plesnea, împrăştiind smocuri de flăcări portocalii, învăluindu-se în fumuri multicolore, degajînd vapori, foc şi o ploaie de scîntei, apoi iarăşi se umfla încet şi plesnea. În vîrtejurile materiei care o luase razna se agitau fulgere lăţoase, apăreau şi dispăreau numaidecît nişte forme nedesluşite cu contururi monstruoase, se învîrtejeau trombe, dănţuiau spectre albastre şi trandafirii. Kondratiev contemplă multă vreme ca vrăjit priveliştea aceasta bizară. Apoi îşi veni încetul cu încetul în fire şi începu să observe şi alte lucruri.

Era un infern tăcut, avînd conturul geometric delimitat cu stricteţe. Grandiosul danţ de focuri şi de fumuri nu se trăda cu nici un zgomot, nici o pălălaie şi nici un vălătuc de fum nu răzbea dincolo de anumite limite. Uitîndu-se mai atent, Kondratiev constată că tot spaţiul acesta vast, care se întindea pînă departe, dincolo de zare, era acoperit cu o calotă abia vizibilă, cu marginile înfipte în betonul — dacă era beton — care acoperea fundul depresiunii. Apoi observă că calota era dublă, ba

pare-se chiar triplă, pentru că din cînd în cînd în aerul de deasupra depresiunii se iscau reflexe plate, provenite probabil de pe suprafața interioară a calotei de sus. Depresiunea era adîncă și pereții ei, foarte teșiți și netezi, fățuiți cu un material de culoare cenușie, pătrundeau pînă la o adîncime de cel puțin o sută de metri. „Acoperișul" uriașei calote se ridica deasupra fundului depresiunii la o înălțime de cel mult vreo cincizeci de metri. Se pare că aceasta era Fabrica Galbenă, menționată de indicatoare. Kondratiev se așeză în iarbă, își împreună mîinile pe genunchi și își ațintì ochii asupra calotei.

Soarele apusese. Pe versanții cenușii ai depresiunii jucau reflexe multicolore. Navigatorul observă foarte curînd în clocotul acestui infern încă o mișcare, de altă natură. Prin fum și foc se deslușeau în răstimpuri niște umbre cu contururi regulate, aci stînd nemișcate, aci mișcîndu-se cu o mare repeziciune. Era foarte anevoios să le deslușească mai ca lumea, dar într-un tîrziu fumul se risipi pentru cîteva clipe și atunci Kondratiev văzu destul de limpede o mașină complicată, care semăna cu o gînganie cum e cosașul, de pildă. Mașina se sălta pe loc, parcă încercînd să-și smulgă picioarele din masa clisoasă de foc, ori frămînta cu articulațiile ei lungi și strălucitoare masa aceasta în clocot. Apoi sub mașină se aprinse ceva și o învăluiră nori de fum portocaliu.

Pe deasupra lui Kondratiev trecu zbîrnîind un mic elicopter. Navigatorul își ridică ochii și-l petrecu cu privirea. Elicopterul zbură pe deasupra calotei, apoi coti brusc și se prăbuși ca un bolovan. Kondratiev scoase un strigăt și sări în picioare. Elicopterul se oprise pe „acoperișul" calotei. Părea că încremenise suspendat deasupra limbilor de foc. Din elicopter coborî un om minuscul, negru tot. Omul se aplecă și sprijinindu-se cu brațele de genunchi se uită în infernul de sub el.

— Spune-i că mă întorc mîine dimineață ! strigă cineva în spatele lui Kondratiev.

Navigatorul se întoarse. În apropiere se înălțau dintr-un pîlc de lilieci două căsuțe îngrijite, cu un singur cat, cu geamurile mari luminate. Vegetația acoperea geamurile pe jumătate, așa că ramurile ce se legănau în bătaia vîntului zugrăveau pe fondul dreptunghiurilor albastre desene ajurate de o mare finețe. Se auziră niște pași, care apoi se opriră pentru o clipă. Aceeași voce strigă :

— Roag-o pe mama să-i spună și lui Boris !

— Bine ! răspunse o voce de femeie.

În geamurile uneia din căsuțe lumina se stinse. Din cealaltă casă răzbea o melodie tristă. În iarbă țîrîiau greierii. Se auzea ciripitul somnoros al păsărilor. Kondratiev își zise că în orice caz la fabrica asta n-are ce căuta.

Se ridică și o porni înapoi. Cîteva minute rătăci printre tufe, căutînd drumul, apoi îl găsi și o luă printre pini. Drumul se deslușea vag în lumina stelelor. După alte cîteva clipe, văzu înaintea sa o lumină albăstrie — becurile cu neon ale unui stîlp indicator — și ajunse aproape alergînd la șoseaua rulantă. Șoseaua era pustie.

Sărind ca un iepure și strigînd „hop ! hop !" trecu pe o bandă care se deplasa în direcția orașului. Benzile răspîndeau o lumină difuză. De-o parte și de alta șoseaua era mărginită de tufe întunecate și de pîlcuri de copaci. Departe în față stăruia pe cer o geană de lumină albăstrie ; acolo era orașul. Kondratiev simți deodată o foame cumplită.

Coborî în fața terasei lîngă care se afla indicatorul : „virajul spre Fabrica Galbenă — 1 km". Pe terasă era lumină, stăruia larmă și mirosea a mîncăruri gustoase. Era atîta lume, încît Kondratiev rămase de-a dreptul uimit. Toate mesele — pe puțin cincizeci, dispuse în semicerc — erau ocupate, ba pînă și în spațiul din interiorul semicercului o mulțime de oameni ședeau sau stăteau culcați pe niște mici saltele rotunde, în culori vii. Într-un colț al terasei erau îngrămădite mai multe saltele din acestea. „Poate izbutesc să cinez aici..." își zise sceptic

Kondratiev, totuşi urcă treptele şi se opri în prag. Stră-strănepoţii mîncau, beau, rîdeau, stăteau de vorbă şi chiar cîntau.

Un lungan de stră-strănepot de la o masă învecinată îl trase de mînecă şi spuse, ridicîndu-se :

— Luaţi loc, tovarăşe !

— Mulţumesc, îngăimă Kondratiev. Dar dumneata ?

— Nu-i nimic ! Eu am mîncat, aşa că nu vă faceţi griji.

Neştiind ce să spună şi cum să se comporte, Kondratiev se aşeză foarte stînjenit şi îşi puse mîinile pe genunchi. De la masa dimpotrivă o namilă de bărbat cu faţa smeadă, care mînca ceva foarte apetisant dintr-o farfurie adîncă, îşi aruncă privirea asupră-i şi întrebă nedesluşit :

— Ei, cum merge ? Îi dai bătaie ?

— La ce să-i dau bătaie ? întrebă Kondratiev.

Toţi cei de la masă se uitau la el.

Bărbatul cel smead făcu o strîmbătură, înghiţi dumicatul din gură şi spuse :

— Dumneata nu eşti din Aniudin ?

— Nu, răspunse Kondratiev. Sînt de la Fabrica Galbenă. „Numai de n-aş spune vreo prostie", îşi zise.

— Unde vine asta ? întrebă curioasă o femeie tînără care şedea în dreapta lui Kondratiev.

— Pînă la virajul care duce la Fabrica Galbenă e un kilometru, bolborosi navigatorul. De-acolo o iei pe o colină şi ajungi la nişte case...

— Şi la ce lucrezi dumneata ?

Kondratiev se simţi îmboldit să se ridice şi să plece.

— Păi, să vezi... începu el.

În clipa aceea un tînăr vînjos, care stătea în stînga, spuse cu bucurie în glas :

— Eu ştiu cine sînteţi ! Dumneavoastră sînteţi navigatorul Kondratiev de pe „Taimîr !"

— O, iartă-mă ! se scuză femeia. Nu te-am recunoscut. Iartă-mă !

Bărbatul cel smead își ridică numaidecît mîna dreaptă cu palma în sus și se prezentă :

— Moskvicev Ioan. În prezent Ivan.

Femeia din dreapta se prezentă și ea :

— Zavadskaia Elena Vladimirovna.

Tînărul cel vînjos își mișcă picioarele sub masă și spuse :

— Basevici. Meteorolog.

O fetiță bălaie care stătea înghesuită între meteorolog și Ioan Moskvicev ciripi veselă :

— Marina Cerniak, operatoare la sistemele grele...

Kondratiev se ridică și se înclină.

— Nici eu nu te-am recunoscut imediat, mărturisi Moskvicev. Te-ai îngrășat mult. Noi stăm aici și ne uscăm așteptînd. Nu sînt destule planetonave și nu ne rămîne decît să stăm așa și să mîncăm sațivi. Azi ni s-au oferit douăsprezece locuri pe un tanc alimentar. Credeau că o să refuzăm. Noi, ca proștii, am tras la sorți și în vremea sta s-a îmbarcat un grup din Vorkuta. Niște găligani ! Abia au încăput zece oameni pe douăsprezece locuri, alți cinci au rămas. Moskvicev izbucni în rîs. Stau aici și mănîncă sațivi... Ce-ar fi să mai cerem și noi o porție ? Ai luat masa ?

— Nu, răspunse Kondratiev.

Moskvicev se ridică.

— Îți aduc eu ceva îndată.

— Te rog, se învoi Kondratiev.

Ioan Moskvicev se îndepărtă, strecurîndu-se printre mese.

— Servește vin, spuse Elena Vladimirovna, oferindu-i lui Kondratiev paharul ei.

— Mulțumesc, nu beau, replică mecanic navigatorul. Dar își aminti numaidecît că nu mai e astronaut și că n-o să mai fie niciodată. Iartă-mă ! Cu plăcere...

Vinul era parfumat, suav, gustos. „Nectar, nu alta, își zise Kondratiev. Zeii beau nectar și mănîncă sațivi."

— Zbori cu noi ? ciripi operatoarea.

— Nu știu, răspunse Kondratiev. Poate. Dumneavoastră unde mergeți?

Stră-strănepoții schimbară o privire între ei.

— Noi sîntem voluntari, îl lămuri Basevicî. Mergem pe Venus. Trebuie să facem din Venus un al doilea Pămînt.

Kondratiev tresări și puse paharul pe masă.

— Pe Venus? întrebă cu îndoială în glas. Navigatorul își aducea bine aminte ce reprezintă planeta Venus! Ați mai fost vreodată pe Venus?

— Noi nu, îi răspunse Elena Vladimirovna. Moskvicev a fost. Dar asta n-are nici o importanță. Ceea ce e rău, e că nu sînt suficiente planetonave. Stăm aici și așteptăm de trei zile.

Kondratiev își aduse aminte cum s-a rotit vreme de treizeci și trei de zile în jurul planetei Venus la bordul unei planetonave de prima clasă, neîndrăznind să descindă pe planetă.

— Da, spuse el, cu o ironie amară, nu e de loc plăcut să aștepți atît de mult...

Apoi se uită îngrozit la operatoarea cea bălaie:

— Mă ierți că te întreb: zbori și dumneata pe Venus?

— Am indexul de sănătate optzeci și șapte, declară ea puțin ofensată.

— Iartă-mă... Da, desigur... optzeci și șapte... bîigui Kondratiev. „Deșerturile radioactive, se gîndi el. Vulcanii atomici... Furtunile negre..."

Între timp se întoarse Moskvicev și puse pe masă o tavă plină cu cupe și farfurii. Între farfurii stătea o sticlă pîntecoasă, cu gîtul lung.

— Poftim! spuse. Mănîncă, tovarășe Kondratiev. Ai aici sativi, dacă vrei, sos... Condimente... Desert... Gheață. Bea asta: „Iașma". Are să-ți placă... Pegov a vorbit din nou cu Aniudinul. Ni se promite o planetonavă pentru mîine la șase.

— Și ieri ni s-a promis una „pentru mîine la șase", se plînse Basevici.

— Nu, acum e sigur! Se întorc astronauții. Cosmonavele-D nu sînt tancuri alimentare. Transportă

într-o cursă șase sute de oameni și acoperă distanța dintre Pămînt și Venus în douăzeci de ore. Poimîine la ora asta sîntem acolo.

— Trăiască astronauții ! urlă tînărul și își întinse paharul înspre Kondratiev.

— Ura, ura ! răsună localul. Cineva începu să cînte cu un bas profund de toată frumusețea „Gigantice-astronave s-avîntă spre Nimic...“ Restul cuvintelor nu se mai deslușiră, copleșite de larma, rîsetele și aplauzele zgomotoase...

Kondratiev sorbi zorit o înghițitură din pahar și luă iar în primire farfuria.

Moskvicev mînca și el sațivi, fără însă a conteni vorba :

— Cu ajutorul cosmonavelor-D, peste o lună vom avea pe Venus o jumătate de milion de oameni... Tot utilajul și echipamentul necesar... Avem nevoie de uzine proprii. Ajunge ! De o sută de ani ducem acolo o viață de cîine. Nu-i chip să-ți scoți nasul afară fără costum de protecție. E timpul !...

— Cine v-a pus să stați acolo ? interveni Zavadskaia.

— Cum poți vorbi așa ? sări operatoarea cu o voce pițigăiată și plîngăreață. Așa ești dumneata întotdeauna, Elena Vladimirovna... N-o asculta ce spune, urmă operatoarea, adresîndu-se lui Kondratiev. Așa vorbește mereu, deși gîndește altfel...

— Ba gîndesc chiar așa, protestă Elena Vladimirovna. Consiliul cunoaște punctul meu de vedere. Puteați foarte bine să instalați acolo uzine automate și să plecați.

— Să plecăm... spuse Moskvicev cu blîndețe în glas. Aș... Nu, dragă Elena Vladimirovna...

Tînărul interveni cu o voce metalică :

— Nu mai plecăm noi de unde am pus odată piciorul !

— Degeaba am murit noi acolo ? strigă fetița cea bălaie.

— Nu știu, răspunse Kondratiev. Poate. Dumneavoastră unde mergeți?

Stră-strănepoții schimbară o privire între ei.

— Noi sîntem voluntari, îl lămuri Basevicî. Mergem pe Venus. Trebuie să facem din Venus un al doilea Pămînt.

Kondratiev tresări și puse paharul pe masă.

— Pe Venus? întrebă cu îndoială în glas. Navigatorul își aducea bine aminte ce reprezintă planeta Venus! Ați mai fost vreodată pe Venus?

— Noi nu, îi răspunse Elena Vladimirovna. Moskvicev a fost. Dar asta n-are nici o importanță. Ceea ce e rău, e că nu sînt suficiente planetonave. Stăm aici și așteptăm de trei zile.

Kondratiev își aduse aminte cum s-a rotit vreme de treizeci și trei de zile în jurul planetei Venus la bordul unei planetonave de prima clasă, neîndrăznind să descindă pe planetă.

— Da, spuse el, cu o ironie amară, nu e de loc plăcut să aștepți atît de mult...

Apoi se uită îngrozit la operatoarea cea bălaie:

— Mă ierți că te întreb: zbori și dumneata pe Venus?

— Am indexul de sănătate optzeci și șapte, declară ea puțin ofensată.

— Iartă-mă... Da, desigur... optzeci și șapte... bîigui Kondratiev. „Deșerturile radioactive, se gîndi el. Vulcanii atomici... Furtunile negre..."

Între timp se întoarse Moskvicev și puse pe masă o tavă plină cu cupe și farfurii. Între farfurii stătea o sticlă pîntecoasă, cu gîtul lung.

— Poftim! spuse. Mănîncă, tovarășe Kondratiev. Ai aici sativi, dacă vrei, sos... Condimente... Desert... Gheață. Bea asta: „Iașma". Are să-ți placă... Pegov a vorbit din nou cu Aniudinul. Ni se promite o planetonavă pentru mîine la șase.

— Și ieri ni s-a promis una „pentru mîine la șase", se plînse Basevici.

— Nu, acum e sigur! Se întorc astronauții. Cosmonavele-D nu sînt tancuri alimentare. Transportă

într-o cursă șase sute de oameni și acoperă distanța dintre Pămînt și Venus în douăzeci de ore. Poimîine la ora asta sîntem acolo.

— Trăiască astronauții ! urlă tînărul și își întinse paharul înspre Kondratiev.

— Ura, ura ! răsună localul. Cineva începu să cînte cu un bas profund de toată frumusețea „Gigantice-astronave s-avîntă spre Nimic..." Restul cuvintelor nu se mai deslușiră, copleșite de larma, rîsetele și aplauzele zgomotoase...

Kondratiev sorbi zorit o înghițitură din pahar și luă iar în primire farfuria.

Moskvicev mînca și el sațivi, fără însă a conteni vorba :

— Cu ajutorul cosmonavelor-D, peste o lună vom avea pe Venus o jumătate de milion de oameni... Tot utilajul și echipamentul necesar... Avem nevoie de uzine proprii. Ajunge ! De o sută de ani ducem acolo o viață de cîine. Nu-i chip să-ți scoți nasul afară fără costum de protecție. E timpul !...

— Cine v-a pus să stați acolo ? interveni Zavadskaia.

— Cum poți vorbi așa ? sări operatoarea cu o voce pițigăiată și plîngăreață. Așa ești dumneata întotdeauna, Elena Vladimirovna... N-o asculta ce spune, urmă operatoarea, adresîndu-se lui Kondratiev. Așa vorbește mereu, deși gîndește altfel...

— Ba gîndesc chiar așa, protestă Elena Vladimirovna. Consiliul cunoaște punctul meu de vedere. Puteați foarte bine să instalați acolo uzine automate și să plecați.

— Să plecăm... spuse Moskvicev cu blîndețe în glas. Aș... Nu, dragă Elena Vladimirovna...

Tînărul interveni cu o voce metalică :

— Nu mai plecăm noi de unde am pus odată piciorul !

— Degeaba am murit noi acolo ? strigă fetița cea bălaie.

— Degeaba, decretă Elena Vladimirovna. Oamenii trebuie să trăiască, nu să moară.

— Aș! făcu tînărul. Și pe Pămînt mor oamenii. Ba încă oameni tineri! Dacă e să murim pentru ca cei ce vor veni după noi să trăiască, atunci oricare dintre noi ar înfrunta moartea fără să șovăie. Așa a fost și așa va fi întotdeauna!

„Bravo lui!" îl gratulă Kondratiev în gînd.

— Noi n-o să vă permitem să muriți, ripostă Elena Vladimirovna. Așa că încercați să ne scutiți de treaba asta.

— Ah, dar nu de asta e vorba, interveni fetița. Altceva voiam noi să spunem. După dumneata, Elena Vladimirovna, ar reieși că planul „Venus" e inutil.

— Da, e inutil, decretă Elena Vladimirovna.

— Cum adică inutil? vorbi pe un ton amenințător Moskvicev, îndepărtîndu-și farfuria de lîngă el. Sîntem acolo douăzeci de mii de oameni și furnizăm Pămîntului șaptesprezece la sută din energia și optzeci și cinci la sută din metalele rare de care are el nevoie. Dar ducem o viață grea. Intrăm cu rîndul în seră, ca să ne mai lungim în iarbă. Nu vedem cerul albastru cu lunile.

— Atunci la ce naiba mai stați acolo? se amestecă în vorbă, întorcîndu-se înspre ei, un bărbat spătos care stătea la masa vecină. Ne-am descurca noi cumva și fără procentele astea ale voastre...

— Pe tine nu te-a întrebat nimeni, îi răspunse Moskvicev, fără a întoarce capul.

Bărbatul cel spătos își luă numaidecît scaunul și se vîrî între Kondratiev și Elena Vladimirovna.

— Nu m-a întrebat nimeni? spuse el. Foarte rău, Vania, că nu m-a întrebat. Apoi, întorcîndu-se spre Kondratiev: Eu sînt Segers, miner. Judecă și dumneata, Serghei Ivanovici. De zece ani săpăm o galerie înspre centrul Pămîntului. Sîntem și noi zece mii de oameni. Dar vezi că acum totul se tri-

mite pe Venus. Ni se iau capacitățile de producție și ni se cere ajutorul. Dreptate-i asta?

— Ar trebui să refuzați, își dădu cu părerea navigatorul.

Pe fețele stră-strănepoților se așternu o expresie de perplexitate. Kondratiev își dădu seama că pînă la urmă tot și-a dat în petic. Convivii îl priveau cu niște ochi de parcă el l-ar fi sfătuit pe miner să prade o grădiniță de copii.

— Cum adică... să refuzăm? întrebă minerul cu glasul tremurînd de încordare.

— Pardon, îngăimă Kondratiev. Mi se pare că... Vă rog, nu dați atenție la ce spun.

Zîmbiră cu toții. Dîndu-și seama, pare-se, că nu-i chip s-o scoată la capăt cu navigatorul, minerul făcu apel la Zavadskaia:

— Nu-i așa, Elena Vladimirovna?

— Eu am cerut încă de-acum cinci ani să fie închisă galeria, îi răspunse Zavadskaia cu o voce de gheață.

Moskvicev rîse răutăcios.

— Ah, medicii ăștia! exclamă el. Ne-am găsit beleaua alegîndu-vă în Consiliu!

— Noi vrem să avem *de lucru!* spuse fata. Înțelegeți odată! Vrem să facem ceva grandios și important, vrem ca întreg Pămîntul să muncească! Vrem ca toți să se simtă veseli și să întîmpine greutăți! Se poate oare altfel? Ce valoare au sistemele astea grele ale mele pe Pămînt? Deplasăm o căsuță dintr-un loc în altul, săpăm o groapă de fundație pentru o uzină... Oare asta-i tot ce pot eu să fac? Dați-mi să construiesc un rachetodrom! Aici fetița își agită pumnul mic. Dați-mi să construiesc un oraș pe un teren mlăștinos! Să fie furtuni și explozii subterane! Și să se spună pe urmă: „Orașul acesta a fost construit de Marina Cerniak...“

— Ar fi de preferat fără furtuni și fără explozii, interveni Moskvicev.

— Just, Marinka ! strigară cei de la mesele vecine. Bine zici ! Stăm lipiți de Pămînt și nu-i chip să ne desfășurăm...

În spatele Marinei se proțăpi un tînăr slăbănog, cu nasul mare.

— Asta așa e, spuse el cît se poate de logic. Eu însumi sînt artificier și îmi doresc teribil niște explozii colosale. Dar mai e și un alt aspect, aspectul cel mai de seamă, să mă ierte Elena Vladimirovna. Douăzeci de mii de oameni lucrează pe Venus în condiții grele. Sînt oameni foarte buni. Aș zice chiar că sînt cei mai buni oameni. Noi, însă, cele zece miliarde de pămînteni, nu izbutim cu nici un chip să le venim în ajutor ! Mai mare rușinea ! Și ce dacă ei vor să lucreze pe Venus ? E dreptul lor s-o facă ! Iar dacă nu vor să plece de-acolo, noi trebuie să-i ajutăm. Și-i vom ajuta, să mă ierte Elena Vladimirovna.

— Dragul de el ! făcu, profund mișcat, Ioan Moskvicev, cu vocea lui de bas. Dragii mei zece miliarde de pămînteni !...

Elena Vladimirovna se uită cu privirea ei infinit de inteligentă la tînărul cel năsos și spuse cu un zîmbet :

— Da, da, asta e !

„Bravo lor ! își zise înveselit Kondratiev. Și unii și alții au dreptate !"

— Elena Vladimirovna, întrebă el, coborînd vocea, dar și dumneata zbori pe Venus, nu ? De ce o faci ?

— Pe Venus sînt deocamdată prea puține cabinete de chirurgie, îi răspunse tot cu vocea coborîtă Elena Vladimirovna. Eu, însă, sînt chirurg embriomecanic și ca atare n-am nevoie de cabinet, pot să lucrez în orice condiții, chiar stînd în mlaștină pînă la brîu...

Kondratiev aruncă o privire de jur împrejur. Minerul își apropiase scaunul de acela al lui Moskvicev. Acționînd în cuplu cu tînărul cel năsos, Moskvicev îl ataca acum de zor, în vreme ce minerul se apăra

din răsputeri. Basevici şuşotea cu operatoarea. Strîngînd din ochi, Elena Vladimirovna privea gînditoare peste capetele celorlalţi. Kondratiev se ridică şi ieşi încetişor pe peron. Era o noapte senină, fără lună. Deasupra pădurii negre, diforme, atîrna Venus, albă şi foarte strălucitoare. Navigatorul privi îndelung planeta şi îşi zise : „Poate să încerc şi eu ? Indiferent în ce calitate — săpător, şofer sau artificier..."

— Te uiţi la Venus ? se auzi o voce din întuneric. Mă uit şi eu. Aştept să apună şi mă duc la culcare. Vocea era calmă şi obosită. Mă gîndesc mereu. Ce-ar fi dacă s-ar planta livezi pe Venus... Dacă s-ar străpunge Luna cu un sfredel uriaş... Are Cehov o schiţă umoristică cu ceva cam în felul ăsta. Ştia să vadă bătrînul... În ultimă instanţă, care-i rostul existenţei noastre ? Să ne consumăm energia... Şi, pe cît e cu putinţă, în aşa fel, încît treaba asta să ne intereseze pe noi înşine şi să le fie şi altora de folos. De la o vreme, însă, pe Pămînt e cam greu să-ţi consumi energia. Avem de toate şi sîntem mult prea puternici. Să ne oprim nu putem, pentru că nu e în firea omului să se oprească. E o contradicţie, dacă vrei... Desigur, sînt şi azi mulţi care lucrează din plin — cercetători, pedagogi, medici-profilactici, oameni de artă, agrotehnicieni, asanatori... Oameni din aceştia au să fie întotdeauna mulţi. Dar ce facem cu ceilalţi ? Dacă omul vrea să devină inginer, operator, medic terapeut... Firește, unii se consacră artelor, dar cei mai mulţi caută în artă nu un refugiu, ci inspiraţie. Vezi bine, tinerii ăştia sînt de-a dreptul minunaţi ! N-au unde să se desfăşoare ! Ei vor să provoace explozii, să transforme, să construiască... Nu o casă, cel puţin un univers — azi pe Venus, mîine pe Marte. Poimîine vor să facă mai ştiu eu ce... Bravo celor din Consiliu ! Uite, aşa începe expansiunea interplanetară a Omenirii — descărcarea unor mari acumulatori... Eşti de acord, tovarăşe ?

— De acord, spuse Kondratiev.

Jenia şi Sheila lucrau. Jenia şedea la masă şi citea „Filozofia vitezei" de Hardway. Masa era doldora de cărţi, benzi de microcărţi, albume şi colecţii de ziare vechi. Pe dușumea, printre cutiile microcărţilor, risipite vraişte, stătea tabloul de comandă portativ pentru legătura cu Informariul. Jenia citea repede, se tot foia nerăbdător şi făcea mereu însemnări în blocnotes. Sheila şedea într-un fotoliu adînc, picior peste picior şi citea un manuscris de-al lui Jenia. În cameră era multă lumină şi stăruia o liniște aproape desăvîrşită. Pe ecranul stereovizorului se mişcau umbre multicolore şi se auzeau încet tacturile suave ale unei vechi melodii sudamericane.

— Formidabilă carte! exclamă Jenia. Nu pot s-o citesc încet. Cum o fi făcut oare omul ăsta?

— Hardway? întrebă distrată Sheila. Da, Hardway e un mare maestru.

— Cum o fi făcut? Nu pot să-i ghicesc secretul.

— Nu ştiu, dragul meu, spuse Sheila, fără a-şi lua ochii de pe manuscris. Nu ştie nimeni. Nici el nu ştie.

— Are un surprinzător simţ al ritmului gîndirii şi cuvîntului. Cine-i, mă rog, omul ăsta? Jenia se uită la prefaţă. Profesor de lingvistică structurală. Aha! Am înţeles.

— Ba n-ai înţeles nimic. Şi eu sînt lingvist structural.

Jenia se uită la ea şi apoi se cufundă iar în lectură. Afară se lăsa amurgul. Printre tufişurile învăluite în semiobscuritate scînteiau licuricii. Păsările de noapte se strigau cu glasuri somnoroase.

Sheila strînse filele la un loc.

— Minunaţi oameni! spuse ea cu glas tare. Oameni curajoşi!

— Nu-i aşa? exclamă bucuros Jenia, întorcîndu-se spre ea.

— Ați trecut voi prin toate astea ? Sheila se uită la Jenia cu ochii larg deschiși. Ați îndurat toate astea și totuși ați rămas oameni. N-ați murit de frică. Nu v-ați pierdut mințile din pricina singurătății. Pe cinstea mea, Jenia, uneori mi se pare că ești într-adevăr mai mare ca mine cu o sută de ani.

— Nu-i așa ?

Apoi se ridică, străbătu camera și se așeză la picioarele Sheilei. Femeia își petrecu degetele prin părul lui roșcat. Jenia își lipi obrazul de genunchii ei.

— Știi care a fost momentul cel mai îngrozitor ? spuse el. După cel de-al doilea pod eteric. Cînd m-a scos Seriojka din amortizor. Voiam să trec în cabină, dar el nu m-a lăsat.

— Nu mi-ai scris despre asta.

— În cabină se aflau Falin și Pollak, urmă Jenia. Erau morți, adăugă el după o clipă de tăcere.

Sheila îl mîngîia tăcută pe cap.

— Știi, reluă vorba Jenia, într-un anumit sens strămoșii sînt mai bogați decît urmașii. Mai bogați în vise. Strămoșii visează la lucruri care devin pentru urmași lucruri obișnuite. Ah, Sheila, ce vis a fost visul de a ajunge la stele ! Noi am dăruit totul acestui vis. Voi, însă, zburați la stele așa cum zburam noi la mama în vacanța de vară. Bieții de voi !

— Fiecare epocă cu visul ei, replică Sheila. Visul vostru l-a purtat pe om către stele, visul nostru îl va reîntoarce pe Pămînt. Dar omul acesta va fi cu totul alt om.

— Nu pricep...

— Deocamdată nici noi nu pricepem mare lucru. E doar un vis. Omul Atotputernic e stăpînul fiecărui atom din Univers. Natura are mult prea multe legi. Noi le descoperim și ne folosim de ele, dar legile acestea ne împiedică. O lege a naturii nu poate fi călcată. Ea trebuie respectată. Ceea ce e, dacă te gîndești, plictisitor. Omul Atotputernic, însă, va anula legile care nu-i convin. Le va anula pur și simplu.

— Pe vremuri, replică Jenia, astfel de oameni erau numiți vrăjitori și puteau fi întîlniți mai ales în povești.

— Omul Atotputernic va trăi în Univers, așa cum trăim noi doi în camera asta.

— Nu, nu pot să pricep. E ceva care mă depășește. Probabil că raționez foarte prozaic. Ba încă mi-a spus cineva, nu mai departe decît ieri, că sînt un interlocutor plictisitor. Nu m-am supărat. Într-adevăr, sînt încă multe lucruri pe care nu le pricep.

— Cine a zis că ești plictisitor ? întrebă supărată Sheila.

— N-are importanță... Într-adevăr nu eram în formă. Mă grăbeam să viu acasă.

Sheila îl apucă de urechi și se uită în ochii lui.

— Cel care ți-a spus asta e un măgar ingrat. Trebuia să-l privești de sus și să-i răspunzi : „Eu am fost acela care ți-am deschis drumul spre stele, iar tatăl meu ți-a deschis drumul spre toate cîte le ai acum".

Jenia rîse :

— Asta se uită. Ingratitudinea urmașilor e ceva obișnuit. Bunicul meu, de pildă, a căzut sub zidurile Leningradului și eu nici măcar nu-i țin minte numele.

— Foarte rău !

— Sheila dragă, urmașii sînt uituci pentru că strămoșii nu se supără pe ei.

Zicînd acestea, o strînse în brațe și o acoperi de sărutări. În clipa aceea cineva bătu la ușă.

— Ei, poftim ! făcu nemulțumit Jenia.

— Intră ! strigă Sheila.

Prin ușa întredeschisă, vocea vecinului lor, inginerul asanator Iura, întrebă :

— Deranjez ?

— Intră, intră, Iura, îl pofti Sheila.

— Dacă e deranj, să fie deranj în toată regula, spuse Iura și intră. Apoi, pe un ton poruncitor : Hai, ieșiți în parc.

— Ce-avem noi de văzut în parc ? întrebă mirat Jenia. Hai mai bine să ne uităm la stereovizor.

— Am și eu stereovizor, ripostă Iura. Hai, Jenia ! Ai să ne povestești ceva despre Louis Pasteur.

— La ce stație de scurgere mai lucrezi ? întrebă Jenia.

— Stație de scurgere ? Ce-i aia ?

— O stație obișnuită de scurgere, unde se aduc de toate... gunoaie, lături... pe care stația le prelucrează, adică le face să se scurgă în sistemul de canalizare.

— A ! exclamă vesel inginerul asanator. Ei da, mi-am adus aminte. Te referi la turnurile de scurgere. Dar pe Planetă nu mai există de mult turnuri de scurgere, Jenia !

— Eu m-am născut la un secol și jumătate după Pasteur, spuse apoi Jenia.

— Atunci vorbește-ne despre doctorul Morgenau.

— Doctorul Morgenau s-a născut, pare-mi-se, la un an după ce a decolat „Taimîr", răspunse obosit Jenia.

— Ce să mai lungim vorba : hai în parc. Sheila, ia-l !

Ieșiră în parc și se așezară pe o bancă sub un măr. Se făcuse întuneric de-a binelea. Copacii păreau negri. La un moment dat Sheila se zgribuli, pătrunsă de răcoarea nopții. Jenia se duse în casă să-i aducă un jerseu. O vreme stătură cu toții tăcuți. Apoi un măr mare se desprinse de pe ram și căzu, izbindu-se cu un zgomot înfundat de pămînt.

— Merele mai cad încă, observă Jenia, dar Newtoni nu prea se văd.

— Te gîndești la savanții polilogi [1] ? întrebă cu toată seriozitatea Sheila.

— M-da, răspunse Jenia, care voise doar să facă un spirit.

— În primul rînd, acum sîntem cu toții polilogi, interveni Iura, surprinzător de iritat. Desigur, din punctul dumitale de vedere antideluvian. Pentru că nu există biolog care să nu cunoască matematica și fizica, iar un lingvist ca Sheila, de pildă, ar fi pierdut fără psihofizica și teoria consecvențelor istorice. Eu însă știu ce vrei dumneata să spui ! Auzi, New-

[1] *Polilog* — aici specialist în mai multe domenii ale cunoașterii. (n.a.)

toni ! Dumnealui cere să-i servești o minte enciclopedică ! Lucrăm îngust, vezi dumneata ! Sheila e numai lingvist și eu sînt numai asanator, iar Okada e doar oceanolog ! De ce, adică, n-ar întruni toate aceste calități o singură persoană ?...

— Vai ! exclamă Jenia. Nu voiam să jignesc pe nimeni ! Am glumit !

— Știi dumneata, Jenicika, ce este în zilele noastre o problemă așa-zisă îngustă ? Toată viața o frămînți și nu vezi să-i dai de capăt. E un ghemotoc de probleme din cele mai surprinzătoare. Să luăm, de pildă, mărul acesta. De ce a căzut tocmai el ? Și de ce tocmai în acest moment ? Mecanica venirii în contact cu pămîntul. Procesul transmiterii impulsului. Condițiile căderii orientate. Tabloul cuantic al căderii. În sfîrșit, utilitatea acestei căderi, fir-ar ea să fie...

— E simplu de tot, zise pe un ton împăciuitor Jenia, apoi se aplecă și ridică mărul de jos. Am să-l mănînc.

— Rămîne de văzut dacă aceasta va fi o utilitate maximă, replică veninos Iura.

— Atunci îl mănînc eu, interveni Sheila și luă ea mărul.

— Fiindcă veni vorba de utilitate, spuse supărat Jenia, apăi dumnitale, Iura, știu că-ți place să reflectezi despre utilitate ! Gîndește-te însă că în jurul nostru se foiesc o mulțime de cibermăturători, cibergrădinari, cibermîncători-de-muște-și-de-omizi, ciberpreparatori - de-sandvișuri-cu-șuncă-și-cu-brînză, toți de o construcție neînchipuit de complexă. E de-a dreptul monstruos. E ceva mai mult decît a trage cu tunul în vrăbii, cum se spunea pe vremuri. E ca și cum s-ar construi locuințe individuale cu o cameră pentru furnici. Ăsta e sibaritism de cea mai pură speță !

— Jenicika ! încercă să-l tempereze Sheila.

Iura rîse înveselit.

— Nu e de loc sibaritism, obiectă el. Dimpotrivă, e o eliberare a gîndirii, e confort, economie. Ei drăcie, cine oare s-ar mai face gunoier ? Chiar dacă s-ar găsi un amator, tot ar lucra mai încet și mai prost

decît ciberii. Şi apoi, ciberii ăştia nu se fabrică chiar aşa de greu cum îţi închipui dumneata. E drept, a fost destul de anevoios ca să fie inventaţi. Nu e mai puţin adevărat, iarăşi, că e greu să fie perfecţionaţi. Dar odată intraţi în producţia de serie, e mult mai puţină bătaie de cap cu ei decît cu... ă-ă... cum li se zicea la ghete?

— Ghete, spuse scurt Jenia.

— Dar, mai ales, în epoca noastră nimeni nu face maşini pe un singur plan. În primul rînd, dumneata greşeşti cînd îi separi pe cibermăturători de cibergrădinari. Şi unii şi alţii sînt nişte maşini identice.

— Dă-mi voie, replică Jenia. Am văzut, doar. Cibermăturătorii au palete şi aspiratoare de praf... pe cîtă vreme cibergrădinarii...

— Bine, dar astea sînt garnituri de manipulatoare detaşabile. Ceea ce importă, e că toţi ciberii ăştia... în general toate maşinile şi aparatele de uz practic sînt excelenţi ozonatori. Ele absorb gunoiul şi frunzele uscate, grăsimea de pe vesela murdară, şi toate astea le servesc drept carburant. Înţelege odată, Jenia, că nu sînt mecanisme grosolane ca acelea de pe vremea dumitale. De fapt sînt nişte cvasiorganisme. În procesul cvasivieţii lor, pe lîngă funcţiile pe care le îndeplinesc, ele ozonează şi vitaminizează aerul, îl îmbibă cu ioni uşori. Maşinile acestea sînt nişte mici şi buni soldaţi ai uriaşei şi glorioasei armate a asanatorilor.

— Mă dau bătut, declară Jenia.

— În prezent, Jenia, lucrările de asanare nu se limitează doar la turnurile de scurgere. Noi nu ne mărginim numai să distrugem gunoiul şi nu facem gropi infecte de gunoi pe fundul oceanelor, ci transformăm gunoiul în aer proaspăt şi în lumină solară.

— Mă predau, mă predau! Glorie asanatorilor! Hai, transformaţi-mă şi pe mine în lumină solară...

Iura îşi destinse trupul cu desfătare.

— E plăcut să întîlneşti un om care nu ştie nimic. E cea mai bună odihnă să explici adevăruri îndeobşte cunoscute.

— Mi s-a făcut lehamite să știu că sînt un om în societatea căruia alții se odihnesc !

Sheila îl luă de mînă și-l făcu să tacă.

În momentul acela se auzi țiuitul subțire al radiofonului.

— Pe mine mă caută, spuse Iura în șoaptă. Alo !

— Unde ești ? se auzi o voce supărată.

— În parc. Mă odihnesc.

— Ai găsit ceva ?

— Nu.

— Ce individ ! Dumnealui stă și se odihnește ! Pe mine mă apucă toate pandaliile, iar dumnealui se odihnește ! Tovarășe Slavin, Sheila, alungați-l !

— Hai că vin, nu mai țipa așa ! zicînd acestea, Iura se ridică.

— Mergi direct spre ecran. Uite ce, acum sînt pe deplin lămurit că în cazul de față nu pot fi aplicate procesele benzolice...

— Eu ce ziceam ! exclamă Iura și o luă peste tufe înspre vila sa.

Sheila și Jenia se întoarseră la ei acasă.

— Mergem să cinăm ? întrebă Jenia.

— N-am chef.

— Uite așa se întîmplă întotdeauna ! Te îndopi cu mere și pe urmă nu mai mănînci nimic.

— Ia nu mă mai cicăli ! protestă Sheila. Jenia o îmbrățișă. Am înghețat ! se plînse ea.

— Pentru că ți s-a făcut foame, o lămuri Jenia. Și mie mi s-a făcut puțin frig și n-am nici un chef să merg la restaurant. Oare nu se poate organiza viața în așa fel încît să cineze omul acasă ?

— Orice se poate organiza. Dar ce rost ar avea ? Cine mai mănîncă acasă ?

— Eu.

— Știi, Jenicika, dacă vrei tu, hai să ne mutăm în oraș. Acolo e Linie de transport și poți să cinezi acasă cît poftești.

— Nu vreau în oraș, se încăpățînă Jenia. Eu vreau să stau în sînul naturii.

Sheila îl privi un răstimp gînditoare.

— Dacă vrei, mă duc la restaurant şi-ţi aduc mîncarea acasă. În două minute sînt înapoi... Sau poate mergem totuşi ? Mai stăm şi noi de vorbă cu băieţii.

— Eu vreau să fim numai noi doi, obiectă Jenia, dar îşi luă haina. Ştii, Sheila, am o idee. Jenia vîrî mîna în buzunar. Ascultă aici !

— Ce-i asta ?

— O reclamă. Nu ştiu cum a ajuns la mine în buzunar. Ascultă ! „Fabrica de aparate uzuale din Krasnoiarsk..." Dar să trecem peste asta. Uite. „Maşina universală de gătit MUG-207 «Krasnoiarsk» e uşor de manipulat şi constă dintr-un automat cibernetic prevăzut cu 16 programe. MUG-207 are un mecanism pentru prelucrarea materiilor prime şi a semifabricatelor şi un mecanism pentru spălatul şi uscatul veselei. MUG-207 poate prepara simultan două mese alcătuite din trei feluri. La felul întîi diverse supe şi ciorbe, bulionuri, otroşki[1]..."

— Jenia ! rîse Sheila. Dar reclama asta e destinată restaurantelor şi cantinelor !

— Ei şi ?

Sheila încercă să-l lămurească :

— Închipuie-ţi o colonie nouă, sau o aşezare provizorie, o tabără. Linia de transport e departe. Nu există legătură cu Transportul la domiciliu. Aprovizionarea e centralizată. Ei bine, acolo da, o astfel de maşină e necesară.

Remarca aceasta îl mîhni pe Jenia.

— Va să zică nouă n-au să ne dea una ? întrebă el indispus.

— Ba au să ne dea, desigur, numai că... Ştii, uite ăsta e sibaritism de cea mai pură speţă.

— Sheila, draga mea ! Să comand o maşină din astea dacă se poate ? Ce mare pagubă ! În schimb n-o să mai trebuiască să ieşim seara.

— Cum vrei, replică scurt Sheila. Azi, însă, cinăm la restaurant.

Sheila ieşi. Jenia o urmă docil.

---

[1] *Mîncare rusească.* (n.t.)

Dis-de-dimineață, Jenia Slavin se trezi din pricina zgomotului pe care-l făcea un elicopter greu. Sări din pat și se repezi la geam. Apucă să vadă fuselajul albastru al elicopterului, pe care scria cu litere mari, albe: „Transportul la domiciliu". Elicopterul trecu pe deasupra parcului și se făcu nevăzut după coroanele copacilor încărcați de rouă, în frunzișul cărora păsările ciripeau de zor. Pe aleea din fața peronului stătea o ladă mare, de culoare galbenă. Lîngă ladă se foia un cibergrădinar verde ca smaraldul, pășind nesigur pe picioarele lui cu articulații.

— Fir-ai tu să fii de asanator! urlă Jenia și sări pe geam. Sheilă! Au adus-o!

Cibergrădinarul sări într-un tufiș, Jenia veni lîngă ladă și-i dădu ocol din toate părțile, fără a se atinge de ea.

— E ea! exclamă Jenia mișcat. Bravo celor de la „Transportul la domiciliu"! „Krasnoiarsk", citi apoi pe un perete al lăzii. E ea!

Pe peron își făcu apariția Sheila, cu un halat scurt pe ea.

— Ce dimineață superbă! spuse femeia, căscînd dulce. Ce-i larma asta? Vezi să nu trezești vecinul.

Jenia aruncă o privire în parc. Printre trunchiurile copacilor se vedeau pereții albi ai vilei lui Iura. Dintr-acolo răzbi deodată un zgomot, însoțit de o exclamație nedeslușită.

— S-a și trezit, constată Jenia. Hai, Sheila, ajută-mă!

— Asta ce mai e? întrebă Sheila, coborînd treptele peronului.

Lîngă ladă stătea un pachet mare, pe care era lipită o banderolă împestrițată cu reclame de mîncăruri.

— Asta? întrebă la rîndu-i Jenia, cu ochii la banderolă. Cred că sînt materii prime și semifabricate.

— Bine, făcu Sheila cu un oftat. Hai să cărăm jucăriile tale...

Lada era ușoară, așa că Jenia o duse în casă fără prea multă greutate. Abia aici își dădu seama că vila n-avea bucătărie. „Și acum ce facem?" se gîndi.

— Ei, ce facem? întrebă Sheila.

Cu o încordare supraomenească a minții, Jenia găsi soluția:

— O ducem în baie, spuse el nepăsător. În altă parte unde?

Puseră lada în baie și Jenia se repezi după pachet. Cînd se întoarse, o găsi pe Sheila făcînd gimnastica de dimineață. „Cega aurie din Șeksna...", fredonă fals Jenia și desfăcu unul din pereții laterali ai lăzii. Mașina MUG-207 „Krasnoiarsk" era foarte prezentabilă. Mult mai prezentabilă decît se așteptase el.

— Ei, cum e? întrebă Sheila.

— Vedem noi imediat, răspunse foarte vioi Jenia. Acum am să-ți dau eu de mîncare.

— Eu, una, te-aș sfătui să chemi un instructor.

— Exclus. Manipulez eu însumi mașina pentru că scrie așa: „Se manipulează ușor".

Mașina strălucea mîndră, etalîndu-și burduful neted din material plastic printre maldărele de hîrtie mototolită în care fusese ambalată.

— Totul e cît se poate de simplu, declară Jenia. Uite aici patru butoane. E limpede că fiecare din ele corespunde respectiv felului unu, doi, trei...

— ...patru, îl completă Sheila.

— Da, patru, repetă Jenia. De pildă ceai, sau cacao.

Zicînd acestea, Jenia se lăsă pe vine și scoase capacul pe care scria: „Sistem de comandă".

— Cîte mațe, ia uită-te cîte sînt! bolborosi el. Să nu se defecteze cumva, ferit-a sfîntul! Apoi se ridică. Acum e limpede la ce servește cel de-al patrulea buton: e pentru tăiat pîinea.

— Interesantă reflecție! spuse Sheila gînditoare. Dar ce-ai zice dacă cele patru butoane ar corespunde celor patru elemente ale lui Thales din Milet: apa, focul, aerul, pămîntul?

Jenia zîmbi forțat.

— Sau celor patru operațiuni aritmetice, adăugă Sheila.

— Bine, bine, replică Jenia şi se apucă să desfacă pachetul. Tu mă ţii de vorbă şi eu vreau gulaş. Nici nu ştii, Sheila, cum prepar eu gulaşul. Uite ici carnea, uite ici cartofii... Aşa... Pătrunjelul... Ceapa... Vreau gulaş ! Urmat de spălarea cibernetică a veselei ! Şi de transformarea grăsimii de pe farfurii în aer şi lumină solară !

Sheila se duse în salon şi veni de-acolo cu un scaun. Cu o halcă de carne într-o mînă şi cu patru cartofi mari în cealaltă Jenia stătea nehotărît dinaintea maşinii. Sheila puse scaunul lîngă spălător şi se aşeză comod pe el. Jenia zise fără a se adresa nimănui :

— Dacă mi-ar spune cineva unde se introduc alimentele, i-aş fi foarte recunoscător.

— Acum doi ani, observă Sheila, am văzut o bucătărie cibernetică. E drept, nu semăna nici pe departe cu asta, dar îmi aduc aminte că avea în partea dreaptă un gemuleţ prin care se introduceau alimentele.

— Aşa mi-am închipuit şi eu ! exclamă bucuros Jenia. Uite, aici are două gemuleţe. Cel din dreapta, deci, e pentru alimente, cel din stînga pentru mîncărurile preparate.

— Ştii, Jenicika, eu zic să mergem mai bine la restaurant.

Jenia nu-i răspunse. Introduse carnea şi cartofii prin gemuleţul din dreapta şi, cu cordonul maşinii în mînă, se duse la priză.

— Dă-i drumul, spuse el de departe.

— Ce-ai zis ? întrebă Sheila.

— Apasă pe buton.

— Pe care ?

— Pe butonul al doilea, Sheila dragă. Fac un gulaş.

— Mai bine am merge la restaurant, făcu prelung Sheila, ridicîndu-se în silă.

O dată butonul apăsat, maşina răspunse cu un vuiet înfundat. Pe panoul din faţă se aprinse un

beculeț alb. Sheila se uită pe gemulețul din dreapta și nu văzu nimic.

— Se pare că a luat carnea, spuse ea uluită, pentru că nu se așteptase la una ca asta.

— Ei vezi ! exclamă Jenia foarte mîndru.

Își admira mașina și trăgea cu urechea la țăcănitul și vîjîitul dinăuntrul ei. Apoi beculețul alb se stinse și se aprinse unul roșu. Mașina încetă să mai vîjîie.

— Gata, Sheila, anunță Jenia, făcîndu-i cu ochiul.

Apoi se aplecă și scoase din pachet farfuriile. Erau ușoare și strălucitoare. Luă două farfurii, le introduse prin gemulețul din stînga, apoi se trase cu un pas înapoi și își încrucișă brațele pe piept. Rămaseră amîndoi o vreme tăcuți. În cele din urmă Sheila întrebă, uitîndu-se îngrijorată cînd la Jenia, cînd la mașină :

— De fapt, ce aștepți ?

În ochii lui Jenia se ivi o expresie de spaimă. Își dădu seama deodată că dacă gulașul era gata, trebuia să fi apărut în gemulețul din stînga, indiferent dacă au fost sau nu puse farfuriile acolo. Își vîrî capul prin gemulețul din stînga și constată că farfuriile erau goale.

— Unde-i gulașul ? întrebă fîstîcit.

Sheila nu știa unde e gulașul.

— Vezi că aici e o manetă, spuse ea.

În partea de sus a mașinii era o manetă. Sheila o opucă cu amîndouă mîinile și o trase înspre ea. Din mașină ieși un sertar alb și în același timp se răspîndi în cameră un miros ciudat.

— Ce-i acolo ? întrebă Jenia.

— Uită-te și tu. Sheila stătea cu sertarul în brațe și-i examina conținutul, strîmbîndu-se. Mașina asta a ta a transformat carnea în aer și lumină solară ! Poate erau anumite instrucțiuni ?

Jenia se uită și el, și scoase o exclamație. În sertar se afla un teanc de foi subțiri, de culoare roșie, cu pete albe. Foile răspîndeau un miros urît.

— Ce-i asta ? întrebă descumpănit Jenia și luă cu amîndouă mîinile prima foaie. Foaia se rupse în mîi-

nile lui și bucățile căzură pe jos, zdrăngănind ca o cutie de conserve.

— Splendid gulaș! remarcă Sheila. Superb! Al cincilea element! E interesant de știut cum o fi la gust!

Roșu ca racul la față, Jenia vîrî bucata de „gulaș" în gură.

— Ai curaj! remarcă Sheila, cu invidie în glas. Ei, cum e?

Jenia se apucă să scotocească prin pachetul cu alimente. Sheila căută din ochi unde să pună toate astea și vărsă conținutul sertarului peste hîrtia de ambalaj. Mirosul spori. Jenia scoase o pîine.

— Pe ce buton ai apăsat? întrebă el pe un ton amenințător.

— Al doilea de sus, răspunse timidă Sheila, deși atunci i se păruse că a apăsat pe butonul al doilea de jos.

— Sînt sigur că ai apăsat pe butonul al patrulea. Cu aceste cuvinte, Jenia vîrî hotărît pîinea prin gemuleţul din dreapta. Acesta e butonul pentru pîine!

Sheila vru să întrebe cum se explică bizarele metamorfoze survenite cu carnea și cu cartofii, dar Jenia o dădu la o parte și apăsă pe butonul al patrulea. Se auzi un zăngănit, urmat de niște bătăi slabe.

— Vezi, spuse Jenia, oftînd ușurat, taie pîinea. Aș fi tare curios să știu ce se petrece acum înăuntru.

Închipuindu-și însă ce s-o fi petrecînd acolo, se înfioră.

— Nu știu de ce nu se aprinde becul.

Mașina bocănea și fornăia mereu, și fiindcă treaba asta nu mai contenea, Jenia începu să caute din ochi pe ce să apese ca s-o oprească. Dar atunci mașina scoase un sunet plăcut la auz și bătăile încetară. Jenia se uită la ceas.

— Mi-am închipuit întotdeauna că e mai ușor să prepari un gulaș decît să tai pîine.

— Hai mai bine la restaurant, Jenia, spuse Sheila puțin speriată.

Jenia nu-i răspunse. Lăsă să treacă trei minute, după care dădu ocol mașinii și se uită înăuntrul ei. Nu văzu absolut nimic care să-i fi dat prilej de reflecții, după cum nu văzu nimic care să fi putut sluji drept hrană. Îndreptîndu-și spinarea, întîlni ochii nevesti-si. Ca răspuns la privirea ei interogativă, clătină din cap.

— Acolo totul e în ordine.

Nu risca nimic cu această declarație. Mai rămîneau două butoane neîncercate, cum și o mulțime de combinații posibile cu toate patru butoanele.

— Ai putea s-o oprești ? o întrebă pe Sheila.

Nevastă-sa ridică din umeri. Rămaseră amîndoi o vreme în așteptare, uitîndu-se la mașina care acum clipea alternativ cînd din becul alb, cînd din cel roșu. Pe urmă Sheila întinse mîna și apăsă cu degetul pe butonul cel mai de-sus. Se auzi un clinchet și mașina se opri. În cameră se făcu liniște.

— Ce bine e ! exclamă fără să vrea Jenia. De-afară se auzea freamătul vîntului, însoțit de țîrîitul greierilor. Dar unde-i sertarul ? întrebă el speriat.

Sheila întoarse capul. Sertarul stătea pe jos, printre farfurii.

— De ce ? întrebă ea.

— N-am pus la loc sertarul și acum nu mai știu unde e pîinea tăiată.

Jenia dădu din nou ocol mașinii și se uită pe amîndouă gemulețele, pe cel din dreapta și pe cel din stînga. Pîinea nu se vedea nicăieri. Se uită înspăimîntat la deschizătura neagră și adîncă unde stătuse mai înainte sertarul. Mașina îi răspunse cu privirea amenințătoare a becului roșu. Jenia strînse din dinți, închise ochii și vîrî mîna în deschizătură.

Mașina era fierbinte înăuntru. Jenia dibui ceva neted, dar nu era pîinea. Scoase mîna afară și ridică din umeri.

— Nu e.

Sheila se aplecă şi se uită sub maşină.

— Văd aici un furtun.

— Un furtun ? întrebă Jenia îngrozit.

— Nu, nu e pîinea. N-are nimic comun cu pîinea. E într-adevăr un furtun.

Zicînd acestea, scoase de sub maşină un furtun lung, cu pereţii ondulaţi, avînd la capăt un colier strălucitor.

— Prostuţule, n-ai conectat apa la maşină. Apa, pricepi ? De-aceea ţi-a ieşit gulaşul aşa...

— Mda, făcu Jenia, uitîndu-se chiorîş la ceea ce a mai rămas din gulaş. Într-adevăr, are cam puţină apă... Totuşi unde e pîinea ?

— Ce importanţă are asta ? spuse veselă Sheila. A ieşit o încurcătură. Nu-ţi mai face o problemă cu pîinea. Uite, prind furtunul de robinet.

— Poate n-ar trebui ? încercă s-o oprească Jenia.

— Vorbeşti prostii. Dacă e s-o explorăm, atunci s-o explorăm în toată regula. Facem un ragu ; în pachet sînt zarzavaturi.

De data aceasta, maşina, pusă în acţiune prin apăsarea primului buton de sus, a lucrat aproape un minut.

— Oare şi ragu cade în sertar ? întrebă cu îndoială în glas Jenia, apucînd maneta.

— Hai-hai !

Sertarul se umplusè cu un terci roz, fără miros.

— Borş ucrainean, constată mîhnit Jenia. Asta e...

— Văd şi eu. Ne facem de rîs. Mi-ar fi şi ruşine să chemăm un instructor. Poate facem apel la vecinul nostru ?

— Da, se învoi Jenia, abătut. Asanatorul e mai potrivit pentru treaba asta. Mă duc să-l chem.

Îi era o foame teribilă.

— Întră ! spuse vocea lui Iura.

Jenia intră şi se opri uluit în prag.

— Sper că eşti fără doamna, îl întîmpină Iura. Sînt dezbrăcat.

Avea pe el o cămaşă prost călcată, de sub care ieşeau picioarele goale, bronzate. Pe jos erau împrăştiate prin toată camera nişte piese ciudate şi o mulţime de foi de hîrtie. Iura şedea pe duşumea, ţinînd în braţe un sertar cu gemuleţe, în care jucau reflexe de lumină.

— Ce-i asta? întrebă Jenia.

— E un tester, răspunse Iura obosit.

— Vreau să zic, ce înseamnă toate astea?

Iura aruncă o privire circulară.

— Asta e MSU-16. O maşină de spălat universală cu comandă semicibernetică. Spală, calcă şi coase nasturi. Fii atent, să nu calci pe ceva!

Jenia se uită sub picioare şi văzu o cîrpă neagră într-o băltoacă de apă. Din cîrpă ieşeau aburi.

— Ăştia-s pantalonii mei, îl lămuri Iura.

— Va să zică nici maşina dumitale nu merge?

Speranţa de a primi o consultaţie şi o gustare se volatilizase.

— Ba merge, replică supărat Iura. Am demontat-o şurub cu şurub şi i-am înţeles principiul de funcţionare. Uite aici mecanismul de alimentare. Uite şi analizatorul; nu l-am demontat, pentru că e şi aşa în regulă. Uite mecanismul de transport şi sistemul de reglare termică. N-am găsit încă, e drept, dispozitivul de cusut, dar maşina e-n perfectă stare de funcţionare. Tot buclucul, cred eu, e că are, nu ştiu de ce, douăsprezece clape de programare, pe cîtă vreme prospectul spune că are patru...

— Patru? întrebă Jenia.

— Patru, răspunse Iura, scărpinîndu-se distrat la genunchi. De ce ai spus „nici maşina dumitale"? Aveţi şi voi maşină de spălat? Pe-a mea mi-au adus-o abia acum o oră. Transportul la domiciliu...

— Patru, repetă Jenia încîntat. Patru şi nu douăsprezece... Ia spune-mi, Iura, n-ai încercat să introduci în ea carne?

Serghei Ivanovici Kondratiev se întoarse acasă la amiază. Toată dimineața și-a petrecut-o la Micul Informariu, căutîndu-și o profesie. Acasă era răcoare, liniște și multă, foarte multă singurătate. Kondratiev se plimbă prin toate camerele, bău apă minerală, apoi se opri în fața biroului gol și se gîndi cum să-și omoare timpul în restul zilei. Afară, soarele lumina cu putere și ciripea o păsărică, iar în tufele de liliac se auzea un țîrîit metalic. Probabil își făcea de lucru acolo unul din acei monștri miriapozi, foarte aferați, care-i împiedicau pe oamenii cinstiți să se îndeletnicească, de pildă, cu grădinăritul.

Fostul navigator răsuflă adînc și închise geamul. Ce-ar fi să dea pe la Jenia ? Nu, cu siguranță că nu-l va găsi acasă. Și-a atîrnat de gît cîteva dictofoane de cel mai nou tip și colindă Uralul, cu treizeci și trei de griji în cap, fără a mai pune la socoteală însărcinările mărunte. Cum zice el ? „Insuficiența cunoștințelor trebuie recuperată cu excesul de energie." Sheila e o făptură minunată, înțelege tot. Dar nu e niciodată acasă atunci cînd lipsește Jenia.

Navigatorul trecu în sufragerie și mai bău un pahar de apă minerală. Ce-ar fi să ia masa ? Ideea nu era rea : putea să mănînce pe așezate și ceva pe gustul lui. Atît că nu prea-i era foame...

Kondratiev se apropie de geamul Liniei de transport, formă un cifru la întîmplare și aștepta curios să vadă ce-o să se întîmple. Deasupra geamului se aprinse un bec verde, ceea ce însemna că comanda a fost executată. Navigatorul ridică precaut capacul cutiei încăpătoare, de formă cubică, și văzu pe fundul ei o farfurie de carton, pe care o luă și o puse pe masă. În farfurie erau doi castraveți murați. Să fi fost castraveții ăștia pe „Taimîr" la sfîrșitul celui de-al doilea an... Ce-ar fi să treacă pe la Protos ? E

un om de o rară bunătate. Dar bătrînul şi simpaticul Protos e foarte ocupat. Toţi oamenii de treabă sînt ocupaţi...

Navigatorul luă distrat un castravete din farfurie şi-l mîncă. Apoi mîncă şi cel de-al doilea castravete, după care duse farfuria la crematoriu. „Poate să merg să mă mai învîrt printre voluntari ? îşi zise. Ori să fac o călătorie în China. N-am fost încă în China..."

Fu întrerupt din gînduri de melodia semnalului : cineva cerea permisiunea să intre. Navigatorul se bucură, pentru că nu era obişnuit să primească vizite. Se vede că, din falsă modestie, stră-strănepoţii nu voiau să-l deranjeze. De-o săptămînă de cînd stătea aici l-a vizitat numai o dată vecina lui, o femeie de optzeci de ani, plină de prospeţime, cu părul negru strîns la ceafă într-un coc demodat. S-a prezentat drept operatoare-şefă la fabrica de pîine şi vreme de două ore l-a instruit răbdătoare, arătîndu-i cum să formeze cifruri pe claviatura tabloului de comandă al Liniei de transport. Între ei nu s-a putut înfiripa o discuţie mai intimă, deşi femeia era, fără îndoială, o fiinţă minunată. De cîteva ori au venit fără nici un fel de invitaţie nişte stră-strănepoţi foarte tineri, pare-se lipsiţi cu totul de simţul falsei modestii. Vizitele lor erau dictate de considerente pur egoiste. Unul dintre ei, judecînd după toate aparenţele, a venit ca să-i citească navigatorului o odă scrisă de el „La întoarcerea lui «Taimîr»", din care navigatorul a înţeles doar cîteva cuvinte („Taimîr", „Cosmos"), pentru că era scrisă în limba suahili. Altul lucra la o biografie a lui Edgar Allan Poë şi i-a cerut ceva amănunte puţin cunoscute din viaţa marelui scriitor american, deşi spera prea puţin ca demersul lui să fie încununat de succes. Kondratiev l-a informat despre zvonurile privitoare la unele întîlniri ale lui Edgar Allan Poë cu A. S. Puşkin şi l-a sfătuit să se adreseze lui Evgheni Slavin. Ceilalţi tineri, băieţi şi fete, veniseră cu scopul de „a culege autografe", aşa cum a conchis Kondratiev în termenii secolului XXI. Dar

chiar vizita unor tineri vînători de autografe era mai bună decît nimic, așa încît melodia semnalului îl bucură.

Navigatorul ieși în vestibul și strigă :

— Intră !

În cameră păși un bărbat înalt. Omul avea pe el un vindiac larg, de culoare gri și niște pantaloni albaștri vărgați, parcă de pijama. Închise încet ușa în urma sa și aplecîndu-și ușor capul pe-o parte îl examină pe navigator. Uitîndu-se la el, Kondratiev își aminti de niște fotografii ale idolilor de piatră de pe insula Rapa-Nui, pe care le văzuse cîndva. Îngustă și alungită, cu fruntea înaltă, cu arcadele sprîncenelor proeminente, cu ochii adînc înfundați în orbite și cu nasul coroiat, lung și ascuțit, fața lui era puternic bronzată, contrastînd cu pielea gingașă și albă care se vedea prin deschizătura gulerului răsfrînt. Hotărît lucru, omul acesta nu semăna cu un vînător de autografe.

— Pe mine mă căutați ? întrebă Kondratiev cu o licărire de speranță în glas.

— Da, răspunse încet, cu o voce tristă, necunoscutul. Pe dumneata.

— Poftește ! îl invită navigatorul.

Tonul necunoscutului îl mișcase și totodată îl dezamăgise puțin. „Pare-se că e totuși un colecționar de autografe, își zise Kondratiev. Trebuie să-i fac o primire cît mai cordială."

— Mulțumesc, vorbi încă și mai încet necunoscutul.

Trecu pe lîngă navigator, mergînd puțin adus din spate, și se opri în mijlocul salonului.

— Ia loc.

Necunoscutul stătea în picioare, tăcut, cu ochii la canapea. Kondratiev se uită și el, oarecum neliniștit, într-acolo. Era o splendidă canapea rabatabilă, largă și moale, tapițată cu un material elastic, spongios, de culoare verde.

— Mă numesc Gorbovski, spuse încet necunoscutul, fără a-și lua ochii de la canapea. Leonid Andree-

vici Gorbovski. Am venit la dumneata pentru o convorbire ca între doi astronauți.

— Despre ce e vorba? întrebă speriat Kondratiev. S-a întîmplat ceva cu „Taimîr"? Ia loc, te rog!

Gorbovski rămase în picioare.

— Cu „Taimîr"? Mă îndoiesc... De altminteri nu știu. Bine, dar „Taimîr" se află la Muzeul de cosmogație. Ce ar mai putea să i se întîmple?

— Asta așa e, admise Kondratiev, cu un zîmbet larg. Nu i se mai poate întîmpla nimic.

— Nimic, se învoi Gorbovski și zîmbi și el.

Ca și mulți alți oameni cu o înfățișare prea puțin atrăgătoare, avea un zîmbet drăgălaș, ca de copil.

— Dar de ce stăm în picioare? exclamă Kondratiev. Eu zic să ne așezăm!

— A-ă-ă... Serghei Ivanovici, spuse Gorbovski, îmi dai voie să mă culc?

Kondratiev înghiți în sec.

— Te rog, bolborosi el. Poate dorești un pahar de apă?

Gorbovski se și întinsese pe canapea.

— Ah, Serghei Ivanovici! Ești și dumneata la fel ca toți ceilalți. Ce-mi trebuie mie apă, dacă pur și simplu vreau să stau un pic culcat. În antichitate toți stăteau culcați... Chiar și la masă.

Kondratiev dibui în spatele său un fotoliu și se așeză.

— Încă pe-atunci, urmă Gorbovski, circula o zicală lungă, care spunea în esență că „e mai bine să stai culcat decît să șezi". Gîndește-te că abia adineauri m-am întors din cursă. Știi și dumneata, Serghei Ivanovici, cum sînt paturile de pe nave! Niște dispozitive tari, oribile. Parcă numai pe nave? Dar băncile astea infecte de pe stadioane și din parcuri! Dar scaunele pliante din cafenele! Dar bolovanii îngrozitori de pe faleze? Nu, Serghei Ivanovici, iartă-mă, dar în epoca noastră dură, în epoca embriomecanicii și a principiului-D, arta creării de culcușuri cu adevărat confortabile este iremediabil compromisă.

„Bietul de el!" își zise Kondratiev compătimitor. Problema „culcușurilor" i se înfățișa acum într-o lumină cu totul nouă.

— Știi, spuse navigatorul, eu am mai apucat vremurile cînd în America de Nord existau încă tot felul de firme și monopoluri. Ei bine, cel mai mult a rezistat o mică firmă, care a realizat într-un secol și jumătate un capital fabulos, fabricînd saltele. Firma asta făcea saltele speciale, de mătase, puține la număr, dar foarte scumpe. Aveau mare căutare printre miliardari. Erau niște saltele minunate! Culcîndu-te pe ele, nu-ți amorțea nici o parte a trupului.

— Și secretul lor a dispărut o dată cu imperialismul?

— Probabil. Eu am plecat în cursă cu „Taimîr" și n-am mai auzit de ele.

Kondratiev era în al nouălea cer. De mult nu mai avusese prilejul să poarte asemenea discuții mondene, facile și agreabile! Protos și Jenia erau, e drept, niște interlocutori excelenți, dar Protos vorbea de preferință despre operațiile la ficat, cît despre Jenia, acesta era preocupat mai ales să-l învețe să conducă pterocarul și să-l mustre pentru inerția lui socială.

— Și la noi, spuse Gorbovski, există culcușuri foarte bune, dar nu se interesează nimeni de ele. Afară de mine.

Întorcîndu-se pe-o parte și sprijinindu-și obrazul în pumn, Gorbovski exclamă deodată:

— Ah, Serghei Ivanovici, dragul meu, de ce ai coborît pe Planeta Nisipurilor Albastre?

Navigatorul înghiți în sec pentru a doua oară. Revăzu, aievea, înfiorîndu-se Planeta Nisipurilor Albastre. O progenitură a unui soare străin, cu totul străină ea însăși. Era acoperită cu oceane de praf albastru foarte fin, oceane cu fluxuri și refluxuri, cu furtuni și taifunuri, și în care exista, pare-se, o oarecare viață. În jurul lui „Taimîr", acoperit de praf, dănțuiau focuri verzi. Dunele albastre țipau și se tînguiau pe felurite voci. Pe cerul albicios se tîrau

nori de praf ca niște gigantice amoebe. Planeta Nisipurilor Albastre nu le-a dezvăluit oamenilor nici una din tainele sale. Chiar la prima descindere, navigatorul și-a fracturat un picior. Roboții-cercetași au dispărut toți pînă la unul. Apoi, deși era un calm desăvîrșit, s-a abătut o furtună în toată legea. Bunul König, care n-apucase să urce în navă, fu strivit cu tot cu elevator de colierul reactorului și apoi aruncat la sute de kilometri în deșert, unde vîrtejurile gigantice din mijlocul talazurilor de nisip albastru absorbeau miliarde de tone de praf în străfundurile planetei...

— Dumneata n-ai fi coborît ? întrebă cu un glas spart Kondratiev. Și cum Gorbovski nu-i răspunse, urmă : Vă convine azi să zburați cu aceste astronave-D... Azi un soare, mîine altul, poimîine altul... Pentru mine însă... pentru noi era primul soare străin, era prima planetă străină, pricepi dumneata ? Am nimerit acolo printr-un miracol... Nu puteam să nu cobor, pentru că altfel... la ce bun toate ?

Kondratiev se opri. „Nervii, își zise. Trebuie să fiu mai calm. Toate astea au trecut."

Gorbovski spuse gînditor :

— După dumneata, primul care a coborît pe Planeta Nisipurilor Albastre cred că am fost eu. Am mers cu o navă de descindere și am luat planeta de la pol. Ah, Serghei Ivanovici, ce greu a fost ! Două săptămîni am bîjbîit. Douăsprezece sondaje ! Cîte automate am prăpădit acolo ! O atmosferă turbată în toată legea, Serghei Ivanovici ! Și cînd mă gîndesc că dumneata ai luat-o de la ecuator ! Fără nici o recunoaștere. Și încă cu o „carapace" bătrînă și dărîmată. Da !

Gorbovski își duse brațele la ceafă și își ațintì ochii în tavan. Kondratiev nu putea să-și dea seama dacă vizitatorul aprobă sau condamnă comportarea lui de-atunci.

— Păi bine, Leonid Andreevici, spuse el, cum puteam să mă întorc pe Pămînt și să spun că am zburat zece ani, am ajuns la o planetă, eram aproape de

ea, şi apoi m-am întors ? Pricepi, eram *aproape* şi m-am întors ? Cu mîinile goale ! Dumneata însuţi ai fi rîs primul de mine, nu ?

— Da. Cred că da. Oricum, însă, a fost un act de mare curaj.

Din nou Kondratiev nu putu să înţeleagă dacă oaspetele său îl aprobă sau îl condamnă. Gorbovski strănută zgomotos şi se ridică pe jumătate, lăsîndu-şi picioarele pe duşumea.

— Pardon ! spuse el şi strănută din nou. Iar am răcit. Cum stau o noapte pe malul apei, mă şi aleg cu un guturai.

— De ce pe mal ? întrebă prudent navigatorul.

— Vai, Serghei Ivanovici ! Pe mal e o poeniţă cu iarbă proaspătă, şi e plăcut să te uiţi cum se zbenguie peştişorii în iaz... Gorbovski strănută din nou. Pardon... Apare şi luna pe luciul apei ; „cărarea fericirii", ştii ?

— „Cărarea fericirii" e frumoasă pe mare, replică Kondratiev visător.

— Ei, n-aş putea spune. Eu sînt de fel din Torjok. Avem acolo un rîuleţ, mic dar foarte curat. Cu nuferi pe la coturi. E superb !

— Aha ! făcu Kondratiev, zîmbind. Pe mare însă... Am stat odată noaptea... Pe vremea mea asta se numea „nostalgie celestă".

— Aşa îi zice şi acum. Ehe, pe mare... Era în Hawaii... Sus pe bolta cerului se înălţase o lună superbă, undeva cîntau mai multe fete... Deodată au răsărit din apă nişte arătări în costume ciudate, cu coarne pe cap...

— Cine erau ? !

— Nişte sportivi...

Kondratiev izbucni în rîs.

— Nu, Leonid Andreevici, te rog să nu te atingi de mare. Aş intra şi eu în apă aşa... într-un costum din astea cu coarne pe cap ! Şi acum de unde vii, Leonid Andreevici ?

Gorbovski dădu din mînă şi se culcă din nou.

— Eh, fac şi eu naveta pe Venus. Transportăm voluntari. Buni băieţi, voluntarii ăştia ! Numai că sînt prea zurbagii. Mănîncă peste măsură de mult şi — ştii —, ard de dorinţa de a săvîrşi isprăvi teribile.

Kondratiev întrebă, vădit interesat :

— Ce părere ai dumneata despre proiect, Leonid Andreevici ?

— E un proiect foarte judicios, răspunse Gorbovski. Eu l-am întocmit. Adică nu singur, dar am participat şi eu. În tinereţe am avut mult de-a face cu Venus. E o planetă perfidă. De altminteri cred că ştii şi dumneata...

— Eu, unul, cred că e cît se poate de plictisitor să transporţi voluntari cu o cosmonavă-D, îşi dădu cu părerea Kondratiev.

— Da, desigur, cosmonavele-D au oarecum altă menire. În ceea ce mă priveşte, atunci cînd se vor sfîrşi toate astea, am să plec cu „Tariel"-ul meu spre EN-17. E undeva la limită, la o depărtare de doisprezece parseci. Acolo se află planeta Vladislava, care are doi sateliţi artificiali de origină străină. Vom căuta un oraş. E foarte interesant să cauţi oraşe străine, Serghei Ivanovici !

— Cum adică străine ?

— Străine... Construite de altcineva decît de pămînteni. Ca astronaut cred că te interesează să ştii cu ce ne îndeletnicim noi acum. În acest scop am pregătit pentru dumneata o mică conferinţă şi, dacă n-ai nimic împotrivă, aş putea să ţi-o prezint. Ce zici ?

— De acord ! Cu multă plăcere... Te rog ! Kondratiev îşi trase fotoliul mai aproape de canapea.

Gorbovski îşi pironi ochii în tavan şi începu :

— În funcţie de gusturile şi înclinaţiile lor, astronauţii noştri au de rezolvat în special trei probleme, dar pe mine personal mă interesează o a patra. Mulţi consideră această problemă prea de specialitate, cu totul fără sorţi de izbîndă. După părerea mea însă, un om cu imaginaţie se poate simţi lesne atras de ea. Totuşi sînt unii care susţin că ea nu

poate justifica în nici un caz combustibilul consumat. Așa spun snobii și utilitariștii. La care noi răspundem...

— Pardon, îl întrerupse Kondratiev, în ce constă propriu-zis cea de-a patra problemă, și în ce constau, fiindcă tot am pus întrebarea, primele trei?

Gorbovski rămase o vreme tăcut, uitîndu-se la Kondratiev și clipind din ochi.

— Da, spuse el în cele din urmă, conferința pare să nu fi izbutit. Am început-o de la mijloc. Primele trei probleme sînt... două puncte: cercetări de planetologie, astrofizică și cosmogonie. Vine apoi verificarea și studierea în continuare a principiului-D. Adică se ia o cosmonavă-D nou-nouță și se lansează să zboare pînă la epuizare la bariera luminii. Și, în sfîrșit, se fac încercări de a se stabili un contact cu alte civilizații din Cosmos, încercări care rămîn deocamdată, în linii mari, zadarnice. Problema mea preferată e legată și ea de alte civilizații. Atît că noi nu căutăm contacte, ci urme. Urmele lăsate de cosmonauții nepămînteni în alte lumi. Sînt unii care susțin că această problemă nu poate justifica în nici un caz... Mi se pare că am mai spus asta?

— Ai spus, întări Kondratiev. Și ce fel de urme sînt cele de care vorbești?

— Vezi dumneata, Serghei Ivanovici, orice civilizație lasă o mulțime de urme. Să luăm de pildă omenirea. Cum valorificăm noi o nouă planetă? Plasăm în apropierea ei sateliți artificiali, tragem de la Soare pînă la planeta respectivă un șir lung de radiobalize — cîte două-trei balize de fiecare an-lumină, instalăm faruri, diferite radiogoniometre... Dacă reușim să coborîm pe planetă, construim acolo baze, orașe științifice. Toate astea nu le luăm cu noi atunci cînd părăsim planeta! Așa e și cu alte civilizații.

— Și ați găsit ceva?

— Ba bine că nu! Știi, desigur, de Phobos și Deimos, de orașul subteran de pe Marte, de sateliții artificiali ai Vladislavei... Acolo am să zbor.

Sînt niște sateliți foarte interesanți. Da, cam cu asta ne îndeletnicim noi, Serghei Ivanovici.

— Interesant! În ceea ce mă privește, dacă ar fi să fie cum vreau eu, aș alege totuși cercetările în legătură cu principiul-D.

— Asta depinde de gusturi și de înclinații. Acum sîntem toți ocupați cu transportarea voluntarilor. Pînă și mîndrii cercetători ai principiului-D. Sîntem ceea ce erau pe vremea dumneavoastră vizitiii de la tramvaie...

— Pe vremea noastră nu mai erau tramvaie, replică indignat Kondratiev. Și apoi tramvaiele erau conduse nu de vizitii, ci... ă-ă-ă... Deodată se lumină la minte: Leonid Andreevici, ce-ar fi să luăm masa împreună? O sticluță de vin...

Gorbovski strănută, își ceru scuze și se ridică pe jumătate.

— Stai puțin, Serghei Ivanovici, spuse el, scoțînd din buzunar o batistă colorată, mare cît o basma, stai puțin... Ți-am spus de ce am venit la dumneata?

— Pentru o convorbire ca între doi astronauți.

— Exact. N-am spus nimic în plus? Nu?

— Nu. De la bun început te-a interesat în chip deosebit canapeaua.

— Aha! Gorbovski își suflă nasul, gînditor. Îl cunoști cumva pe oceanologul Zvanțev? întrebă.

— Îl cunosc numai pe doctorul Protos, răspunse mîhnit Kondratiev. Iar acum te-am cunoscut și pe dumneata.

— Perfect! Dumneata îl cunoști pe Protos, Protos îl cunoaște bine pe Zvanțev, iar eu îi cunosc bine pe Protos și pe Zvanțev... Pe scurt, dintr-o clipă în alta trebuie să vină Zvanțev. Nikolai Evseevici, așa-i zice.

— Ce bine! făcu bucuros Kondratiev. Luăm masa în trei. Mă simt cam singur...

În momentul acela se auzi melodia semnalului. Kondratiev sări ca ars.

— El e, ghici Gorbovski și se culcă din nou.

Oceanologul Zvanţev era un om foarte înalt, cu nişte umeri peste măsură de largi. Avea faţa rotundă, arămie, părul negru, des, tuns scurt, ochii mari, cu sclipiri de oţel, şi gura dreaptă şi mică. Noul venit îi strînse în tăcere mîna lui Kondratiev, se uită chiorîş la Gorbovski şi se aşeză.

— Vă las puţin singuri, se scuză Kondratiev. Mă duc să comand masa. Ce preferaţi ?

— Eu prefer orice, declară Zvanţev. Şi el la fel.

— Da, eu prefer orice, întări Gorbovski. Numai te rog fără kisel de ovăz [1].

— E-n regulă, spuse Kondratiev şi se duse la bucătărie.

— Şi fără conopidă ! strigă Gorbovski în urma lui.

În timp ce forma cifrul respectiv la ghişeul Liniei de transport, Kondratiev îşi zise : „N-au venit ei aşa degeaba. Sînt nişte oameni inteligenţi şi buni, deci n-au venit din simplă curiozitate, ci ca să mă ajute. Sînt energici şi activi, de-aceea mă îndoiesc să fi venit doar ca să mă consoleze. Dar cum oare îşi închipuie să mă ajute ? Eu am nevoie de un singur lucru..." Kondratiev strînse din ochi şi rămase o vreme nemişcat, sprijinindu-se cu braţul de oblonul ghişeului. Din salon se auzi :

— Iar te-ai tolănit, Leonid ! Ai tu ceva de mimicrodon.

— E necesar să stai tolănit, ripostă profund convins Gorbovski. E necesar din punct de vedere filozofic. Mişcările inutile cu braţele şi cu picioarele fac să crească într-una entropia Universului. Eu aş vrea să spun întregii lumi : „Oameni, staţi mai mult culcaţi ! Feriţi-vă de moartea termică !"

— Mă mir cum de n-ai început încă să te tîrăşti.

— M-am gîndit la asta. E prea mare frecarea. Din punct de vedere entropic e mai convenabil să te deplasezi în poziţie verticală.

— Flecarule ! Ia, scoală !

Kondratiev dădu la o parte oblonul ghişeului şi puse pe masă cupele şi farfuriile.

[1] Mîncare rusească, dulce. (n.t.)

— Masa e servită ! anunţă el cu o veselie forţată. „Acum să te ţii, Serghei Ivanîci", îşi zise.

În salon se produse o mişcare. Gorbovski răspunse :

— Voi fi adus imediat !

Cu toate acestea îşi făcu apariţia în sufragerie pe propriile lui picioare.

— Te rog să-l ierţi, Serghei Ivanovici, zise Zvanţev, apărînd în urma lui. Se tolăneşte peste tot. Mai întîi stă trîntit în iarbă, apoi, fără să se scuture, se suie pe canapea.

— Unde în iarbă ? Unde ? strigă Gorbovski, controlîndu-se.

Kondratiev zîmbea anevoie.

— Aşa, urmă Zvanţev, aşezîndu-se la masă. După faţa dumitale, Serghei Ivanovici, văd că nu mai e nevoie de nici o introducere. Eu şi Gorbovski am venit ca să-ţi dăm de lucru.

— Mulţumesc, spuse încet Kondratiev.

— Eu sînt oceanolog şi lucrez de mult la o organizaţie care se numeşte „Serviciul de pază oceanică". Noi cultivăm plancton, ceea ce înseamnă proteină, şi paştem balene, ceea ce înseamnă carne, grăsimi, piei, produse chimice. Doctorul Protos ne-a spus că dumitale ţi s-a interzis categoric să părăseşti Planeta. Noi, însă, avem întotdeauna nevoie de oameni. Mai ales acum, cînd mulţi ne părăsesc, încadrîndu-se în proiectul „Venus". De aceea te invit la noi.

Se făcu tăcere. Gorbovski sorbea de zor din farfuria de supă, fără să se uite la nimeni. Zvanţev începu şi el să mănînce. Kondratiev făcea cocoloaşe de pîine.

— Eu sînt gata, bîigui. Dacă găseşti că voi corespunde, Nikolai Evseevici, sînt gata.

— Vei corespunde, declară cu siguranţă în glas Zvanţev.

— Fii mai clar, interveni Gorbovski. Spune-i lui Serghei Ivanovici ce-o să aibă de făcut acolo la voi.

— Ai putea fi administrator pe plantaţia de laminarii, începu Zvanţev. Ai putea lucra la serviciul

de pază de pe plantațiile de plancton. Ai putea merge în patrulare, dar aici e nevoie de o calificare foarte înaltă, pe care o vei căpăta cu timpul. Cel mai bine e, însă, să te faci păscător de balene. Fă-te păscător de balene, Serghei Ivanovici. Zvanțev puse cuțitul în furculiță. Ce rău îmi pare că m-am lăsat de păscutul balenelor și am intrat în oceanologie! Ah, ce ani au fost aceia, Serghei Ivanovici!

Gorbovski îl privi cu mult interes.

— E dimineață, devreme tare... Oceanul e calm... Nici un val, nici o pală de vînt... La răsărit, cerul e roz... Ieși la suprafață, deschizi trapa, urci în turelă și stai așa... Sub picioarele tale apa e verde, curată... Din adînc se ridică o meduză, se dă peste cap și se face nevăzută dedesubtul submarinului... Trece alene un pește mare... Ce bine e!...

Kondratiev se uită la fața lui visătoare, transportată și deodată puse stăpînire pe el o dorință irezistibilă de a ieși în largul oceanului, de a gusta aerul sărat. Simți pur și simplu că i se taie răsuflarea.

— Dar cînd trec balenele pe alte pășuni! urmă Zvanțev. Știi ce priveliște e? În frunte și în spate merg masculii bătrîni, cîte doi ori cîte trei în fiecare cîrd. Uriași, negri-vineți, gonesc lin și ai impresia că nu ei spintecă apa, ci apa trece în goană pe lîngă dînșii... Înaintează în linie dreaptă, urmați de tineret și de femelele cu pui... Bătrînii sînt dresați, duc cîrdul unde vrem noi, dar trebuie ajutați. Mai ales cînd cresc masculii tineri. Aștia caută întotdeauna să dezbine cîrdul și să ia o parte din el cu dînșii. Atunci, da, e de lucru! Atunci ne punem cu adevărat pe treabă. Sau te pomenești deodată cu cîte-un atac al rîndunelelor... Dar lor le venim ușor de hac, cu tunurile acustice...

Zvanțev se smulse brusc din visare și se uită la Kondratiev cu o privire absolut lucidă.

— Într-un cuvînt, aici ai de toate. Și spațiu, și adîncime, și folos mult pentru oameni, și tovarăși buni... și aventuri... dacă ții neapărat.

— Da, întări cu mult sentiment Kondratiev.

Zvanțev zîmbi.

— Sînt gata, interveni Gorbovski. Și eu sînt gata. Ia mai dă-le-ncolo de astronave-D. Vreau și eu să stau în turelă, așa cum stă Kolea... și să vină niște meduze...

— Facem așa, spuse grav Zvanțev. Am să te duc la Vladivostok. Cursurile de la școala de perfecționare încep peste două zile. Ești gata cu masa?

— Gata, răspunse Kondratiev.

„Muncă! se gîndi. Muncă adevărată."

— Atunci să mergem, îl îndemnă Zvanțev, ridicîndu-se.

— Unde?

— La aerodrom.

— Chiar acum?

— Chiar acum. Ce să mai așteptăm?

— Într-adevăr, n-avem de ce să mai așteptăm, spuse fîstîcit Kondratiev. Numai că...

Zicînd acestea, navigatorul se apucă să strîngă zorit vasele, cu mîinile tremurînde. Gorbovski îi veni în ajutor, sfîrșindu-și de mîncat în aceeași vreme banana pe care o ținea în mînă.

— Voi plecați, îi îndemnă el. Eu mai rămîn. Mai stau un pic culcat, mai citesc ceva. Plec în cursă la douăzeci și unu treizeci.

Reveniră cu toții în salon. Kondratiev aruncă o privire buimacă prin cameră. Se gîndi că, oriunde ar merge pe planeta asta ciudată a stră-strănepoților, peste tot va găsi o căsuță superbă și liniștită ca cea de-aici și vecini buni, și cărți, și un stereovizor, și o grădiniță...

— N-am stat aici decît o săptămînă... spuse cu mîhnire în glas.

Zvanțev se schimba de pe un picior pe altul. Pare-se că nu înțelegea sentimentele care-l frămîntau pe fostul navigator.

— Să mergem, hotărî Kondratiev. La revedere, Leonid Andreevici. Îți mulțumesc pentru cuvintele de mîngîiere pe care mi le-ai spus.

Gorbovski se şi cuibărise pe canapea.

— La revedere, Serghei Ivanovici. Las' că ne mai vedem noi.

Kondratiev închise uşa în urma sa şi ieşi în parc în urma lui Zvanţev. Porniră alături pe aleea presărată cu nisip.

— Nikolai Evseevici, rupse tăcerea Kondratiev, de ce vă interesează atît de mult modesta mea persoană? Aşa vă îngrijiţi de toţi?

— Nu, răspunse cît se poate de firesc Zvanţev. De alţii nu trebuie să ne îngrijim. Ei sînt acasă, pe cîtă vreme dumneata mai eşti încă un musafir. De ce tocmai dumneata?... Ştii, Serghei Ivanovici, eu şi cu Leonid Gorbovski am fost cîndva nişte pacienţi foarte dificili ai doctorului Protos. După cum vezi, el ne-a salvat. Şi ne-a rămas prieten pe toată viaţa. Ei bine, Protos ne-a rugat să te ajutăm.

— Aha! făcu Kondratiev şi se opri locului. Nikolai Evseevici, spuse el hotărît, uite ce: lui Jenka Slavin am să-i telefonez din drum, iar acum hai să mergem la doctorul Protos.

OAMENI, OAMENI...

NOSTALGIE

Cînd păşi, dis-de-dimineaţă, pe străzile fermei „Volga-Licorn", Paul Gnedîh atrase numaidecît atenţia trecătorilor. Era înadins neras şi desculţ. Ţinea pe umăr o nuia noduroasă, la capătul căreia se bălăbăneau, legaţi cu o sfoară, o pereche de pantofi. Lîngă turnul grilat al instalaţiei de microclimă se luă după el un cibergrădinar. De după gardul ajurat al unei căsuţe se auziră rîsete. O fată drăgălaşă, care stătea pe terasă cu un prosop în mînă, întrebă în gura mare: „Vii cumva de prin locurile sfinte, pelerinule?" La care, de pe partea dimpotrivă a străzii, cineva întrebă: „Umbli să întuneci minţile oamenilor?" Planul îi reuşea cum nu se poate mai bine. Paul se umflă în pene şi începu să cînte:

Tînăr sînt şi nu mi-e teamă
Nici de ploaie, nici de ger,
Şi-am pornit-o la plimbare,
Cu pantofii la spinare,
Cale lungă,
Să-mi ajungă,
La cizmar,
Ca să-i repar.
Tra-la-la, tra-la-la...

În liniştea plină de uimire care se lăsase în jur se auzi o voce speriată: „Ăsta cine-o mai fi?" Paul se opri, dădu un picior ciberului şi întrebă fără adresă:

— Cine ştie unde stă Alexandr Kostîlin?

Mai multe voci, acoperindu-se una pe alta, îl

lămuriră că „Saşa trebuie să fie mai mult ca sigur în laborator, uite, în clădirea aia de colo".

— Aia din stînga, adăugă cu oarecare întîrziere o voce răzleaţă.

Paul mulţumi politicos şi îşi urmă drumul. Laboratorul era situat într-o clădire scundă, circulară, de culoare albastră. Rezemat de usciorul uşii de la intrare stătea, cu braţele la piept, un tînăr blond şi pistruiat, într-un halat alb. Paul urcă treptele peronului şi se opri. Tînărul cel blond îl privea impasibil.

— Aş putea să-l văd pe Kostîlin ? întrebă Paul.

Tînărul îl măsură din ochi, se uită peste umărul lui la pantofii legaţi de nuia şi la cibergrădinarul care se bălăbănea stînd cu o treaptă mai jos, cu manipulatoarele desfăcute în aşteptare. Răsucindu-şi uşor capul, tînărul strigă încet :

— Saşa, Saşa ! Vino pentru o clipă. Te caută un sinistrat.

— Să intre, bubui din adîncurile laboratorului o voce de bas, pe care Paul o cunoştea foarte bine.

Tînărul cel blond îl măsură din nou cu privirea.

— Nu se poate, spuse. E prea septic.

— Dezinfectează-l, se auzi din laborator. Am să aştept cu plăcere.

— O să ai cam mult de aşteptat... începu tînărul.

Dar Paul strigă pe un ton plîngăreţ :

— Viu, Saşa ! Sînt eu, Polly !

În laborator căzu ceva, cu zgomot, pe uşă răzbi din interior o boare de aer proaspăt, ca din tunelul metroului, tînărul cel blond fu azvîrlit în lături şi în prag îşi făcu apariţia Alexandr Kostîlin, uriaş, lat în spate, cu ditamai halatul pe el. Mîinile lui, cu degetele răşchirate, erau unse cu ceva ; şi le ţinea îndepărtate de corp, cum îşi ţine un chirurg mîinile în timpul unei operaţii.

— Viu, Polly ! ţipă Kostîlin, la care ciberportarul se dădu de-a dura de pe peron şi o luă la goană ca ieşit din minţi.

Paul își zvîrli cît colo nuiaua și se repezi în brațele halatului alb. Își simți oasele trosnind. „S-a zis cu mine", se gîndi și șuieră printre dinți :

— Adio... Sașa... dragule...

— Polly... Micuțule ! bubui Kostîlin. Ce bine-mi pare că te văd !

Paul se zbătea ca un leu și în cele din urmă izbuti să se degajeze. Blondul, care urmărise îngrozit scena întîlnirii, răsuflă ușurat, apoi ridică de jos nuiaua cu pantofii și i-o întinse lui Paul.

— Ei, ce mai faci ? întrebă Kostîlin, zîmbind cu gura pînă la urechi.

— Bine, mersi, răspunse Paul. După cum vezi, mai trăiesc.

— Și noi, după cum vezi, plugărim, spuse Kostîlin. Vă hrănim pe voi, trîntorilor...

— Ai o înfățișare foarte impunătoare.

Kostîlin se uită la mîinile sale.

— Da, am uitat. Apoi, întorcîndu-se spre tînărul acela blond : Fedia, termină tu. Vezi că a venit Polly la mine ! Micul Liber Polly.

— Poate-o lăsăm baltă ? își dădu cu părerea Fedia. E limpede că tot nu iese nimic.

— Ba nu, trebuie s-o ducem pînă la capăt, replică Kostîlin. Termină, tu, te rog.

— Bine, se învoi în silă Fedia și intră în laborator.

Kostîlin îl apucă pe Paul pe după umeri și se uită atent la el.

— N-ai mai crescut nici atîtica ! spuse cu duioșie în glas. N-aveți furaje bune ? Ia stai... Kostîlin se încruntă : Ce, ți s-a stricat pterocarul ? Ești într-un hal...

Paul zîmbi satisfăcut.

— Nu. Fac pe pelerinul. Vin tocmai de la Marea Șosea.

— Oho ! făcu Kostîlin și pe fața lui se întipări o expresie de respect. Trei sute de kilometri ! Și cum a fost ?

— Perfect. Aș vrea, numai, să fac o baie și să mă schimb.

Kostîlin zîmbi fericit şi-l trase pe Paul după el.

— Haidem ! spuse. Ai să capeţi tot ce-ţi trebuie. Faci o baie, bei un lapte...

Kostîlin mergea prin mijlocul străzii, tîrîndu-l după dînsul pe Paul, care se poticnea mereu. Agitînd într-una nuiaua lui Paul, cu pantofii legaţi la un capăt, spunea :

— ...o cămaşă curată... o pereche de pantaloni buni... un masaj... un duş ionic... şi vreo cîteva scatoalce pentru că nu ne-ai scris nimic... şi salutări de la Athos... şi o scrisoare de la profesor...

— E-e ! Grozav ! exclamă Paul. Formidabil !

— Da, da, ai să ai de toate... Ai să afli şi unele lucruri despre luminile rătăcitoare... Îţi mai aduci aminte de ele ?... Am să-ţi spun cum era cît pe ce să mă însor...

La fermă începea o nouă zi de lucru. Strada era plină de lume, băieţi şi fete, îmbrăcaţi foarte variat şi cît se poate de simplu. Trecătorii se dădeau în lături dinaintea celor doi, veseli şi uimiţi totodată. Se auzeau exclamaţii :

— Un pelerin !

— Îl duc la vivisecţie, bietul de el !

— E un hibrid nou ?

— Saşa, ăsta dă carne vie ?

— Saşa, stai puţin să-l vedem şi noi !

În mulţime se răspîndi zvonul că peste noapte, în apropiere de laboratorul lui Kostîlin, ar fi aterizat un al doilea „Taimîr".

— Din secolul al optsprezecelea, spuse cineva. Echipajul va fi folosit de cercetători pentru anatomie comparată.

Kostîlin se ferea cum putea de asaltul curioşilor, agitîndu-şi nuiaua. Paul rînjea vesel.

— Îmi place publicitatea, spuse.

Mai mulţi oameni din mulţime cîntau cu nişte voci superbe : „Tînăr sînt şi nu mi-e teamă nici de ploaie, nici de ger..."

Paul-pelerinul şedea pe o bancă de lemn dinaintea unei mese mari, sub o tufă de coacăze. Soarele dimineţii îi dogorea spinarea goală, de o curăţenie

ideală, de parcă ar fi fost sterilizată. Se simțea minunat. Ținea în mînă o cană uriașă cu suc de răchițele. În fața lui, sorbindu-l din ochi, ședea Alexandr Kostîlin, gol și el pînă la brîu, cu părul ud.

— Eu am spus întotdeauna că Athos e un om mare, declară Paul, făcînd o mișcare largă cu cana. Avea mintea cea mai limpede și știa mai bine ca oricine ce vrea.

— A, nu, replică cu duioșie în glas Kostîlin. Cel mai bine vedea ținta Căpitanul. El și nu altul mergea pe drumul cel mai drept.

Paul sorbi o înghițitură de suc și rămase pe gînduri.

— Se poate să ai dreptate. Căpitanul voia să devină astronaut și a devenit.

— Ei, vezi ? Pe cînd Athos, oricum, e mai mult biolog decît astronaut.

— Și încă ce biolog ! Paul ridică un deget, întărindu-și aprecierea. Pe cuvîntul meu, mereu mă laud că am fost prieten cu el la școală.

— Și eu mă laud, se învoi Kostîlin. Dar stai să mai treacă vreo cinci ani și o să ne lăudăm amîndoi că am fost prieteni cu Căpitanul.

— Da... Eu, însă, umblu teleleu. Vreau să le încerc pe toate. Îmi reproșai adineauri că nu scriu. Paul puse cana pe masă și scoase un oftat. Nu pot să scriu cînd sînt ocupat cu ceva. Nu mă interesează să scriu. Atîta vreme cît lucrez la o temă, nu e interesant să scrii, pentru că totul ți-e înainte. Cînd sfîrșești, nu mai e interesant, pentru că totul a rămas în urmă... Și nu știi ce-o să fie de-acum încolo. La mine, Lin, toate ies nu știu cum anapoda. Uite, am lucrat patru ani în servomecanică. Eu și cu o fată am rezolvat problema lui Cebotariov. Ții minte, ne vorbea profesorul de ea. Am rezolvat-o și am construit două regulatoare foarte bune... Din nefericire, m-am îndrăgostit de fetița aceea... Pe urmă totul s-a sfîrșit...

— Adică nu v-ați căsătorit ? întrebă cu compasiune în glas Lin.

— Nu-i vorba de asta. Vezi, însă, că alți oameni, cînd lucrează, găsesc mereu idei noi, pe cînd eu nu. Cînd sfîrșesc lucrul, gata, nu mă mai interesează. În acești zece ani am schimbat patru meserii. Acum iar nu mai am idei. Și atunci ce mi-am zis? Hai să-l caut pe Saşka...

— Bine ai făcut! decretă cu vocea lui de bas Lin. Las' că-ți dau eu douăzeci de idei!

— Dă-mi, spuse alene Paul și își vîrî încruntat nasul în cană.

Lin se uită la el gînditor, cu mult interes.

— Ce-ar fi să te ocupi cu endocrinologia?

— De acord. Numai că găsesc cuvîntul acesta prea dificil. În general, toate ideile astea provoacă nostalgie...

Lin spuse deodată, aparent fără nici o legătură cu cele de mai înainte:

— În curînd mă însor.

— Ei, bravo! exclamă Paul mîhnit. Numai să nu mă plictisești vorbindu-mi de dragostea ta fericită. Paul se învioră. O iubire fericită e în genere plictisitoare. Lucrul acesta l-au înțeles și anticii. Ideea iubirii fericite nu a atras nici un maestru autentic. Marile opere au vizat întotdeauna iubirea nefericită, pe cîtă vreme iubirea fericită a fost în cel mai bun caz doar un fundal.

Lin se învoi cu îndoială în glas.

— Numai dragostea neîmpărtășită încearcă sentimente adînci, urmă Paul foarte în vervă. Iubirea nefericită îl face pe om activ, pe cîtă vreme iubirea fericită îl moleșește, îl atrofiază spiritual.

— Nu fi trist, Polly, replică Lin, toate astea au să treacă. Iubirea nefericită are și ea un avantaj: ține de obicei puțin... Hai să-ți mai torn un suc.

— Nu, Saşa, în cazul meu cred că va ține mult. Gîndește-te, au și trecut doi ani. Ea m-o fi uitat, cred, pe cînd eu... Paul se uită la Lin: Iartă-mă, Saşa, înțeleg că e foarte neplăcut să te sîcîie cineva cu necazurile lui, dar prea mi-e greu pe suflet. N-am noroc în dragoste și pace!

Lin dădu din cap a neputință.

— Vrei să te pun în legătură cu profesorul? întrebă el nehotărît.

Paul clătină din cap:

— Nu.. N-aş vrea să mă vadă în halul în care mă aflu. Mai mare ruşinea...

— M-da, se învoi Lin şi îşi zise: „Ce e drept, e drept. Profesorul nu-i poate suferi pe cei care fac pe nefericiţii..." Apoi se uită bănuitor la Paul. Oare nu cumva şmecherul ăsta de Polly se preface? De mîncat mănîncă bine, mai mare dragul să te uiţi la el.. Ca şi mai înainte, îi place publicitatea...

— Îţi mai aduci aminte de proiectul „Octombrie"? îl întrebă Lin.

— Ba bine că nu! Paul se învioră din nou. Ai înţeles pînă la urmă de ce a dat greş planul nostru?

— Hm... cum să-ţi spun?... Eram tineri...

— Da de unde! spuse Paul înveselit. Ei bine, află că profesorul ne-a asmuţit înadins împotriva lui Valter, pentru ca pe urmă să ne trîntească la examen...

— La care examen?

— Viu, Saşka! strigă Paul încîntat. Avea dreptate Căpitanul — tu eşti singurul care n-ai înţeles nimic!

Kostîlin pricepea încetul cu încetul adevărul.

— Da, desigur... Adevărul e că pur şi simplu uitasem. Ţii minte cum ne-a pus Căpitanul la încercare cu suprasarcinile?

— Atunci cînd ţi-ai stricat stomacul cu ciocolata? întrebă Paul răutăcios.

— Mai ţii minte cum am încercat carburantul pentru rachete? se grăbi să întrebe Lin.

— Da, răspunse visător Paul. Ce-a mai trăsnit!

— Mi-a rămas o cicatrice, se mîndri Lin.. Uite aici, adăugă, întorcîndu-se cu spatele.

Paul pipăi cu plăcere cicatricea.

— Eram băieţi buni.. Băieţi dintr-o bucată! Îţi mai aduci aminte cum am făcut pe racii-păianjeni cînd s-a adunat toată şcoala în careu?

— Ce gălăgie a fost! exclamă Lin.

Era o amintire cu adevărat plăcută.

Deodată Paul sări în sus și imită cu o surprinzătoare vioiciune un rac-păianjen. Urletul pătrunzător și odios al monstrului miriapod din jungla cumplitei Pandore făcu să se cutremure împrejurimile și iscă de undeva de departe, ca un răspuns parcă, un geamăt adînc. Paul încremeni speriat.

— Asta ce mai e ?

Lin izbucni în rîs.

— Hei, păianjenule ! Sînt vaci !

— Ce fel de vaci ? întrebă celălalt revoltat.

— Vaci pentru tăiere, îl lămuri Lin. Teribil de gustoase cînd sînt puse la fript sau la fiert.

— Ascultă, Lin, vacile astea sînt niște adversari pe măsura mea. Aș vrea să le văd. Aș vrea să văd, în general, ce se petrece aici la voi.

Pe fața lui Lin se întipări o expresie de plictiseală.

— Lasă-te păgubaș, Polly, îi răspunse. Ia niște vaci ca toate vacile. Hai să mai stăm un pic. Mai vrei un suc ?

Dar era prea tîrziu. Paul clocotea de energie.

— Necunoscutul ne cheamă. Înainte, spre vacile pentru tăiere, care-i provoacă pe racii-păianjeni ! Unde mi-e cămașa ? Un taur de rasă mi-a promis o cămașă curată !

— Polly, Polly ! căută să-l înduplece Lin. Ce-ai tu cu vacile astea ? Hai mai bine în laborator.

— Sînt septic, declară Paul. Nu vreau în laborator. Vreau la vaci !

— Au să te împungă, spuse Lin și amuți, căci făcuse o greșeală.

— Zău ? exclamă Paul încîntat. Dă-mi o cămașă ! Una roșie. Fac o corrida.

Lin se lovi disperat cu palmele peste coapsele goale.

— Of, acum nu mai scap de tine, matadorule !

Kostîlin se ridică și porni spre casă. Cînd trecu pe lîngă Paul, acesta se ridică în vîrfuri, se îndoi cu multă eleganță și execută o semifentă. Lin mugi și-l împunse în burtă.

Cînd văzu vacile, Paul își dădu numaidecît seama că nu va avea loc nici o corrida. Sub cerul fierbinte, prin iarba deasă și zemoasă, înaltă cît un stat de om, trecea un șir de namile bălțate, care se afundau în verdeața moale a cîmpiei, lăsînd în urmă-le pămîntul negru, fumegînd, fără nici un firicel de iarbă pe el. Deasupra cîmpiei stăruia un miros de electricitate și mai mirosea a ozon, cernoziom fierbinte, iarbă și bălegar proaspăt.

— Viu ! spuse Paul abia auzit și se așeză pe o moviliță.

Șirul de namile trecea pe lîngă el. Școala la care a învățat Paul se afla într-o regiune cerealieră și el a aflat prea puține lucruri despre crescătorii de animale, iar ceea ce a știut cîndva, uitase demult. Nici la vacile pentru tăiere n-avusese prilejul să se gîndească. Mînca și el carne de vită și atît. Acum însă trecea pe lîngă el, făcînd un zgomot cumplit, foșnind, trosnind, clempănind și rumegînd necontenit, și scoțînd niște gemete sfîșietoare, o turmă organizată de „carne vie". Din cînd în cînd, cîte o văcuță își ridica din iarbă botul uriaș, plin de bale, mînjit cu verdeață, și scotea un muget înfundat.

Apoi văzu niște ciberi. Veneau la oarecare distanță în urma șirului de vaci. Erau niște mașini turtite, foarte agile, cu șenile largi și moi. Se opreau mereu și scormoneau pămîntul. Din cînd în cînd rămîneau mult în urmă, sau o luau înaintea turmei. Erau puțini, vreo cincisprezece de toți. Goneau cu o viteză ametitoare de-a lungul șirului de vaci, aruncînd de sub șenile evantaie de bulgări negri și jilavi.

Deodată un nor negru acoperi soarele. Începu să plouă cu stropi mari și calzi. Paul întoarse capul și se uită la colonie, la căsuțele albe risipite prin grădinile de un verde închis. I se păru că paraboloizii grilați ai condensatorilor sinoptici din turnul ajurat al stației de microclimă sînt ațintiți drept asupra lui. Ploaia trecu repede. Norul se îndepărtă, luînd-o pe urmele turmei. Paul își opri privirea asupra unor siluete nedeslușite, care se iviseră pe

neașteptate deasupra orizontului, dar în clipa aceea simți cîteva pișcături. Erau niște insecte scîrboase, mici, cenușii, cu aripioare. Își dădu seama că erau muște, poate chiar muște de bălegar și sări în picioare, rupînd-o la fugă spre colonie. Muștele nu se luară după el.

Paul trecu un rîuleț, se opri pe mal și se gîndi o vreme dacă să facă sau nu o baie. Hotărînd în cele din urmă că nu e cazul să se scalde, o luă pe cărăruia ce suia spre colonie. Mergea și se gîndea: „Foarte bine mi-au făcut că au abătut o ploaie asupra mea. Muștele știu și ele pe ce să se așeze... Așa-mi trebuie, trîntor ce sînt. Toți muncesc ca oamenii. Căpitanul zboară... Athos vînează purici pe stelele albastre... Norocosul de Lin taie nu știu pe cine... De ce oare mi-a fost mie hărăzit așa? De ce trebuie să mă simt un trîntor, eu, care sînt muncitor și cinstit?“ Mergea pe cărăruie și se gîndea ce bine era în noaptea aceea cînd a dibuit pînă la urmă soluția problemei lui Cebotariov și a sculat-o din pat pe Lida, punînd-o să verifice totul, iar cînd s-a constatat că calculele erau bune, a și sărutat-o pe obraz... Paul își duse mîna la obraz și oftă din greu. Ce bine ar fi să se afunde acum într-o problemă pe cinste, de felul teoremei lui Ferm!... Dar capul îi era gol și numai o voce idioată o ținea una: „Extragem rădăcina pătrată...“

La marginea coloniei se opri din nou. Sub un cireș pletos stătea culcat pe o aripă un pterocar cu un singur loc. Lîngă pterocar ședea pe vine un băiețaș de vreo cincisprezece ani. Băiețașul părea tare mîhnit. Dinaintea lui se rotea în iarbă, bîzîind într-una, un cibermăturător cu picioarele lungi. Era vădit că cibermăturătorul nu se simțea bine.

Umbra lui Paul căzu asupra băiatului. Acesta își săltă capul și se ridică.

— M-am așezat cu pterocarul pe el, spuse băiatul cu vinovăție în glas. Paul cunoștea surprinzător de bine tonul acesta.

— Și acum îți pare rău, nu? îl întrebă cu o voce de profesor pe băiat.

— N-am vrut.

O vreme urmăriră amîndoi în tăcere evoluţiile ciberului strivit. Apoi Paul se lăsă şi el pe vine, cu un aer foarte hotărît.

— Ia să vedem cum stăm, spuse el şi-l prinse pe ciber de manipulator. Ciberul începu să scîncească.

— Îl doare pe băiat, constată Paul cu duioşie în glas, vîrîndu-şi degetele în sistemul de reglare. I-au rupt lăbuţa, bietul de el... Lăbuţa...

Ciberul scînci din nou, apoi se smuci şi rămase mut. Băiatul răsuflă uşurat şi se lăsă din nou pe vine.

— Asta nu-i nimic, bolborosi el. Să-l fi văzut ce-a mai urlat cînd l-am scos de sub pterocar!

— Am urlat, da, bombăni Paul, deşurubînd carcasa ciberului. Avem acustică bună, puternică... Sistem AKU-6 cu vibraţie longitudinală... Modulată în formă de ferăstrău... Aşa... Paul desfăcu carcasa şi o puse cu băgare de seamă în iarbă. Şi cum ne cheamă?

— Fedia, spuse băiatul. Feodor Skvorţov.

Băiatul urmărea cu invidie degetele dibace ale lui Paul.

— Unchiul Fedia ăsta are o putere cît trei urşi, remarcă Paul, scoţînd din interiorul ciberului blocul de reglaj. Mai cunosc aici pe unul căruia îi zice tot Fedia. Simpatic, unul pistruiat. Un tînăr foarte, foarte aseptic. Ţi-e neam cumva?

— Nu, răspunse băiatul, vesel. Eu sînt aici la practică. Dumneata eşti cumva cibernetist?

— Noi sîntem în trecere. Sîntem în căutare de idei. N-ai cumva vreo idee care nu-ţi trebuie?

— Eu... La noi la laborator sînt multe idei, dar tot nu-i nici o pricopseală cu ele.

— Am înţeles, spuse Paul, meşterind la blocul de reglaj. Cîrduri de idei se roteau fără rost prin aer... Atunci a venit un vînător şi a împuşcat un rac-păianjen...

— Ai fost şi pe Pandora? întrebă cu invidie în glas băiatul.

Paul aruncă o privire hoțească în jur și scoase un țipăt ca un rac-păianjen gata-gata să-și înhațe prada.

— Grozav ! făcu Fedia.

Paul montă la loc cibermăturătorul și-i dădu o palmă pe spatele brumat. Ciberul se trase la soare, ca să acumuleze energie.

— Bu-un ! spuse Paul și își șterse mîinile de pantaloni. Ia să vedem cum stăm cu pterocarul...

— Nu, te rog, se opuse Fedia. Lasă că pterocarul îl aranjez singur...

— A, singur ! Atunci eu mă duc să mă spăl pe mîini. Ce profesor ai ?

— Îl am profesor pe oceanologul Nikolai Kuzmici Belka, răspunse băiatul și se zbîrli tot.

Paul îl bătu prieteneşte pe umăr și își văzu de drum. Se simțea mult mai bine. După ce merse o vreme, auzi deasupră-i fîșîitul unui pterocar, din care o voce de adolescent imita teribil de fals țipătul unui rac-păianjen gata-gata să-și înhațe prada.

Furat de gînduri, Paul dădu peste un viței cu două capete. Vițelul se trase într-o parte și rămase cu cei patru ochi pironiți asupra tînărului. Apoi își plecă capul din stînga înspre iarba de sub picioare și în aceeași vreme întinse capul din dreapta spre o creangă de liliac ce atîrna deasupra uliței. În clipa aceea cineva îl plesni cu o nuia și vițelul o luă la fugă. În urma vițelului venea o fetiță bronzată, foarte simpatică, într-o rochiță înflorată și cu o pălărie de paie trasă pe sprînceană. Paul îngăimă buimac :

— „Păstorița tinerică a plecat la tîrg..."

— Poftim ? întrebă fata, oprindu-se.

— Nu, nu era numai foarte simpatică, era și foarte frumoasă. Atît de frumoasă, încît nu putea să nu fie și deșteaptă, atît de deșteaptă, încît nu putea să nu fie și drăguță, atît de drăguță încît... Paul simți că ar fi vrut să se vadă numaidecît înalt și spătos, cu fruntea mare și cu ochii limpezi.

Se gîndi că în orice caz trebuie să fie spiritual şi spuse : Pe mine mă cheamă Paul.

— Pe mine mă cheamă Irina, răspunse fata. Ai spus ceva, Paul ?

Tînărul asudă. Fata rămase în aşteptare, uitîndu-se nerăbdătoare la viţelul care se îndepărta. În capul lui Paul gîndurile se rînduiseră în trei straturi : „Extragem rădăcina pătrată... Cupidon trage cu o puşcă cu două ţevi... O să-şi închipuie că sînt un bîlbîit..." O, e o idee...

— V-văd că t-te g-grăbeşti, începu Paul, bîlbîindu-se din răsputeri. A-am să te caut d-diseară... S-se poate ?

— Sigur că da, răspunse fata bucuroasă.

— P-pe diseară, spuse tînărul şi îşi văzu de drum. „I-am vorbit, se gîndi. I-am v-vorbit. Ce risipă de deşteptăciune !" Se închipui în timpul acestei convorbiri şi scoase, ruşinat, un geamăt fîrnîit.

Undeva, aproape de tot, urlă un difuzor :

— Toţi specialiştii în anestezie şi care sînt liberi sînt poftiţi în laboratorul numărul trei, la Potapenko. Avem o idee. Toţi specialiştii în anestezie şi care sînt liberi sînt poftiţi să vină în laboratorul numărul trei. Nu daţi buzna ca data trecută, în pavilionul principal. În laboratorul numărul trei ! În laboratorul numărul trei !

„De ce nu sînt şi eu specialist în anestezie ? se întrebă Paul. Eu, unul, ştiu că n-aş intra în pavilionul principal..."

Prin mijlocul străzii trecură pe lîngă el, în mare viteză, cu coatele lipite de şolduri, două fete în şorturi, probabil nişte specialiste.

Colonia era pustie şi liniştită. La o încrucişare de o curăţenie ideală moţăia în soare un cibermăturător. Paul îi aruncă din milă un pumn de frunze. Ciberul prinse viaţă numaidecît şi se apucă de lucru. „N-am văzut nicăieri în alt oraş atîţia cibermăturători, îşi zise tînărul. Bine, aici e o fermă de animale, aşa că e de lucru pentru ei, nici vorbă..."

Din spate se auzi un tropot de copite. Paul întoarse speriat capul. Pe lîngă el trecură în goană patru cai înspumaţi. Pe cel din faţă stătea, lipit de coamă, un tînăr în chiloţi albi, ars zdravăn de soare, cu pielea lucind de sudoare. Ceilalţi cai erau slobozi. În dreptul unei clădiri, aflate la vreo douăzeci de metri, tînărul sări în plină viteză de pe cal direct pe peron, scoase un şuierat pătrunzător şi se făcu nevăzut în interiorul clădirii. Săltîndu-şi capetele şi fornăind de zor, caii descriseră un semicerc şi reveniră în faţa peronului. Nici n-apucă bine Paul să-l pizmuiască pe călăreţ, că din clădirea scundă ieşiră valvîrtej trei băieţi şi o fată, care săriră îndată pe cai şi o şi luară la goană în sens invers. Cînd să cotească după colţ, pe peron ieşi tînărul acela în chiloţi albi şi strigă în urma lor :

— Duceţi probele direct la staţie! Alioşka-a!...

Strada rămase pustie. Tînărul în chiloţi albi stătu o vreme locului, îşi şterse sudoarea de pe frunte şi intră din nou în clădire. Paul răsuflă adînc şi porni mai departe.

În pragul laboratorului lui Kostîlin se opri şi trase cu urechea. Sunetele care veneau de-acolo i se părură ciudate. Auzi o izbitură, urmată de un geamăt. Ceva se mişcă din loc. O voce plictisită spuse : „Aşa e", apoi se făcu linişte. Altă izbitură... Paul aruncă o privire în piaţa din faţa laboratorului, scăldată în soare. Vocea lui Kostîlin interveni : „Mînţi. Stai aşa", după care urmă o nouă izbitură. Paul intră în vestibul şi văzu o uşă albă, cu o tăbliţă pe care scria : „Laboratorul de carne vie". De după uşă auzi din nou vocea aceea plictisită : „De fapt, de ce luăm întotdeauna carne de pe coapsă? Am putea lua şi de pe spate", la care basul lui Kostîlin replică : „Au încercat s-o facă siberienii, dar n-a ieşit nimic". Urmă apoi o nouă izbitură.

Paul se dădu mai aproape şi uşa se deschise fără zgomot. Laboratorul era puternic luminat. De-a lungul pereţilor se vedeau nişte instalaţii bizare,

de un alb mat, alternînd cu un șir de geamuri largi.

— Se poate să intre un septic? întrebă tînărul.

Nu-i răspunse nimeni. În laborator se aflau vreo zece oameni. Erau cu toții foarte preocupați și păreau cam ursuzi. Trei dintre ei stăteau tăcuți, unul lîngă altul, pe o bancă joasă, uitîndu-se la noul venit cu o privire inexpresivă. Alți doi stăteau cu spatele la ușă, lîngă peretele din fund, și citeau ceva, ținîndu-și capetele lipite. Ceilalți făcuseră un semicerc într-un colț al încăperii. În mijlocul semicercului stătea cu fața la perete, dominîndu-i pe toți, Saska Lin. Cu mîna dreaptă își acoperise obrazul, în vreme ce palma stîngă și-o vîrîse la subsuoară. Pistruiatul acela de Fedia, aflat și el în semicerc, își făcu vînt și-l plesni peste palma stîngă. Ceilalți își repeziră pumnii înainte, cu degetul mare ridicat în sus. Kostîlin se întoarse tăcut și-l arătă pe unul din ei, dar respectivul clătină din cap, așa încît Kostîlin reveni în vechea poziție.

— Se poate să intre un septic? întrebă din nou Paul. Ori sînt inoportun?

— Pelerinul! spuse cu o voce plictisită unul din cei care ședeau pe bancă. Intră, pelerinule. Toți care ne aflăm aici sîntem septici.

Paul intră. Omul cu vocea plictisită spuse fără adresă:

— Țărani, propun să mai examinăm o dată analizele. Poate e, totuși, puțină albumină.

— Ba e mai multă decît ne-am putut închipui, declară unul dintre cei care luau parte la jocul acela ciudat.

Se lăsă o tăcere apăsătoare, tulburată numai de izbiturile celor aflați în joc și de cîte un „Minți, n-ai ghicit", rostit în răstimpuri.

„Ehe! își zise Paul. Stă prost laboratorul de carne vie."

Unul dintre cei care stăteau pe bancă sări în sus și făcu cîțiva pași repezi prin cameră. Era un japonez foarte mlădios, cu părul negru ca pana corbului.

— Aşa nu se mai poate ! exclamă el furios. Totul e greşit. Însăşi ideea e greşită. Da, greşită ! Trebuie să revizuim totul. S-o luăm de la început ! Japonezul se opri. Mă ascultă careva ? Ce înseamnă tăcerea asta ?

— Te ascultă toţi, îi răspunse cel cu vocea plictisită. Dar ce folos ?

Kostîlin îşi făcu loc printre jucătorii din jurul lui şi veni în mijlocul camerei.

— Am o propunere, declară el plin de vioiciune. (Toţi se întoarseră spre el, chiar şi cei care erau ocupaţi cu înregistrările.) Hai să facem o baie !

— Hai ! făcu hotărît japonezul. Trebuie s-o luăm de la început.

Altcineva nu mai dădu urmare propunerii. Specialiştii în carne vie se împrăştiară prin cameră şi se cufundară din nou în tăcere.

Kostîlin se apropie de Paul şi-l apucă pe după umeri.

— Haidem, Polly ! îl îndemnă mîhnit. Hai, băiatule ! Să nu ne amărîm, nu ?

— Sigur, Lin ! Dacă nu iese azi, o să iasă poimîine...

Ieşiră în strada scăldată în soare.

— Hai, Lin, lasă orice jenă deoparte, spuse Paul. Mie poţi să mi te plîngi cît pofteşti.

Numărul fermelor de animale de pe Planetă se ridica la vreo sută de mii. Erau fermieri care creşteau vaci, erau fermieri care creşteau porci, erau fermieri care creşteau elefanţi, antilope, capre, lame şi oi. Pe cursul inferior al Nilului funcţionau două ferme unde se făceau încercări de a creşte hipopotami.

Planeta avea vreo două sute de mii de ferme cerealiere. Aici se cultiva secară, grîu, porumb, hrişcă, mei, orez, sorg. Existau ferme specializate, cum era ferma „Volga-Licorn“ şi ferme cu profil larg. Toate laolaltă alcătuiau temelia belşugului, un combinat gigantic, complet automatizat, care dădea produse alimentare de tot felul, începînd

cu carnea de porc și cu cartofii, și sfîrșind cu stridiile și cu mangoul. Nici un fel de calamități și nici un fel de catastrofe nu amenințau acum Planeta cu o recoltă insuficientă sau cu foametea. Sistemul de producție abundentă, statornicit odată pentru totdeauna, era întreținut în mod absolut automat și se dezvolta atît de vertiginos, încît trebuia să se ia măsuri speciale împotriva supraproducției. Problema alimentației încetase de a mai exista ca atare, așa cum nu a existat vreodată o problemă a respirației.

Spre seară, Paul știa deja, deși în linii generale, cu ce se ocupă crescătorii de animale. Ferma „Volga" era una din cele cîteva mii de ferme de animale din centura temperată a Planetei. După toate aparențele, lucrătorii de la această fermă se ocupau cu genetica practică, medicina veterinară embriomecanică, ramura alimentară a statisticii economice, zoopsihologia și cibernetica agrologică. Paul găsi aici un pedolog, care, de fapt, ardea gazul de pomană : bea lapte proaspăt și-i făcea de zor curte unei tinere și drăguțe specialiste în zoopsihologie, îndemnînd-o să-l însoțească în mlaștinile Amazonului, singurul loc unde mai putea face ceva un pedolog care se respectă.

Șeptelul de animale de la ferma „Volga-Licorn" se ridica la circa 60 000 de capete. Paul găsi vrednic de laudă faptul că turma era cu totul autonomă : toate vacile laolaltă, și fiecare vacă în parte, erau servite în permanență exclusiv de ciberi și de automate veterinare. La rîndul ei, turma servea în permanență combinatul de prelucrare a Liniei de transport, pe de-o parte, satisfăcea și necesitățile științifice în continuă creștere ale crescătorilor de animale, pe de altă parte. Așa, de pildă, puteai să chemi la telefon biroul dispecerilor și să ceri de la păstorul de serviciu o vacă în vîrstă de 722 de zile, avînd cutare culoare și atîția parametri, și provenind de la taurul de rasă Mikolai al 2-lea. După o jumătate de oră, animalul indicat, însoțit de un ciber mînjit cu bălegar, te aș-

tepta în boxa de primire a laboratorului de genetică, să zicem.

De altminteri, tocmai laboratorul de genetică era acela care făcea cele mai extravagante experienţe, provocînd în permanenţă fricţiuni între fermă şi combinatul de prelucrare. Lucrătorii combinatului, modeşti şi aprigi păzitori ai gastronomiei mondiale, îşi ieşeau din minţi cînd constatau la cîte o partidă de vaci prezenţa unui dobitoc fantastic, care după înfăţişare şi mai ales după gust amintea cel mai mult de un crab din Oceanul Pacific. La fermă sosea numaidecît un reprezentant al combinatului. Omul se prezenta deîndată la laboratorul de genetică şi cerea să vorbească cu „autorul acestei glume nesărate". În astfel de cazuri, întotdeauna se dădeau drept autori toţi cei 180 de cercetători de la laboratorul de genetică (fără a-i mai pune la socoteală pe elevii practicanţi). Reprezentantul combinatului amintea pe cît posibil politicos că ferma şi combinatul au destinaţia de a aproviziona încontinuu Linia de transport cu carne de vită de toate felurile şi nu cu labe de broaşte ori cu conserve de meduze. Cei 180 de geneticieni cu vederi înaintate obiectau într-un singur glas împotriva acestui mod îngust de a privi problema aprovizionării. Lor, geneticienilor, li se pare ciudat că un lucrător experimentat şi competent, ca respectivul tovarăş, are vederi atît de conservatoare şi nu dă nici o importanţă reclamei, care, după cum se ştie, există tocmai pentru a modifica şi a perfecţiona gusturile populaţiei. Reprezentantul combinatului amintea că nici un nou produs alimentar nu poate fi lansat în reţeaua de distribuţie fără aprobarea Academiei Sănătăţii. (Exclamaţii din grupul de geneticieni: „Conservatori ai digestiei!", „Asociaţia prietenilor apendicelui!") Reprezentantul combinatului dădea a neputinţă din mîini şi lua o înfăţişare care voia să spună că nu-i poate ajuta cu nimic. Exclamaţiile se transformau într-un murmur înfundat şi conteneau curînd, pentru că Academia Sănătăţii

se bucura de un prestigiu colosal. Apoi reprezentantul combinatului era dus prin laborator, ca să i se arate „unele noutăți". Reprezentantul combinatului se făcea alb la față și, speriat, îi punea să jure pe cercetători că „toate astea" sînt absolut necomestibile. Drept răspuns i se dădea pentru degustare carne care nu necesită mirodenii, carne care nu trebuie sărată, carne care se topește în gură ca înghețata, carne specială pentru cosmonauți și pentru tehnicienii nucleari, carne specială pentru viitoarele mame și chiar carne care poate fi mîncată crudă. Reprezentantul combinatului degusta și exclama încîntat: „Asta da! E grozav!" și-i punea pe cercetători să jure că „toate astea" vor ieși din stadiul experimental cel mai tîrziu în anul viitor. Complet liniștit, își lua rămas bun și pleca, pentru ca după o lună totul să reînceapă.

Informațiile culese peste zi îi dădură aripi lui Paul și sădiră în el încrederea că are cu ce să se ocupe aici. „Pentru început mă fac cibernetician — am să pasc vaci, își zise el, stînd pe terasa descoperită a unei cafenele și uitîndu-se distrat la paharul de iaurt gazos aflat dinaintea lui. Jumătate din ciberi îi alung pe cîmp, să prindă muște. Seara am să învăț laolaltă cu geneticienii. Păcat că nu e și Irina genetician. M-ar repartiza, desigur, la ea. În fiecare dimineață i-aș trimite un ciber cu un buchet de flori. Și în fiecare seară, Paul mai sorbi din paharul cu iaurt și se uită în jos, la cîmpul negru care se întindea dincolo de rîu. Pe cîmp răsăriseră firicele plăpînde de iarbă. „Deștept! își zise. Mîine ciberii au să aducă turma înapoi. Uite, astea-s păsunile-suveici! Totuși asta e rutină, nu văd principii noi. Eu și cu Irina vom obține o specie de vaci care vor mînca pămînt. Ca rîmele. O să fie grozav! Atît că Academia Sănătății..."

Pe terasă dădu buzna un grup mare, discutînd aprins despre sensul vieții. De cum intrară, noii-veniți se și apucară să apropie mesele unele de altele. Unul dintre ei spuse:

— Omul moare și îi e absolut egal dacă are sau nu urmași...

— Îi era egal taurului Mikolai al doilea...

— Ce-are a face taurul? Și ție ți-e egal! Tu pleci, dispari, te mistui... Nu mai exiști, pricepi?...

— Stați așa, fraților... Are și asta o logică, desigur. Viața are un rost numai pentru cei vii.

— Aș vrea să știu ce s-ar fi ales din tine dacă și strămoșii tăi ar fi judecat la fel. Pînă azi ai fi scormonit pămîntul cu plugul de lemn...

— Aiurea! Ce să mai vorbim de rostul vieții? Asta e legea dezvoltării forțelor de producție...

— Și ce amestec are legea în toate astea?

— Are, pentru că, fie că o vrei sau nu, forțele de producție se dezvoltă. După plugul de lemn a venit tractorul, după tractor — ciberul...

— Bine, să nu mai vorbim de urmași. Înseamnă, totuși, că au existat oameni care au văzut un rost în viață născocind tractorul?

— Ce le tot încurcați? Întrebarea care se pune nu e pentru ce trăiește fiecare om în parte, ci pentru ce există omenirea! Voi n-ați înțeles nimic și...

— Tu n-ai înțeles nimic!

— Ia ascultați aici, țăranilor! Ascultați-mă pe mine, că vă lămuresc eu... Au!

— Lăsați-l să vorbească!

— E o problemă complicată. De cînd există, oamenii vorbesc despre rostul lor...

— Fii mai scurt!

— ...despre rostul existenței lor. În primul rînd urmașii n-au aici nici un amestec. Omul capătă viață indiferent dacă o vrea sau nu...

— Mai scurt!

— Atunci spune tu.

— Zău, Allan, fii mai scurt.

— Ca să fiu scurt, uite ce-am să zic: noi trăim pentru că e interesant să trăiești.Pe cine nu-l interesează viața, uite colo la Sneghirev e o fabrică de îngrășăminte...

— Așa, Allan!

— Nu, fraților... Toate astea au o logică...

— Filozofia cratiței! Ce înseamnă „interesant" și „neinteresant"? De ce existăm? Asta-i întrebarea!

— Dar de ce există deplasarea periheliului? De ce există legile lui Newton?

— Acest „de ce" e cea mai stupidă întrebare! De ce răsare soarele la răsărit?

— Chiar așa! Un prost întreabă ca să pună în încurcătură o mie de înțelepți.

— Un prost? Sînt eu prost așa cum sînteți voi înțelepți...

— Hai, lăsați-vă de astea. Să vorbim mai bine de dragoste!

— „Ce înseamnă dragoste?"

— De ce există dragoste? Asta-i întrebarea! Ce zici, Jora?

— Măi țăranilor, știți, cînd vă văd în laborator, sînteți oameni ca toți oamenii. Dar cînd vă apucați să faceți filozofie... Dragoste, viață...

Paul își luă scaunul și se alătură grupului. Fu recunoscut numaidecît.

— A, pelerinul! Pelerinule, spune-ne ce e dragostea?

— Dragostea, spuse Paul, e o însușire specifică a materiei cu un înalt grad de organizare.

— De ce înalt grad de organizare și de ce materie? Asta-i întrebarea!

— Ei, hai, ajunge...

— Pelerinule, știi ceva anecdote noi?

— Știu, numai că nu prea au haz.

— Nici noi n-avem nici un haz...

— Lăsați-l să ne spună una. Spune-mi o anecdotă și am să-ți spun cine ești.

Paul se execută:

— Un cibernetician (rîsete) a inventat un predictor, o mașină care prezice viitorul, un coșcogeamitea agregat cu o sută de etaje. Pentru început i-a pus predictorului această întrebare: „Ce am să fac eu peste trei ore?" Predictorul a bîzîit

pînă a doua zi dimineaţă, apoi i-a spus: „Ai să stai şi ai să aştepţi răspunsul meu".

— Da-a... făcu cineva.

— Ce — da? replică Paul cu răceală în glas. Voi singuri mi-aţi cerut să vă spun o anecdotă.

— Ia spuneţi-mi, ţăranilor, de ce sînt toate ciberanecdotele astea atît de proaste?

— De ce? Asta-i întrebarea!

— Pelerinule, cum te cheamă?

— Paul, îngăimă tînărul.

Pe terasă îşi făcu apariţia Irina. Era mai frumoasă decît toate fetele aflate de faţă. Era atît de frumoasă, încît Paul rămase absent la cele ce se vorbeau. Irina zîmbi, spuse ceva, îi făcu un semn cu mîna cuiva şi se aşeză lîngă năsosul acela de Jora, care se aplecă îndată spre ea şi o întrebă ceva, probabil „de ce?" Paul îşi mai trase răsuflarea şi observă că vecinul din dreapa i se plînge:

— Nu ştim încă s-o facem, nu ne-am învăţat, asta e. Şi Saşka nu poate să priceapă cu nici un chip lucrul acesta. Chestiile astea nu se fac pe apucate...

Paul îl recunoscu în sfîrşit pe vecinul său. Era Itiro, japonezul cu care făcuse baie la prînz.

— ...Chestiile astea nu se fac pe apucate. Noi nici măcar nu adaptăm Natura, o spargem în bucăţi.

— A-ă-ă... dar despre ce e vorba? întrebă Paul prudent. Nu putea pricepe cu nici un chip cînd şi de unde a apărut Itiro.

— Păi nu ţi-am spus? răspunse japonezul. Să iei carnea de pe animale fără să omori dobitocul...

Paul nu-şi lua ochii de la Irina. Jora îi turnă fetei o cupă de şampanie. Irina vorbea repede, lovind cu degetele-i smeade în cupă.

— A, te-ai îndrăgostit de Irina! Păcat! observă Itiro.

— Care Irina? bolborosi Paul.

— Pe fata asta o cheamă Irina Egorova. A lucrat la noi, la biologia generală.

Paul rămase perplex.

— Cum adică a lucrat?

— Am zis — păcat, urmă Itiro calm. Zilele astea pleacă.

Paul vedea numai profilul fetei, luminat de soare.

— Unde? întrebă.

— În Extremul Orient.

— Mai toarnă-mi, Itiro, ceru Paul, simțind că i s-a uscat gîtlejul.

— Ai să lucrezi la noi? îl întrebă Itiro. Saşka zice că ai un cap luminat.

— Cap luminat, bombăni Paul, frunte înaltă și deschisă, ochi cu o privire calmă...

— Hai, nu fi trist, rîse Itiro. Și tu, și eu n-avem decît douăzeci și cinci de ani...

— Nu, răspunse Paul, dînd disperat din cap. De ce să rămîn aici? Desigur că n-am să rămîn... Plec în Extremul Orient...

O mînă grea i se așeză pe umăr. Lin îl întrebă cu vocea lui puternică de bas:

— Mă rog, cine pleacă în Extremul Orient?

— Ascultă, Lin, i se plînse Paul, de ce sînt eu așa de ghinionist? De ce?

— Irina, remarcă Itiro și se ridică.

Lin se așeză pe locul lui și trase platoul cu carne rece. Arăta obosit. Paul se uita la el cu teamă și cu o licărire de speranță, întocmai ca pe vremuri, cînd vecinii de etaj organizau cîte-o razie ca să-l prindă pe istețul de Liber Polly și să-l învețe minte să nu mai fie așa de isteț.

Lin mestecă în gură coșcogea dumicatul de carne și spuse cu vocea lui tunătoare, acoperind larma de pe terasă:

— Țăranilor, a sosit noul catalog al cărților în limba rusă. Amatorii sînt poftiți la club.

Toți întoarseră capetele.

— Ce cuprinde?

— Mironov este, Saşka?

— Este, răspunse Lin.

— Dar „Turnul de fier"?

— Este. Am şi comandat-o.

— Dar „Curat ca zăpada" ?

— Este. Sînt optzeci şi şase de titluri şi nu le ţin minte pe toate.

Terasa începu să se golească cu repeziciune. A plecat Allan. A plecat Itiro. A pleçat Irina, împreună cu Jora. Fata nu ştia nimic. N-a observat nimic. Şi, desigur, nu mai ţinea minte nimic. Şi nici n-o să-şi mai aducă aminte. „O să-şi amintească de Jora, de viţelul cu două capete ; de mine însă n-o să-şi mai aducă aminte..."

— Dragostea nefericită activizează, observă Lin. Dar dragostea asta e scurtă, Polly. Tu rămîi aici. Am să am eu grijă de tine.

— Poate să plec, totuşi, în Extremul Orient ?

— De ce ? N-ai să faci decît s-o împiedici. O cunosc pe Irina şi te cunosc şi pe tine. Eşti cu cincizeci de ani mai prost decît eroul ei.

— Poate, totuşi...

— Nu. Rămîi aici. Te-a înşelat Lin vreodată ?

Paul se supuse. Îl bătu duios pe Lin pe spatele lui uriaş, apoi se ridică şi se apropie de balustradă. Soarele apusese. Deasupra fermei se lăsase un amurg cald şi străveziu. Undeva pe-aproape cineva cînta la pian, acompaniind două voci foarte frumoase. „Ehe", îşi zise Paul, după care se aplecă peste balustradă şi scoase încetişor strigătul uriaşului rac-păianjen care a pierdut urma.

DESCINZĂTORII

Satelitul era colosal. Era un tor cu un diametru de doi kilometri, divizat într-o mulţime de încăperi, cu despărţituri masive între ele. Coridoarele circulare, pustii, erau luminate. Trapele triun-

ghiulare care dădeau în încăperile scăldate de lumină, pustii şi ele, erau date de perete. Satelitul fusese părăsit, probabil, de mult, poate cu milioane de ani în urmă. Pardoseala galbenă, zgrunţuroasă, era însă curată. August Bader a spus că n-a văzut aici nici un firicel de praf.

Bader mergea în frunte, aşa cum se şi cuvine să meargă un descoperitor şi un străin. Gorbovski şi Walkenstein îi vedeau urechile mari, clăpăuge şi moţul blond din creştet.

— Mă aşteptam să găsesc aici o ruină, declară Bader cu vorba lui potolită. Vorbea ruseşte, străduindu-se să pronunţe distinct fiecare cuvînt. Satelitul acesta a stîrnit interesul nostru, înainte de toate. Asta s-a întîmplat acum zece ani. Am văzut că avea uşile de la exterior deschise şi mi-am zis: „August, ai să vezi tabloul unei catastrofe îngrozitoare". Ba încă am lăsat-o pe nevastă-mea pe navă, de teamă că am să găsesc aici cadavre. Cred că vă daţi seama!

Bader se opri în faţa unei trape. Venind din urmă, Gorbovski fu cît pe ce să dea peste el. Walkenstein, rămas mult înapoi, îi ajunse şi se opri lîngă ei încruntat.

— Aber era pustiu, urmă Bader. Era lumină, curăţenie şi o pustietate desăvîrşită. Priviţi, vă rog. Bader făcu un gest larg cu mîna. Înclin să cred că aici se afla sala dispecerilor.

Cei trei se strecurară într-o încăpere cu tavanul boltit, în mijlocul căreia se afla o masă scundă, semicirculară. Pereţii erau galbeni, maţi, luminaţi pe dinăuntru. Gorbovski puse mîna pe unul din pereţi şi constată că era neted şi rece.

— Seamănă cu chilimbarul. Încearcă, Mark.

Walkenstein încercă peretele şi dădu din cap.

— Totul a fost demontat, spuse Bader. Dar în pereţi, cum şi în învelişul toroidal al satelitului au rămas surse de lumină pe care noi nu le-am descoperit încă. Sînt înclinat să cred...

— Ştim, i-o tăie Walkenstein.

— Da? Bader se uită la Gorbovski. Dar ce-ați citit voi? Dumneata, Mark, și dumneata, Leonid?

— Am citit seria de articole „Sateliții artificiali ai Vladislavei", scrise de dumneata, August, răspunse Gorbovski.

Bader își plecă capul pe umăr.

— „Sateliții artificiali de proveniență extraterestră ai planetei Vladislava din sistemul stelei EN—17", îl corectă. Da. În acest caz, firește, nu mai e nevoie să vă expun considerațiunile mele în legătură cu sursele de lumină.

Walkenstein porni de-a lungul peretelui, uitîndu-se pe de lături.

— Curios material, spuse el de departe. Cred că e metaloplast, deși n-am mai văzut nicăieri ceva asemănător.

— Nu e, îl contrazise Bader. Nu uitați unde vă aflați, dumneata, Mark, și dumneata, Leonid.

— Nu uităm, se învoi Gorbovski. Dar noi am fost pe Phobos și acolo am văzut, într-adevăr, cu totul alt material.

Gorbovski și Walkenstein fuseseră pe Phobos, un satelit al lui Marte, socotit multă vreme a fi un satelit natural. În realitate era un tor cu un diametru de patru kilometri, înfășurat într-o rețea metalică antimeteoritică foarte deasă. Rețeaua era roasă de coroziunea meteoritică și pe-alocuri ruptă. Satelitul însă a rămas întreg. Uriașul covrig avea ușile exterioare deschise și era pustiu, ca și acesta de-aici. După gradul de uzură al rețelei antimeteoritice s-a calculat că satelitul a fost lansat pe o orbită în jurul lui Marte cel puțin cu zece milioane de ani în urmă.

— O, Phobos! Bader clătină din cap. Phobos e una, Leonid, și Vladislava e cu totul altceva.

— De ce? întrebă Walkenstein, apropiindu-se. El era de altă părere.

— Pentru că, de exemplu, de la Soare și de la Phobos pînă la Vladislava, unde ne aflăm acum, sînt trei sute de mii de unități astronomice.

— Noi am acoperit această distanță într-o jumătate de an, replică supărat Walkenstein, ceea ce puteau s-o fi făcut și *ei*. În afară de asta, sateliții Vladislavei și Phobos au multe elemente comune.

— Ceea ce însă trebuie dovedit, nu se dădu bătut Bader.

— Dovada încercăm s-o facem noi, interveni Gorbovski, zîmbind alene.

Bader rămase o vreme pe gînduri, după care spuse :

— Phobos are multe elemente comune și cu sateliții Pămîntului.

Era un răspuns în stilul lui Bader, foarte categoric și cu o jumătate de metru pe lîngă țintă.

— Ei bine, reluă vorba Gorbovski, aș vrea să știu ce mai e aici în afară de sala dispecerilor.

— Satelitul acesta, urmă Bader cu un aer plin de importanță, are o sută șaizeci de încăperi, cu o suprafață de la cincisprezece la cinci sute de metri pătrați. Putem să le vizităm pe toate, dar sînt pustii.

— Dacă sînt pustii, mai bine ne întoarcem pe „Tariel", își dădu cu părerea Walkenstein.

Bader se uită la el, apoi se întoarse din nou spre Gorbovski :

— Noi i-am zis acestui satelit Vladia. După cum știi, Vladislava mai are un satelit, tot artificial și tot de origine extraterestră, de dimensiuni mai mici. Acestui de-al doilea satelit i-am zis Slava. Pricepi ? De vreme ce planeta se numește „Vladislava", e întru totul firesc ca cei doi sateliți ai ei să se numească „Vladia" și „Slava". Nu ?

— Da, desigur, se învoi Gorbovski. Cunoștea acest raționament plin de eleganță. Îl auzea pentru a treia oară. Ai făcut o propunere foarte inteligentă, August. Vladia și Slava — Vladislava. Splendid !

— La voi, pe Pămînt, declară Bader tacticos, acești sateliți au fost numiți „Igrec-unu" și „Igrec-

doi", respectiv Vladia și Slava. Noi, însă, le spunem altfel. Noi le spunem Vladia și Slava.

Zicînd acestea, Bader îi aruncă o privire servilă lui Walkenstein, care strîngea din fălci. După cîte știa Walkenstein, „noi" însemna Bader și numai Bader.

— Cît privește compoziția acestui material de culoare galbenă, care nu este în nici un caz metaloplast și căruia eu îi spun chilimbarin...

— Foarte reușit, constată Walkenstein.

— Da, nu e rău... Dar compoziția lui e deocamdată necunoscută, rămîne un mister.

După aceasta interveni o pauză. Gorbovski examină distrat încăperea. Încerca să și-i închipuie pe cei care au construit satelitul și apoi au lucrat aici, cîndva, foarte demult. Erau alți oameni. Au venit în Sistemul solar și au plecat, lăsînd în apropiere de Marte niște laboratoare cosmice părăsite și un mare oraș în regiunea Polului Nord. Sateliții erau pustii, orașul era și el pustiu ; rămăseseră doar niște clădiri ciudate, înfundate foarte adînc în sol. Apoi — sau poate înainte de asta — ei au venit în sistemul stelei EN—17, au construit doi sateliți artificiali în apropiere de Vladislava și au plecat. Și aici, pe Vladislava, trebuie că se află un oraș părăsit. De ce și de unde au venit ei ? De ce și unde au plecat ? De altminteri e limpede de ce : erau niște mari descoperitori, descinzători dintr-o altă lume.

— Și acum, spuse Bader, vom merge să vizităm încăperea unde am găsit acel obiect pe care eu l-am numit în mod convențional nasture.

— E și acum acolo ? întrebă Walkenstein, înviorat.

— Cine ?

— Obiectul acela.

— Nasturele, declară autoritar Bader, se află în momentul de față pe Pămînt, la dispoziția Comisiei pentru studierea urmelor activității unei alte rațiuni din Cosmos.

— A, la căutătorii de urme! exclamă Walkenstein. Dar mie nu mi s-a arătat nasturele acesta al dumitale atunci cînd am cules materiale despre Vladislava.

Bader își săltă bărbia.

— L-am trimis cu căpitanul Anton Bîkov, acum patru luni locale.

Bîkov trebuia să sosească pe Pămînt la două zile după decolarea lui „Tariel" în direcția stelei EN—17, așa că ei n-aveau cum să se întîlnească.

— Așadar, interveni Gorbovski, examinarea nasturelui se amînă.

— Vom examina în schimb încăperea în care l-am găsit, îl consolă Bader. Nu e exclus, Leonid, ca în orașul ipotetic de pe suprafața planetei Vladislava să găsești obiecte asemănătoare.

Bader se vîrî prin deschizătura trapei. Walkenstein i se plînse lui Gorbovski :

— Mi s-a făcut lehamite de el, Leonid Andreevici...

— Trebuie să rabzi.

Pînă la încăperea unde găsise Bader nasturele au mers o jumătate de kilometru. Bader le arătă locul unde stătea nasturele și le povesti amănunțit cum l-a găsit. (A călcat pe el și l-a strivit.) După părerea lui Bader, nasturele era un acumulator, care inițial avusese o formă sferică. Era făcut dintr-un material argintiu semitransparent, foarte moale. Avea un diametru de 38,16 milimetri. Bader își completă informațiile indicînd densitatea nasturelui, greutatea lui și distanța la care se afla de la perete...

În camera dimpotrivă, aflată de partea cealaltă a coridorului, doi tineri în haine albastre de lucru ședeau în mijlocul unor aparate puse direct pe pardoseală. Văzîndu-și în continuare de lucru și tot uitîndu-se în direcția unde se aflau Gorbovski și Walkenstein, tinerii vorbeau cu glas scăzut :

— Ăștia-s descinzătorii. Au sosit ieri.

— Îhî. Uite, acela înalt e Gorbovski.

— Știu.

doi", respectiv Vladia şi Slava. Noi, însă, le spunem altfel. Noi le spunem Vladia şi Slava.

Zicînd acestea, Bader îi aruncă o privire servilă lui Walkenstein, care strîngea din fălci. După cîte ştia Walkenstein, „noi" însemna Bader şi numai Bader.

— Cît priveşte compoziţia acestui material de culoare galbenă, care nu este în nici un caz metaloplast şi căruia eu îi spun chilimbarin...

— Foarte reuşit, constată Walkenstein.

— Da, nu e rău... Dar compoziţia lui e deocamdată necunoscută, rămîne un mister.

După aceasta interveni o pauză. Gorbovski examină distrat încăperea. Încerca să şi-i închipuie pe cei care au construit satelitul şi apoi au lucrat aici, cîndva, foarte demult. Erau alţi oameni. Au venit în Sistemul solar şi au plecat, lăsînd în apropiere de Marte nişte laboratoare cosmice părăsite şi un mare oraş în regiunea Polului Nord. Sateliţii erau pustii, oraşul era şi el pustiu ; rămăseseră doar nişte clădiri ciudate, înfundate foarte adînc în sol. Apoi — sau poate înainte de asta — ei au venit în sistemul stelei EN—17, au construit doi sateliţi artificiali în apropiere de Vladislava şi au plecat. Şi aici, pe Vladislava, trebuie că se află un oraş părăsit. De ce şi de unde au venit ei? De ce şi unde au plecat? De altminteri e limpede de ce : erau nişte mari descoperitori, descinzători dintr-o altă lume.

— Şi acum, spuse Bader, vom merge să vizităm încăperea unde am găsit acel obiect pe care eu l-am numit în mod convenţional nasture.

— E şi acum acolo? întrebă Walkenstein, înviorat.

— Cine?

— Obiectul acela.

— Nasturele, declară autoritar Bader, se află în momentul de faţă pe Pămînt, la dispoziţia Comisiei pentru studierea urmelor activităţii unei alte raţiuni din Cosmos.

— A, la căutătorii de urme! exclamă Walkenstein. Dar mie nu mi s-a arătat nasturele acesta al dumitale atunci cînd am cules materiale despre Vladislava.

Bader îşi săltă bărbia.

— L-am trimis cu căpitanul Anton Bîkov, acum patru luni locale.

Bîkov trebuia să sosească pe Pămînt la două zile după decolarea lui „Tariel" în direcţia stelei EN—17, aşa că ei n-aveau cum să se întîlnească.

— Aşadar, interveni Gorbovski, examinarea nasturelui se amînă.

— Vom examina în schimb încăperea în care l-am găsit, îl consolă Bader. Nu e exclus, Leonid, ca în oraşul ipotetic de pe suprafaţa planetei Vladislava să găseşti obiecte asemănătoare.

Bader se vîrî prin deschizătura trapei. Walkenstein i se plînse lui Gorbovski:

— Mi s-a făcut lehamite de el, Leonid Andreevici...

— Trebuie să rabzi.

Pînă la încăperea unde găsise Bader nasturele au mers o jumătate de kilometru. Bader le arătă locul unde stătea nasturele şi le povesti amănunţit cum l-a găsit. (A călcat pe el şi l-a strivit.) După părerea lui Bader, nasturele era un acumulator, care iniţial avusese o formă sferică. Era făcut dintr-un material argintiu semitransparent, foarte moale. Avea un diametru de 38,16 milimetri. Bader îşi completă informaţiile indicînd densitatea nasturelui, greutatea lui şi distanţa la care se afla de la perete...

În camera dimpotrivă, aflată de partea cealaltă a coridorului, doi tineri în haine albastre de lucru şedeau în mijlocul unor aparate puse direct pe pardoseală. Văzîndu-şi în continuare de lucru şi tot uitîndu-se în direcţia unde se aflau Gorbovski şi Walkenstein, tinerii vorbeau cu glas scăzut:

— Ăştia-s descinzătorii. Au sosit ieri.

— Îhî. Uite, acela înalt e Gorbovski.

— Ştiu.

— Dar celălalt, blondul?
— Mark Efremovici Walkenstein. Navigator.
— A-a, am auzit de el.
— Încep de mîine.

În cele din urmă Bader sfîrși cu explicațiile și întrebă dacă totul e limpede. Gorbovski răspunse că da, la care auzi din camera dimpotrivă un chicotit.

— Acum ne întoarcem acasă, declară Bader.

Cînd ieșiră pe coridor, Gorbovski îi salută cu o mișcare a capului pe tinerii în albastru. Cei doi se ridicară și făcură o plecăciune, zîmbind.

— Vă dorim succes, le ură unul din ei.

Celălalt zîmbi tăcut, răsucind în mînă un ghem de sîrmă multicoloră.

— Mulțumesc, spuse Gorbovski.

Walkenstein le mulțumi și el.

După ce se depărtară cu vreo sută de pași, Gorbovski întoarse capul. Cei doi tineri stăteau pe coridor și se uitau în urma lor.

În „Imperiul lui Bader" (așa numeau unii glumeți întregul sistem de sateliți artificiali și naturali ai Vladislavei: observatoarele, atelierele, stațiile de alimentare, cisternele-plantații cu cloreolă, serele, pepinierele, parcurile de odihnă cu pereți de sticlă, și torii de origine extraterestră, care stăteau pustii), timpul era divizat în cicluri de treizeci de ore. La sfîrșitul celui de-al treilea ciclu, după ce astronava-D „Teriel", un colos cu un diametru de șase kilometri, semănînd de departe cu o floare scînteietoare, a ieșit pe o orbită meridională în jurul Vladislavei, Gorbovski întreprinse prima cercetare. Astronavele-D nu erau adaptate pentru a coborî pe planetele masive, mai ales pe planetele cu atmosferă și cu atît mai puțin pe cele cu atmosferă violentă. Pentru aceasta erau prea fragile. Coborîrile se făceau cu ajutorul unor mici nave auxiliare, cu impulsuri atomice sau cu acționare ionică, avînd un centru de greutate instabil. Astronavele de cursă erau echipate cu o navă

auxiliară din acestea; astronavele de descindere aveau două sau patru. „Tariel" avea la bord două nave auxiliare fotonice. Cu una din ele făcea Gorbovski prima încercare de a explora atmosfera Vladislavei. „Să vedem dacă merită", i-a spus el lui Bader.

Bader a venit în persoană pe „Tariel", unde s-a declarat de acord cu pregătirile ce se efectuau, dînd aprobativ din cap de nenumărate ori. Cînd nava auxiliară a lui Gorbovski s-a desprins de „Tariel", Bader s-a așezat pe un scăunel lîngă pupitrul de observație și a rămas răbdător în așteptare.

Toți descinzătorii se strînseseră lîngă pupitru și urmăreau scăpărările difuze de pe ecranul oscilografului. Erau amprentele impulsurilor de semnalizare lansate de emițătorul automat de pe nava auxiliară. Descinzătorii erau trei cu toții, dacă nu-l punem la socoteală și pe Bader. Stăteau tăcuți și se gîndeau la Gorbovski, fiecare în felul său.

Walkenstein se gîndea că Gorbovski se va întoarce peste o oră. Nu putea suferi incertitudinea și ar fi vrut să-l vadă sosit aici, deși știa că prima explorare se sfîrșește întotdeauna cu bine, mai ales dacă nava de descindere e condusă de Gorbovski. Își aduse aminte de prima lor întîlnire. Era pe Cife, satelitul Lunii, de unde se lansau de obicei navele fotonice. Walkenstein tocmai sosise dintr-un raid pe Neptun, lucru cu care se mîndrea și se lăuda teribil. Gorbovski s-a apropiat de el în sala de mese și i-a spus: „Iartă-mă, te rog, dumneata ești Mark Efremovici Walkenstein?" La care Walkenstein a dat din cap și l-a întrebat la rîndul său: „Cu ce aș putea să-ți fiu de folos?" Gorbovski arăta tare nenorocit. S-a așezat lîngă el, a tras de cîteva ori aer pe nări și a spus cu glas rugător: „Nu știi cumva, Mark, unde aș putea face rost aici de o harpă?" „Aici" era la baza astronavelor, altădată la o distanță de trei sute cincizeci de mii de kilometri de la Pămînt. Walkenstein s-a înecat cu supa. Gorbovski l-a examinat curios,

apoi s-a prezentat, adăugînd : „Liniștește-te, Mark, nu e ceva urgent. De fapt aș fi vrut să știu la ce regim ai pătruns în exosfera lui Neptun". Așa era felul lui : se dădea cu binișorul pe lîngă un om, mai ales pe lîngă unul care-i era necunoscut, îi punea cîte-o întrebare fistichie din astea și pe urmă se uita la el să vadă cum se descurcă.

Biologul Percy Dickson, un negru cu părul creț, se gîndea și el la Gorbovski. Dickson lucra în domeniul cosmopsihologiei și cosmofiziologiei omului. Era bătrîn, știa foarte multe și făcuse o mulțime de experiețe extravagante cu propria sa persoană, ca și pe pielea altora. Ajunsese la concluzia că un om care a stat în Spațiu mai bine de douăzeci de ani în total se dezobișnuiește de Pămînt și nu mai socoate Pămîntul casa sa. Rămînînd pămîntean, el încetează de a mai fi om al Pămîntului. Percy Dickson devenise el însuși astfel și nu putea pricepe de ce Gorbovski, care a străbătut în zbor peste cincizeci de parseci și a vizitat vreo zece planete și sateliți naturali, își ridică uneori ochii la cer și spune cu un oftat : „Vedea-m-aș într-o poieniță ! Să mai stau și eu culcat în iarbă. Și să fie și un pîrîiaș".

Fizicianul Liu Guan-cen, specialist în atmosferă, se gîndea și el la Gorbovski. Se gîndea la cuvintele lui de salut : „Să văd dacă merită". Îi era și lui teamă că la întoarcere Gorbovski va spune „nu merită", cum s-a mai întîmplat de cîteva ori. Liu Guan-cen se ocupa de atmosferele violente și-i era veșnic îndatorat lui Gorbovski, pentru că de fiecare dată i se părea că-l trimite la moarte. O dată chiar i-a și spus-o. Gorbovski i-a răspuns cît se poate de serios : „Știi, Liu, nu mi s-a întîmplat încă niciodată să nu mă întorc".

Profesorul August-Johann Bader, descinzător, împuternicitul principal al Consiliului Cosmogației și directorul bazei transcosmice de zboruri astrale și al laboratorului „Vladislava EN—17", se gîndea și el la Gorbovski. Își aduse aminte cum l-a văzut cu cincisprezece ani în urmă luîndu-și rămas bun de

la maică-sa pe Cife. Gorbovski şi Bader plecau spre Transpluton. Despărţirea de cei dragi înaintea unui zbor cosmic e foarte tragică. Bader a avut impresia că Gorbovski şi-a luat rămas bun de la maică-sa foarte indiferent. În calitate de căpitan al navei, a socotit de datoria sa să-i facă observaţie. „Într-un moment atît de trist, l-a mustrat el sever, dar blînd totodată, inima dumitale trebuia să bată la unison cu inima mamei. E o mare virtute a oricărui om ca..." Gorbovski l-a ascultat tăcut, iar cînd şi-a sfîrşit Bader mustrarea, i-a spus cu o voce ciudată: „Spune-mi, August, ai şi dumneata mamă?" rostind cuvîntul „mamă" cu o nespusă gingăşie.

— A ajuns de partea cealaltă, anunţă Liu.

Walkenstein se uită la ecran. Petele difuze dispăruseră. Apoi îşi întoarse privirea spre Bader. Acesta şedea cu mîinile înfipte în braţele fotoliului. Arăta aşa de parcă i-ar fi fost greaţă. Profesorul îşi ridică ochii spre Walkenstein şi zîmbi chinuit.

— Una e cînd eşti tu însuţi, spuse el, pronunţînd distinct fiecare cuvînt, aber e cu totul altceva cînd e vorba de altul.

Walkenstein întoarse capul. După părerea lui, n-avea absolut nici o importanţă cine execută misiunea. Se ridică şi ieşi pe coridor. Lîngă trapa chesonului văzu un tînăr necunoscut, cu faţa bronzată proaspăt bărbierită, ras pe cap. Se opri şi-l cercetă din creştet pînă-n tălpi.

— Cine eşti dumneata? îl întrebă pe un ton ostil. Nu se aşteptase de loc să întîlnească pe „Tariel" un necunoscut.

Tînărul se strîmbă într-un surîs.

— Mă numesc Sidorov. Sînt biolog şi aş vrea să-l văd pe tovarăşul Gorbovski.

— Gorbovski a plecat în cercetare. Cum ai ajuns pe navă?

— M-a adus directorul Bader...

— A! făcu Walkenstein. Bader sosise pe astronavă cu două ore în urmă.

— ...şi probabil că a uitat de mine.

— Tot ce se poate. E şi firesc, pentru că directorul Bader e foarte tulburat.

— Înţeleg. Sidorov îşi privi vîrfurile pantofilor şi spuse: Voiam să stau de vorbă cu tovarăşul Gorbovski.

— O să trebuiască să mai aştepţi. Hai să te conduc în salon.

Walkenstein îl conduse pe Sidorov în salon, îi puse în faţă un teanc de reviste proaspete de pe Pămînt şi se întoarse în cabina de comandă. Descinzătorii zîmbeau, Bader îşi ştergea sudoarea de pe frunte şi zîmbea şi el. Pe ecran se vedeau iar nişte pete difuze.

— Se întoarce, anunţă Dickson. A spus că pentru început o rotaţie ajunge.

— Sigur că ajunge, se învoi Walkenstein.

— Categoric, întări Liu.

După un sfert de oră, Gorbovski ieşi din cheson, desfăcîndu-şi din mers combinezonul de pilot. Avea un aer distrat şi privea în gol peste capetele celorlalţi.

— Ei ? întrebă nerăbdător Liu.

— E-n regulă, spuse Gorbovski, şi se opri în mijlocul coridorului ca să-şi scoată combinezonul. Căznindu-se să-şi degajeze picioarele, călcă pe o mînecă şi fu cît pe ce să cadă. Am zis că e-n regulă ?... Aş, nu e bine !

— Ce nu e bine ? întrebă Walkenstein.

— Mi-e foame, se plînse Gorbovski.

În cele din urmă izbuti să se dezbrace şi o porni spre salon, tîrînd de-o mînecă în urma lui combinezonul.

— Idioată planetă !

Walkenstein îi luă combinezonul şi porni alături de el.

— Idioată planetă ! repetă Gorbovski cu privirea în gol.

— E foarte greu de coborît pe planeta asta, întări Bader.

— Daţi-mi ceva de mîncare, stărui Gorbovski.

Odată ajuns în salon, se trînti pe canapea, gemînd de plăcere. La vederea lui, Sidorov sări în picioare.

— Stai jos, îi spuse binevoitor Gorbovski.

— Ei, cum a fost ? întrebă Walkenstein.

— Cum să fie ? Nu se poate coborî cu navele noastre auxiliare.

— De ce ?

— Nu știu. Nimic deosebit. Navele fotonice nu sînt adecvate. Nu se pot acorda receptoarele magnetice din reactor.

— Din cauza cîmpurilor magnetice din atmosferă, își dădu cu părerea fizicianul Liu, frecîndu-și mîinile.

— Tot ce se poate, se învoi Gorbovski.

— În cazul acesta am să-ți dau o rachetă cu impulsuri, interveni Bader, rostind rar cuvintele. Sau o iononavă.

— Dă-ne, August. Dă-ne, te rog, o iononavă sau o rachetă cu impulsuri. Și dați-mi careva să mănînc.

— Tii ! exclamă Walkenstein, eu, unul, nici nu mai țin minte de cînd n-am mai condus o rachetă cu impulsuri !

— Nu-i nimic, replică Gorbovski, ai să-ți amintești. Aș vrea să știu dacă o să mi se dea azi de mîncare ! urmă el cu blîndețe în glas.

— Imediat, se oferi Walkenstein și cerîndu-și scuze de la Sidorov, luă revistele de pe masă și întinse pe ea o față de clorvinilin. Apoi puse pe masă pîine, unt, lapte și mîncare de hrișcă.

— Masa e servită, Leonid Andreevici.

Gorbovski se ridică în silă de pe canapea.

— Întotdeauna trebuie să mă ridic cînd am și eu de făcut ceva ! se tîngui.

Așezîndu-se la masă, Gorbovski apucă cu amîndouă mîinile cana cu lapte și o bău pe nerăsuflate. Apoi trase cu amîndouă mîinile farfuria cu hrișcă și se întinse după lingură. Abia cînd apucă lingura, își dădură seama ceilalți de ce a luat el cana și farfuria cu ambele mîini : îi tremurau mîi-

nile atît de tare, încît, încercînd în două rînduri să ia unt pe vîrful cuțitului, nu izbuti s-o facă. Bader se uită cu gîtul întins la mîinile lui Gorbovski.

— Am să-ți dau cea mai bună rachetă cu impulsuri, Leonid.

— Să mi-o dai pe cea mai bună, August. Dar cine e tînărul acesta?

— Dumnealui e Sidorov, îl lămuri Walkenstein. Vrea să-ți vorbească.

Sidorov se ridică din nou. Gorbovski îl privi binevoitor de jos în sus și spuse:

— Ia loc, te rog.

— O, interveni Bader, era să uit! Vă rog să mă iertați. Leonid, tovarăși, dați-mi voie să vi-l prezint...

— Mă numesc Sidorov, se recomandă tînărul, zîmbind jenat sub privirile celor de față. Mihail Albertovici. Biolog.

— Welcome, Mihail Albertovici, îl salută Dickson.

— Te rog să mă aștepți puțin, Mihail Albertovici, i se adresă Gorbovski. Să iau masa și mergem la mine în cabină. Avem acolo o canapea. E și aici una... urmă Gorbovski pe un ton confidențial, dar a ocupat-o Bader și nu-i pot cere să mi-o cedeze, pentru că el e directorul.

— Să nu care cumva să-l iei cu dumneata, spuse Walkenstein în chinezește. Nu-mi place.

— De ce? întrebă Gorbovski.

Astronautul ședea întins pe canapea. Walkenstein și Sidorov stăteau la masă, avînd dinainte un vraf de benzi de videofonograf.

— Să nu care cumva să-l iei cu dumneata, repetă Walkenstein.

Gorbovski își duse mîinile la ceafă.

— N-am rude, declară Sidorov. (Gorbovski se uită la el cu compasiune.) N-are cine să mă plîngă.

— De ce să te plîngă? întrebă Gorbovski.

Sidorov se încruntă.

— Vreau să spun că știu la ce mă expun. Trebuie să culeg anumite informații. Sînt așteptat pe

Pămînt. E un an de cînd stau aici, deasupra Vladislavei. Un an aproape pierdut...

— Da, e păcat, se învoi Gorbovski.

Sidorov își împreună degetele.

— Păcat, Leonid Andreevici. Îmi închipuiam că descinderea pe Vladislava se va realiza mai curînd. Nu țin de loc să fiu un descoperitor, dar am nevoie de informații. Pricepeți dumneavoastră?

— Pricep, răspunse Gorbovski. Pricep foarte bine, mai ales că, dacă nu mă-nșel, ești biolog...

— Da. În afară de asta, am urmat cursul de piloți cosmogatori și am primit diplomă cu mențiune. Am dat examen cu dumneavoastră, Leonid Andreevici. Desigur că nu vă mai amintiți de mine. În definitiv, eu sînt înainte de toate biolog și nu mai vreau să aștept. Mi-a promis să mă ia Quippa, dar după două tentative de coborîre a renunțat. A venit apoi String. Un om foarte cutezător! Dar nici el nu m-a luat. N-a mai apucat să mă ia. A riscat coborîrea la cea de-a doua tentativă și nu s-a mai întors.

— Ce caraghios! constată Gorbovski, uitîndu-se în tavan. Pe o planetă ca asta trebuie să faci cel puțin zece tentative. Cum spui că-l cheamă? String?

— String.

— Un caraghios, pe deasupra și prost.

Walkenstein se uită la fața lui Sidorov și bombăni:

— Desigur, era și el un erou...

Sidorov roși.

— Nu, replică el, eu nu sînt un erou. String, da, era un erou. Eu nu sînt decît un biolog și am nevoie de informații.

— Cîte informații ai căpătat de la String? îl întrebă Walkenstein.

— De la String? N-am căpătat nici un fel de informații pentru că String a murit.

— Atunci de unde admirația asta?

Sidorov ridică din umeri. Nu putea să-i înțeleagă pe oamenii aceștia ciudați. Erau niște oa-

meni foarte ciudați Gorbovski și Walkenstein, ca și prietenii lor, probabil. Auzi, dumneata, să-l facă caraghios și prost pe un om atît de cutezător ca String... Îl revăzu aievea parcă: înalt, spătos, cu mișcări sigure, rîzînd mereu nepăsător. Își aduse aminte cum i-a spus odată String lui Bader: „Oamenii prudenți stau pe Pămînt, August-Johann. Acesta e specificul muncii noastre, August-Johann!" și a plesnit din degete. Auzi, dumneata, „caraghios și prost"...

«Bine, își zise Sidorov, treaba lor! Dar ce mă fac eu? Să stau așa cu brațele încrucișate și să comunic pe Pămînt că încă un conteiner cu ciber-exploratori a ars în atmosferă; că a mai eșuat o tentativă de coborîre; că încă un grup de cercetători interplanetari refuză să mă ia cu ei; că m-am mai certat o dată la cuțite cu Bader, care a declarat din nou că nu îmi va încredința o planetonavă și că mă va izgoni din „sectorul de Spațiu încredințat lui", pentru „obrăznicii sistematice"? În vremea asta, la Leningrad, bunul și bătrînul Rudolf Kreutzer, scuturîndu-și tichia de academician, își va expune considerațiunile intuitive, argumentînd existența vieții în sistemele stelelor albastre, iar furiosul Gadjibekov îl va combate cu concluzii verificate, susținînd teza că în sistemele stelelor albastre nu există viață. Rudolf Kreutzer va vorbi iarăși despre cele optsprezece bacterii capturate de expediția lui Quippa în atmosfera planetei Vladislava, iar Hadjibekov va nega orice legătură între aceste optsprezece bacterii și atmosfera planetei Vladislava, invocînd pe bună dreptate complexitatea unei identificări în condițiile concrete ale experienței date. Academia de Cosmobiologie va lăsa deschisă problema existenței vieții în sistemele stelelor albastre. Dar această viață există, există, există! Trebuie, doar, ca oamenii să ajungă pînă la ea. Să ajungă la Vladislava, planetă a stelei albastre EN—17».

Gorbovski se uită la Sidorov și spuse blînd:

— În definitiv de ce trebuie neapărat să zbori cu noi? Avem un biolog, un biolog excelent — Percy Dickson. E el puțin sărit, dar ne va procura orice mostre și în orice cantitate.

— Eh! făcu Sidorov și dădu din mînă.

— Pe cuvîntul meu, urmă Gorbovski, cred că nu ți-ar place de loc la noi. Așa, însă, o să fie mai bine. Coborîm și pe urmă îți aducem tot ce-ți trebuie. Numai să ne dai instrucțiunile necesare.

— O să faceți totul de-a-ndoaselea, obiectă Sidorov. Și Quippa mi-a cerut instrucțiunile, pentru ca pînă la urmă să-mi aducă două conteinere cu pinicelă. Mucegai obișnuit. Nu cunoașteți condițiile de lucru de pe Vladislava și n-o să vă ardă acolo de instrucțiunile mele.

— Asta așa e, se învoi cu un oftat Gorbovski. Nu cunoaștem condițiile de-acolo. O să trebuiască să mai așteptați, Mihail Albertovici.

Walkenstein dădu mulțumit din cap.

— Bine, spuse Sidorov, cu ochii aproape închiși. Atunci luați măcar instrucțiunile.

— Le luăm neapărat, se declară de acord Gorbovski.

În cursul următoarelor patruzeci de cicluri Gorbovski a întreprins șaisprezece explorări. Lucra la bordul planetonavei „Scitul-Aleph", o excelentă rachetă cu impulsuri, pe care i-o pusese la dispoziție Bader. Primele cinci explorări le-a făcut de unul singur, tatonînd exosfera Vladislavei la poli, la ecuator și la diverse latitudini. În cele din urmă a îndrăgit regiunea Polului Nord și a început să-l ia cu el și pe Walkenstein. Se afundau de fiecare dată în atmosfera planetei negre-portocalii și de fiecare dată ieșeau iar la suprafață, așa cum sar dopurile din apă. Dar de fiecare dată se afundau tot mai adînc.

Bader le afectase descinzătorilor trei observatoare, care-l informau incontinuu pe Gorbovski asupra deplasării fronturilor meteorologice din atmosfera Vladislavei. Din ordinul lui Bader s-a

reluat producția de hidrogen atomaric, carburantul cu care se alimenta „Scitul-Aleph" (consumul de carburant depășea mult cantitățile prevăzute inițial). Lucrările de cercetare a compoziției chimice a atmosferei cu bombosonde și cu reflectori mezonici au fost sistate.

Walkenstein și Gorbovski reveneau din incursiuni istoviți și dădeau iama în mîncare, după care Gorbovski se ducea la cea mai apropiată canapea și stătea multă vreme lungit, distrîndu-și amicii cu tot felul de maxime.

La invitația lui Gorbovski, Sidorov a rămas pe „Tariel". I s-a permis să instaleze în locașurile de cercetare de pe „Scitul-Aleph" conteinere pentru captarea de mostre biologice, cum și un laborator biologic expres. Din cauza aceasta s-a cam strîmtorat gospodăria fizicianului Liu. De altminteri mare lucru nu făcea: conteinerele se întorceau goale, datele înregistrate de laboratorul expres nu puteau fi descifrate. Efectul pe care-l exercitau cîmpurile magnetice ale atmosferei violente asupra aparatelor se schimba haotic, așa încît laboratorul expres solicita intervenția omului. Cînd ieșea din cheson, Gorbovski vedea mai întîi craniul lucios al lui Sidorov și se plesnea tăcut peste frunte. Odată i-a și mărturisit: „Trebuie să-ți spun, Mihail Albertovici, că toată biologia îmi iese din cap la kilometrul o sută douăzeci. Parcă mi-o suflă vîntul. E prea înfiorător acolo. În fiece clipă te pîndește o primejdie de moarte".

Uneori Gorbovski îl lua cu el pe Dickson. După fiecare incursiune, biologul cel păros stătea multă vreme la pat. Ca răspuns la rugămintea sfioasă a lui Sidorov să mai aibă grijă și de aparatele lui, Dickson i-a spus-o pe șleau că n-are de gînd să se ocupe de nimic altceva decît de ceea ce-l privește pe el. („Pur și simplu n-am timp, băiatule...")

Sidorov constată mîhnit că nimeni dintre ei n-avea de gînd să se ocupe de altceva decît de ceea ce-l privea personal. Gorbovski și Walkenstein căutau un oraș, Liu cerceta atmosfera, Dickson

studla pulsurile divine ale celor trei. În afară de asta, o lungeau tare mult cu descinderea... De ce nu s-or fi grăbind ? Oare să fie atît de indiferenţi ?

Avea impresia că nu-i va înţelege niciodată pe oamenii aceştia care se numesc descinzători. Îi cunoştea o lume şi toţi erau mîndri de ei. Se socotea o cinste să fii prieten cu un descinzător. Totuşi nimeni nu ştia să spună cu adevărat ce este un descinzător. Pe de-o parte, noţiunea simboliza un act de curaj de-a dreptul de neînchipuit. Pe de altă parte, elementul prudenţă dădea loc la unele rezerve, pentru că descinzătorii se întorceau întotdeauna, afară de unele excepţii, extrem de rare. Mureau de moarte bună. Spuneau despre ei înşişi : „E descinzător cel care calculează cu precizie momentul cînd poate să-şi permită să nu mai fie calculat". „Descinzătorul încetează de a mai fi descinzător atunci cînd moare." „Descinzătorul merge acolo de unde nu se întorc maşinile." Şi mai spuneau : „Se poate zice că un om a fost şi a murit biolog, dar trebuie zis : a fost descinzător şi a murit biolog". Toate aceste aprecieri erau cît se poate de emoţionante, dar ele nu explicau nimic. Numeroşi savanţi şi exploratori de seamă au fost descinzători. Într-o vreme, Sidorov nutrea şi el o mare admiraţie pentru descinzători. De pildă, la şcoală, cînd se lua la harţă cu Căpitanul în privinţa lui Gorbovski... Dar una e să admiri din bancă şi altceva e să-l vezi pe Gorbovski tîrîndu-se anevoie, kilometru cu kilometru, pe un spaţiu care ar putea fi străbătut dintr-un singur salt riscant.

Reîntors din cea de-a şaisprezecea misiune de recunoaştere Gorbovski declară că intenţionează să înceapă explorarea ultimei părţi a drumului, cea mai grea, care ducea spre suprafaţa Vladislavei.

— Pînă la suprafaţa planetei mai rămîne un strat complet nestudiat, gros de douăzeci şi cinci de kilometri, spuse el, clipind ca de obicei din ochi şi privind în gol. E un sector foarte primejdios şi aici am să mă deplasez deosebit de prudent. Voi pleca cu Walkenstein în recunoaştere încă cel puţin de

zece-cincisprezece ori. Dacă, desigur, directorul Bader ne va da carburantul necesar.

— Directorul Bader vă va da carburantul necesar, făgădui Bader maiestuos. Să n-ai nici o îndoială în privința asta, Leonid.

— Perfect! Și acum, dat fiind că am să fiu cît se poate de prudent, mă socot în drept să-l iau cu mine pe Sidorov.

Tînărul sări ca ars. Toți se uitară la el.

— Uite că i-a venit și lui rîndul, remarcă Dickson.

— Da. Trebuie să-i oferim și lui o șansă, se declară de acord Bader.

Liu se mărgini să zîmbească, dînd din cap. Nici Walkenstein nu mai spuse nimic, deși era nemulțumit, pentru că nu-i plăceau oamenii care făceau pe eroii.

— Așa vom face un act de dreptate, declară Gorbovski, dîndu-se îndărăt și așezîndu-se pe canapea, fără a întoarce capul, cu o precizie demnă de invidiat. Las' să meargă novicele, adăugă întinzîndu-se pe canapea. Pregătește-ți conteinerele, Mihail Albertovici. Te luăm cu noi.

Sidorov o zbughi afară din salon. Văzîndu-l ieșit, Walkenstein observă:

— Nu era cazul.

— Nu fi egoist, Mark, spuse Gorbovski leneș. Băiatul șade aici de-un an și nu-i trebuie decît să-și procure niște bacterii din atmosferă.

Walkenstein clătină din cap și răspunse:

— Nu era cazul. Face pe eroul.

— N-are nimic, îl contrazise Gorbovski. Acum îmi aduc aminte că la școală colegii îi spuneau Athos. În afară de asta, i-am citit cartea. E un bun biolog și nu va face năzbîtii. Parcă eu n-am făcut pe eroul? Ori tu, ori Liu? Nu-i așa, Liu?

— Așa e, tovarășe comandant, se învoi Liu.

Gorbovski se strîmbă și își mîngîie umărul.

— Mă doare! se văietă. Ce viraj teribil! Și încă împotriva fluxului! Dar tu, Mark, cum stai cu genunchiul?

Walkenstein ridică un picior, îndoindu-l și dezgolindu-l de cîteva ori. Toți îi urmăreau atenți mișcările.

— Vai de genunchiul meu ! Mi s-a deplasat rotula ! rosti el prelung.

— Las' că-ți fac eu un masaj, se oferi Dickson, ridicîndu-se greoi.

„Tariel" se deplasa pe o orbită meridională și trecea pe deasupra Polului Nord al Vladislavei la fiecare trei ore și jumătate. Spre sfîrșitul ciclului, o planetonavă, avînd la bord pe Gorbovski, Walkenstein și Sidorov, se desprinse de astronavă și se lansă în centrul vîrtejului negru ce se rotea încet în spirală prin pîcla trandafirie care ascundea Polul Nord al Vladislavei.

La început rămaseră cu toții tăcuți, apoi Gorbovski rupse tăcerea :

— Desigur, *ei* au coborît la Polul Nord.

— Cine ? întrebă Sidorov.

— *Ei*, îl lămuri Gorbovski. Și dacă au construit undeva un oraș, la Polul Nord l-au construit.

— Pe locul unde era pe-atunci Polul Nord, precizează Walkenstein.

— Da, desigur, pe locul acela. Ca și pe Marte.

Sidorov urmărea încordat ecranul, pe care se risipeau niște boabe trandafirii ivite de undeva dintr-un centru, laolaltă cu niște pete negre. Apoi mișcarea aceasta se încetini. Planetonava frîna. Acum cobora vertical.

— Dar puteau tot așa de bine să fi coborît la Polul Sud, își dădu cu părerea Walkenstein.

— Da, puteau, se învoi Gorbovski.

Sidorov se gîndi că dacă Gorbovski nu va găsi colonia căutată la Polul Nord, va scotoci tot atît de sistematic Polul Sud, și apoi, dacă nu o va găsi nici la Polul Sud, va scotoci toată planeta pînă va da de ea. I se făcu chiar milă de Gorbovski și de tovarășii lui. Mai ales de aceștia din urmă.

— Mihail Albertovici ! îl strigă Gorbovski.

— Da, răspunse Sidorov.

— Mihail Albertovici, dumneata ai văzut vreodată spiriduşi dansînd ?

— Spiriduşi ? făcu mirat Sidorov, aruncînd o privire în jur.

Gorbovski stătea în profil şi se uita la el cu coada ochiului. Walkenstein era întors cu spatele.

— Spiriduşi ? întrebă din nou tînărul. Ce fel de spiriduşi ?

— Din aceia cu aripioare. Uite-aşa... Gorbovski îşi ridică mîna de pe claviatura tabloului de comandă şi mişcă din degete. N-ai văzut ? Păcat. Nici eu n-am văzut. Nici Mark. Nu i-a văzut nimeni. Dar ar fi interesant să-i vezi, nu ?

— Hotărît că da, bombăni Sidorov.

— Leonid Andreevici, interveni Walkenstein, de ce n-or fi demontat *ei* învelişurile staţiei ?

— N-aveau nevoie s-o facă, răspunse Gorbovski.

— Dar e neeconomicos.

— Ceea ce înseamnă că n-aveau spirit de economie.

— Risipitori cercetaşi ! conchise Walkenstein.

O zguduitură puternică făcu planetonava să se cutremure din toate încheiturile.

— Gata, Mark ! spuse Gorbovski cu o voce străină.

Zdruncinături cumplite aruncau planetonava dintr-o parte în alta. Nici nu era de închipuit că se poate rezista la asemenea zguduiri. „Scitul-Aleph" intrase într-o atmosferă în care se învîrtejeau teribile fluxuri orizontale, trăgînd după ele lungi fîşii negre de praf cristalic. Locatoarele orbiră numaidecît. Fulgere de o forţă nemaivăzută spintecau pîcla deasă, portocalie. Fluxurile puternice şi inexplicabile ale cîmpului magnetic făceau să devieze aparatele şi dezagregau cordonul de plasmă din reactorul rachetelor fotonice. De altfel aici rachetele fotonice nu erau bune de nimic. Chiar şi „Scitul-Aleph", care era o planetonavă de prima clasă, se descurca anevoie.

În cabina de comandă însă era linişte. Gorbovski stătea chircit în faţa tabloului de comandă, legat

cu curelele de scaun. Părul negru îi cădea pe ochi. La fiecare izbitură scrîşnea din dinţi. Şocurile se succedau necontenit, din care pricină Gorbovski părea că rîde. Dar el nu rîdea. Sidorov nu şi l-ar fi închipuit niciodată aşa... nu că ciudat, dar parcă străin. Semăna cu diavolul. Walkenstein semăna şi el cu diavolul. Stătea suspendat, cu picioarele şi mîinile desfăcute, deasupra tabloului de comandă al fixatoarelor atmosferice, smucindu-şi într-una gîtul lung. Se făcuse o linişte stranie. Dar acele aparatelor, zigzagurile verzi şi petele de pe ecranele fluorescente, ca şi petele negre şi portocalii de pe ecranul periscopului ţopăiau necontenit. Duşumeaua se zvîrcolea şi ea, iar tavanul aci se prăbuşea, aci sărea în sus.

— Pilotul cibernetic, sugeră cu glasul răguşit Walkenstein.

— E prea devreme, răspunse Gorbovski şi rînji din nou.

— Ne aruncă... E prea mult praf.

— Prea devreme, drace, stărui Gorbovski. Mă îndrept spre pol.

Sidorov n-auzi răspunsul lui Walkenstein, pentru că intrase în funcţiune laboratorul expres. Becul de semnalizare se aprinse. Pe după placa transparentă din material plastic alunecă încet banda de înregistrare.

— Aha ! strigă Sidorov.

La exterior era albumină ! Protoplasmă vie ! Era multă şi sporea cu fiecare clipă...

— Dar ce-i asta ? exclamă tînărul.

Banda se dovedi a fi prea îngustă, aşa că aparatul trecu automat la poziţia zero. Apoi becul de control se stinse şi banda se opri. Sidorov scoase un urlet, rupse sigiliul şi îşi vîrî amîndouă mîinile în mecanismul aparatului. Cunoştea bine aparatul, participase el însuşi la construirea lui şi nu putea pricepe ce defecţiune s-a produs. Încordat la maximum, străduindu-se din răsputeri să-şi menţină echilibrul, pipăia circuitele de imprimare. Era posibil să se spargă din pricina şocurilor. Uitase cu

totul de asta. În timpul recunoașterilor anterioare puteau să se fi spart de douăzeci de ori. Numai de nu s-ar sparge! Smucituri teribile zguduiau nava. Sidorov se izbi de cîteva ori cu fruntea de panoul din material plastic. O dată se lovi la rădăcina nasului și-i dădură lacrimile, orbindu-l pentru o vreme. Circuitele păreau să fi rămas întregi. Apoi nava se lăsă brusc pe-o parte.

Sidorov fu proiectat din scaun. Străbătu în zbor toată cabina, strîngînd în amîndouă mîinile bucățile smulse din panou. La început nici nu-și dădu seama ce s-a întîmplat. Pe urmă înțelese, dar nu-i veni să creadă.

— Trebuia să te legi, îl mustră Walkenstein. Halal pilot!...

Tîrîndu-se de-a bușilea pe dușumeaua care dănțuia într-una, Sidorov ajunse la scaunul său, se legă cu curelele și-și pironi ochii în măruntaiele învălmășite ale aparatului.

Urmă un nou șoc, planetonava părea să se fi izbit de o stîncă. Cu gura uscată, larg deschisă, tînărul înghițea în sec. În cabină se făcuse liniște și nu se auzea decît respirația grea a lui Walkenstein, care avea vinele de la gît umflate.

— Pilotul cibernetic, stărui el.

În clipa aceea pereții navei se cutremurară din nou. Gorbovski tăcea.

— Nu mai intră carburant, constată Walkenstein, surprinzător de calm.

— Văd, replică Gorbovski. Fă ce ai de făcut.

— Nici o picătură. Ne prăbușim. S-a blocat...

— Cuplează dispozitivul de avarie, ultimul. Altitudinea patruzeci și cinci... Sidorov!

— Da, răspunse tînărul, cuprins de un acces de tuse.

— Ți se umplu conteinerele. Gorbovski își întoarse fața alungită, cu sclipiri reci în ochi. Sidorov nu mai văzuse niciodată expresia asta pe chipul lui cînd stătea lungit pe canapea. Compresoarele funcționează. Ai noroc, Athos!

— Am mare noroc, se învoi biologul.

Urmă apoi o izbitură de jos. Sidorov simți că-i trosnește trupul, gura i se umplu de o salivă amară.

— Intră carburantul ! strigă Walkenstein.

— Foarte bine ! Dar vezi-ți de treaba ta, pentru numele lui Dumnezeu, Sidorov ! Hei, Mișa...

— Da, șuieră printre dinți tînărul.

— Ai cumva o garnitură de rezervă ?

— Îhî, făcu Sidorov buimac.

— Ce-i asta „îhî" ? strigă la el Gorbovski. Ai ori ba ?

— N-am.

— Halal erou... făcu Walkenstein.

Sidorov scrîșni din dinți și se uită la ecranul periscopului. Pe ecran se deplasau de la dreapta la stînga niște fîșii difuze de culoare portocalie. Priveliștea era atît de înfiorătoare și de dezgustătoare, încît tînărul închise ochii.

— Aici au coborît ! strigă Gorbovski. Orașul e acolo. Știu !

În liniștea lugubră din cabină stăruia un sunet subțire. Walkenstein își slobozi vocea profundă de bas, făcînd să se cutremure încăperea :

În crîncena tărîilor vîltoare
Străfulgerări de foc din nori de fum
Învîrtejesc zigzaguri orbitoare...
Dar dacă tu te întorceai din drum,
Cine-ar fi mers să mai cuteze oare ?

„Eu aș fi mers, își zise Sidorov. Prostul și măgarul de mine ! Trebuia să fi așteptat pînă se va hotărî Gorbovski să descindă. N-am mai avut răbdare. Dacă ar descinde azi, puțin mi-ar păsa mie de laboratorul expres !"

Walkenstein îi da înainte :

Crispat, cu o ciudată-nfățișare,
Vor zice poate unii că acum
A dat pilotul îndărăt, se pare...
Dar dacă tu nu te-ntorceai din drum,
Cine-ar fi mers să mai cuteze oare ?

— Altitudinea douăzeci şi unu ! strigă Gorbovski. Trec la orizontală.

„Acum, îşi zise Sidorov, urmează nesfîrşitele minute teribile de zbor orizontal, cu şocuri şi cu greaţă, pînă au să se sature ei să-şi facă observaţiile. Iar eu am să stau ca un orb cu idioata asta de maşină făcută ţăndări !"

O nouă izbitură zgudui planetonava. Şocul fusese puternic, făcîndu-i pe oameni să vadă negru înaintea ochilor. Sufocîndu-se, Sidorov îl văzu pe Gorbovski izbindu-se puternic cu faţa de tabloul de comandă. Walkenstein se ridică cu braţele desfăcute deasupra scaunului şi apoi se lăsă încet în jos, aşa cum se întîmplă în vis, rămînînd lungit pe duşumea. O bucată de curea, plesnită în două locuri, lunecă uşor pe spinarea lui ca o frunză bătută de vîntul toamnei. Cîteva secunde planetonava se deplasă din inerţie. Cu mîna pe siguranţa curelei, Sidorov avea impresia că totul se prăbuşeşte. Apoi însă îşi simţi corpul recăpătîndu-şi greutatea.

Atunci desfăcu siguranţa curelei şi se ridică. Picioarele păreau ca de vată. Se uită la aparate. Acul altimetrului urca. Zigzagurile verzi ale sistemului de control se agitau în gemuleţele albastre, lăsînd urme nebuloase ce se stingeau încet. Pilotul cibernetic îndepărta nava de planetă. Sidorov păşi peste Walkenstein şi se apropie de tabloul de comandă. Gorbovski zăcea cu capul pe claviatură. Tînărul întoarse capul şi se uită la Walkenstein. Acesta se ridicase pe jumătate, sprijinindu-se cu mîinile de duşumea. Îşi ţinea ochii închişi. Sidorov îl ridică cu băgare de seamă pe Gorbovski şi-l rezemă de speteaza scaunului. „Puţin îmi pasă mie de laboratorul expres !" îşi zise. Apoi deconectă pilotul automat şi îşi puse degetele pe clapele lipicioase. „Scitul-Aleph" făcu o întoarcere şi coborî deodată cu o sută de metri. Sidorov zîmbi. Îl auzi pe Walkenstein mîrîind furios în spatele lui.

— Să nu care cumva...

Dar Sidorov nici nu întoarse capul.

— Eşti un bun pilot şi ai coborît bine nava; cred că eşti şi un foarte bun biolog, spuse Gorbovski, care avea toată faţa bandajată. Un biolog excelent. Un adevărat entuziast. Nu-i aşa, Mark?

Walkenstein încuviinţă cu un semn din cap şi rosti, dezlipindu-şi anevoie buzele.

— Hotărît că da. A coborît bine nava. Dar nu el a fost acela care a ridicat-o.

— Ştii, urmă Gorbovski cu multă căldură în glas, ţi-am citit monografia despre organismele elementare şi o găsesc excelentă. Dar drumurile noastre se despart.

— De ce? întrebă Sidorov, înghiţind în sec.

Gorbovski se uită la Walkenstein, apoi la Bader:

— Nu pricepe.

Walkenstein dădu din cap. Nu se uita la Sidorov. Bader dădu şi el din cap şi-l privi pe Sidorov cu un vag sentiment de compătimire.

— Şi totuşi? întrebă pe un ton provocator Sidorov.

— Prea îţi plac asalturile, spuse blînd Gorbovski. *Sturm und Drang*, cum ar zice directorul Bader.

— Asalt şi iureş, traduse cu un aer plin de importanţă Bader.

— Exact, întări Gorbovski. Excesiv. Ceea ce e contraindicat. E o calitate foarte proastă. Sînge şi oase... Şi dumneata nici măcar nu-ţi dai seama.

— Mi-am pierdut laboratorul, replică Sidorov. Nu puteam altfel. Gorbovski răsuflă adînc şi se uită la Walkenstein. Acesta spuse pe un ton nepăsător:

— Să mergem, Leonid Andreevici.

— Nu puteam altfel, repetă cu încăpăţînare Sidorov.

— Trebuia totuşi procedat cu totul altfel, obiectă Gorbovski, după care se întoarse şi porni pe coridor.

Sidorov stătea în mijlocul coridorului şi se uita în urma lor. Bader şi Walkenstein îl ţineau de braţe pe Gorbovski. Degetele acestuia erau înroşite de sînge. Apoi Sidorov o luă spre compartimentul medical, ţinîndu-se de perete, pentru că se clătina. „Voiam să fac cum e mai bine, îşi zise. Cel mai

important era să cobor. Am adus conteinerele cu microfaună, ceea ce știu că e foarte bine. E important și pentru Gorbovski, fiindcă mai devreme sau mai tîrziu el o să trebuiască să coboare pe Vladislava și să facă un raid pe planetă. Bacteriile însă au să-l omoare dacă nu le fac eu inofensive. Am făcut ceea ce trebuia. Pe Vladislava există viață. Desigur, am făcut ceea ce trebuia." Sidorov șopti de cîteva ori: „Am făcut ceea ce trebuia". Simțea însă că nu era chiar așa. A simțit asta pentru întîia oară acolo, jos, cînd stăteau tustrei lîngă planetonavă, afundați pînă la brîu în țiței în clocot. În zare se înălțau coloane uriașe de gheizere. Gorbovski l-a întrebat: „Și ce-ai de gînd să faci acum, Mihail Albertovici?", iar Walkenstein a spus ceva într-o limbă necunoscută și a urcat iar în planetonavă. A simțit apoi asta atunci cînd nava, desprinzîndu-se pentru a treia oară de suprafața teribilei planete, a căzut din nou în băltoaca de țiței, trîntită de o izbitură a furtunii. Și a simțit asta acum.

— Voiam să fac cum e mai bine, îi spuse nedeslușit lui Dickson, care-l ajuta să se întindă pe masă.

— Cum?

— Trebuia să cobor...

— Stai culcat, îi porunci Dickson și mormăi: Ah, entuziasmul ăsta primitiv...

Sidorov văzu coborînd din tavan o pară mare, albă. Para rămase suspendată lîngă fața lui. Pe dinaintea ochilor plutiră niște pete întunecate. Simți că i se înfundă urechile. Și deodată îl auzi pe Walkenstein cîntînd cu basul lui profund:

Dar dacă tu nu te-ntorceai din drum,
Cine-ar fi mers să mai cuteze oare?

— Oricine... zise încăpățînat Sidorov, cu ochii închiși. Oricine va merge înainte...

Dickson stătea lîngă el și urmărea acul subțire, strălucitor al ciberchirurgului, care pătrundea în

brațul schilodit. „Ce de-a sînge!" își zise. Mult de tot. Gorbovski a plecat la timp. Dacă întîrzia cu o jumătate de oră, băiatul nu și-ar mai fi revenit niciodată. Gorbovski se întoarce întotdeauna la timp. Așa și trebuie. Descinzătorii trebuie să se întoarcă, căci altfel n-ar mai fi descinzători.

OAMENI, OAMENI...

Wilhelm Ermler stătea dinaintea biroului său uriaș și netezea niște fotografii.

— Să trăiești, Willy, îl salută vînătorul.

Ermler își ridică capul și strigă:

— A! *Home is the sailor, home from sea!*

— *And the hunter home from the hill,*[1] replică vînătorul.

Cei doi se îmbrățișară.

— Ce bucurie îmi aduci de rîndul acesta? întrebă serios Willy. Vii de pe Yaila, nu?

— Da, direct de la Lacurile Cenușii. Vînătorul se așeză într-un fotoliu și își scoase pipa. Constat că te îngrași și chelești, Willy. Viața asta sedentară o să te dea gata. Rîndul viitor te iau cu mine.

Ermler își cuprinse îngrijorat pîntecul voluminos.

— Da, e ceva de speriat. Tulburări metabolice și încă nu știu ce... Ia spune, ai adus ceva interesant?

— Nu, Willy. Niște fleacuri. Vreo zece șerpi bicordiali, cîteva specii noi de moluște polivalve... La tine ce mai e nou? Vînătorul întinse mîna și luă de pe birou un teanc de fotografii.

— Le-a adus un novice, unul Paul Gnedîh. E agrolog. Îl cunoști?

---

1 S-antors din larg acasă marinarul
Și de pe dealuri vînătorul s-a întors.
Stevenson. „Requiem". (n.a.)

— Nu, răspunse vînătorul, cercetînd fotografiile. Nu sînt rele. Astea-s, desigur, de pe Pandora.

— Exact, de pe Pandora. Un rac-păianjen gigantic. Un exemplar foarte mare.

— Da, se învoi vînătorul, examinînd carabina ultrasonică, lipită pentru comparație de pîntecul galben al racului-păianjen. Superb exemplar pentru un novice. Dar eu am văzut altele și mai mari. De cîte ori a tras?

— El spune că a tras de două ori și de fiecare dată în centrul nervos principal. Nu pot să-mi dau seama ce sistem motric are domnul ăsta.

— Trebuia să fi tras cu un ac anesteziant. Băiatul s-a cam fîstîcit. Vînătorul privea cu un zîmbet ironic o fotografie în care novicele, foarte surescitat, stătea mîndru cu un picior pe monstrul ucis. Și acasă ce mai e?

Ermler dădu din mînă.

— Agenție matrimonială. Căsătorii peste căsătorii. Marta s-a măritat cu un hidrolog.

— Care Marta? întrebă vînătorul. Nepoata?

— Strănepoata, Igor! Strănepoata!

— Da, vremea trece... Vînătorul puse pe birou stereografiile și se ridică. Am plecat. Am o întîlnire. Tu știi...

— Iarăși! spuse înciudat Ermler. Poate ar trebui să termini odată!

— Nu, Willy. Trebuie. Ne întîlnim, ca întotdeauna, în pavilionul zece.

Vînătorul își vîrî pipa în buzunar, fără s-o fi fumat toată, dădu din cap și ieși. „Trebuie, Willy, își zise. Tu, desigur, habar n-ai ce important e." Coborî în parc și porni spre pavilioane. Ca întotdeauna, la muzeu erau foarte mulți vizitatori, în cea mai mare parte tineri și copii. Străbăteau aleile mărginite de palmieri portocalii de pe Venus, se îngrămădeau în jurul terariilor și a bazinelor cu apă cristalină. În iarba înaltă dintre copaci se zbenguiau copiii, jucîndu-se „de-a v-ați ascunselea ca pe Marte". Vînătorul se opri să se uite la ei. Era un joc foarte amuzant,

deşi nu tocmai instructiv. De mult de tot, pe Pămînt au fost aduşi de pe Marte mimicrodonii, nişte saurieni mari, cu apucături melancolice, perfect adaptaţi la schimbările bruşte ale condiţiilor de existenţă. Mimicrodonii aveau însuşiri deosebite pentru mimetism. Umblau liberi prin parcul muzeului. Copiii se distrau căutîndu-i, ceea ce solicita oarecare agerime şi dibăcie, apoi îi cărau dintr-un loc în altul, ca să vadă cum îşi schimbă mimicrodonii culoarea. Saurienii erau mari şi grei, şi copiii îi tîrau apucîndu-i de prisosul de piele de pe greabăn. Mimicrodonii nu se împotriveau. Se pare că treaba asta le plăcea.

Vînătorul trecu pe lîngă o uriaşă calotă transparentă care adăpostea terariul „Poiană de pe planeta Rougin". În iarba de-aici, de un albastru şters, se zbenguiau şi se hîrjoneau rembe, nişte insecte gigantice, cu un colorit fantastic, semănînd puţin cu mantisul de pe Pămînt. Vînătorul îşi aduse aminte de prima lui vînătoare de pe planeta Rougin. Era o poveste veche de vreo douăzeci de ani. Trei zile a stat la pîndă. În jurul lui ţopăiau rembe uriaşe; unele veneau să se aşeze pe ţeava carabinei... În dreptul „Poienii" era întotdeauna lume multă, pentru că rembele sînt foarte amuzante şi frumoase.

Lîngă intrarea în Pavilionul central zăbovi la balustrada ce împrejmuia un bazin rotund şi adînc. În apa liliachie se rotea necontenit o vietate lungă şi păroasă. Era un ihtiomamal, singurul animal cu sînge cald care respiră prin bronhii. Ihtiomamalul era mereu în mişcare; aşa înota el în cercuri şi cu un an, şi cu cinci, şi cu patruzeci de ani în urmă, cînd vînătorul l-a văzut pentru prima oară. Fusese capturat cu multă greutate de faimosul Sallier. Acum Sallier îşi dormea somnul de veci undeva în mlaştinile Pandorei; ihtiomamalul lui, însă, continua să se rotească în apa liliachie a bazinului.

În vestibulul pavilionului vînătorul făcu un nou popas şi se aşeză pe un scaun uşor, într-un ungher. Tot mijlocul sălii scăldate în lumină era dominat de corpul împăiat al unei lipitori zburătoare (fauna de

pe Marte, sistemul solar, ciclul carbonic, tipul „policordelor", clasa animalelor „dermorespiratorii", ordinul, specia și genul „lipitorii zburătoare"). Era una din primele piese ale Muzeului de cosmozoologie din Capetown. De o jumătate de secol înfiorătorul monstru își rînjea în fața vizitatorilor gura, ca un graifăr cu mai multe fălci. Lung de nouă metri, acoperit cu o blană aspră și lucioasă, fără ochi și fără picioare, așa arăta fostul stăpîn al lui Marte...

„Da, au avut ceva de furcă pe Marte, își zise vînătorul. Astea nu se uită ! Cu cincizeci de ani în urmă monștrii aceștia, aproape complet exterminați, au început să se înmulțească din nou, pe neașteptate, și s-au apucat, ca pe vremuri, de piraterie pe căile de comunicații ale bazelor de pe Marte. Da, atunci s-a organizat faimoasa razie globală.

...Autoșenileta mă hurducăia cumplit. Nu vedeam aproape nimic prin norul de nisip și praf stîrnit de șenile. În dreapta și-n stînga goneau tancuri galbene pentru terenurile nisipoase, încărcate cu voluntari. La un moment dat, unul din tancuri, avîntîndu-se pe o dună, s-a răsturnat și oamenii au sărit imediat jos. Tocmai atunci am ieșit și noi din norul de praf. Willy Ermler m-a înșfăcat de umăr și a strigat ceva, arătînd înainte. Am văzut atunci lipitorile, sute de lipitori foindu-se pe sărătura din depresiunea dintre dune. Am început să trag, ceea ce făcură și ceilalți. În vremea asta Ermler se tot moșmondea cu aruncătorul lui de rachete, meșterit de el însuși, și nu putea cu nici un chip să-l pună în acțiune. Toți țipau la el și-l ocărau, ba chiar amenințau să-i tragă o bătaie, dar nimeni nu putea să-și lase carabina. Cercul raziei se strîngea mereu. Acum deslușeam focurile împușcăturilor de pe autoșeniletele ce veneau dimpotrivă. În sfîrșit, Ermler a vîrît între mine și șofer țeava ruginită a tunului său. A urmat o bubuitură teribilă, care m-a făcut să cad, orbit și asurzit, pe fundul mașinii. Un fum gros și negru a învăluit sărătura. Toate mașinile s-au oprit. Oamenii au încetat să tragă.

Țipau cu toții, agitîndu-și carabinele. În cinci minute Ermler și-a consumat toată muniția. Mașinile au coborît pe sărătură. Au deschis din nou focul asupra lipitorilor care mai rămăseseră în viață. Se zvîrcoleau printre mașini și erau strivite cu șenilele. Eu trăgeam mereu. Eram tînăr atunci și-mi plăcea mult să trag. Din păcate am fost întotdeauna un bun trăgător și, din păcate, n-am greșit niciodată ținta. Din păcate am tras nu numai pe Marte și nu numai asupra unor abjecte animale de pradă. Aș vrea să nu mai văd niciodată o carabină..."

Vînătorul se ridică, ocoli lipitoarea împăiată și porni alene de-a lungul unei galerii. Arăta probabil prost, pentru că mulți se opreau și se uitau la el îngrijorați. În cele din urmă se apropie de dînsul o tînără și-l întrebă timidă dacă poate să-i fie de folos.

— Nu-i nevoie, fetițo! spuse vînătorul. Se sili să zîmbească și vîrînd două degete în buzunarul de la piept, scoase o scoică de pe Yaila, de o frumusețe divină. Poftim, ia-o! Am adus-o de departe.

Fata zîmbi discret și luă scoica.

— Arătați foarte prost...

— Nu mai sînt tînăr, fetițo. Noi, bătrînii, rareori arătăm bine. Avem prea multe pe cuget.

Fata nu l-a înțeles, probabil, dar el nici nu voia să-l înțeleagă. O mîngîie pe cap și își văzu de drum. Își corectă ținuta și se silea să meargă drept, așa că oamenii nu-l mai luau în seamă.

„Atîta-mi mai lipsește, să mă compătimească niște fetițe! își zise. M-am dărîmat cu totul. Cred că nu trebuie să mai revin pe Pămînt. E cazul, pare-mi-se, să rămîn pentru totdeauna pe Yaila, să mă stabilesc la marginea Lacurilor Cenușii și să pun curse pentru țiparii cu rubine. Nimeni nu cunoaște Lacurile Cenușii mai bine ca mine și eu aș fi acolo omul potrivit la locul potrivit. E foarte mult de lucru acolo pentru un vînător care nu trage niciodată..."

Vînătorul se opri. Întotdeauna se oprea aici. Într-o ladă lungă de sticlă, cu prundiș cenușiu pe fund, stătea, sprijinindu-se pe trei perechi de picioare rășchi-

rate, o şopîrlă împăiată, cenuşie şi ea, stafidită şi cu totul nearătoasă. Majoritatea vizitatorilor neavizaţi nu simţeau nici o emoţie la vederea hexapodului. Puţini erau aceia care-i cunoşteau povestea. Vînătorul însă o cunoştea şi, întotdeauna cînd zăbovea aici, încerca un sentiment de admiraţie superstiţioasă faţă de imensa forţă a vieţii. Şopîrla aceasta a fost ucisă la zece parseci depărtare de Sistemul solar, corpul ei a fost împăiat şi a stat aici doi ani. Dar într-o bună zi, sub ochii vizitatorilor, din pielea cenuşie şi zbîrcită a şopîrlei au ieşit zeci de hexapozi minusculi, foarte agili. E drept că au murit imediat în atmosfera Pămîntului, arzînd din cauza excedentului de oxigen, dar faptul a făcut mare senzaţie şi zoologii nu ştiu nici pînă azi cum putea să se întîmple una ca asta. Cu adevărat, viaţa e singurul lucru căruia merită să i te închini pe lumea asta...

Vînătorul hoinărea prin galerii, trecînd dintr-un pavilion în altul. Soarele puternic al Africii — bunul soare fierbinte al Pămîntului — lumina animalele acoperite cu sticloplast, animale născute sub alţi sori, la sute de miliarde de kilometri depărtare de-aici. Aproape toate îi erau cunoscute, pentru că le văzuse de multe ori şi nu numai la muzeu. Din cînd în cînd se oprea în faţa unor exponate noi şi citea numele bizare ale unor animale ciudate, laolaltă cu numele unor vînători pe care-i cunoştea. „Spada din Malta", „Dzo cu picăţele", „Marele Tzi-lin", „Micul Tzi-lin", „Capucinul palmat", „Sperietoarea neagră", „Regina lebădă"... Simon Kreutzer, Vladimir Babkin, Bruno Bellar, Nicolas Drouhot, Jean Sallier-fiul... Îi cunoştea pe toţi şi era acum cel mai în vîrstă dintre ei, dar nu şi cel mai norocos. Se bucură însă aflînd că Sallier-fiul a capturat în sfîrşit un criptobrahial cu solzi, că Volodia Babkin a adus pe Pămînt un gliderlimace viu, că pînă la urmă Bruno Bellar a împuşcat pe Pandora un oncorhynchus palmat, pe care-l urmărea de cîţiva ani...

Aşa ajunse la Pavilionul zece, unde erau expuse multe din capturile sale. Aici zăbovea aproape în faţa

fiecărui stand, lăsîndu-se în voia aducerilor aminte. Iată „Covorul zburător" sau „Frunza căzătoare". „L-am urmărit vreme de patru zile, acolo pe Rougin, unde plouă atît de rar şi unde, cîndva, de mult de tot, şi-a găsit moartea eminentul zoolog Ludwig Porta. „Covorul zburător" se deplasează foarte repede şi are auzul foarte fin. E cu neputinţă să-l vînezi cu maşina. Trebuie să-l pîndeşti zi şi noapte, căutîndu-i urmele şterse, oleaginoase, prin frunzişul copacilor. Numai eu am izbutit să-l prind, căci de-atunci n-a mai putut s-o facă nimeni. Mîndrul şi ambiţiosul Sallier spunea că succesul meu a fost cu totul întîmplător. Vînătorul atinse cu mîndrie literele săpate pe tăbliţa indicatoare : „...Capturat şi preparat de vînătorul I. Harin". Am tras în el de patru ori şi n-am dat niciodată greş, dar covorul mai era în viaţă în timp ce se prăbuşea la pămînt, rupînd crengile copacilor cu trunchiuri verzi. Asta era pe-atunci cînd încă mai trăgeam...

Iată şi monstrul fără ochi de pe Venus, din mlaştinile cu apă grea. Fără ochi şi fără formă. Nimeni nu ştia ce formă să-i dea cînd a fost împăiat şi pînă la urmă l-au preparat după cea mai izbutită fotografie. L-am gonit peste mlaştină spre mal, unde erau săpate cîteva capcane şi a căzut într-una din ele. A urlat mult acolo, zvîrcolindu-se în mîzga neagră. Mi-au trebuit două găleţi de betanovocaină ca să-l adorm. Asta s-a întîmplat nu de mult, acum vreo zece ani, cînd nu mai trăgeam... Mda, e o întîlnire plăcută."

Cu cît pătrundea mai adînc vînătorul în galeria Pavilionului zece, cu atît îşi încetinea paşii. N-avea chef şi nici nu voia să meargă mai departe. Îl aştepta întîlnirea cea mai de seamă. Cu fiecare pas simţea tot mai puternic neliniştea aceea nostalgică, atît de bine cunoscută lui. Dintr-o ladă de sticlă îl şi urmăreau nişte ochi mari şi rotunzi...

Ca întotdeauna, se apropie de standul acela nu prea mare, cu capul în pămînt şi înainte de toate citi pe tăbliţa indicatoare inscripţia pe care o memorase de

mult : «Fauna planetei Crookes, sistemul stelei EN 92, ciclul carbonic, tipul „monocordelor", clasa, ordinul, specia, genul „tetrabrahial tridigital". Capturat de vînătorul I. Harin, preparat de doctorul W. Ermler». Apoi își ridică ochii.

Sub o calotă de sticlă, pe o planșetă poleită așezată în plan înclinat, stătea un cap negru, fără fir de păr, turtit pe verticală, cu fața ovală plată. Pielea feței era netedă ca pielea de pe tobă. Capul n-avea nici gură, nici frunte, nici nări, avea numai ochi, niște ochi rotunzi, albi, foarte depărtați unul de altul, cu pupilele mici și negre. Ochiul drept era puțin stîlcit, din care pricină privirea neînsuflețită căpăta o expresie stranie. Ermler era un excelent toxidermist : monstrul avea exact aceeași expresie în momentul în care vînătorul s-a aplecat pentru prima oară asupră-i în ceață. Asta a fost de mult... Cu șaptesprezece ani în urmă.

„De ce s-a întîmplat așa ? se gîndi vînătorul. Nu intenționam să vînez acolo. Crookes comunicase că în regiunea aceea viața lipsea aproape cu desăvîrșire și că nu existau decît bacterii și mici raci de uscat. Și totuși, atunci cînd Sunders m-a rugat să cercetez împrejurimile, m-am urcat în autoșenilетă și mi-am luat carabina..."

Deasupra bolovănișului se lăsase ceață. Răsărise soarele, un soare mic și roșu — pitica roșie EN 92 — și ceața căpătase o nuanță roșiatică. Sub șenilele moi foșnea pietrișul. Din ceață răsăriră una după alta cîteva stînci negre, scunde. Apoi pe coama uneia din ele se mișcă ceva. Vînătorul opri mașina. De la distanța la care se afla îi era greu să examineze animalul. Nu putea s-o facă nici din pricina ceții și a luminii crepusculare. Dar vînătorul avea ochiul ager. Desigur, pe coama stîncii se furișa un vertebrat mare. Vînătorul se bucură că și-a luat carabina cu el. „Să-l facem de rușine pe Crookes !" își zise înveselit. Trase capota mașinii, scoase cu băgare de seamă afară țeava carabinei și ochi. Pîndind un moment cînd ceața se mai risipi și silueta cocoșată a anima-

lului se profilă distinct pe fondul cerului roşiatic, vînătorul trase. În locul unde se afla animalul se produse o explozie orbitoare, răspîndind o lumină liliachie. Se auzi un trosnet puternic, însoţit de un şuierat prelung. Apoi deasupra stîncii se ridică un nor cenuşiu de fum, amestecîndu-se cu ceaţa.

Vînătorul rămase foarte mirat. Ştia bine că încărcase carabina cu un ac anesteziant, de la care se putea aştepta cel mai puţin la o explozie ca asta. După cîteva clipe de chibzuială, coborî din maşină şi porni în căutarea cadavrului. Îl găsi acolo unde se şi aştepta să-l găsească, la poalele stîncii, pe bolovăniş. Era un animal cu patru picioare sau cu patru braţe, de mărimea unui dog voinic. Arsurile teribile şi halul de schilodire în care se afla cadavrul îl făcură pe vînător să se mire din nou de efectul îngrozitor al unui obişnuit ac anesteziant. Îşi putea închipui anevoie înfăţişarea pe care a avut-o animalul. Rămăsese relativ întreagă numai partea din faţă a capului, un oval plat, cu pielea neagră şi netedă, pe care se vedeau doi ochi albi, stinşi. Vînătorul duse cadavrul în autoşeniletă şi se întoarse la navă.

Pe Pămînt, cel care s-a ocupat de această captură, a fost Ermler. După o săptămînă i-a spus vînătorului că animalul e prea schilodit şi că nu prezintă cine ştie ce interes, poate doar că ar putea sluji ca dovadă a existenţei unor forme superioare de animale în sistemele piticelor roşii. Totodată l-a sfătuit să fie mai atent cu cartuşele termitice. „S-ar putea crede că ai tras de frică, i-a spus el iritat, ca şi cum animalul te-ar fi atacat." „Dar îmi aduc perfect de bine aminte că am tras cu un ac anesteziant", a replicat vînătorul. „Şi eu văd perfect de bine că l-ai lovit cu un glonte termitic în coloana vertebrală", i-a răspuns Ermler. Vînătorul a ridicat din umeri şi n-a mai obiectat. Era, desigur, curios să ştie din ce cauză s-a produs explozia, dar, la urma urmei, asta nu era chiar aşa de important.

„Da, atunci lucrul acesta părea cu totul lipsit de importanţă, îşi zise vînătorul, stînd aşa şi uitîndu-se

la capul turtit al monstrului. Am făcut haz pe seama lui Crookes, m-am controversat cu Ermler şi am uitat totul. Pe urmă însă a venit îndoiala, iar îndoiala e o calamitate."

Crookes a organizat două mari expediţii şi a scotocit spaţii întinse de pe planeta sa, dar n-a găsit nici un animal care să întreacă în mărime un rac cît degetul mic de la mînă. În schimb, pe un platou pietros din Emisfera sudică a dat peste un teren de coborîre — o porţiune rotundă de bazalt topit, cu un diametru de aproape douăzeci de metri — de proveniență necunoscută. La început descoperirea a trezit un oarecare interes, dar foarte curînd s-a aflat că undeva în regiunea cu pricina a coborît cu doi ani în urmă, pentru nişte reparaţii curente, astronava lui Sunders, aşa că întîmplarea a fost dată uitării. Au uitat-o toţi, afară de vînător, pentru că în acea vreme vînătorul ajunsese să aibă unele bănuieli.

Odată, la clubul astronauţilor din Leningrad a auzit pe cineva spunînd că pe planeta lui Crookes era cît pe ce să ardă de viu inginerul de bord Adamov. Inginerul a părăsit nava cu un balon de oxigen defect. Balonul avea o scurgere. Atmosfera planetei lui Crookes e îmbibată de hidrocarburi uşoare, care reacţionează puternic în contact cu oxigenul în stare liberă. Din fericire, astronauţii au apucat să smulgă balonul în flăcări, aşa că inginerul nu s-a ales decît cu cîteva mici arsuri. Ascultînd povestea aceasta, vînătorul vedea dinaintea ochilor explozia liliachie de pe coama stîncii negre.

Cînd s-a descoperit pe planeta lui Crookes terenul acela pe care a coborît o navă necunoscută, îndoielii i-a luat locul o certitudine cumplită. Vînătorul s-a dus valvîrtej la Ermler. „Ce am ucis ? a strigat el. Era un animal sau un om ? Willy, pe cine am ucis ?" Ermler s-a făcut roşu la faţă, pe urmă a ţipat o dată : „Stai jos ! Încetează cu isteria asta, baborniţă ce eşti ! Cum îndrăzneşti să-mi spui mie una ca asta ? Îţi închipui oare că eu, Wilhelm Ermler, nu sînt în stare să deosebesc o fiinţă înzestrată cu raţiune de un ani-

mal ?" „Dar terenul de coborîre ?" „Chiar tu ai coborît pe platoul acela cu Sunders !" „O explozie ! Am străpuns cu acul balonul de oxigen !" „Prostule, nu trebuia să tragi cu cartuşe termitice într-o atmosferă cu hidrocarburi !" „Fie şi aşa. Dar Crookes n-a mai găsit acolo nici un alt tetrabrahial ! Ştiu că era un astronaut dintr-o altă lume !" „Ptiu, fir-ai tu să fii de muiere ! a ţipat Willy. Muiere isterică ! Pe planeta lui Crookes nu se va găsi poate nici o sută de ani de-acum înainte vreun tetrabrahial ! E o planetă uriaşă, găurită toată de peşteri, ca o bucată de şvaiţer ! Ai avut noroc, prostule şi n-ai ştiut să profiţi. În loc să-mi aduci un animal, mi-ai adus nişte oase carbonizate !"

Vînătorul îşi strînse mîinile cu atîta putere, că-i trosniră degetele.

— Nu, Willy, bîigui el, ceea ce ţi-am adus eu nu era un animal, ci un astronaut dintr-o altă lume...

„Ce de-a cuvinte ai cheltuit, bătrîne Willy ! De cîte ori ai încercat să mă convingi. De cîte ori mi se părea că îndoielile mă părăsesc pentru totdeauna, că pot din nou să răsuflu uşurat şi să nu mă mai socot un ucigaş ! Ca toţi oamenii de pe Pămîntul nostru. Ca micuţii care se joacă „de-a v-aţi ascunselea ca pe Marte". Ca băieţii şi fetele care se şuşotesc pe bănci pe sub palmierii portocalii. Dar îndoielile revin şi nu le poţi ucide cu logica subtilă. Şi ce dacă n-a întîlnit încă nimeni fiinţe gînditoare din alte lumi ? E oare aceasta o dovadă că ele nu există ? O fiinţă gînditoare nu poate să semene cu tetrabrahialul meu ? Dar cine poate s-o dovedească ? Nu există dovezi directe ale crimei mele ? Dar importă oare dovezile ?"

Puse mîinile pe stand şi îşi lipi faţa de plasticul transparent.

— Cine eşti ? şopti cu nostalgie în glas.

...Ermler îl zări de departe. La vederea acestui om, altădată mîndru şi puternic, acum cu totul frînt sub povara propriei sale conştiinţe, simţi ca întotdeauna o durere insuportabilă. Dar se prefăcu vesel, vrînd să

spună că toate sînt bune, ca ziua aceasta însorită din Capetown. Bocănind înadins cu tocurile, se apropie de vînător, îl bătu cu palma pe spate şi exclamă cu o voce voit voioasă :

— Întrevederea a luat sfîrşit ! Mi-e o foame cumplită, Igor. Hai la mine, să luăm o masă pe cinste. Astăzi Marta a gătit în cinstea ta o ochsenschwanzensuppe veritabilă. Hai, vînătorule, că ne aşteaptă supa.

— Haidem, spuse încet vînătorul.

— Am telefonat de două ori acasă. Toţi sînt dornici să te vadă şi să-ţi asculte poveştile.

Vînătorul dădu de cîteva ori din cap şi porni încet spre ieşire. Ermler se uită la spinarea lui încovoiată şi se întoarse la stand. Privirea lui întîlni ochii albi, neînsufleţiţi, de după peretele transparent. „Aţi stat de vorbă ?" întrebă în gînd Ermler. „Da." „Nu i-ai spus nimic ?" „Nu." Ermler se uită la tăbliţa indicatoare"... „Tetrabrahial tridigital. Capturat de vînătorul I. Harin, preparat de doctorul W. Ermler". Se uită din nou în urma vînătorului şi scrise repede, pe furiş, cu degetul mic, deasupra lui „tridigital" cuvîntul „*sapiens*" [1]. Pe tăbliţă n-a rămas, desigur, nici o urmă, totuşi Ermler se grăbi să şteargă urma închipuită cu latul palmei.

Doctorul Ermler îşi simţea şi el inima grea, căci el ştia cu siguranţă, a ştiut-o de la bun început...

---

1 *Sapiens* — înzestrat cu raţiune, gînditor în l. latină. (n.a.)

O PLANETĂ BINE AMENAJATĂ

MOBY DICK

Spre sfîrşitul lui octombrie, cîrdurile de balene şi caşaloţi îşi începeau migraţia în zona ecuatorială. Cetaceele erau luate în primire de bazele din Malaya şi Indonezia. În această perioadă lucrătorii de la Serviciul de pază oceanică din centura Kurile-Kamciatka-Aleutine plecau în concediu sau făceau patrulări voluntare, dacă nu se ofereau cumva să dea o mînă de ajutor expediţiilor oceanologice şi oceanografice. În nord-est lunile de iarnă sînt foarte neplăcute, cu furtuni şi ploi, cu cerul cenuşiu, posomorît, cu oceanul dezlănţuit. La drept vorbind n-ar fi fost cine ştie ce greu să se îmbunătăţească condiţiile de climă din Marea Behring şi din regiunile situate mai la sud; pentru aceasta ar fi fost de-ajuns să se plaseze în apă, de-a lungul centurii KKA, cîteva sute de reactori mezonici, instalaţi standard de microclimă, folosite deja în întreaga lume de o jumătate de secol. Dar nici un sinoptic n-ar fi putut prevedea consecinţele posibile. După catastrofa din Insulele Britanice, survenită în urma unei tentative de a îmblînzi Golful Byscaia, Consiliul Universal a interzis punerea în practică a unor astfel de proiecte atîta timp cît sinoptica teoretică nu va fi în stare să prevadă toate consecinţele în timp ale modificărilor macroclimei pe scară mai mare. Iată de ce pe ţărmurile Mării Behring lunile de iarnă rămăseseră şi în secolul XXII aproape la fel cum erau, să zicem, în secolul XV.

În ceea ce-l priveşte pe Kondratiev, comandantul unui grup de submarine, el nu pleca în concediu, nu mergea în patrulare decît foarte rar şi nu-şi oferea

niciodată serviciile oceanologilor. Aşa cum spuneau prietenii lui, în timpul iernii Kondratiev îşi dădea în vileag „rămăşiţele capitalismului" — lenevea cumplit. Splendida clădire ovală a bazei „Paramushir", cu şase etaje afundate în granit şi cu alte trei la suprafaţă, alcătuind o cupolă de sticlă şi oţel, se afla pe Capul Kapustnîi. Kondratiev îşi avea apartamentul (cabinetul şi dormitorul) la primul etaj, cu geamurile dînd spre sud, către Strîmtoarea Kurilelor Nr. 4. Vara, mai ales în zilele cu cerul foarte senin, se vedea de-aici, spre sud-vest, departe pe apele albastre ale oceanului, o piramidă minusculă, albă ca un nouraş — vulcanul Makanrushi. Iarna, fluxul teribil de puternic arunca în geamuri o spumă verzuie, băşicată. Ascet de felul lui, cum şi datorită formaţiei sale profesionale, Kondratiev găsea mobilierul tip al apartamentului destul de luxos şi nu încerca să-l mai înfrumuseţeze. Singurul lucru pe care l-a făcut în direcţia asta a fost că şi-a atîrnat în cabinet, deasupra biroului, un colţ de narval, lung de un metru şi jumătate, capturat cu vreo cinci ani în urmă, în timpul unei plimbări submarine. Şi-a instalat, de asemenea, un mic raft, meşterit de el, pe care l-a umplut cu nişte cărţi vechi luate din biblioteca lui „Taimîr".

Kondratiev ţinea mult la apartamentul său, mai cu seamă iarna. Şedea ore întregi în faţa geamului uriaş din cabinet şi zîmbea, tam-nesam, cu ochii la talazurile înspumate. Dispozitivul de aer condiţionat ţăcănea abia auzit, în camera cufundată în semiobscuritate era cald şi bine, pe birou aburea o ceaşcă de cafea. Afară, uraganul cumplit gonea mase grele de aer amestecat cu ploaie şi cu zăpadă, şi ridica vîrtejuri de apă sărată, încît nu-ţi mai puteai da seama unde se sfîrşeşte aerul şi unde încep coamele înspumate ale valurilor.

Uneori se scula în puterea nopţii, punea magnetofonul să cînte în surdină ceva de Grieg ori de Schumann, şi asculta muzica laolaltă cu zgomotele abia desluşite ale nopţii de iarnă. Apoi lua din raft vreo carte ferfeniţită a unui autor de mult uitat pe Pla-

netă şi, răsfoind-o, îşi aducea aminte de trecutul îndepărtat, stăpînit de un amestec de tristeţe şi bucurie. E greu de spus dacă ceasurile acestea de singurătate îl mîhneau ori îl bucurau, oricum, însă, ele îl făceau fericit. Era aşa de bine !

În timpul iernii, mulţi dintre oamenii de la bază se răspîndeau care încotro. Tolia Zaiţev, un băiat vesel, îşi lua soţia şi pleca în Asia Centrală. Edik Svirski, activ întotdeauna, dispărea pentru cîteva săptămîni, însoţind cîte-o expediţie. Ironicul Max făcea călătorii îndepărtate. Cei rămaşi se duceau seara la Vasilievo, unde dansau şi se veseleau pînă dimineaţa, ori şedeau acasă şi lucrau la materialele obţinute în timpul verii, ducînd muncă de cercetare. Serghei Ivanovici era solicitat adesea, pentru că îi plăcea tare mult să-i ajute pe alţii. „Ascultă, Serghei, iartă-mă că te deranjez... Mi se pare că tu ai fost în iunie pe Bancul de iarnă. Ai ceva date în legătură cu salinitatea apei ? Dă-mi-le şi mie, te rog... Îţi mulţumesc." „Hai noroc, burlacule ! Trîndăveşti ? Fii bun, ajută-mă în muncă, dă-mi statistica aia a dinţilor de pe maxilarul superior al caşaloţilor... Îţi mulţumesc, prietene !... Să fii sănătos !" „Serghei Ivanovici, îmi daţi voie... Am o lucrare urgentă, mîine trebuie s-o predau la Habarovsk... Mi-e teamă că n-am s-o termin... Ajutaţi-mă să fac calculele astea... Mă ajutaţi, da ? Ce bine !"

Toţi cei care n-aveau de lucru se strîngeau de regulă în grupuri, mai mari sau mai mici, şi asta-i plăcea tare mult lui Serghei Ivanovici. Grupurile de alpinişti, cu echipamentul lor pestriţ, avînd înfăşurate peste centură nişte brîie lungi de treizeci de metri, se căţărau pe stîncile acoperite cu gheaţă, unde, de altminteri, puteau urca foarte uşor pe potecă venind din partea opusă. Scafandrii de iarnă se îmbarcau în submarine şi traversau strîmtoarea, ducîndu-se pe Makanrushi, unde hoinăreau zile întregi prin labirinturile peşterilor submarine. Din sălile de sport răzbeau strigăte, tropăieli, izbituri de mingi. În cluburi se încingeau discuţii aprinse, pe teme foarte bizare, avînd un scop utilitar şi anume acela de a

dezvolta perspicacitatea şi gîndirea logică. În sălile de muzică amatorii de melodii suave şedeau lungiţi în fotolii adînci, ţepeni ca morţii. Cînd erau împreună, oamenii se simţeau de regulă foarte bine.

Făceau oarecum excepţie pictorii, care preferau să se amuze fiecare de unul singur. Îi atrăgea monotonia plumburie a stîncilor, a apei îngheţate, a cerului coborît. Cei mai mulţi dintre ei nu aveau vreo contingenţă directă cu baza. Veneau peste iarnă de pe continent şi se arătau a fi surprinzător de harnici, dar, cel puţin după părerea lui Kondratiev, geniali nu erau. Uneori organizau pe culuoare expoziţii de schiţe. Vizitatorii nu întîrziau să vină, angajîndu-se în discuţii aprinse, care în esenţă căutau să răspundă la întrebarea dacă artistul trebuie să picteze ceea ce vede, sau ceea ce simte, sau ceea ce gîndeşte. Se mai afla la bază şi un sculptor, un lucrător încercat dintr-o patrulă oceanică, dar acesta suferea de grandomanie. Visa să facă o statuie măreaţă cu un subiect nelămurit, din care pricină toate stîncile de la bazele din împrejurimi purtau urmele de neşters ale inspiraţiei sale.

Din cînd în cînd baza răsuna de larma glasurilor zglobii ale tinerilor veniţi de la Combinatul piscicol din Vasilievo. La acest combinat lucrau şaizeci de oameni — douăzeci şi cinci de operatori, treizeci de practicanţi şi cinci cibernetişti, care aveau misiunea de a încărca şi a expedia la Vladivostok şi la Magadan şlepuri cibernetice autopropulsate cu producţie finită. Era cît se poate de greu, dar totodată interesant să reglezi comanda şlepurilor submarine în aşa fel, încît ele să ajungă fără greş şi la termenul stabilit în portul de destinaţie, şi de-aceea mulţi dintre studenţii practicanţi căutau să se eschiveze de la prelucrarea materiei prime şi să-şi facă de lucru pe lîngă cibernetişti. Tinerii de la bază şi cei de la combinat întreţineau relaţii strînse. De obicei legătura directă din timpul liber se făcea la seratele de la clubul combinatului, dar uneori Serviciul de pază oceanică îi avea el musafiri pe cei de la combinat şi atunci la bază era o adevărată babilonie.

De bine ce soseau, oaspeții se împrăștiau grupuri-grupuri prin camerele gazdelor. Dar ușile care dădeau în coridorul de obicei pustiu erau larg deschise, așa încît peste tot stăruia larma discuțiilor, însoțită de cîntece și de muzică, cum și de zgomotul pe care-l făceau pașii dansatorilor. Grupuri vesele umblau din cameră în cameră... Pe scurt, era cît se poate de amuzant. Camerele aveau o excelentă izolație acustică și zgomotele de-aici nu stînjeneau pe nimeni dintre „cei mari". La început, în timpul acestor „serate", Kondratiev se încuia la el în cameră, dar pe urmă curiozitatea și invidia au biruit, făcîndu-l să-și lase ușa deschisă, ceea ce îi îngăduia să audă multe și de toate — cîntece noi și ciudate din toate colțurile lumii, discuții aprinse în probleme foarte înguste și foarte generale, mici bîrfeli locale pe seama celor vîrstnici, dintre care nu era exclus nici el, declarații de dragoste, tot atît de lipsite de logică ca și cele din secolul trecut, ba chiar și anumite sunete care trădau sărutările tinerilor îndrăgostiți.

Lîngă ușa care dădea în apartamentul lui Kondratiev se afla o mică nișă, cu care se sfîrșea coridorul. Cineva mobilase nișa aceasta în mod corespunzător : pusese două fotolii, un brădișor într-o lădiță de sticlă, o lampă cu neon, care dădea o lumină opalescentă și clipea într-una. Nișa cu pricina se numea „lovers dime", adică „colțul îndrăgostiților". Aici veneau pe vreme rea atîția și atîția să-și facă declarații de dragoste și să împletească planuri de viitor, ori să se împace. Din pragul său, Kondratiev suspina adînc la auzul acestor șușoteli. Așa cum sta, profilîndu-se pe fondul coridorului luminat, îndrăgostiții îl vedeau perfect de bine, dar nimeni nu-l prea lua în seamă și nu se sinchisea de prezența lui, așa cum îndeobște tinerii nu se prea sinchisesc de vîrstnici. Asta îl șoca, pentru că avea impresia că e privit ca o mobilă oarecare. Odată însă, auzi pe cineva spunînd despre el că e „paznicul colțului îndrăgostiților" și atunci își dădu seama că e considerat ca un fel de judecător și martor tăinuit, ca o întruchipare a conștiinței publice. De altminteri și asta era destul de supărător. Adese-

ori Kondratiev trîntea ușa și zăbovea îndelung în fața oglinzii, bombănind și studiindu-și fața slabă și pămîntie, cu moțul de păr aspru de deasupra frunții largi. „Mda, dădea el glas unui gînd mai vechi, care-l rodea într-una, mda, ce să mă mai gîndesc eu la de-alde astea..."

Odată, în timpul unui uragan puternic, valurile oceanului au distrus parapetul care împrejmuia sera bazei. A doua zi, dînd urmare apelului lansat de bază, a venit întreg tineretul de la combinat ca să repare stricăciunea. Vîrstnicii s-au alăturat și ei tinerilor. Băieții cei mai dibaci și mai puternici coborau cu schelele suspendate de pe stîncă și consolidau plăcile ușoare din material plastic, lipindu-le de zid de-a lungul prăpastiei, după ce în prealabil muiau stînca cu ultrasunetul. Furtuna se potolise, dar din pîcla cenușie valuri înghețate izbeau cu un zgomot cumplit peretele stîncii, stropindu-i pe cei de pe schele. Oamenii lucrau cu multă veselie, făcînd mare zarvă.

Kondratiev se apucă să consolideze stînca moale ca aluatul din jurul plăcilor de pe parapet. Trebuia să îndese bine terciul acesta asemănător cu cimentul, să-l netezească cu o mistrie specială și apoi să trateze încă o dată locul de consolidare cu ultrasunetul. Atunci masa plastică și piatra se încleștau pentru totdeauna și placa parapetului devenea parcă parte integrantă din stîncă. În toiul lucrului constată că nu trebuia să-și tot caute sculele, pentru că ele — și tocmai cele de care avea nevoie — nimereau singure în mîna lui. La un moment dat se întoarse și văzu că lîngă dînsul stătea ghemuită laboranta Irina Egorova de la bază. Îmbrăcată într-o salopetă îmblănită, cu glugă pe cap, fata părea surprinzător de îndemînatică.

— Mulțumesc, spuse Kondratiev.

— N-aveți pentru ce, răspunse Irina rîzînd.

Cîteva minute lucrară în tăcere, trăgînd cu urechea la disputa care răzbea prin urletele valurilor și ale vîntului de pe placa vecină și care avea ca obiect veninul din laptii unui pește.

— Sînteţi mereu singur, rupse Irina tăcerea.

— M-am obişnuit, răspunse Kondratiev. Ce vrei să spui cu asta ?

Irina se uită la el cu o privire ciudată. Era o fată foarte drăguţă, dar mult prea distantă. Admiratorii ei îi cam ştiau de frică. De altfel şi Serghei Ivanovici se cam temea de ea. Avea limba prea ascuţită şi era lipsită de tact. Irina era în stare să spună cîte-o grosolănie în momentul cel mai nepotrivit, ceea ce şi făcea adesea. Se uita ce se uita cu o privire ciudată şi spunea cîte una de-ţi venea să plîngi, nu alta.

— Voiam de mult să vă întreb ceva, Serghei Ivanovici. Se poate ?

Kondratiev se uită chiorîş le ea, cît se poate de circumspect. „Ei poftim, te pomeneşti că mă întreabă de ce am spinarea păroasă, cum a făcut-o vara trecută pe plajă de faţă cu o mulţime de lume."

— Se poate, îi îngădui el, deşi n-ar fi vrut.

— Spuneţi-mi, Serghei Ivanovici, dumneavoastră aţi fost căsătorit atunci, în secolul vostru ?

„N-are cine să-ţi tragă o bătaie bună !" se gîndi furios Kondratiev şi spuse îmbufnat :

— E lesne de văzut că n-am fost.

— De ce e lesne de văzut ?

— Păi cum aş fi putut pleca într-o expediţie ca aceea dacă eram căsătorit ?

În vremea asta se apropie de ei Johnson, un vînător marin, care luase asupră-şi conducerea lucrărilor de consolidare, întrucît cu trei ani în urmă era constructor de meserie. Johnson dădu aprobativ din cap, îl bătu pe Kondratiev pe spate, spuse „O, very, very-good !" şi se îndepărtă.

— Atunci de ce sînteţi aşa de ursuz, Serghei Ivanovici ? De ce vă temeţi de femei ?

— Cum ? Kondratiev se opri din lucru. Cum adică mă tem ? De unde ai mai luat-o şi pe asta ?

„Adevărul e că mă tem, îşi zise. Uite, mă tem de ea. Mereu se leagă de oameni şi se ţine de glume. Toţi rîd, dar ea nu. Se uită numai cu privirea asta ciudată a ei."

— Dă-mi, te rog, freta, ceru el, încruntîndu-şi sprîncenele. Nu asta. Cealaltă, aia mică. Mulţumesc!

— Cred că nu m-am exprimat bine, urmă Irina, vorbind încet. Desigur că nu vă temeţi, dar vă feriţi de ele. Îmi închipuiam că poate atunci, în secolul vostru...

— Nu.

Pînă şi felul de a vorbi al fetei era oarecum ciudat.

— Diseară dansăm, spuse ea repede. Veniţi şi dumneavoastră?

— Dar eu nu ştiu să dansez, Irina.

— Cu atît mai bine. Tocmai asta e interesant...

Kondratiev nu răspunse şi pînă la sfîrşitul lucrului rămaseră amîndoi tăcuţi.

Lucrarea fu isprăvită spre seară. Mereu gălăgioşi, puşi pe rîsete şi plini de voie bună, reparatorii se îmbăiară apoi, făcînd o mare risipă de apă, care în bazin, care în sălile de baie. Curăţei, îmbujoraţi, osteniţi şi teribil de înfometaţi, se adunară cu toţii în sala de mese. Mîncară mult şi tot lucruri bune, băură zdravăn, vin şi mai ales suc de ananas, apoi începu dansul. Irina îl şi luă în primire pe Kondratiev şi-l chinui multă vreme, arătîndu-i cu ce picior trebuie să înceapă în ritmul pe stînga şi de ce nu e voie să facă un pas înapoi în ritmul pe dreapta. Kondratiev nu putea pricepe cu nici un chip ce e ritmul pe dreapta şi ce e ritmul pe stînga. Pînă la urmă, leoarcă de sudoare şi supărat foc, o apucă de braţ pe Irina şi o scoase din mulţimea dansatorilor pe coridor.

— Mi-ajunge.

— Încă puţin, se rugă fata.

— Nu. Mă dor şalele de-atîtea îmbrîncituri. Nici nu mai ştiu cîţi am călcat pe picioare...

O conduse pe coridor, strîngîndu-i fără să-şi dea seama braţul. Irina mergea tăcută. Apoi Kondratiev se opri brusc şi rîse nervos.

— Văd că te-am răpit! spuse uitîndu-se într-o parte. Hai, du-te şi dansează.

— Şi dumneavoastră?

— Eu... ă-ă... Eu mă duc la bătrîni, să joc o partidă de go.[1]

Se opriră în mijlocul coridorului. Dintr-o cameră răzbeau prin uşa deschisă sunetele unei coriole. Cineva cînta degajat, cu o voce puternică :

Deep blue sea, baby, deep blue sea.
Deep blue sea, baby, deep blue sea.
Deep blue sea, baby, deep blue sea...
Hit was Willy, who got drowned in the deep blue sea...[2]

— Cîntă Johnson, spuse încet Irina. Johnson cîntă frumos.

— Da, cîntă frumos, se învoi Kondratiev. Dar şi dumneata cînţi frumos.

— Da ? M-aţi auzit cîntînd ?

— Of, doamne, chiar şi acum o lună, cînd au venit ultima oară tinerii de la combinat.

— M-aţi ascultat ?

— Ascult întotdeauna, răspunse evaziv Kondratiev. Stau în uşă şi ascult.

Irina rîse :

— Dac-am fi ştiut... am fi...

— Ce ?

— Nimic.

Kondratiev se încruntă. Apoi tresări şi se uită mirat în jurul său. Nu se mai recunoştea. El să fie oare, omul acesta care stă pe coridor, neştiind încotro s-o apuce şi nedorind să meargă nicăieri, aşteptînd şi presimţind ceva, cuprins de o nedesluşită şi ciudată bucurie... E o halucinaţie, o vrajă... Fata asta subţirică, cu ochii albaştri... O stră-strănepoată... Dacă ar fi avut copii, ea putea să-i fie stră-strănepoată...

Doi tineri, un băiat şi-o fată, trecură în fugă pe

---

1 Go — joc japonez, asemănător cu jocul de dame. (n.a.)

2 În marea albastră, copilul meu, / în marea albastră şi adîncă...
Acolo s-a înecat Willy al nostru, / în marea albastră şi adîncă.
(în limba engleză — n.a.)

lîngă ei. Cei doi le aruncară din mers o privire, le făcură cu ochiul și dispărură apoi pe-o ușă care stătea deschisă. Din încăperea în care intrară izbucni o explozie de rîsete. Irina tresări.

— Haidem, spuse ea.

Kondratiev o urmă docil, fără s-o întrebe unde. Așa ajunseră la „colțul îndrăgostiților". Se așezară în jilțurile de sub brăduț. Deasupra lor se aprinse lampa de neon, clipind domol.

— Serghei Ivanovici, hai să visăm.

— La vîrsta mea... răspunse cu mîhnire în glas Kondratiev.

— Îhî, la vîrsta dumneavoastră. Sînt tare curioasă să știu ce visează oamenii la vîrsta dumneavoastră.

Hotărît lucru, de cînd se știa, Kondratiev n-a purtat astfel de conversații. Rămase mirat, atît de mirat, încît răspunse cît se poate de grav :

— Eu visez să-l capturez pe Moby Dick, cașalotul alb.

— Dar ce, există cașaloți albi ?

— Există. Trebuie să existe. Am să capturez un cașalot alb și..

— Și ?

— Și asta-i tot. Atunci visul meu se va fi împlinit.

Irina rămase pe gînduri, apoi spuse pe un ton hotărît :

— Nu, acesta nu e un vis.

— De ce nu ? E totuși un vis.

— Nu e.

— Cred că eu știu mai bine...

— Nu. Ceea ce spuneți dumneavoastră este scopul muncii sau... Nu știu, zău. Dacă n-ar exista cașaloți albi, atunci da, ar fi un vis.

— Dar există.

— Tocmai de-aia nu e.

Irina se uită la lampă și lumina din ochii ei aci se aprindea, aci se stingea.

— Dar mai înainte... acum o sută de ani, care era visul dumneavoastră ? Un vis mare, înțelegeți ce vreau să spun ?

Kondratiev începu să-şi depene conştiincios amintirile.

— Au fost multe, de toate. Dar acum asta nu mai are nici o importanţă. Am visat... Noi visam cu toţii să ajungem la stele...

— Azi oamenii au ajuns la stele.

— Da. Visam ca tuturor oamenilor de pe Pămînt să le fie bine.

— Imposibil...

— Ba da. E şi acesta un vis împlinit, aşa cum ni-l închipuiam noi pe-atunci. Visam ca toţi oamenii de pe Planetă să nu mai ducă grija mîncării şi a adăpostului, şi să nu se teamă că o să li se ia ceea ce au dobîndit...

— Dar asta e atît de puţin !...

— A fost teribil de greu, Irina ! Voi nici nu vă puteţi închipui ce mult înseamnă pîinea şi siguranţa...

— Da, da, ştiu. Dar toate acestea sînt acum de domeniul istoriei, sînt lucruri pe care noi nu le uităm, dar care au fost înfăptuite, nu ?

— Da.

— Ei bine, de-aceea vă întreb, ce vis mare aveţi acum ?

Kondratiev rămase pe gînduri şi constată, uluit şi îngrozit, că nu-l mai anima nici un vis cu adevărat mare. Atunci, la începutul secolului XXI, ştia că era comunist şi, ca şi ceilalţi comunişti, miliarde de comunişti, visa să vadă omenirea izbăvită de grija pentru o bucată de pîine, visa să li se dea tuturor oamenilor putinţa de a munci în spirit creator. Dar asta a fost atunci, cu o sută de ani în urmă. Rămînînd cu idealurile acelea, acum, cînd toate acestea au fost înfăptuite, la ce mai poate el oare să viseze ?

Cu o sută de ani în urmă... Pe-atunci el era o picătură în năvalnicul şuvoi ce se iscase cîndva în locuinţele neîncăpătoare ale emigranţilor şi în sălile reci ale palatelor expropriate, tîrînd omenirea spre un viitor necunoscut, de o strălucire orbitoare. Acum viitorul acesta devenise prezent, şuvoiul cel năvalnic se revărsase în ocean, şi valurile oceanului, potopind toată

Planeta, se avîntau spre stelele îndepărtate. Acum nu mai existau necomuniști. Toți cei zece miliarde de locuitori ai planetei erau comuniști. „Dragii mei, dragi, zece miliarde de oameni... Dar ei au acum alte țeluri. Țelul de altădată al comunistului — abundența și frumusețea spirituală și fizică — a încetat de a mai fi un țel, a devenit realitate, o trambulină pentru un nou și uriaș salt înainte. Încotro? Și unde e locul meu printre cei zece miliarde de oameni?"

Se gîndi mult, oftînd într-una și tot uitîndu-se la Irina. Fata îl privea tăcută cu niște ochi ciudați, atît de ciudați și de frumoși, încît Serghei Ivanovici pierdu cu desăvîrșire firul conversației.

— Ce-i asta, Irina? spuse el în cele din urmă. Oare acum nu mai am nici măcar la ce să visez?

— Nu știu, răspunse fata.

Se uitau unul în ochii celuilalt. „Doamne, își zise Kondratiev transportat, ce-ar fi s-o iau încetișor de mînă și să-i mîngîi degetele subțiri, să-mi lipesc obrazul de obrazul ei..."

— Serghei Ivanovici, întrebă Irina încet, dumneavoastră cum credeți, sîntem noi oameni buni?

— Foarte buni.

— Vă place aici?

— Da. Mult de tot.

— Și nu vă simțiți singur?

— Da' de unde, Irinka...

Spusese „Irinka" fără să vrea.

— Mă simt foarte bine. Și Moby Dick... Îmi place tare mult Moby Dick, Irinka. S-o terminăm mai întîi cu Moby Dick și pe urmă vedem noi...

— Păcat...

— Ce să-i faci! Nu-s eu omul unor vise mari. Steaua mea e o stea apropiată.

Irina clătină din cap zîmbind:

— Nu la asta mă gîndeam. Îmi ziceam că sînteți atît de singur... Mă gîndeam că vă e greu așa singur... Eu vă iubesc, Serghei Ivanovici.

De dimineață, grupul de submarine al lui Kondratiev fu pus în stare de alarmă. Elicopterul de serviciu

al Pazei oceanice comunicase că în cîrdul de caşaloţi care se deplasa spre păşunile de calmari s-a produs o încăierare între bătrînul mascul care era capul cîrdului şi un caşalot răzleţ, un aşa-zis pirat. Caşaloţii se deplasează în cîrduri de cîte aproximativ treizeci de animale, alcătuite din femele bătrîne şi tinere, avînd un conducător mascul, bătrîn şi încercat. Conducătorul nu lasă alţi masculi să se apropie de cîrd şi goneşte masculii tineri, ba uneori îi şi ucide. În răstimpuri însă, cîrdul e atacat de cîte un caşalot răzleţ, foarte rău, căruia Paza oceanică îi zice pirat. Atunci se angajează o luptă în care Paza oceanică încearcă întotdeauna să-l ajute pe conducătorul cîrdului, şi asta deoarece, înainte de toate, conducătorul e de regulă îmblînzit şi conduce cîrdul pe traseele obişnuite şi cunoscute către păşunile de calmari special organizate, cît mai departe de traseele de migraţiune ale balenelor. Se cunosc cazuri cînd un caşalot răzleţ, izbutind să desprindă de cîrd cîteva femele, le ducea direct în zonele de tineret balenier, unde făcea un mare măcel.

Pilotul elicopterului îl atacase pe pirat, dar din cauza rafalelor de vînt, care aruncau cu putere elicopterul dintr-o parte în alta şi din pricină că cei doi adversari se aflau atît de aproape unul de altul, n-a nimerit decît o dată cu o bombă anesteziantă, şi nu în pirat, ci în conducătorul cîrdului. Buimăcit, conducătorul cîrdului a încetat să mai opună rezistenţă. Piratul l-a omorît numaidecît, a desprins cu dibăcie de cîrd femelele tinere şi le-a mînat spre sud, în zona cîmpurilor de plancton unde se aflau femelele cu pui de alăptat. În urmărirea piratului fură trimise două grupuri de submarine, iar un alt grup se pregătea să-l ia în primire cu mult înainte de a ajunge în zona femelelor cu pui.

Operaţia aceasta a mers prost de la bun început. Primul grup, comandat de Korşunov, s-a răzleţit în iureşul urmăririi şi şi-a pierdut orientarea. Grupul de submarine al lui Kondratiev fu lansat dintr-un turboplan de transport. Acest grup trebuia să ajungă în

zona vizată înaintea piratului şi să-l separe de femele, dar din pricina grabei sau a stîngăciei piloţilor submarinele rămăseseră cu mult în urma cîrdului. Kondratiev le-a ordonat tuturor să meargă la o adîncime de o sută de metri, şi numai el ieşea din cînd în cînd la suprafaţă, ca să recepţioneze radiogramele de pe bordul elicopterelor de însoţire.

Urmărirea a durat toată ziua. Pe la orele şapte seara, Ahmet, care mergea în extrema flancului drept, strigă :

— Uite-l ! Tovarăşe comandant, se vede ţinta. Distanţa trei sute—trei sute cincizeci de metri, patru semnale ! Uliuliu, curat Moby Dick !

— Coordonatele ? ceru Kondratiev la microfon.

— Azimut... Înălţimea de la fund două sute zece...

— Văd.

Kondratiev reglă reflectorul ultrasonic. Pe ecran apărură, clătinîndu-se, nişte pete mari de lumină — semnalele. Cinci... Şase... Opt... Erau toţi. Şapte femele şi piratul. Distanţa trei sute—trei sute douăzeci de metri. Mergeau „în stea" : femelele la periferia unui cerc vertical cu diametrul de cincizeci de metri, piratul în centru şi puţin retras.

Kondratiev smuci brusc submarinul în sus. Trebuia să iasă la suprafaţă şi să comunice elicopterelor că fugarii au fost reperaţi. Din cauza tensiunii, submarinul începu să vibreze. Turbinele scoaseră un urlet pătrunzător. Kondratiev simţi că îi ţiuie urechile. Se aplecă deasupra tabloului de bord şi strînse cu amîndouă mîinile manetele cîrmei. Nu-şi lua însă ochii de la hublou. Hubloul se lumina cu repeziciune. Prin faţa lui trecură nişte umbre, apoi sclipi pîntecul argintat al unui rechin mic, după care submarinul ţîşni vijelios din apă. Kondratiev coborî imediat aripile de la pupă.

Un val puternic izbi submarinul la tribord, dar inerţia şi aripile îl ridicară şi-l azvîrliră peste coama înspumată. Kondratiev văzu pentru cîteva clipe oceanul. Era negru-liliachiu, brăzdat de valuri zbîrcite, cu coame de spumă însîngerată. Aşa cel puţin i se

păru în primul moment, pentru că în realitate îl colorau astfel reflexele crepusculului. Nori groși, negri-liliachii ca și oceanul, învălătuceau cerul, plutind jos de tot. În dreapta atîrna deasupra orizontului un soare purpuriu, turtit. Kondratiev văzu toate acestea — oceanul cenușiu, cerul plumburiu și soarele însîngerat într-o imagine denaturată prin perdeaua de apă care izbea în geamul hubloului. În clipa următoare submarinul se afundă din nou, înfigîndu-se cu botul ascuțit într-un talaz și scoțînd un urlet prelung din turbine.

— Aici Kondratiev, ținta a fost reperată, direcția...

Submarinul gonea ca un glisor, săltîndu-se pe coamele valurilor și lovind greoi apa cu fundul rotunjit. Spuma albă-trandafirie care izbea hubloul dispărea numaidecît, măturată de apa verzuie, bășicată. Submarinele rapide ale Serviciului de pază oceanică se puteau deplasa ca peștii zburători : țîșneau în plină viteză din apă, zburau prin aer pînă la o distanță de cincizeci de metri, se afundau iar și, prinzînd viteză, făceau un nou salt. În timpul urmăririlor sau în alte împrejurări, cînd trebuia acționat rapid, acest sistem de deplasare era de neînlocuit. Dar asta numai cînd oceanul era liniștit sau nu prea agitat. Acum, însă, era furtună. Izbit mereu sub aripi, submarinul se tot sălta ca o minge de fotbal, și totodată se abătea mereu de pe traseu. Kondratiev era furios că nu primea nici un răspuns la apelurile sale.

— Aici Kondratiev... Aici Kondratiev... Ținta a fost reperată, direcția...

Dar nu venea nici un răspuns. Elicopterul deviase, probabil. Ori poate se întorsese la bază din cauza furtunii ? Era o furtună puternică, de cel puțin zece grade. „Ei bine, vom acționa singuri !"

Soarele aci se ascundea pe după talazurile devenite negre, aci răsărea din nou de după orizont pentru scurt timp. Atunci se putea vedea oceanul negru-sîngeriu. Se vedeau și coamele fără sfîrșit ale valurilor, ce veneau mereu, îndărătnice, dinspre vest. „Dacă vin dinspre vest, e rău, își zise Kondratiev. Dacă ar

veni pe meridian, adică pe direcția de urmărire, navigînd la suprafață, l-am ajunge numaidecît pe Moby Dick..."

Moby Dick! Chiar dacă n-o fi acesta cașalotul alb, e totuși Moby Dick, un mascul uriaș, lung de douăzeci de metri, greu de o sută de tone, mătăhălos și grațios totodată. Cu botul bont, semănînd cu un ciot de baobab, tare și aspru în partea de jos, moale în partea de sus, unde adăpostește sub pielea groasă și neagră mari cantități de spermanțet, atît de prețios. Cu o gură înfiorătoare, al cărei maxilar inferior se deschide așa cum se desface capacul unui geamantan răsturnat. Cu coada puternică, orizontală, cu o nară lungă și îngustă în vîrful botului, cu niște ochi mici și răi, cu pîntecul alb, zbîrcit.Moby Dick, cumplitul Moby Dick, spaima calmarilor și a balenelor. Oare cînd și-o scoate, în sfîrșit, animalul ăsta miresele la suprafață ? Ar fi timpul să mai respire și ele un pic...

Kondratiev se avîntă cu submarinul sub apă, o luă înaintea grupului, se abătu puțin spre est, apoi întoarse și își reluă locul în formație. Grupul era alcătuit din cinci submarine și se deplasa „în stea", ca și cașaloții. În centru mergea Kondratiev. În stînga, cu vreo douăzeci de metri mai sus, Ahmet Baratbekov, care absolvise cursurile abia cu un an în urmă. În dreapta și ceva mai sus— soția lui Ahmet, Galocika. În stînga și ceva mai jos — tînărul Max, un zdrahon de om, grav și sumbru, submarinist înnăscut. În dreapta și ceva mai jos — Nicolae Drăgan, un profesor în vîrstă, lingvist cu renume, care își petrecea a douăzecea oară concediul la Serviciul de pază.

Pînă la cîrd nu mai rămăseseră decît vreo sută de metri. Pe ecranul reflectorului ultrasonic se vedea deslușit silueta lui Moby Dick — o pată rotundă, tremurată, care împrăștia scîntei puternice.

— Mai aproape de cîrd ! comandă Kondratiev.

— Tovarășe comandant, conectați sistemul ultraacustic ! strigă Ahmet.

— Ce frecvență avem ?

— Șaisprezece șase sute și cincizeci... Cașaloții cîntă ! Cîntă Moby Dick !

Kondratiev se aplecă deasupra tabloului de bord. Fiecare submarin era echipat cu convertizoare de ultrasunet. Unele aveau chiar convertizoare de infrasunet, dar astfel de instalații erau montate numai pe submarinele destinate cercetărilor științifice. Oceanul e plin de sunete. Însăși apa emite anumite sunete, iar în prăpăstiile din adîncuri stăruie vuiete necontenite. Peștii scot țipete pătrunzătoare, țipă și meduzele, gem calmarii și caracatițele. Balenele cîntă și cîrîie. Cîntă și cașaloții. Unii socot că aceștia din urmă cîntă mai frumos decît toate viețăile din adîncuri.

Kondratiev întoarse maneta convertizorului. Acul subțire de pe cadranul indicatorului trecu de cifra 16,5. Submarinul se umplu de sunete joase și înfundate. Cînta, de bună seamă, Moby Dick, marele cașalot, în vreme ce femelele îl îngînau pe noul lor stăpîn.

— Pezevenchiul ! exclamă Drăgan cu admirație în glas.

— Are voce nu glumă ! își dădu cu părerea Galia.

— Dobitoc gălăgios ! bombăni Max. Auzi, piratul...

Moby Dick urla cît îl ținea gura : „Ua-au-u-u... Ua-au-u-u... Ua !...“

Prietenele lui îi răspundeau : „I-i-i... Ia-i-i... I-i-i...“

Kondratiev traducea : „Mai repede, mai repede ! Nu mai avem mult și sîntem acolo... O, ce ospăț ne așteaptă !... Pui fragezi de balene și mamele lor, grase, gustoase și neputincioase... Mai repede ! Nu rămîneți în urmă !“ La care femelele îi răspundeau lui Moby Dick : „Venim, venim... Repede, repede...“

Distanța se redusese la șaizeci de metri. Era momentul să înceapă. Pînă la pășunile artificiale, unde se odihneau acum balenele albastre cu puii lor, mai erau cel mult patruzeci de kilometri. Oare cînd o avea de gînd Moby Dick să mai ia un pic de aer ?

— Max, Drăgan, jos !

— Am înțeles...

Max și Drăgan se afundară brusc, pătrunzînd sub „steaua" cașaloților. Deși cașaloții văd prost, vînătorii trebuiau să fie totuși prudenți. La vederea urmăritorilor, animalele puteau să se ia la joacă, deplasîndu-se în toate direcțiile. Dat fiind că nu erau decît cinci submarine, jocul de-a v-ați ascunselea al cașaloților, care puteau să se scufunde pînă la un kilometru și mai mult, ar fi îngreunat vînătoarea. Pătrunzînd sub „stea", Max și Drăgan îi tăiau lui Moby Dick drumul spre adînc și-i limitau manevrele la numai două direcții de deplasare.

Aha, în sfîrșit! „Steaua" se strînse deodată și începu să se ridice la suprafață.

— Max, Drăgan, fiți atenți!

— Sîntem atenți, răspunse nemulțumit Max.

Profesorul de lingvistică spuse vesel:

— Am înțeles! Îi plăcea, se pare, expresia asta din străvechiul vocabular maritim și militar.

Moby Dick își ducea cîrdul la suprafață, împins de jos de Max și Drăgan.

— Ies la suprafață! anunță Kondratiev și ridică submarinul cu prova în sus, ambalînd turbinele la maximum. Acuși o să te vedem în carne și oase, Moby Dick, pirat și ucigaș ce ești!

Submarinul țîșni cu un urlet din vîrtej, sări fulgerător peste coama înspumată a unui val și se afundă din nou în apă, lăsînd în urmă-i vălătuci de mîzgă sintetică. Soarele asfințise. Numai la apus se mai vedea o geană purpurie de lumină. Dar deasupra oceanului nu se lăsase noaptea, pentru că luminau norii. Crepusculul pusese stăpînire pe întinsul apelor. Furtuna era în toi. Valurile se făcuseră mai mari, înaintînd vijelios și împroșcînd cu ghemotoace de spumă. Asta a fost tot ce-a văzut Kondratiev la primul salt. La cel de-al doilea salt nu văzu decît cerul albicios și valurile întunecate, cu coamele lor de spumă împrăștiată.

Dar atunci cînd submarinul ieși din vîltoare pentru a treia oară, Kondratiev îl văzu, în sfîrșit, pe Moby Dick. La o depărtare de vreo sută de metri, din talazuri se smulse o matahală neagră, care des-

crise încet un arc lung prin aer și se făcu din nou nevăzută printre valuri. Urmăritorul văzu deslușit botul bont și coada lată și despicată a monstrului. În clipa următoare răsăriră din apă cîteva umbre mai mici, înșirate una după alta, dispărînd apoi și ele. Submarinul se scufundă din nou. Pe ecranul ultrasonic începură imediat să se agite niște uriașe pete de lumină. Un nou salt... Cîteva clipe de zbor pe deasupra oceanului în clocot... Namila țîșnește dintre valuri în fața submarinului, sare peste coamele înspumate și dispare... Alte șapte namile, ceva mai mici, se avîntă și ele în zbor... Apoi apa bășicată și albicioasă ca cerul izbește din nou în hublou...

S-a zis cu Moby Dick, giganticul cașalot. Adus la suprafață nu se mai poate afunda cu cîrdul lui, pentru că dedesubt îl pîndesc Max furiosul, și Drăgan cutezătorul. Nu poate să cotească nici la dreapta, nici la stînga, pentru că în flancurile lui stau încercații vînători Ahmet și Galocika. În urma cîrdului vine Kondratiev în persoană. Tunul lui acustic vizează deja greabănul negru al lui Moby Dick. Trebuie să ochească în greabăn, în cerebel; așa merge la sigur, și Moby Dick n-are să se chinuiască. Bietul și prostul de Moby Dick, o grămadă de mușchi teribili și un creier mic, dar atît de lacom! O sută de tone de oase tari și de mușchi puternici, cum n-are altă vietate pe lume, și numai trei litri de creier! E puțin, mult prea puțin, Moby Dick, pirat feroce, ca să rivalizezi cu omul.

Moby Dick însă jubila! Țîșnea impetuos din vîltoare, plutea calm prin aerul cald, înghițindu-l cu gura lui uriașă, și iar se afunda în valuri. Cele șapte femele, nevestele pentru care l-a ucis el în zori pe un slujitor al omului, săreau vesele în urma lui. Goneau după el spre bancurile submarine de balene albastre, unde femelele, grase și dulci, răsturnate pe spate, își alăptau puii. Moby Dick își ducea prietenele la ospăț.

Pînă la cașalot mai erau doar treizeci de metri, o distanță ideală pentru tunul acustic.

Comandantul grupului de submarine apăsă pe clapeta de declanșare a tunului.

Moby Dick s-a dus la fund, mort. Ahmet, Galocika și Drăgan întoarseră spre nord femelele, buimăcite și mînioase, și le goniră. În fruntea cîrdului se puse Max. Vînătorul apucase să înregistreze pe bandă de magnetofon cîntecele lui Moby Dick și acum răsunară din nou sub apă urletele lui: „Ua-a-u-u... Ua... Ua-a-u-u!" Femelele, tinere și proaste, se înveseliră numaidecît și se luară după submarinul lui Max. Nu mai trebuiau mînate din urmă. În vremea asta Kondratiev se afunda în adînc laolaltă cu Moby Dick. Pe greabănul negru al cașalotului, acolo unde primise teribila lovitură, se făcuse o umflătură mare. Kondratiev înfipse în pielea groasă a monstrului o țeavă de oțel și puse în funcțiune compresorul. Sub pielea lui Moby Dick începu să pătrundă aer, mult aer comprimat. Moby Dick creștea văzînd cu ochii. Umflătura de pe greabăn dispăru. De altminteri și greabănul abia se mai deslușea acum. Moby Dick se opri din cădere, și de la o adîncime de un kilometru și jumătate începu să se ridice la suprafață. Kondratiev se ridica împreună cu el. Peste puțin se legănau amîndoi pe valuri, ca într-un scrînciob uriaș.

Kondratiev trase capota și ieși afară pe jumătate. Ceea ce făcea era primejdios pe timp de furtună, dar submarinele Serviciului de pază oceanică aveau o mare stabilitate. În afară de asta, valurile nu copleșeau submarinul, ci doar îl săltau spre cerul albicios, după care îl azvîrleau în abisul negru de apă dintre stîncile zbîrcite și rare. O dată cu el se sălta și se prăbușea Moby Dick. Avea și acum o înfățișare înfiorătoare. Era ceva mai scurt decît submarinul, dar mult mai lat. Pielea udă, umflată de aerul comprimat, lucea. Așa și-a găsit sfîrșitul Moby Dick.

Kondratiev închise capota și se întoarse în cabină. Pe greabănul lui Moby Dick rămăsese o stație de radio-emisie. Peste vreo două zile, după ce se va fi potolit furtuna, oamenii aveau să-l repereze cu radio-

goniometrele și să vină după el. Pînă atunci putea să se legene pe valuri. Nu mai avea nevoie nici de neveste, nici de pui fragezi de balenă. N-aveau să-l atace nici calmarii, nici rechinii, nici păsările de mare, pentru că aerul cu care fusese umflat Moby Dick nu era curat.

„Rămîi cu bine, Moby Dick! Rămîi cu bine pînă la o nouă întîlnire! Mă bucur că nu ești un cașalot alb. Asta înseamnă că mai trebuie încă să te caut mult și bine pe toate oceanele Planetei mele, să te caut și să te ucid mereu. Să te urmăresc pe valurile înspumate și în adîncurile veșnic liniștite, și să-ți prind greabănul între gradațiile vizorului.

Acum însă sînt puțin obosit, cu toate că mă simt foarte, foarte bine. Mă reîntorc la bază, îmi vîr „Porumbelul" în hangar și, la despărțire, îl sărut, ca de obicei, pe hubloul ud, spunîndu-i: «Îți mulțumesc, dragule!» Și toate au să se repete ca de-atîtea ori, atît că acum, la bază, e cineva care mă așteaptă".

LUMINĂRI LA PANOU

La miezul nopții începu să plouă. Șoseaua devenise alunecoasă, ceea ce-l făcu pe Zvanțev să micșoreze viteza. Luminile orașului dispăruseră după dealurile negre. Neobișnuit cu întunericul, Zvanțev avea impresia că mașina merge prin pustiu. Lumina albă a farurilor dănțuia pe asfaltul ud și zgrunțuros. Din față nu venea nici o mașină. Ultima o întîlnise înainte de a coti pe șoseaua care ducea la institut. La un kilometru de la cotitură era un orășel. Zvanțev se miră constatînd că, în ciuda orei tîrzii, aproape toate geamurile erau luminate, iar terasa marii cafenele de la marginea șoselei era plină de lume. I se păru că toți oamenii aceștia stau tăcuți

și așteaptă ceva.

Akiko întoarse capul:

— Se uită după noi.

Zvanțev nu-i răspunse.

— Își închipuie, probabil, că sîntem medici.

— Probabil.

Acesta a fost ultimul orășel pe care l-au văzut cu luminile aprinse. După cotitură îi învăluiră întunericul și umezeala.

— Undeva pe-aici trebuie să fie o fabrică de aparate de uz practic, spuse Zvanțev. N-ai observat-o?

— Nu.

— Tu nu observi niciodată nimic!

— Tu ești cel care conduci. Lasă-mă pe mine la volan și am să observ tot.

— Asta nu!

Zvanțev frînă brusc. Mașina mai lunecă puțin într-o coastă, scrîșnind din roți. În lumina farurilor apăru un stîlp cu un tabel indicator. Nu se vedea nici o lumină de semnalizare. Inscripția de pe tabel părea decolorată: „Institutul de codificare biologică din Novosibirsk — 21 km". Sub tabel era prinsă strîmb, în cuie, o tăbliță de placaj cu o inscripție făcută de o mînă stîngace: „Atențiune! Cuplați toate neutralizatoarele! Reduceți viteza! În față e o barieră!" Textul se repeta în limbile engleză și chineză. Literele erau mari și vopseaua cu care fuseseră scrise se scursese în șiroaie pe tăbliță.

— Oho! făcu Zvanțev și, vîrînd mîna pe sub volan, conectă neutralizatoarele.

— Ce fel de barieră? întrebă Akiko.

— Nu știu ce fel de barieră, dar constat că tu ai fi trebuit să rămîi în oraș.

— Vorbești prostii!

Cînd porni mașina, Akiko întrebă prudent:

— Crezi că n-au să ne lase să trecem?

— Cred că n-au să te lase pe tine.

— Atunci am să aștept, decise calm Akiko.

Mașina luneca încet și fără zgomot pe șosea. Zvanțev spuse, cu ochii la drum:

— Aș vrea totuși să te lase.

— Și eu aș vrea. Țin mult să-mi iau rămas bun de la el...

Zvanțev scruta tăcut șoseaua.

— Ne vedeam rar de la o vreme, urmă Akiko. Îl iubesc mult. Nu cunosc alt om care să-i semene. Nu l-am iubit niciodată pe tata așa cum îl iubesc pe el. Am și plîns...

„Da, ai plîns, își zise Zvanțev. Oceanul era negru-vînăt, ca și cerul, ca și fața lui umflată, cînd l-am dus împreună cu Hen-Ciol la convertiplan. Sub picioarele noastre scîrțîia nisipul de corali, încins de soare. Mergea anevoie, se sprijinea mereu de brațele noastre, dar nu se învoia cu nici un chip să-l luăm pe sus. Ținea ochii închiși și bolborosea cu un aer nevinovat: «Hokuro-sama, hokuro-sama...» [1] În urmă noastră și pe de lături mergeau tăcuți oceanologii. Akiko pășea alături de mine, ținînd cu amîndouă mîinile, de parcă ar fi dus-o pe tavă, faimoasa pălărie albă, ponosită. Plîngea amar. Acesta a fost primul și cel mai teribil acces al bolii, acum șase ani, pe o insuliță fără nume, la cincisprezece mile vest de reciful Octopus".

— ...îl cunosc de treizeci de ani, cam tot de-atîta vreme ca și pe tine. Țin tare mult să-mi iau rămas bun de la el.

Din bezna jilavă, deasupra lor răsări pentru o clipă arcada grilată a unei instalații de microclimă. La stația sinoptică nu se vedeau lumini. „Instalația nu funcționează, își zise Zvanțev. De-aia pică mizeria asta din cer." Se uită cu coada ochiului la nevastă-sa. Akiko ședea cu picioarele pe banchetă și privea drept înainte. Pe fața ei cădeau reflexele cadranelor de pe tabloul de bord, făcînd-o să pară concentrată și foarte tînără, ca acum treizeci și doi de ani, cînd ședea tot așa în dreapta oceanologului Zvanțev de la Serviciul de pază oceanică, în submarinul lui cu un singur loc, la prima ei in-

[1] *Hokuro-sama* — aici: mulțumesc, în limba japoneză. (n.a.)

cursiune de mare adîncime. Atît că atunci îi luminau reflexele creveților care se izbeau de hublou.

— Ce se petrece aici? spuse Zvanțev. E o zonă moartă.

— Nu știu, răspunse Akiko.

Încercînd să se aranjeze mai comod, femeia îl lovi cu genunchiul în șold și deodată încremeni, privindu-l țintă. Ochii ei scînteiau în semiobscuritate.

— Ce e? întrebă bărbatul.

— Poate că a și...

— Prostii!

— Și toți au plecat la institut...

— Prostii! repetă hotărît Zvanțev. Prostii!

Departe, în față, se aprinse o luminiță roșie, tremurată, clipind ca o steluță pe cerul cuprins de neliniște. Pentru orice eventualitate, Zvanțev mai reduse din viteză. Acum mașina înainta foarte încet. Se auzea fîșîitul ploii. În lumina farurilor se iviră trei siluete în mantăi lucioase de ploaie. Stăteau drept în mijlocul șoselei, de-a curmezișul căreia era întins în fața lor un buștean. Omul din dreapta agita încet deasupra capului o torță mare, fumegîndă. Zvanțev trase mașina mai aproape și opri. „Ce mai barieră!" își zise. Omul cu torța strigă ceva, nedeslușit din pricina ploii, și toți trei se apropiară repede de mașină, pășind anevoie în mantăile lor lungi și ude. Primul mai strigă ceva, schimonosindu-se. Zvanțev stinse faza mare și deschise portiera.

— Motorul! strigă omul, apropiindu-se. Opriți odată motorul!

Zvanțev opri motorul și coborî pe șosea, sub ploaia mărunță și deasă.

— Sînt oceanologul Zvanțev, spuse. Merg la academicianul Okada.

— Stingeți lumina din mașină! porunci necunoscutul. Mai repede, vă rog!

Zvanțev se întoarse, dar lumina din mașină se și stinsese.

— Cu cine sînteți?

— Mă însoţeşte oceanologul Kanda, răspunse Zvanţev supărat. Soţia mea.

Cei trei rămaseră tăcuţi.

— Ne putem urma drumul?

— Eu sînt operatorul Mihailov, se prezentă omul cu torţa. Am fost trimis în întîmpinarea dumneavoastră, ca să vă spun că la academicianul Okada nu se poate merge.

— Despre asta am să vorbesc cu profesorul Casparo, replică Zvanţev. Condu-mă la el.

— Profesorul Casparo e foarte ocupat şi noi n-am vrea să fie deranjat.

„Care noi?" vru să întrebe Zvanţev, dar se abţinu, pentru că Mihailov vorbea cu vocea nedeslușită a unui om cumplit de obosit.

— Trebuie să-i transmit academicianului o comunicare extrem de importantă. Condu-mă la Casparo.

Cei trei tăceau într-una. Lumina roşie şi tremurătoare a torţei se prelingea pe feţele lor ude, scofîlcite.

— Ei? întrebă Zvanţev nerăbdător.

Deodată observă că Mihailov doarme. Mîna care ţinea torţa tremura şi cobora tot mai jos. Mihailov avea ochii închişi.

— Tolia, îi şopti unul din tovarăşii lui şi-l înghionti în umăr.

Mihailov tresări, îşi agită torţa şi se uită ţintă la Zvanţev, cu ochii inflamaţi.

— Poftim? spuse cu o voce răguşită. A, vreţi să mergeţi la academicianul Okada... Nu se poate. Accesul pe teritoriul institutului e interzis. Vă rog să vă retrageţi.

— Trebuie să-i transmit academicianului Okada o comunicare extrem de importantă, repetă răbdător Zvanţev. Eu sînt oceanologul Zvanţev şi în maşină se află oceanologul Kanda. Aducem o comunicare importantă.

— Eu sînt operatorul Mihailov, replică omul cu torţa. Nu se poate la Okada. Okada va muri în cel mult cîteva ore şi s-ar putea să nu-l mai găsim în viaţă. Abia mai mişcă din buze. Profesorul Casparo

e foarte ocupat și a rugat să nu fie deranjat. Vă rog să plecați...

Omul se întoarse deodată spre tovarășii săi.

— Fraților, spuse el disperat, mai dați-mi două pastile.

Zvanțev stătea în ploaie și se gîndea ce-ar mai putea să-i spună omului acestuia care adormea de-a-mpicioarele. Mihailov stătea în profil și înghițea ceva, cu capul dat pe spate.

— Mulțumesc băieți. Simt că mă prăbușesc. La voi aici plouă, e răcoare, dar la noi cad jos toți, unul după altul. Se ridică și iar cad... Atunci îi evacuăm...

Omul vorbea încă nedeslușit.

— Nu-i nimic, e ultima noapte...

— A noua, precizează Mihailov.

— A zecea.

— Oare? Am capul ca de plumb. Mihailov se întoarse spre Zvanțev: Iertați-mă, tovarășe...

— Zvanțev, se prezintă oceanologului pentru a treia oară. Tovarășe Mihailov, trebuie să ne lași. Adineauri am sosit din Filipine. Îi aducem academicianului o informație, o informație extrem de importantă, pe care el a așteptat-o toată viața. Înțelege și dumneata, noi îl cunoaștem de treizeci de ani și știm mai bine dacă poate sau nu să moară fără asta. E o informație extrem de importantă...

Akiko coborî din mașină și veni lîngă Zvanțev. Operatorul tăcea, zgribulit sub manta.

— Fie, se învoi el în cele din urmă. Dar sînteți prea mulți. Așa și spuse: „prea mulți". Să meargă unul singur.

— E-n regulă, acceptă Zvanțev.

— Cred însă că e inutil. Casparo n-o să vă lase la academician. Okada e izolat. S-ar putea să compromiteți toată experiența dacă se produce o defecțiune la izolație, și apoi...

— Las' că vorbesc eu cu Casparo, îl întrerupse Zvanțev. Condu-mă, te rog.

— Bine. Să mergem!

Zvanțev întoarse capul și se uită la Akiko. Pe fața femeii stăruiau lacrimile. Akiko dădu din cap și spuse :

— Du-te, Nikolai.

Apoi se întoarse către ceilalți :

— Dați-mi careva o manta și urcați-vă în mașină. Putem pune mașina de-a curmezișul șoselei.

Unul din oameni îi dădu mantaua sa lui Zvanțev. Akiko se îndreptă spre mașină, ca s-o întoarcă, dar Mihailov o avertiză că nu e voie să pornească motorul. Operatorul stătu și lumină cu torța pînă ce mașina fu împinsă de-a curmezișul șoselei, după care oamenii lui urcară înăuntru. Zvanțev se uită în mașină. Akiko ședea ca mai înainte, ghemuită pe bancheta din față. Tovarășii lui Mihailov adormiseră, sprijinindu-și unul de altul capetele.

— Să-i spui... începu Akiko.

— Da, negreșit.

— Spune-i că o să așteptăm.

— Da, am să-i spun.

— Ei hai, du-te.

— Saenara, [1] Aki-tian.

Zvanțev închise cu băgare de seamă portiera și se apropie de operator.

— Să mergem.

— Să mergem, răspunse acesta cu altă voce, înviorată. Trebuie să-i dăm bătaie, căci avem de mers șapte kilometri.

Porniră cu pași mari pe asfaltul ud.

— Ce mai e pe la dumneavoastră ? întrebă operatorul.

— Unde la noi ?

— La dumneavoastră... În lumea largă. Noi, cei de-aici, nu mai știm nimic de două săptămîni. Ce mai e nou în Consiliu ? Cum a rămas cu proiectul Marii Mine ?

— Sînt foarte mulți voluntari. Anihilatoarele și refrigerentele se dovedesc a fi insuficiente. Consiliul intenționează să afecteze proiectului treizeci la sută

---

1 *Saenara* — la revedere. (în l. japoneză — n.a.)

din energie. Au fost chemaţi de pe Venus aproape toţi specialiştii în săpare adîncă.

— Just, observă operatorul. Acum n-au ce face pe Venus. Şi cine a fost ales şef al proiectului ?

— Habar n-am, spuse supărat Zvanţev.

— Poate Stirner ?

— Nu ştiu.

Rămaseră o vreme tăcuţi.

— Mare mizerie, nu ? observă operatorul.

— Ce anume ?

— Torţele astea ? O porcărie ! Simţiţi ce urît miroase ?

Zvanţev trase aer pe nări şi se dădu în lături. Torţa mirosea a ţiţei.

— Da, spuse. Şi de ce umblaţi cu torţe ?

— E ordin de la Casparo. Aici nu trebuie să funcţioneze nici un aparat electric şi să nu ardă nici un bec. Căutăm să reducem la minimum toate perturbaţiile necontrolate... Fumaţi ?

— Da.

Operatorul se opri locului.

— Daţi-mi bricheta dumneavoastră, spuse. Şi radiofonul. Aveţi radiofon ?

— Am.

— Daţi-mi-le mie. Mihailov luă bricheta şi radiofonul, scoase acumulatorii şi-i aruncă în şanţ. Iertaţi-mă, dar aşa trebuie. Aici nu funcţionează nici un aparat electric pe o rază de douăzeci de kilometri.

— A, asta e ?

— Da, da. Am dat iama în toate stupăriile din jurul Novosibirskului şi facem lumînări de ceară. Aţi auzit de asta ?

— Nu.

Porniră mai departe cu paşi repezi prin ploaia care nu mai contenea.

— Lumînările sînt şi ele o mizerie, dar totuşi îs mai bune decît torţele. Sau decît opaiţul. Aţi auzit vreodată de opaiţ ?

— Nu.

— E un cîntec : „Opaițul meu drag". Întotdeauna îmi închipuiam că opaițul e un generator.

— Acum îmi dau seama de unde vine ploaia, observă Zvanțev după o pauză. Adică înțeleg de ce au fost deconectate instalațiile de microclimă.

— Nu, nu, cu instalațiile de microclimă e altceva, replică operatorul. Ploaia ne vine de pe Creasta Vîntoasă și e trimisă special aici. Știți, acolo e o instalație continentală.

— De ce asta ?

— Ne ferim de radiația solară directă.

— Și cum rămîne cu descărcările electrice din nori ?

— Norii ajung aici gata descărcați. Trebuie să vă spun că experiența reușește mult mai bine decît ne-am închipuit. Aici, la noi, au venit specialiștii din biocodificare din toată lumea. Cinci sute de oameni. Și totuși sînt puțini. Tot Uralul de Nord lucrează și el pentru noi.

— Și deocamdată totul merge bine ?

Operatorul nu răspunse.

— Mă auzi ? întrebă Zvanțev.

— Nu pot să vă răspund, spuse Mihailov în silă. Sperăm că totul merge așa cum trebuie. Principiul e verificat, dar este prima experiență care se face cu omul. Sînt o sută treizeci de trilioane de megabiți de informație, și o eroare la un singur bit poate produce denaturări mari.

Merseră multă vreme tăcuți, atît de repede, cît îi țineau picioarele. Zvanțev observă cu întîrziere că treceau printr-un orășel. Orășelul era pustiu. Zidurile mate ale vilelor răspîndeau o lumină slabă. Geamurile erau întunecate. Pe după gardurile ajurate se vedeau printre tufișurile ude garajele cu ușile deschise.

Operatorul uitase de Zvanțev. „Încă șase ore și gata, își zise. Am să mă întorc acasă și am să mă culc. Marea Experiență se va încheia. Marele Okada va muri și va deveni nemuritor. Ah, ce frumos e ! Dar pînă atunci nu va putea spune nimeni dacă experiența a reușit sau nu. Nici chiar Casparo. Marele Casparo,

Marele Okada, Marea Experienţă, Marea Codificare! Mihailov scutură din cap. Îşi simţea ochii grei, creierul tulbure. Trebuie să mă gîndesc! Valerio Casparo a spus că trebuie să începem să ne gîndim de pe-acum. Toţi trebuie să se gîndească, pînă şi operatorii, deşi noi ştim prea puţin. Dar Casparo a spus că trebuie să se gîndească toţi. Valerio Casparo alias Valeri Konstantinovici... E amuzant să-l vezi cînd lucrează. Se opreşte deodată din lucru şi spune tare, ca să audă toată sala: „Ajunge. Să stăm puţin şi să privim absenţi înainte!" Fraza asta a citit-o nu ştiu unde. Dacă în clipa aceea îl întrebi ceva, te repede: „Tinere, lasă-mă să stau şi să privesc absent înainte... Iar mă gîndesc la altceva! Aşadar, mai întîi să enunţăm problema. Ştim că complexul de stări fiziologice şi neuronice (mai simplu — creierul viu) se codifică exact după sistemul trei Casparo-Karpov pe cvasibiomasă cristalică. Bine izolat, la un nivel normal de zgomote, codul fix se păstrează pe cvasibiomasa cristalică timp destul de îndelungat. Durata de relaxare a codului este de aproximativ douăsprezece mii de ani. E timp suficient. Se cere să se afle un mijloc de transpunere a codului biomasei pe creierul viu, adică pe complexul de neuroni aflaţi în funcţie fiziologică în stări zero. De altminteri, pentru asta mai e nevoie şi de un creier viu în stare zero, dar pentru o treabă ca asta se găsesc şi se vor găsi întotdeauna oameni, de pildă eu... Ah, tot n-au să mă lase! Casparo nici nu vrea să audă de un creier viu. Ce om! Acum stai şi aşteaptă pînă au să construiască cei din Leningrad un creier artificial... Pe scurt, noi am codificat creierul lui Okada, i-am cifrat gîndurile, i-am cifrat «eul». Acum se cere să se găsească un mijloc de a transpune acest cifru pe alt creier, fie chiar artificial. Atunci Okada va renaşte. «Eul» cifrat al lui Okada va deveni din nou activ, un «eu» autentic. Problema e cum să facem asta? Cum?... Ce bine ar fi să-mi vină o idee, ca să-i fac o bucurie bătrînului! Casparo se gîndeşte la asta de un sfert de secol. Tare mi-ar place să dau fuga la el, ud ca Arhimede, şi să strig: „Evrika!"

Aici Mihailov se poticni și fu cît pe ce să scape torța din mînă.

— Ce-i cu dumneata ? se alarmă Zvanțev. Dormi ?

Mihailov se uită la el. Oceanologul mergea cu gluga pe cap și cu mîinile vîrîte sub manta. În reflexele roșiatice fața lui părea foarte lungă și rigidă.

— Nu, răspunse Mihailov, nu dorm, mă gîndesc.

În fața lor se ivi o mogîldeață. Așa repede cum mergeau ajunseră curînd din urmă un camion mare, care înainta încet pe șosea. Zvanțev își dădu seama abia mai tîrziu că mașina mergea cu motorul stins, fiind trasă de două namile de cămile, ude de ploaie.

— Hei, Sanka ! strigă operatorul.

Ușița cabinei se deschise, lăsînd să iasă un cap. Rotindu-și o dată ochii sclipitori, capul se și făcu nevăzut.

— Ce dorești ? întrebă omul din cabină.

— Dă-mi o ciocolată, ceru Mihailov.

— Ia-ți singur. N-aș vrea să ies pe ploaia asta.

— Las' că-mi iau, se înveseli Mihailov și dispăru cu torță cu tot.

Se făcu întuneric beznă. Zvanțev o luă pe lîngă camion, ținînd pasul cu cămilele. Dobitoacele abia își trăgeau picioarele.

— Nu pot să meargă mai repede ? bombăni Zvanțev.

— Nu vor, ticăloasele, spuse vocea din cabină. Am încercat să le bat cu o nuia, dar m-au scuipat. După o clipă de tăcere, vocea adăugă : Patru kilometri pe oră ! Unde mai pui că mi-au mai și umplut mantaua cu scuipat.

Șoferul răsuflă adînc și deodată strigă :

— Hi, boală, hi, hi !

Cămilele începură să sforăie nepăsătoare.

— Dați-vă mai la o parte, îl sfătui șoferul pe Zvanțev. Adică mi se pare că s-au mai cuminți...

Veni un miros de țiței și reapăru Mihailov. Torța lui fumega și pîrîia.

— Haidem, spuse. Nu mai avem mult.

O luară înaintea camionului. Peste puțin, de amîndouă laturile șoselei se iviră niște clădiri scunde,

întunecate. Scrutînd întunericul Zvanțev deslușì drept în față o clădire uriașă profilată pe cerul negru. În cîteva geamuri clipeau luminițe galbene.

— Priviți, șopti Mihailov. Vedeți de-o parte și de alta a șoselei niște blocuri ?

— Ce-i cu ele ? întrebă Zvanțev tot în șoaptă.

— În ele se află cvasibiomasa. Aici va fi pus el la păstrare.

— Care el ?

— Creierul !

Cotiră brusc și se văzură în fața clădirii institutului. Mihailov trase de ușa grea.

— Intrați. Dar vă rog să nu faceți zgomot.

În vestibul era întuneric și răcoare. Stăruia un miros ciudat. Pe o masă mare, aflată în mijlocul încăperii, pîlpîiau cîteva lumînări groase, muiate de dogoarea flacării. Un castron mare de supă trona în mijlocul cîtorva farfurii murdare. Într-un coșuleț erau îngrămădite bucăți de pîine uscată. Se vedea prost, pentru că lumînările dădeau o lumină slabă. Zvanțev făcu cîțiva pași și se agăță cu mantaua de un scaun. Scaunul căzu cu zgomot.

— Aoleu ! strigă cineva din spate. Tolia, tu ești ?

— Eu, spuse Mihailov.

Zvanțev întoarse capul. Vocea venea dintr-un ungher al vestibulului, unde semiobscuritatea din încăpere avea o nuanță roșiatică. Mihailov se îndreptă într-acolo și atunci Zvanțev văzu, la lumina torței, o fată cu fața mică și palidă. Stătea întinsă pe o canapea și era înfășurată într-o pătură neagră.

— Ai adus ceva bun ? îl întrebă fata pe Mihailov.

— Aduce Senka. Vrei o ciocolată ?

— Vreau.

Mihailov caută prin faldurile mantăii, agitîndu-și torța.

— Du-te și-o schimbă pe Zina, îl sfătui fata. Să vină să se culce aici. În camera doisprezece dorm acum băieții. Afară plouă ?

— Plouă.

— Bine. Acum a mai rămas puțin.

— Poftim ciocolata. Eu plec. Tovarășul merge la academician.

— La cine ?

— La academician.

Fata scoase un șuierat slab.

Zvanțev făcu cîțiva pași prin vestibul, uitîndu-se în jurul său cu o privire nerăbdătoare. Mihailov venea în urma lui. Fata de pe canapea se apucase să desfacă batonul de ciocolată. La lumina lumînărîlor nu se putea desluși decît fața ei mică și palidă, și ciudatul ei halat argintiu, cu glugă. Mihailov își scoase mantaua și Zvanțev văzu că avea și el un halat argintiu, cu poalele lungi. În lumina difuză a torței semăna cu o fantomă.

— Tovarășe Zvanțev, spuse el, așteptați aici puțin. Mă duc să vă aduc un halat. Vă rog însă să nu vă scoateți mantaua.

— Bine, răspunse Zvanțev și se așeză pe un scaun.

În cabinetul lui Casparo era întuneric și frig. Zgomotul ploii de-afară avea un efect adormitor. Mihailov ieși, spunînd că se duce să-l cheme pe Casparo. Își luă torța cu el. În cabinet nu ardea nici o lumînare. Zvanțev șezu o vreme într-un fotoliu din fața biroului, apoi se ridică, se duse la fereastră și își aținti privirile în noapte, lipindu-și fruntea de geamul rece. Casparo întîrzia.

„O să fie foarte greu fără Okada, își zise. Ar fi putut să mai trăiască vreo douăzeci de ani. Trebuia păzit mai bine. S-ar fi cuvenit să i se interzică de mult cercetările la mare adîncime. Dacă omul a trecut de o sută de ani, dintre care șaizeci și i-a petrecut la adîncimi mai mari de o mie de metri... Uite-așa capătă oamenii paralizie albastră, fir-ar ea blestemată să fie !...“

Zvanțev părăsi fereastra, se duse la ușă și scoase capul pe coridor. Pe coridorul lung ardeau pe pereți cîteva lumînări. De undeva se auzea o voce care spunea unul și același lucru cu regularitatea unui metronom. Zvanțev trase cu urechea, dar nu desluși nici un cuvînt. Apoi din semiobscuritatea roșiatică

de la capătul coridorului răsăriră două siluete albe şi lungi, care trecură fără zgomot pe lîngă dînsul, ca şi cum ar fi plutit prin aer. Sub glugile argintii Zvanţev văzu nişte feţe pămîntii, scofîlcite.

— Ţi-e foame? întrebă una din siluete

— Nu. Mi-e somn.

— Eu cred c-am să mănînc ceva...

— Nu, nu. Culcă-te. Mai întîi trebuie să dormi.

Vorbeau încet, dar pe coridor se auzea departe.

— Jeanne era cît pe ce să-şi defecteze sectorul. Casparo a apucat-o de mînă.

— O, drace !...

— Să fi văzut ce faţă avea...

— O, drace !... Ce sector?

— Douăsprezece mii şase sute trei : asociaţiile auditive.

— Vai-vai-vai !...

— Casparo a trimis-o la culcare. Şade acum în camera şaisprezece şi plînge.

Cele două siluete se făcură nevăzute. Se auzea cum vorbesc coborînd scara, dar Zvanţev nu le mai deslueşa cuvintele. Închise uşa şi reveni la fotoliu.

Aşadar o oarecare Jeanne era cît pe ce să defecteze sectorul asociaţiilor auditive. Nemernica ! Casparo a prins-o de mînă. Şi dacă n-ar fi prins-o? Zvanţev îşi strînse pumnii şi închise ochii. Nu ştia aproape nimic despre Marea Experienţă. Ştia doar că această experienţă era cea mai mare dificultate de care s-a izbit vreodată ştiinţa. Trebuia să se codifice repartiţia excitaţiilor în fiecare din cele cîteva miliarde de celule ale creierului, să se codifice legăturile dintre excitaţii, legăturile dintre legături... Cea mai mică greşeală ameninţa să provoace denaturări ireparabile... O fetiţă era cît pe ce să distrugă un întreg sector... Zvanţev îşi aminti că era sectorul douăsprezece mii şase sute trei şi se îngrozi. Chiar dacă probabilitatea unei erori sau denaturări la transpunerea codului e foarte mică... Douăsprezece mii de sectoare, trilioane de unităţi de informare... Casparo zăbovea.

Zvanţev ieşi din nou pe coridor. Porni de la o lumînare la alta înspre vocea aceea monotonă şi bizară. Apoi văzu o uşă larg deschisă şi auzi bine de tot vocea. Uşa dădea într-o sală uriaşă, în care pîlpîiau sute de lumini. De-a lungul pereţilor se înşirau panouri cu cadrane, în faţa cărora şedeau cîteva sute de oameni, toţi în alb. În încăpere era un aer greu şi fierbinte, şi mirosea a ceară încinsă. Zvanţev îşi dădu seama că sistemul de ventilare şi de condiţionare a aerului a fost deconectat. Intră în sală şi aruncă o privire de jur împrejur. Îl căuta pe Casparo. Dar chiar dacă Casparo era aici, tot nu l-ar fi putut recunoaşte printre sutele de oameni în halate argintii, cu glugile lăsate peste ochi.

— Sectorul optsprezece mii şapte sute douăzeci şi doi a fost completat, spuse o voce.

În sală stăruia o linişte apăsătoare, tulburată numai de vocea aceasta şi de foşnetul mişcărilor pe care le făceau atîţia oameni. Zvanţev observă în mijlocul sălii o masă şi cîteva fotolii, şi se îndreptă într-acolo.

— Sectorul optsprezece mii şapte sute douăzeci şi trei a fost completat...

Într-unul din fotolii, în faţa lui Zvanţev şedea un om larg în umeri cu capul sprijinit pe braţe. Omul dormea şi ofta din greu prin somn.

Sectorul optsprezece mii şapte sute douăzeci şi patru a fost completat...

Zvanţev se uită la ceas. Erau orele trei din noapte. Văzu intrînd în sală un om în alb, care dispăru apoi undeva în semiobscuritate, unde nu se vedeau decît luminiţele ce pîlpîiau într-una.

— Sectorul optsprezece mii şapte sute douăzeci şi cinci a fost completat...

Un om cu o lumînare în mînă se apropie de masă. Omul înfipse lumînarea într-o grămăjoară de ceară şi se aşeză. Apoi puse pe masă un teanc de hîrtii, întoarse o filă şi adormi numaidecît. Zvanţev îi văzu capul aplecîndu-se tot mai mult şi în cele din urmă proptindu-se în teancul de hîrtii.

— Sectorul optsprezece mii şapte sute douăzeci şi şase a fost completat...

Zvanţev se uită din nou la ceas. Completarea a două sectoare a necesitat ceva mai mult de un minut şi jumătate. Marea codificare dura de zece zile şi se completaseră mai puţin de douăzeci de mii de sectoare...

— Sectorul optsprezece mii şapte sute douăzeci şi şapte a fost completat...

O ţineau tot aşa de zece zile. Pe umărul lui Zvanţev se lăsă o mînă grea.

— De ce nu dormi ?

Ridică capul şi văzu o faţă plină şi obosită, pe care o recunoscu numaidecît.

— La culcare ! Imediat...

— Profesor Casparo... spuse Zvanţev şi se ridică.

— La culcare, la culcare... Casparo se uita în ochii lui. Dacă nu poţi să dormi, schimbă pe cineva.

Casparo se îndepărtă repede, apoi se opri şi se uită iar la Zvanţev.

— Nu te recunosc, spuse. Totuşi trebuie să te culci !

Apoi îi întoarse spatele şi porni repede printre şirurile de oameni care şedeau dinaintea panourilor. Zvanţev îi auzi vocea cam dură, îndepărtîndu-se mereu :

— O jumătate de diviziune... Fii mai atent, Leonid, o diviziune şi jumătate.... Bine... Foarte bine... Bine... O diviziune, Johnson, fii mai atent... Bine... Bine...

Oceanologul se ridică şi porni în urma lui, căutînd să nu-l piardă din ochi. Deodată Casparo strigă :

— Tovarăşi, totul merge foarte bine ! Fiţi mai atenţi ! Totul merge foarte bine !... Aveţi grijă de stabilizatoare şi totul o să fie bine !...

Zvanţev dădu peste o masă lungă. În jurul ei dormeau cîţiva oameni, rezemaţi în coate. Nimeni nu se întoarse şi nici unul dintre cei care dormeau nu-şi ridică capul. Casparo se făcuse nevăzut.

Atunci Zvanțev porni la întîmplare de-a lungul șiragului de luminițe galbene de dinaintea panourilor.

— Sectorul optsprezece mii șapte sute nouăzeci a fost completat, spuse o voce vioaie.

Zvanțev își dădu seama că s-a rătăcit și nu mai știa pe unde să iasă, tot așa cum nu mai știa unde a dispărut Casparo. Se așeză pe primul scaun întîlnit în cale, se sprijini cu coatele de genunchi, își rezemă bărbia în palme și rămase cu ochii pironiți la lumînarea din fața lui, care pîlpîia într-una, topindu-se încetul cu încetul.

— Sectorul optsprezece mii șapte sute nouăzeci și opt... Șapte sute nouăzeci și nouă... Opt sute... A fost completat... A fost completat...

— A-a-a-a !

Cineva scoase un țipăt prelung și înfiorător. Zvanțev sări ca ars. Văzu că nimeni nu se întoarse, dar toți încremeniseră, ca la comandă, cu spinările încordate. La vreo douăzeci de pași, în dreptul unuia din scaunele operatorilor, stătea un om înalt și țipa ținîndu-se cu mîinile de cap :

— Înapoi ! Înapoi ! A-a-a !...

De undeva apăru, valvîrtej, venind cu pași mari, Casparo. Profesorul se repezi la panoul cu pricina. În sală se făcu o liniște desăvîrșită și nu se mai auzea decît sfîrîitul lumînărilor.

— Iertați-mă ! spuse omul cel înalt. Iertați-mă... Iertați-mă...

Casparo își îndreptă trupul și strigă :

— Atențiune ! Sectoarele optsprezece mii șapte sute nouăzeci și șase, șapte sute nouăzeci și șapte, șapte sute nouăzeci și opt, șapte sute nouăzeci și nouă, opt sute vor fi recopiate !

Zvanțev văzu sute de oameni în alb ridicînd simultan mîna dreaptă și făcînd ceva la panouri. Flăcările lumînărilor tremurară.

— Iertați-mă, iertați-mă ! se tînguia omul.

Casparo îi dădu un ghiont în spate.

— La culcare, Henry ! îi spuse. Imediat la culcare ! Liniștește-te, nu s-a întîmplat nimic grav...

Omul o luă de-a lungul panourilor, ținînd-o una : „Iertați-mă. Iertați-mă..." Nimeni nu-și întoarse capul. Locul lui îl și ocupase altcineva.

— Sectorul optsprezece mii șapte sute nouăzeci și șase a fost completat...

Casparo stătu puțin, apoi trecu încet pe lîngă Zvanțev. Mergea gîrbovit. Zvanțev i-o luă înainte și-i văzu fața. Se opri și-l lăsă pe Casparo să treacă. Profesorul se apropie de un mic panou care stătea izolat, se lăsă moale în jilțul din fața panoului și rămase așa cîteva clipe. Apoi tresări și aplecîndu-se cu tot corpul înainte, își lipi fața de rama mare a unui periscop înfipt în podea.

Zvanțev se oprise în apropiere, în dreptul unei mese lungi, cu ochii pironiți la spinarea gîrbovită și obosită a lui Casparo. Îi vedea încă fața în lumina tremurată a unei lumînări. Își aduse aminte că profesorul nu mai era tînăr, avea doar cu vreo cinci-sau șapte ani mai puțin decît Okada și se întrebă cîți ani din viață i-au mîncat aceste zece zile și zece nopți ! Toate astea au să-și facă efectul și încă foarte curînd...

Doi oameni se apropiară de Casparo. Unul din ei avea în loc de glugă o cască rotundă, transparentă, cu un luciu șters.

— Nu mai apucăm să terminăm, spuse încet omul cu cască, vorbind din spatele profesorului.

— Cît mai e ? întrebă Casparo fără a întoarce capul.

— Moartea clinică va surveni peste două ore, cu o precizie de plus sau minus douăzeci de minute.

Profesorul se întoarse.

— Dar arată bine... Priviți ! Zicînd acestea, puse degetul pe rama periscopului.

Omul cu cască clătină din cap.

— Paralizie nervoasă, spuse foarte încet celălalt. Omul își făcu ochii roată, îi aruncă în treacăt o privire lui Zvanțev și, aplecîndu-se spre Casparo, îi spuse ceva la ureche.

Zvanțev îl recunoscu. Era profesorul Ivan Krasnov.

— Bine, rosti Casparo. Facem așa.

Cei doi se întoarseră în același timp și se depărtară, mistuindu-se în întuneric.

Zvanțev căută un scaun, se așeză și închise ochii. „S-a sfîrșit, își zise. Nu mai au timp. O să moară. O să moară de-a binelea."

— Sectorul nouăsprezece mii zero-zero doi a fost completat, repetă vocea de adineauri. Sectorul nouăsprezece mii zero-zero trei a fost completat... Sectorul nouăsprezece mii zero-zero patru...

Zvanțev nu știa mai nimic despre codificarea legăturilor nervoase și își închipuii că Okada stătea întins pe o masă ciudată, cu cutia craniană deschisă, sub o lumină ca de moarte, că un ac subțire alunecă încet peste circumvoluțiunile creierului său și că pe o bandă lungă se așternu unul după altul semnalele impulsurilor. Își dădea bine seama că în realitate lucrurile se petreceau cu totul altfel, dar imaginația îi zugrăvea tocmai acest tablou: acul strălucitor alunecă pe creier, înregistrînd pe o bandă fără sfîrșit, cu niște semne misterioase, memoria, deprinderile, asociațiile, experiența... În vremea asta, de undeva vine pe furiș moartea, distrugînd celulă cu celulă, legătură cu legătură. Iar oamenii trebuie s-o ia înaintea morții...

Zvanțev nu știa mai nimic despre codificarea legăturilor nervoase, dar el știa că sînt încă necunoscute limitele sectoarelor creierului însărcinate cu diverse procese de gîndire. Știa că Marea Codificare se poate realiza numai printr-o izolare absolută, avîndu-se evidența precisă a tuturor cîmpurilor neregulate. Iată de ce ardeau lumînări și torțe, de ce circulau cămile pe șosele, de ce orășelele pustii și instalațiile de microclimă stăteau cu geamurile întunecate, de ce fuseseră oprite șoselele rulante... Zvanțev știa că încă nu s-a găsit un sistem de controlare a codificării care să nu denatureze codul. Știa că Casparo lucrează pe jumătate orbește și codifică mai întîi poate cu totul altceva decît trebuie codificat. Dar Zvanțev știa, de asemenea, că

Marea Codificare este drumul spre nemurirea „eului" uman, pentru că principalele elemente ale omului nu sînt mîinile și picioarele, ci memoria, deprinderile, asociațiile, creierul. CREIERUL.

— Sectorul nouăsprezece mii două sute șaisprezece a fost completat...

Zvanțev deschise ochii, se ridică și se apropie de Casparo. Profesorul ședea cu privirea ațintită înainte.

— Tovarășe profesor Casparo, dați-mi voie să mă prezint: sînt oceanologul Zvanțev. Trebuie să vorbesc cu academicianul Okada.

Casparo își ridică ochii și se uită îndelung la Zvanțev de jos în sus. Avea ochii tulburi, pe jumătate închiși.

— Imposibil.

O vreme se uitară tăcuți unul la altul.

— Academicianul Okada a așteptat toată viața informația pe care i-o aduc, spuse încet Zvanțev.

Casparo nu-i răspunse. Își luase ochii de la el și se uita iar înainte. Zvanțev întoarse capul. În întunericul din jur pîlpîiau flăcările lumînărilor și se deslușeau halatele argintii cu glugi.

— Sectorul nouăsprezece mii două sute nouăzeci și doi a fost completat...

Casparo se ridică și spuse:

— Gata. S-a sfîrșit.

Zvanțev văzu un beculeț roșu care clipea pe panou lîngă ocularele periscopului. „S-a aprins becul, își zise. Înseamnă că s-a sfîrșit."

— Sectorul nouăsprezece mii două sute nouăzeci și patru a fost completat...

Din întunericul sălii veni în fugă o fată mărunțică, cu poalele halatului fluturînd. Fata se repezi drept spre Casparo, îmbrîncindu-l pe Zvanțev.

— Valeri Konstantinovici, spuse ea cu disperare în glas. N-a mai rămas decît un singur sector liber...

— Nu mai e nevoie. Casparo se ridică. Izbindu-se de Zvanțev, îl întrebă obosit: Cine ești dumneata?

— Sînt oceanologul Zvanțev. Voiam să vorbesc cu academicianul Okada.

— Imposibil. Academicianul Okada a murit.

Casparo se aplecă deasupra panoului și întoarse unul după altul patru întrerupătoare. Sub tavanul sălii uriașe se aprinse o lumină orbitoare.

Se luminase de-a binelea cînd Zvanțev coborî în vestibul. Prin geamurile uriașe se revărsa lumina cenușie a dimineții încețoșate, dar se simțea că de la o clipă la alta se va ivi soarele și că va fi o zi senină. În vestibul nu era nimeni. Pe canapea stătea o pătură mototolită. Pe masă ardeau cîteva mucuri de lumînări, printre cutiile de conserve și platourile cu mîncare. Zvanțev se uită la scară. Sus se auzea larmă de voci. Undeva, acolo, era Mihailov, care-i făgăduise să-l conducă.

Zvanțev se apropie de canapea și se așeză. Pe scară coborîră trei tineri. Unul dintre ei veni la masă și începu să mănînce lacom, apucînd bucatele de-a dreptul cu mîinile. Tot mutînd din loc farfuriile, răsturnă o sticlă de limonadă, dar o prinse în cădere și o duse la gură, sorbindu-i conținutul. Altul dormea de-a-mpicioarele, cu ochii buimaci. Ținîndu-l pe după umeri, cel de-al treilea îi zicea acestuia, foarte surescitat:

— ...Casparo i-a spus lui Krasnov. Atît i-a spus și s-a și prăbușit peste panou. L-am dus în cabinet, unde doarme Seriojka Kruglov. I-am culcat unul lîngă altul.

— Nici nu-mi vine să cred, bîigui primul, mestecînd de zor. Să fi făcut noi oare atît de mult?

— Ei drace, de cîte ori să-ți spun!... Nouăzeci și opt la sută și nu știu cîte zeci de miimi.

— Nouăzeci și opt?

— Văd că te-ai prostit de-a binelea, nu mai pricepi nimic!

— Pricep, dar nu-mi vine să cred. Tînărul care mînca se așeză pe un scaun și trase spre el o cutie de conserve. Nu-mi vine să cred. Se părea că stăm prost de tot...

— Fr-raților, bolborosi cel care pica de somn, mergem? Nu mai pot...

Tustrei ieşiră zoriţi. Pe scară coborau alţi şi alţi oameni. Abia îşi tîrau picioarele de somn ce le era. Erau toţi surescitaţi, cu ochii umflaţi, cu glasurile răguşite din pricina tăcerii îndelungate.

„Nu prea seamănă a înmormîntare", îşi zise Zvanţev. Ştia că Okada a murit, dar nu-i venea să creadă. Părea că academicianul a adormit doar şi că nimeni nu ştie încă cum să-l trezească. „Dar las' că află ei ! Nouăzeci şi opt la sută"...

„Nu-i de loc rău !" I se părea ciudat că nu-l durea pierderea suferită. Simţea doar un fel de nemulţumire la gîndul că va trebui poate să aştepte încă mult pînă se va întoarce Okada, ca şi mai înainte, cînd academicianul pleca pentru mult timp pe continent.

Mihailov puse mîna pe umărul lui. Era fără manta şi fără halat.

— Să mergem, tovarăşe Zvanţev.

Oceanologul se ridică şi-l urmă. Canaturile grele ale uşii se deschiseră singure, uşor şi fără zgomot.

Soarele nu răsărise încă, dar era lumină. Pe cerul cenuşiu-albastru norii se retrăgeau cu repeziciune. Zvanţev văzu un şir de pavilioane scunde, de culoare crem. Străzile dintre ele erau acoperite cu un covor de frunze roşii. Oamenii care părăseau institutul se împrăştiau pe străzi, în grupuri de cîte doi-trei. Cineva strigă :

— Tovarăşii din Kostroma se odihnesc în pavilionul şase, etajele doi şi trei !

De-a lungul străzilor înaintau şiruri rare de cibermăturători, mici şi cu multe picioare. În urma lor asfaltul rămînea curat.

— Doriţi o ciocolată ? întrebă Mihailov.

Zvanţev clătină din cap.

O luară spre şosea printre două şiruri de clădiri scunde, gălbui, fără uşi şi fără geamuri. Erau multe, alcătuind o întreagă stradă. Acestea erau blocurile cu cvasibiomasă, în care era pus la păstrare creierul lui Okada : douăzeci de mii de sectoare de biomasă, douăzeci de clădiri scunde, cu

fațadele de treizeci de metri și cu șase etaje sub pămînt.

— Pentru început nu e rău, spuse Mihailov. Dar mai departe nu se poate așa. Douăzeci de clădiri pentru un singur om e prea mult. Dacă i s-ar rezerva fiecăruia dintrei noi atîtea clădiri... Mihailov rîse, aruncînd pe jos ambalajul unei ciocolate.

„Cine știe, își zise Zvanțev, pentru tine ar ajunge poate și un singur geamantan. Ca și pentru mine, de altfel."

Un cibermăturător se îndreptă agale spre bucata de hîrtie aruncată pe astfalt, bocănind cu picioroangele lui.

— Hei, Sanka ! strigă Mihailov.

Camionul care-i ajunse din urmă se opri și din cabina lui își scoase capul șoferul de noaptea trecută. Ochii lui scînteiau. Cei doi urcară în mașină.

— Unde ți-s cămilele ? întrebă Mihailov.

— Pasc pe undeva, răspunse șoferul. Mi s-a făcut lehămite de ele. Pînă le-am deshămat, m-au umplut de scuipat.

Mihailov adormi cu capul rezemat de umărul lui Zvanțev.

Șoferul, un flăcău mic de stat, cu ochii negri, conducea în viteză mașina grea și cînta încetișor, aproape fără să miște din buze. Era un cîntec vechi, aproape dat uitării. Zvanțev îl ascultă o vreme, apoi văzu niște elicoptere zburînd jos, pe deasupra șoselei. Erau șase de toate. Oceanologul își zise că acum zona aceasta moartă va prinde din nou viață. Șoselele rulante se pun în mișcare. Oamenii sînt zoriți să ajungă pe la casele lor. Intră în funcțiune instalațiile de microclimă și semafoarele de pe șosele. Cineva dă jos panoul acela de placaj cu literele strîmbe. Radioul transmite că Marea Codificare s-a încheiat și că ea s-a desfășurat într-un mod satisfăcător. În elicoptere se află probabil un grup de ziariști, care vor transmite în lumea întreagă prin stereoviziune imaginea clădirilor scunde și galbene, și a lumînărilor topite din fața panourilor deconectate. Cineva se va duce, desigur, să-l trezească pe

Casparo. Îl vor trage de pantaloni și poate îl vor și înghionti. Iar în scurt timp lumea întreagă va afla că foarte curînd omul va deveni veșnic. Nu omenirea, ci omul, fiecare om în parte, fiecare individ. Firește, la început aceștia vor fi cei mai buni oameni. Zvanțev se uită la șofer.

— Tovarășe, îi spuse zîmbind, dumneata ai vrea să trăiești veșnic?

— Aș vrea, răspunse șoferul, zîmbind și el. Păi chiar că am să trăiesc o veșnicie.

— Și eu aș vrea, mărturisi Zvanțev.

ENIGMA PICIORULUI DIN SPATE

— Prima dumitale carte nu mi-a plăcut, spuse Parnkala. N-are nimic care să poată impresiona imaginația unui om serios.

Jan Parnkala, biotehnician la Rezervația Gibson, și scriitorul Evgheni Slavin, corespondent al Centrului european de informații, ședeau întinși în șezlonguri sub o prelată fierbinte și decolorată pe terasa postului Cold Creek. Pe măsuța din fața șezlongurilor stătea un sifon de cinci kilograme, aburit. Postul Cold Creek era situat pe creștetul unui deal, și terasa oferea o priveliște splendidă asupra savanei albastre-verzi, încinse de soare, a Australiei de Vest.

— O carte trebuie neapărat să stimuleze imaginația, urmă Parnkala, căci altfel nu mai e carte, ci un manual prost. De fapt am putea spune așa: menirea unei cărți e să aprindă imaginația cititorului. E adevărat, cartea dumitale avea și o altă sarcină, nu mai puțin importantă, aceea de a ne împărtăși punctul de vedere al omului din epoca dumitale eroică. Așteptam multe de la cartea aceasta, dar — vai! — se vede treaba că în procesul lucrului

ai abandonat acest punct de vedere. Ești prea sensibil, amice Jenia!

— Totul e mult mai simplu, Jan, replică Jenia cu o voce indolentă. Mult mai simplu, prietene. Voiam grozav de mult să apar în fața omenirii ca un Campanella întors pe dos. Altminteri ai dreptate, cartea e mediocră...

Jenia întinse mîna după sifon și umplu un pahar lung și subțire cu lapte înspumat de cocotier. Paharul se aburi numaidecît.

— Da, spuse Parnkala, voiai tare mult să fii un Campanella întors pe dos. Erai prea zorit să-ți schimbi psihologia, Jenia. Țineai cu orice preț să încetezi de a mai fi un străin aici. Și rău ai făcut. Ar fi trebuit să rămîi cît mai mult un străin, căci astfel ai fi putut vedea multe lucruri pe care noi nu le băgăm în seamă. Nu e oare aceasta cea mai importantă sarcină a unui scriitor — să observe ceea ce nu văd alții? Asta stimulează imaginația și te face să te gîndești.

— Tot ce se poate.

Rămaseră tăcuți. Savana dormita sub soarele amiezii. De jur împrejur stăruia un calm desăvîrșit, tulburat doar de țîrîitul necontenit al cicadelor. O boare ușoară făcu să freamăte iarba. De undeva, de departe, răzbiră niște sunete pătrunzătoare. Cineva îl striga pe Jenia. Corespondentul își îndreptă trupul și își întinse gîtul.

— Ce-i asta? întrebă.

Prin dreptul postului trecu în goană, afundîndu-se în iarba înaltă, o mașină ciudată — o prăjină lungă, în poziție verticală — probabil pe roți, la capătul căreia se rotea un disc, sclipind în soare. Mașina era teribil de caraghioasă. Săltîndu-se și clătinîndu-se într-una, se îndepărta spre sud.

Parnkala își ridică capul, se uită la mașină și apoi se întinse din nou.

— A, am uitat să-ți spun! Astea-s pocitaniile noastre.

— Ce pocitanii?

— Nu știe nimeni, răspunse Parnkala calm.

Jenia sări din şezlong şi se repezi la balustradă. Prăjina se îndepărta cu repeziciune şi peste cîteva clipe se făcu nevăzută. Corespondentul se întoarse la Parnkala.

— Cum adică nu ştie nimeni ? întrebă.

Parnkala sorbea din sucul de cocotier.

— Nu ştie nimeni, repetă el, ştergîndu-se pe buze. E o poveste foarte amuzantă, are să-ţi placă. Pentru prima oară au apărut — acum o decadă şi jumătate — nişte prăjini prevăzute cu o roată şi nişte farfurii care se tîrau. Pot fi adesea văzute în savana dintre Cold Creek şi Roald. Alaltăieri o prăjină din astea a trecut pe strada principală din Gibson. Emurile mele au strivit o farfurie. Am văzut-o şi eu : un morman de cioburi din material plastic de proastă calitate şi rămăşiţe de aparataj radio montat pe o ceramică infectă. Semănau cu nişte modele din acelea care se fac în şcoli. Am vorbit cu Gibsonul, dar cei de-acolo nu ştiau nimic. De altminteri, aşa cum s-a constatat, nu ştie nimeni nimic.

Parnkala îşi duse din nou paharul la buze.

— Dumneata, prietene Jan, priveşti surprinzător de calm toate astea ! izbucni Jenia, a cărui închipuire zugrăvea tablouri, unul mai fantastic ca altul.

Parnkala zîmbi :

— Stai jos, Jenia. N-ai nici un motiv să te alarmezi. Pocitaniile astea nu sînt cîtuşi de puţin dăunătoare. Emurile şi cangurii mei nu se tem de ele şi, în afară de asta, nici nu m-ai lăsat să sfîrşesc. Trebuie să-ţi spun că tovarăşii din Djakoy le-au şi luat în primire. Ele... Încotro, Jenia ?

Jenia era zorit să plece. Îşi îndesa buzunarele, vîrînd în ele încărcătoare de dictofon, cutiuţe cu microcărţi şi blocnotesurile sale ferfenitite.

— Djakoy este, dacă nu mă-nşel, centrul cibernetic al Australiei, spuse el. Acolo s-a construit nu ştiu ce maşină foarte interesantă, nu ?

— Da, maşina CID, răspunse Parnkala ofensat.

Era foarte mîhnit din pricină că Slavin voia să plece atît de curînd. Conversaţia cu Jenia era foarte agreabilă, pentru că acestuia îi plăcea să asculte.

— De ce CID ?

— Colectorul de Informații Dispersate. O mașină arheolog, după cîte am auzit.

Jenia se opri.

— Poate de-acolo vin pocitaniile astea ?

— Eu ce zic ? Nu se știe nimic, răspunse înciudat Parnkala. Nu știe nimeni nimic. Nici la Djakoy, nici la Gibson, nicăieri în lume... Rămîi măcar să cinezi, Jenia.

— Nu, nu, mersi, sînt foarte grăbit. Îți mulțumesc pentru ospitalitate, dragă Jan. Ne mai vedem noi.

Jenia bău dintr-o înghițitură ceea ce mai rămăsese în paharul său, dădu vesel din cap în semn de salut, sări peste balustradă și o luă la fugă pe povîrniș înspre pterocarul său.

Orășelul științific Djakoy era situat în umbra unor uriași salcîmi negri, ale căror coroane aveau un diametru de patruzeci-cincizeci de metri. Ceva mai departe, pe malul unui lac adînc, cu apa albastră-străvezie, se vedeau ruinele fermei unui colon din timpurile străvechi. Între orășel și ruine se deslușea dreptunghiul terenului de aterizare. Pe sol nu se vedea nici o mașină.

De altminteri, pterocarul nu avea nevoie de teren de aterizare, așa încît Jenia dădu ocol pîlcului de salcîmi, alegîndu-și un loc mai apropiat. La o jumătate de kilometru de orășel observă o forfotă neobișnuită. La început i se păru că acolo se joacă un meci de rugbi. Pe gazon se mișca și se dădea de-a berbeleacul o grămadă de corpuri omenești, negre și albe. Din grămadă se auzeau exclamații pătimașe. „Splendid ! își zise Jenia. Foarte bine jucat !“ În clipa aceea grămada se risipi, lăsînd să iasă la iveală ceva rotund, negru și strălucitor. Unul dintre jucători se dădu peste cap și rămase lat la pămînt, chircindu-se și ținîndu-se cu mîinile de pîntece. „Ehe, nu, își zise Jenia, aici nu se joacă rugbi.“ De sub crengile salcîmilor mai răsăriră trei oameni, aruncîndu-și din mers hainele. Jenia coborî vertiginos.

Cînd se dădu jos din carlingă, omul pe care-l văzuse chircindu-se şedea pe pămînt ridicat pe jumătate şi, ţinîndu-se încă de pîntece, striga cît îl ţinea gura :

— Păzeşte-te de piciorul din spate ! Hei ! Fereşte-te de piciorul din spate !

Jenia trecu în fugă pe lîngă el. Din grămada de trupuri învălmăşite se auzeau strigăte în rusește şi în englezeşte :

— Picioarele la pămînt ! Lipiţi-vă de pămînt !

— Antenele ! Nu rupeţi antenele !

— Ajutaţi-mă, fraţilor ! Vezi că intră în pămînt !

— Ţineţi bine, ce naiba !

— Ah, Percy, nu mă mai ţine de cap !

— Intră în pămînt !

„Au prins vreo reptilă", îşi zise Jenia şi în aceeaşi clipă văzu piciorul cu pricina. Era un picior negru, strălucitor, cu nişte zimţi ascuţiţi, semănînd cu piciorul unui gîndac uriaş. Scormonea pămîntul cu o forţă teribilă, lăsînd în urmă-i brazde adînci. Mai erau acolo o mulţime de alte picioare — negre, cafenii şi albe — care se mişcau şi ele de zor, repezindu-se şi protăpindu-se, dar acestea erau picioare obişnuite de om. Cîteva clipe Jenia se uită perplex la piciorul din spate. Piciorul se contracta mereu şi de fiecare dată se afunda în pămînt, apoi, cu o mare sforţare, se întindea din nou, făcînd de fiecare dată ca grămada de oameni din jur să se deplaseze cu vreun metru şi jumătate.

— Păzea ! strigă Jenia cu o voce înfiorătoare şi apucînd cu amîndouă mîinile piciorul de articulaţie, îl smuci înspre el.

Se auzi desluşit un trosnet. Piciorul se desprinse din pămînt surprinzător de uşor şi Jenia căzu pe spate.

— Nu-l rupe ! strigă o voce furioasă. Luaţi-l de-aici pe prostul ăsta !

Jenia rămase la pămînt cîteva clipe, ţinînd îmbrăţişat piciorul din spate, apoi se ridică încet.

— Încă puțin ! Încă un pic, Joe ! bubui aceeași voce. Lasă-mă să vîr mîna... Aha !... Aha !... Uite unde-mi erai, drăguțule !

Se auzi un clinchet tînguitor, după care se făcu liniște. Grămada de trupuri rămase încremenită. Nu se auzea decît respirația grea și neregulată a oamenilor. Apoi începură să vorbească și să rîdă toți deodată, ridicîndu-se și ștergîndu-și fețele asudate. În iarba mototolită rămăsese o mogîldeață mare și neagră, nemișcată. Cineva spuse dezamăgit :

— Tot așa-i și ăsta !

— Un septopod !

— Ia te uită la el, mizerabilul, ce adînc a intrat în pămînt !

— Încă puțin și ne-ar fi scăpat...

— Da, ne-a dat de furcă...

— Dar unde-i piciorul din spate ?

Toate privirile se întoarseră spre Jenia. Acesta spuse foarte curajos :

— Iată piciorul din spate. S-a rupt. Nu mă așteptam să se rupă așa de ușor.

Oamenii făcură cerc în jurul lui, privindu-l curioși. Un vlăjgan pe jumătate despuiat, cu o claie de păr bălai pe cap, teribil de răvășit, și cu o bărbiță de culoarea paiului, întinse mîna lui puternică, zgîriată toată :

— Dă-l încoace !

În cealaltă mînă vlăjganul ținea o bucată de sîrmă lucioasă. Jenia îi dădu bucuros piciorul.

— Eu sînt Evgheni Slavin, se prezentă el. Corespondent al Centrului european de informații. Am venit aici pentru că mi s-a spus că voi vedea ceva interesant.

Foarte preocupat, vlăjganul îndoi de cîteva ori pîrghia neagră, cotită. Piciorul scîrțîia la articulație.

— Eu sînt directorul-adjunct al CID-ului, Pavel Rudak, se prezentă la rîndul său vlăjganul. Iar aceștia, urmă el, arătînd cu pîrghia înspre ceilalți,

sînt slujitori ai Marelui CID. Ai să faci cunoştinţă cu ei mai tîrziu, după ce au să ducă septopodul la laborator.

— Merită oare să-l ducem ? întrebă un australian scund, cu părul creţ. Mai avem doi din ăştia. Las' să stea aici...

— Avem şi nu prea, Tuppy, spuse Rudak. La acesta, piciorul din spate n-are decît o singură articulaţie.

— Zău ? Tuppy smulse din mîna lui Rudak piciorul din spate şi-l îndoi şi el de cîteva ori. Da, într-adevăr. Păcat că s-a rupt !

— Nu ştiam, se apără Jenia.

Dar acum nu-l mai asculta nimeni. Toţi se strînseră în jurul lui Tuppy, după care se îndreptară grămadă către mogîldeaţa neagră din iarbă şi se aplecară asupră-i. Rudak şi Jenia rămaseră singuri.

— Ce-i cu septopodul ăsta ? întrebă Jenia.

— Asta e una din pocitaniile Marelui CID, răspunse Rudak.

— A ! făcu dezamăgit Jenia. Aşadar sînt totuşi propriile voastre pocitanii.

— Nu e chiar aşa de simplu cum îţi închipui dumneata, tovarăşe Slavin. N-am spus că sînt pocitaniile noastre, am spus că sînt pocitaniile Marelui CID... Rudak se aplecă şi culese din iarbă cîteva pietricele. Iar noi le vînăm. În ultima decadă n-am făcut altceva decît că am vînat. De altfel, trebuie să-ţi spun că ai picat bine, tovarăşe corespondent...

Rudak se apucă să arunce cu pietricele, ţintind de minune în nefericitul septopod pe care oamenii îl duceau acum în orăşel. Pietricelele se loveau cu zgomot de carapacea dură.

— Paul Rudak ! urlă careva dintre cei ce cărau septopodul. Povara noastră e grea ! Unde sînt braţele tale puternice ?

— O, trîntorilor ! exclamă Rudak. Braţele mele puternice au să care piciorul din spate ! Tuppy, unde l-ai pus ?

— E-n iarbă ! Caută-l în iarbă, Paul !

— Las' că-l duc eu, se oferi Jenia. Eu l-am rupt, eu am să-l duc.

— Dă-i drumul ! îi îngădui vesel Rudak. Eu am să le dau o mînă de ajutor la băieți.

Din două salturi Rudak îi ajunse pe „trîntori", îi dădu în lături, se vîrî sub septopod, se opinti o dată și și-l aburcă în spinare.

— Ia, care m-ajunge ! tună Rudak și o luă la fugă spre colonie.

„Trîntorii" se luară după el chiuind. Jenia apucă piciorul din spate, și-l trînti pe grumaz ca pe o cobiliță și porni în trap mărunt după ei. Piciorul era noduros și destul de greu.

— Pariez pe piciorul din spate, declară Paul Rudak, făcîndu-și apariția în ușa laboratorului. Sînt gata să pariez chiar și pe propriul meu picior din spate că tovarășul corespondent moare de sete !

Jenia ședea proptit de zidul laboratorului, ofta într-una și își făcea vînt cu o pălărie de paie pe care o luase de la cineva. Gîtul îi ardea cumplit.

— Ai cîștigat ! gemu el.

— Dar unde-s slujitorii trîndavi ? Cum de-au îndrăznit să-l lase singur pe un oaspete atît de stimat ? Rușine ! Ce va zice Centrul european de informații ?

— „Trîntorii" dumitale se închină piciorului din spate în clădirea de vizavi, răspunse Jenia, ridicîndu-se. Mi-au spus să aștept aici, asigurîndu-mă că ai să te întorci într-un minut. Asta a fost exact acum o jumătate de oră.

— Ce nerușinare ! exclamă Rudak, oarecum stînjenit. Haidem, tovarășe Slavi. Am să încerc să le răscumpăr vina. Am să-ți potolesc setea și am să deschid în fața dumitale ușile refrigeratoarelor.

— Să mergem !

Rudak îl luă de braț și-l duse de-a curmezișul străzii către o vilișoară cu zidurile albe. În clădire era curat și răcoare. Rudak îl așeză pe Jenia la

masă, îi puse dinainte un pahar, o carafă și un ligheanc cu gheață, iar el se apucă să trebăluiască prin casă.

— Aici nu avem Linie de transport, spuse cu vocea lui puternică. Gătim singuri. Avem bucătării cibernetice.

— MUG—207 ? întrebă Jenia.

— Nu, eu am una americană.

Jenia nu se atinse de mîncare. Sorbea din băutura care i se oferise și se uita la Rudak cum mănîncă. Omul golea de zor farfuriile și borcanele aflate dinainte-i.

— Nu te uita așa la mine, spuse. Asta-i cina mea de ieri, gustarea de dimineață și prînzul de azi.

Jenia numără pe furiș borcanele și își zise : „Și, cina de azi".

— Ai avut noroc, tovarășe corespondent, urmă Rudak. La noi e acum într-adevăr foarte interesant și cel mai interesant o să fie diseară, cînd se va întoarce profesorul Lomba, directorul CID-ului.

— L-am văzut pe profesorul Lomba.

— Cînd ? întrebă repede Rudak, oprindu-se din mîncat.

— Azi, dis-de-dimineață, la Gibson. L-a consultat pe un cunoscut de-al meu. Dar nu știam că e directorul CID-ului.

Rudak își lăsă ochii în jos și se puse iar pe mîncare.

— Cum ți s-a părut ? întrebă el după un răstimp. Vesel om, moșul, nu ?

— Cum să-ți spun... începu Slavin. Mie mi s-a părut cam posac...

— Mda, făcu Rudak și dădu la o parte farfuria pe care o avea în față. Diseară o să fie foarte-foarte interesant. Apoi, cu un oftat : Și acum, tovarășe Slavin, poți să-mi pui întrebări.

Jenia încărcă zorit dictofonul.

— Mai întîi, ce este Marele CID ?

— O clipă ! Rudak se lăsă pe speteaza scaunului şi îşi duse mîinile la ceafă. Nu, mai întîi am să te întreb eu cîte ceva. Ce studii ai ?

— Am absolvit institutul de medicină, institutul de ziaristică şi cursurile speciale de medic interplanetar.

— Toate astea acum un secol şi jumătate, preciză Rudak. Şi altceva ?

— Am străbătut toată Planeta. Sînt corespondent, hienă bătrînă a condeiului... În domeniul preocupărilor ştiinţifice mă interesează lingvistica comparată.

— Aşa... Şi n-ai auzit nimic de cele şapte principii ale lui Sun Si-tao ?

— Nimic.

— Nici de algebra cîmpurilor de informaţii, desigur ?

— Nici.

— Nici despre teoria fundamentală a disipării informaţiilor ?

Jenia nu-i răspunse. Rudak rămase un răstimp pe gînduri.

— Bine. Consiliul e lămurit. Vom încerca să facem tot ce ne stă în putinţă. Dar să mă asculţi foarte atent şi dacă o iau razna, să mă tragi de piciorul din spate.

Iată ce-a izbutit să înţeleagă Jenia. Colectorul de Informaţii Dispersate era destinat înainte de toate culegerii de informaţii dispersate, ceea ce, de altfel, reieşea din însăşi denumirea lui. Prin informaţii dispersate se înţelegeau urmele oricăror evenimente şi fenomene risipite în spaţiu şi în timp. Primul principiu al lui Sun Si-tao (singurul pe care Jenia a putut să-l înţeleagă) spunea că în natură, şi cu atît mai mult în societate, totul lasă urme. În marea lor majoritate, aceste urme se află într-o stare de informaţii extrem de dispersate. În ultimă instanţă ele reprezintă, într-o formă sau alta, o energie. Problema culegerii lor se complică mult prin aceea că în răstimpul a milioane de ani formele primare trec prin numeroase schim-

bări. Cu alte cuvinte, urmele se suprapun, se amestecă şi sînt şterse parţial de urmele evenimentelor şi fenomenelor de mai tîrziu. Teoretic, orice urmă poate fi găsită şi reconstituită — şi urma ciocnirii unui curent al luminii cu o moleculă din pielea unui brontozaur, şi urma lăsată de dinţii brontozaurului pe arborii de ferigă. Pentru descoperirea, sortarea şi compararea acestor urme, iar apoi pentru transformarea lor în forme de informaţii obişnuite — de pildă în imagini — a fost construit Marele CID.

Jenia îşi imaginä extrem de vag modul de funcţionare a Marelui CID. La început îşi închipui miliarde de miliarde de infuzoare microinformatoare, care pribegesc prin toată lumea în cohorte de nori, ajungînd pînă la stele, culegînd urmele împrăştiate ale întîmplărilor de demult şi adunîndu-le în uriaşele depozite ale memoriei mecanice. Apoi imaginaţia îi zugrăvi un păienjeniş de fire pe tot cuprinsul planetei, întinse pe turnuri uriaşe, risipite cu sutele pe insule şi continente, de la un pol la altul. Pe scurt, n-a înţeles mare lucru, dar nici nu voia să pună întrebări. Îşi zise că va asculta mai tîrziu, cînd va fi liber, de cîteva ori înregistrarea dictafonului, avînd în faţa ochilor şi cărţile necesare, şi atunci va înţelege totul. Cînd începu Rudak să-i vorbească despre rezultatele acestei munci, Jenia uitase pînă şi de pocitaniile acelea.

— Am izbutit să reconstituim tablouri foarte interesante şi chiar episoade întregi, spuse Rudak. Desigur, materialele sînt în cea mai mare parte rebuturi — sute şi mii de cadre suprapuse. Încercînd să le separăm, uneori se defectează filtrul de informaţii. Totuşi am văzut cîte ceva. Am fost martori la apariţia unei stele supernove în apropiere de Soare, acum o sută de milioane de ani. Am văzut bătăi de dinozauri şi episoade din bătălia de la Poitiers, astronave din alte lumi şi felurite lucruri ciudate şi de neînţeles, pentru care nu avem încă nici corespondenţe şi nici analogii.

— Am să pot vedea şi eu toate astea ? întrebă Jenia, înfiorat.

— Ba bine că nu... Dar să revenim la tema zilei.

Marele CID nu era numai un colector de informații dispersate. Era o mașină de calcul logic, extrem de complexă și foarte autonomă. În etajele ei, în afară de miliardele de celule de memorie și de elemente logice, în afară de tot felul de transformatoare și filtre de informații, se aflau ateliere proprii, pe care le dirija ea însăși. La nevoie, mașina se acorda, crea noi elemente, construia modele și elabora informații proprii. Toate acestea ofereau vaste posibilități pentru folosirea ei și în alte scopuri. În prezent, de pildă, mașina executa, ca o operație suplimentară, tot calculul sferei economice australiene, era folosită pentru rezolvarea multor probleme de cibernetică generală, executa funcții de diagnoză de mare precizie și avea filiale în toate orașele mari ale Planetei, cum și la cîteva baze extraterestre. În afară de asta, Marele CID se ocupa și cu „prezicerea viitorului".

Actualul director al CID-ului, congolezul Augustus Lomba, discipol al răposatului Sun Si-tao, „geniul ciberneticii", programase cîteva probleme legate de previziunea comportării organismului viu. CID-ul rezolvase relativ ușor problemele legate de determinismul comportării nevertebratelor, iar cu doi ani în urmă Lomba programase și introdusese în mașină o problemă extrem de complexă.

— Problema a fost denumită „Berbecul lui Buridan". Unui berbec tînăr din rasa merinos i s-a luat codul biologic după metoda Casparo-Karpov într-un moment cînd berbecul se afla între două copăi cu nutrețuri combinate. Acest cod, completat cu cîteva date suplimentare despre berbeci în general, a fost introdus în CID. Mașinii i se cerea : a) să prezică ce copaie va alege berbecul și b) să motiveze din punct de vedere psihofiziologic această alegere.

— Și cum rămîne cu libertatea de voință ? întrebă Jenia.

— Tocmai asta vrem s-o lămurim și noi. Poate nici nu există.

După o scurtă pauză, Rudak urmă :

— La experienţa de control berbecul a ales copaia din dreapta. De fapt toată problema se reducea la întrebarea : de ce ? Maşina s-a gîndit timp de doi ani. Apoi s-a apucat să construiască modele. Maşinile cu efectori rezolvă adesea probleme în legătură cu diferite modele. Ei bine, în timp ce rezolva problema rîmei, CID-ul a construit un model atît de bun, încît noi i-am furat ideea şi am început să construim după ea diferite maşini pentru săpat pămîntul, cu calităţi extraordinare.

Rudak rămase pe gînduri. Jenia se foi nerăbdător pe scaun.

— Ţi-e incomod ? îl întrebă Rudak.

— Nu, nu. Ceea ce aud mi se pare foarte interesant.

— A, te interesează şi pe dumneata ? Nu ştiu cum să-ţi vorbesc despre toate astea în aşa fel încît să nu te mint...

„Mi se pare mie că dumnealui umblă cu şoalda", îşi zise Jenia.

— Cred că am văzut şi eu un model din acestea, spuse. Era o prăjină prevăzută cu o oglindă. Dar mă îndoiesc să fi fost modelul unui berbec, chiar şi al Berbecului lui Buridan.

— Tocmai aici e buba ! oftă Rudak. Nu crede nimeni că e un model de berbec. Papá Lomba, de pildă, n-a vrut să creadă. A luat toate materialele de programare şi a plecat cu ele la Centru, să le verifice. Aici Rudak oftă din nou. Diseară trebuie să se întoarcă.

— Dar în ce constă de fapt problema ? întrebă Jenia.

— Problema constă în aceea că CID-ul face prăjini cu roţi şi gîndaci septopozi, iar uneori nişte farfurii fără picioare şi fără mîini, dar prevăzute cu giroscop. Vezi însă că nimeni nu poate să înţeleagă ce legătură au toate astea cu berbecul.

Într-adevăr, observă gînditor Jenia, ce-i trebuie berbecului atîtea picioare ?

Rudak se uită la el bănuitor.

— Într-adevăr, ce-i trebuie ? repetă el nefiresc de vioi.

Rămaseră o vreme tăcuți, uitîndu-se unul la altul. „Umblă cu cioara vopsită, șmecherul !“ își zise Jenia.

Rudak se ridică cu multă dibăcie într-un picior, fără să se ajute cu mîinile.

— Și acum să mergem, tovarășe Slavin. Am să-ți fac cunoștință cu responsabila filmotecii.

— Încă o întrebare, stărui Jenia, încărcîndu-și din nou dictafonul. Unde se află Marele CID ?

— Stai chiar pe el. Acum ridică-te și haidem. Marele CID se află sub pămînt, are douăzeci și opt de etaje și ocupă o suprafață de șase hectare. Aici sînt toate — creierul, atelierele, generatoarele de energie. Haidem !

...Filmoteca CID-ului se afla la celălalt capăt al coloniei, într-un pavilion scund, pe acoperișul căruia străluceau în soare panourile grilate ale demonstratorului stereocineramic. Dincolo de pavilion începea savana.

În pavilion mirosea a ozon și a lapte de cocotier. Responsabila filmotecii ședea la o masă și examina la un microscop binocular un superb clișeu al articulației piciorului din spate. Era o tahitiană drăguță, de vreo douăzeci și cinci de ani.

— Bună ziua, fetițo, o salută tandru Rudak.

Responsabila își ridică capul și pe chipul ei înflori un zîmbet.

— Bună ziua, Paul.

— Dumnealui e tovarășul Slavin, corespondent al Centrului european. Te rog să-i dai tot concursul. Arată-i cadrele două sute șaizeci și șapte, trei sute cincisprezece și șapte mii cinci sute doisprezece...

— Numai dacă nu te deranjează, adăugă galant Jenia.

Responsabila îi amintea mult de Sheila.

— Cu multă plăcere, se arătă dispusă fata. Dar tovarășul Slavin e pregătit din punct de vedere moral ?

— A-ă... Ce zici, tovarăşe Slavin, eşti pregătit?

— Perfect, răspunse Jenia, sigur de el.

— Atunci eu vă las, spuse Rudak. Mă aşteaptă pocitaniile mele.

Zicînd acestea, le făcu un semn cu mîna şi ieşi. Cei doi îl auziră strigînd în gura mare: „Akitada, s-a adus utilajul?" Întrebarea rămase fără răspuns. Responsabila răsuflă adînc:

— Ia-ţi un scaun pliant, tovarăşe Slavin şi hai să mergem.

Jenia ieşi şi se aşeză sub zidul pavilionului. Responsabila măsură din ochi înălţimea la care se afla Soarele, socoti ceva în gînd, mişcîndu-şi de zor buzele şi se întoarse în pavilion, de unde anunţă apoi prin geamul deschis:

— Cadrul două sute şaizeci şi şapte.

Lumina Soarelui se stinse. Jenia văzu un cer negru-violet, presărat cu o puzderie de stele necunoscute. În zare se înşiruiau, jos de tot, pîlcuri de nori turtiţi. Apoi apărură, încetul cu încetul, siluetele negre ale unor copaci care semănau a palmieri sau a lujeri gigantici de conopidă. Stelele se oglindeau tremurînd într-o apă neagră. Deasupra norilor se ivi o geană albă de lumină, sporind mereu în intensitate. Pe fundalul negru, uleios, alunecară nişte umbre înfiorătoare. Deodată, de după orizont, ţîşni un astru orbitor. În continuă pulsaţie, astrul se avîntă în salturi pe bolta cerului, stingînd stelele. Printre trunchiurile copacilor ciudaţi se strecură o ceaţă cenuşie, spintecată de cîteva sclipiri de curcubeie, apoi totul dispăru. Jenia vedea din nou savana scăldată în văpăile soarelui.

— Mai departe sînt numai paraziţi, spuse responsabila.

— Dar asta ce-a fost? întrebă Jenia, care se aşteptase la mai mult.

— Apariţia unei stele supernove. Acum mai bine de o sută de milioane de ani. Ea a dat naştere la dinozauri. Şi acum urmează cadrul trei sute cincisprezece.

Mîndria noastră. Ne întoarcem cu cincizeci de milioane de ani în urmă.

Savana dispăru din nou. Jenia văzu un șes cenușiu, acoperit cu apă. Din apă răsăreau peste tot tulpinile cărnoase ale unor plante. Prin cîmpie se tîra, afundat pînă la genunchi în apă, un animal de culoare cenușie. Jenia nu-și putu da seama numaidecît unde e capul animalului. Corpul ud, de forma unei cisterne, acoperit cu fire de iarbă verde, se îngusta uniform la amîndouă capetele, sfîrșindu-se într-o parte cu un gît și în cealaltă cu o coadă, amîndouă la fel de lungi și de suple. Jenia deslușì capul mic, turtit, cu gura fără buze, ca de broască. Animalul avea apucături de găină : la fiecare pas își vîra capul sub apă și-l smucea numaidecît în sus, mestecînd repede în gură un fel de iarbă.

— E un diplococ, observă tahitiana. Lung de douăzeci și patru de metri.

Apoi Jenia văzu alt monstru. Aluneca șerpuind alături de primul, lăsînd în urmă-i o fîșie de apă tulburată. O dată abia izbuti să se ferească de piciorul ca o coloană al diplococului și atunci Jenia îi văzu gura uriașă, palidă cu dinții ascuțiți. „Are să se întîmple ceva ?“ își zise. Privelîștea era mult mai interesantă decît apariția supernovei. Diplococul părea să nu bănuiască prezența însoțitorului său, ori poate nici nu-l lua în seamă. Acesta din urmă, strecurîndu-se dibaci printre picioarele diplococului, se dădu cît mai aproape de capul lui și, sărind deodată din apă, i-l reteză, după care se dădu numaidecît la fund, smucindu-se într-o parte.

Jenia scrîșni din dinți. Tabloul era surprinzător de clar. Pentru o clipă diplococul se opri, își săltă mult gîtul decapitat și... își văzu de drum, afundîndu-și din nou ciotul însîngerat în apa tulbure. Abia după cîțiva pași i se muiară picioarele din față. Cele din spate însă continuau să meargă și coada se mișca nepăsătoare într-o parte și-n alta. Gîtul se mai săltă o dată și se prăbuși neputincios în apă. Partea din față a corpului se prăvăli într-o rînă, pe cînd cea din spate continua să înainteze. Dar iată că i se muiară

și picioarele de dinapoi și atunci din apa tulbure și înspumată răsăriră zeci de guri, năpustindu-se asupra diplococului și înfigîndu-și colții în el...

— Pfui ! făcu Jenia, ștergîndu-și sudoarea de pe frunte. Oribil spectacol...

— E o scenă tipică de vînătoare, îl lămuri responsabila. Dinozaurii atacă un diplococ mare. Se mîncau necontenit unii pe alții. Aproape toate informațiile pe care le obținem din epocile acelea cuprind o incontinuă luptă de exterminare. Cum ți-a plăcut calitatea imaginii, tovarășe Slavin ?

— Perfectă. Numai că clipește mereu...

Pe deasupra salcîmilor trecu duduind o mașină pîntecoasă cu șase motoare. Responsabila ieși fuga din pavilion.

— Aparatajul ! strigă ea. Haidem, tovarășe Slavin. Au adus aparatajul !

— Iartă-mă, te rog, protestă Jenia, dar ai promis să-mi mai arăți ceva !

— Nu merită, zău că nu merită, îl asigură responsabila, strîngînd zorită scaunul pliant. Nu știu ce i-o fi trăsnit prin cap lui Paul. Șapte mii cinci sute doisprezece este masacrul de la Constantinopol... Secolul al cincisprezecelea... Calitatea imaginii e excelentă, dar... E un spectacol atît de dezagreabil... Zău, nu merită, tovarășe Slavin... Mai bine hai să-l vedem pe Paul prinzîndu-și pocitaniile.

Uriașul elicopter cu șase elici aterizase în apropiere de locul unde își lăsase Jenia pterocarul. Lucrările de descărcare a utilajului erau în toi. Oamenii scoteau din interiorul aeronavei niște platforme cu roți înalte, încărcate cu lăzi de un galben mat. Lăzile erau duse sub un salcîm, unde neobositul Rudak, stînd între cele două rădăcini viguroase ale copacului, dirija operațiile de montare. Vocea lui puternică se auzea departe în savana peste care se așternuseră umbrele înserării.

Responsabila filmotecii își ceru scuze și dispăru undeva. Jenia se tot învîrtea în jurul lui Rudak, curios din cale-afară. Odată descărcate, platformele plecau. „Slujitorii CID"-ului — băieți și fete — instalau și însurubau lăzile galbene. În scurtă vreme, sub salcîm

se contura o construcție masivă, de o formă cam neregulată. Rudak se foia undeva înăuntrul ei, bombănind, fluierînd și țipînd din cînd în cînd. Era larmă și veselie.

— Strong și Joy, ocupați-vă de intravizor !

— Tararam-pam-pam, tararam-pam-pam ! Aduceți obturatorul, care ești acolo !

— Fiderii ! Unde au dispărut fiderii ?

— O-la-la ! Și mai la dreapta ! Așa...

— Frost, treci la descărcare !

Cei din jur îl tot înghionteau pe Jenia, rugîndu-l să se dea la o parte. În cele din urmă uriașul elicopter, complet descărcat, urlă din motoare, stîrnind vînt și smulgînd smocuri de iarbă, și se retrase de sub salcîm pe terenul de aterizare. De sub noua construcție ieși afară de-a buș ilea Rudak.

— Ei, putem începe, spuse el, ridicîndu-se și scuturîndu-și palmele. Toată lumea la posturi !

Zicînd acestea, sări pe o platformă pe care era instalat un mic pupitru de comandă. Platforma scîrțîi.

— Roagă-te, Mare CID ! urlă Rudak.

— Stanislav nu s-a întors încă ! strigă cineva.

— Foarte rău ! remarcă Rudak și se dădu jos de pe platformă.

— Profesorul Lomba știe ? întrebă timid o fată slăbuță, tunsă băiețește.

— Profesorul o să afle, răspunse apăsat Rudak. Dar unde-i Stanislav ?

În poeniță din fața salcîmului pămîntul se umflă și crăpă. Jenia sări ca ars. I se păru că din iarbă și-a scos gura palidă, cu dinții ascuțiți, un dinozaur.

— În sfîrșit, exclamă Rudak. Eram îngrijorat, pentru că i s-a terminat oxigenul acum un minut...

Din pămînt ieșea încet, cu mișcări stîngace, un corp metalic inelat, gros de o jumătate de metru, semănînd cu o rîmă uriașă. Părea că nu se mai sfîrșește și nu era chip de știut cîte inele mai are ascunse sub pămînt, cînd partea de dinainte începu să se rotească cu repeziciune, deșurubîndu-se și apoi căzu în iarbă. Din orificiul negru se ivi fața udă, stacojie, cu gura larg deschisă a unui om.

— O-ho-ho ! strigă Rudak. Bun venit, Stanislav !

Omul se aplecă peste marginea orificiului, scuipă şi spuse cu o voce răguşită :

— Are acolo un întreg arsenal. Cohorte de farfurii tîrîtoare. Ia scoteţi-mă de-aici.

Rîma ieşea într-una din pămînt şi soarele roşiatic al crepusculului arunca reflexe pe flancurile ei metalice.

— Începem ! anunţă Rudak şi se urcă din nou pe platformă.

Îşi netezi barba într-o parte şi-n alta, se strîmbă cumplit la fetele îngrămădite dedesubt şi puse mîinile pe pupitru cu un gest de pianist. Becurile indicatoare de pe pupitru se aprinseră.

În poeniţă se făcu o linişte desăvîrşită. Ducîndu-şi la ochi aparatul de filmat, Jenia observă îngrijorat că mai mulţi oameni s-au căţărat repede în salcîm şi s-au aşezat pe crengi, iar fetele s-au lipit mai strîns de platformă. Pentru orice eventualitate se dădu şi el mai aproape de platformă.

— Strong şi Joy, sînteţi gata ? tună Rudak.

— Gata ! răspunseră două voci.

— Cînt pe frecvenţa principală. Fredonaţi în aripi şi faceţi cît mai multă gălăgie.

Jenia se aştepta să-i audă cîntînd şi bătînd toba, dar se făcu şi mai multă linişte. Trecu aşa un minut.

— Ridicaţi tensiunea, ordonă cu glasul coborît Rudak.

Mai trecu un minut. Soarele asfinţise. Pe cer răsăriră stelele. Undeva ţipă alene un emu. O fată care stătea lîngă Jenia oftă înfiorată. Deodată pe una din ramurile salcîmului se produse o mişcare şi o voce strigă, tremurînd de emoţie :

— Iată-i ! Uite-i colo în poiană ! Păi dacă vă uitaţi în altă parte !

Jenia nu vedea unde trebuie să se uite şi nu ştia cine-or fi „ei" şi la ce s-ar putea aştepta din parte-le. Îşi ridică aparatul, se dădu încă puţin îndărăt, înghesuind fetele în platformă şi deodată văzu şi el. La început îşi zise că i s-a năzărit şi că nu sînt decît nişte pete ce apar şi plutesc înaintea ochilor obosiţi. Savana,

neagră în lumina stelelor, se pusese în mișcare. Pe întinsul ei apăruseră niște umbre vagi, cenușii, taciturne și sinistre. Iarba fremăta. Se auzi un scîrțîit, urmat de pîrîituri, trosnete și de un zăngănit. Într-o clipită niște foșnete profunde și nedesiușite umplură văzduhul.

— Lumina ! țipă Rudak. Vin soldățeii !

În salcîm răsună un strigăt de bucurie. De sus căzură frunze și crenguțe. În aceeași clipă, deasupra poienii se aprinse o lumină orbitoare.

Din savană venea armata Marelui CID. Venea să se predea. Jenia nu mai văzuse niciodată asemenea paradă a unor monștri mecanici. Pare-se că și slujitorii Marelui CID vedeau una ca asta pentru prima oară. Un rîs homeric zgudui salcîmul. Proiectanții, luptători încercați pentru perfecțiunea mecanică, erau în delir. Se prăvăleau grămadă de pe crengi și se dădeau de-a dura prin poiană.

— Ia te uită ! Uite, uite !

— Secolul șaptesprezece ! Culisa lui Watt !

— Unde-i Robinson ? Robinson, parcă tu socoteai că CID-ul e mai deștept decît tine ?

— Ura, Robinson ! Sus cu Robinson !

— Fraților, împingeți careva din urmă roțile astea, că nu mai ajung pînă la noi !

— Băieți, băieți, ia priviți ! O mașină cu aburi !

— Căruciorul lui Cuvier !

— Autorul ! Să vină autorul !

Înspre poiană veneau niște monștri înfiorători. Triciclete cu aburi ; aparate de forma unor farfurii, sunînd a tinichea, care scoteau scîntei și miroseau urît a ars ; faimoșii septopozi, agitîndu-și cu înverșunare piciorul din spate ; mecanisme în formă de păianjen, cu niște picioare de sîrmă foarte lungi, în care se încurcau mereu. Din spate veneau agale prăjini cu rotițe și cu oglinzi puse strîmb în vîrf. Toate acestea se tîrau cu chiu cu vai, îmbulzindu-se, lovindu-se unele de altele, rupîndu-se din mers, scoțînd aburi și scîntei. Jenia lucra de zor cu aparatul de filmat.

— Eu nu-i mai sînt slujitor! strigă cineva din salcîm.

— Nici eu!

— Ce de-a picioare!

Ajungînd în poiană, rîndurile din față ale monștrilor mecanici se opriră. Cei care veneau din spate se cățărau peste cei din față și se opreau și ei, se încurcau între ei, răschirîndu-și articulațiile hidoase. Deasupra se prăbușiră, sunînd a lemn și rupîndu-se în două, prăjinile cu roți. O roată, zăngănind din resoarte, ajunse pînă la platformă, se mai roti o vreme și căzu la picioarele lui Jenia. Corespondentul se uită la Rudak. Acesta stătea pe platformă, cu brațele în șolduri, agitîndu-și barba.

— Poftim, băieți, spuse el, toate astea vi le dau pradă vouă. Acum o să aflăm, cred, cum și de ce ticăiesc ele.

Învingătorii se năpustiră asupra armatei înfrînte.

— Oare Marele CID a construit toate astea ca să studieze comportarea Berbecului lui Buridan? întrebă îngrozit Jenia.

— De ce nu? îi răspunse Rudak. Tot ce se poate. Ba cu siguranță că-i așa. Apoi, clipind șiret din ochi: În general, e limpede că ceva aici nu e în regulă.

Doi proiectanți zdraveni trecură pe lîngă ei, trăgînd un mic gîndac metalic de piciorul din spate. Chiar în dreptul platformei piciorul se rupse și proiectanții se prăvăliră în iarbă.

— Pocitaniile, bombăni Rudak.

— Am spus, doar, că se ține slab, observă Jenia.

În larma veselă se făcu auzită o voce violentă de bătrîn:

— Ce se petrece aici?

Imediat se făcu liniște.

— Aoleu! exclamă în șoapte Rudak și coborî de pe platformă. Jenia avu impresia că Rudak s-a muiat deodată.

Înspre platformă venea șchiopătînd un negru bătrîn și cărunt, într-un halat alb. Jenia îl recunoscu: era profesorul Lomba.

— Unde e Paul al meu ? întrebă profesorul cu o voce blîndă, care nu prevestea nimic bun. Copii, cine poate să-mi spună unde mi-e adjunctul ?

Rudak tăcea. Lomba venea drept spre el. Rudak se dădu îndărăt, se izbi cu spatele de platformă și se opri.

— Ce se petrece aici, Paul, băiatule ? întrebă Lomba, proțăpindu-se dinaintea lui.

Rudak răspunse pe un ton plîngăreț :

— Am interceptat comanda CID-ului... și am strîns grămadă toate pocitaniile...

— A, pocitaniile ! spuse insinuant Lomba. Importantă problemă ! De unde provine cel de-al șaptelea picior ? Importantă problemă, copiii mei ! Foarte importantă problemă !

Deodată, Lomba îl apucă pe Rudak de barbă și-l trase în mijlocul poienii, prin mulțimea care îi făcea loc.

— Uitați-vă la el, copii ! strigă Lomba triumfător. Sîntem uluiți ! Ne stoarcem creierii ! Ajungem la disperare ! Ne închipuim că CID-ul ne-a păcălit !

Zicînd acestea, îl trăgea mereu de barbă pe Rudak, de parcă ar fi tras clopotul. Capul lui Rudak se clătina docil.

— Dar ce s-a întîmplat, tovarășe profesor ? întrebă sfios o fată. După fața ei se vedea că îi era tare milă de Rudak.

— Ce s-a întîmplat, copila mea ? Lomba îi dădu în sfîrșit drumul lui Rudak. Bătrînul Lomba pleacă la Centru, îi întrerupe din lucru pe cei mai buni specialiști, și ce află ? Rușine ! Ce află bătrînul Lomba, roșcovan nemernic ? Lomba îl apucă din nou de barbă pe Rudak. Jenia își puse numaidecît în acțiune aparatul de filmat. Oamenii își rîd de bătrînul Lomba ! Bătrînul Lomba a ajuns de rîsul tuturor cibernetiștilor ! Pe seama bătrînului Lomba circulă deja anecdote ! Bătrînul dădu drumul bărbii și ciocăni cu pumnul lui osos în pieptul lat al lui Rudak. Ia spune-mi, nătărule, cîte picioare are un merinos australian obișnuit ? Ori poate ai uitat ?

Jenia observă că la aceste cuvinte cîțiva tineri se dădură îndărăt, cu intenția vădită de a se face nevăzuți în mulțime.

— Nu-i lăsați să plece pe programiști ! porunci Lomba, fără a întoarce capul.

Mulțimea se agită. Tinerii cu pricina fură împinși în mijlocul cercului.

— Ce fac acești pirați intelectuali ? întrebă Lomba, întorcîndu-se brusc spre ei. Dumnealor indică în program că berbecul are șapte picioare...

Un freamăt străbătu mulțimea.

— Dumnealor privează berbecul de creierul mic...

Mulțimea izbucni în hohote de rîs, aprobative cum i se păru lui Jenia.

— Bunul și conștiinciosul CID, bietul de el ! Lomba își ridică mîinile la cer. Face prostii peste prostii ! Putea el oare să-și închipuie că stăpînul lui cel bărbos, că huliganul ăsta îi va da o problemă cu un triunghi pentagon ?

Rudak se lamentă :

— Nu mai fac, pe cinstea mea că nu mai fac.

Mulțimea rîdea, plesnindu-i peste spinare pe bieții programiști.

Jenia rămase peste noapte la Rudak. Gazda îl instală în cabinetul său, după care își pieptănă cu grijă barba și reveni sub pîlcul de salcîmi. Pe geamul deschis privea Luna, uriașă și portocalie, împestrițată cu pătratele cenușii ale cosmodroamelor-D. Jenia se uita la ea și chicotea înveselit, rememorînd cu plăcere evenimentele zilei. Tare mult îi plăceau zilele acestea care nu se iroseau în van, pentru că îi ofereau prilejul să cunoască alți și alți oameni buni, veseli, ori pur și simplu cumsecade, oameni ca gînditorul Parnkala, sau superbul Rudak, sau teribilul Lomba...

„Am să scriu neapărat despre asta, își zise. Neapărat ! Am să arăt cum s-au încumetat niște tineri veseli și inteligenți, pe propriul lor risc, să introducă un program evident stupid într-o mașină extrem de complicată și foarte iscusită, ca să vadă cum are să se comporte mașina aceasta. Am să arăt cum s-a com-

portat ea, străduindu-se zadarnic să realizeze modelul veridic al unui berbec cu şapte picioare şi fără creierul mic. Am să arăt cum a venit prin savana neagră şi fierbinte armata aceasta de modele diforme, ca să se predea unui pirat intelectual cu barba roşcată. Şi am să arăt cum a fost tras apoi de barbă piratul acesta intelectual, probabil nu pentru prima şi nici pentru ultima oară... Pentru că pe el îl interesează foarte mult problemele triunghiurilor pentagoane şi ale sferelor pătrate... care lezează demnitatea unei maşini cinstite şi conştiincioase... S-ar putea să iasă ceva drăguţ — o relatare despre huliganismul intelectual..."

Jenia adormi. Se trezi în zori. În sala de mese se auzea un clinchet uşor de vase şi o conversaţie discretă :

— ...Acum totul o să meargă strună. Papá Lomba s-a liniştit şi se interesează şi el.

— Cred şi eu ! Aşa material pentru teoria erorilor comise de maşini...

— Fraţilor, totuşi CID-ul s-a dovedit a fi destul de primitiv. Mă aşteptam să fie mai inventiv.

Cineva izbucni în rîs :

— Un berbec cu şapte picioare, fără nici un indiciu al prezenţei organelor de echilibru ! Bietul CID !

— Mai încet, să nu-l trezeşti pe corespondent !

După o pauză lungă, în care timp Jenia aţipise, cineva spuse cu părere de rău :

— Păcat că s-a terminat. Era atît de interesant ! O, berbec cu şapte picioare, ce trist e fără enigma ta !

ŞTIINŢELE NATURII ÎN LUMEA SPIRITELOR

Laborantul Kocin se apropie în vîrful picioarelor de uşă şi aruncă o privire în dormitor. Riderul [1] dormea. Era un rider destul de vîrstnic şi avea o faţă

[1] *Rider* — om capabil să perceapă direct şi să descifreze gîndurile altora (noţiune fantastică). (n.a.)

foarte nefericită. Stătea culcat pe-o parte, cu palmele sub obraz. Cînd deschise Kocin uşa, riderul plescăi din limbă şi rosti distinct :

— Nu mi-am făcut somnul. Vreau să mai dorm.

Kocin se apropie de pat şi-l atinse de umăr :

— Hai, tovarăşe Piters. Vă rog să vă sculaţi...

Piters deschise ochii cîrpiţi de somn.

— Încă o jumătate de oră ! se rugă.

Kocin clătină trist din cap :

— Nu se poate, tovarăşe Piters. Dacă dormiţi mai mult decît trebuie...

— Da, spuse riderul cu un oftat, mă prostesc. Piters se ridică în pat şi îşi întinse mădularele. Ştii ce-am visat adineauri, George ? Am visat că eram la mine la fermă, pe malul Yukonului. Se făcea că s-a întors de pe Venus băiatul meu. Îi arătam creşcătoria de castori. Ştii ce castori am eu, George ? Parcă-s oameni...

Riderul se dădu jos din pat şi se apucă să facă gimnastică. Kocin ştia că fiul lui Piters îşi găsise moartea pe Venus cu doi ani în urmă, că Piters ducea dorul nevesti-si, că nu prea avea încredere în tinerele sale ajutoare de la fermă şi era foarte neliniştit în privinţa castorilor, că se plictisea tare mult aici şi că nu-i plăcea de loc ceea ce i se cerea să facă...

— Nu-i nimic ! spuse Piters, răsucindu-şi energic într-o parte şi în alta torsul păros. Să nu mă compătimeşti, George-boy ! Înţeleg doar că dacă trebuie, trebuie şi nu-i nimic de făcut...

Kocin roşi. Oare cînd o să înveţe cum să se comporte în prezenţa riderului ? Mereu îşi dă în petic...

— Tu eşti băiat bun, George, urmă cu blîndeţe în glas Piters. De obicei, oamenilor nu le place cînd li se citesc gîndurile. De-aceea noi, riderii, preferăm solitudinea, iar cînd ieşim în lume căutăm să trăncănim cît mai mult, pentru că tăcerea noastră e de multe ori privită ca un fel de proces de producţie. Aici, la voi, un tinerel ţanţoş se tot gîndeşte de faţă cu mine la nişte formule de matematică. Ei bine, eu nu pricep nici una din formulele astea, dar în schimb simt lim-

pede că dumnealui se teme teribil să nu-i ghicesc cumva sentimentele tandre față de o tînără făptură...

Piters își luă prosopul și intră în baie. Kocin își șterse de pe frunte broboanele reci de sudoare. „Slavă Domnului că nu sînt îndrăgostit de nimeni! se minți. Katenka ar putea să se supere. Minunați oameni riderii ăștia! Ar fi interesant de știut dacă aude ceva prin ușa băii? Desigur, îl pișăm zdravăn cu experiențele noastre, dar las' că nici el nu rămîne dator... Tinerelul acela țanțoș e, desigur, Petia Bîstrov. Oare pe cine vizează sentimentele astea tandre ale lui?"

— Asta n-am să ți-o spun, declară Piters, ieșind pe ușa băii. Riderul își puse un pulover. Sînt gata, George. Azi unde mergem? Iarăși în camera de tortură?

— Iarăși. Ca întotdeauna. Poate luați o gustare? Mai aveți la dispoziție un sfert de oră.

— Nu. Și mîncarea mă prostește. Dă-mi numai glucoză.

Piters își suflecă mînecile. Kocin scoase din buzunar o cutie plată cu fiole de glucoză activizată, luă una și o lipi cu vîrful de vîna umflată de pe brațul lui Piters. După ce absorbi glucoza, riderul dădu un bobîrnac fiolei goale și își trase mîneca la loc.

— Să mergem la tortură, spuse el cu un suspin.

Institutul de fizică spațială fusese construit cu vreo douăzeci de ani în urmă, pe insula Kotlin din Golful Finic. Bătrînul Kronstadt fusese demolat și nu mai rămăseseră decît ziduriile cenușii, acoperite de mușchi, ale străvechilor forturi, cum și monumentul de aur al participanților la Marea Revoluție din parcul orășelului științific. La est de insulă s-a creat un arhipelag artificial, unde se aflau racheto-droamele, aerodroamele, receptorii și stațiile de energie ale institutului. Pe insulele de la extremitatea de vest a arhipelagului se aflau așa-zisele laboratoare „zgomotoase"; din cînd în cînd, aici se produceau explozii și incendii. Lucrările teoretice și

experiențele „calme" se făceau în clădirile lungi și plate ale institutului de pe insula Kotlin.

Institutul lucra în prima linie a științei. Diapazonul lucrărilor era extrem de vast: problemele gravitației, deritrinitația, problemele noii axiomatici fizice, teoria spațiului discret și multe alte probleme mai înguste, de o mai strictă specialitate. Adesea institutul aborda probleme care păreau, cum de altfel se și dovedeau a fi în ultimă instanță, extrem de complexe și imposibil de rezolvat. Încercările de soluționare a lor pe cale experimentală solicitau consumuri colosale de energie. Conducerea institutului apela mereu la Consiliul Universal, cerînd să-i dea energia de o oră sau de două ore a Planetei, ba uneori chiar și energia ei de douăzeci și patru de ore. Pe vreme bună, locuitorii Leningradului puteau vedea înălțîndu-se deasupra orizontului globurile strălucitoare ale giganticelor receptoare de energie, instalate pe insulele periferice ale „Arhipelagului Kotlin". Un hîtru bun de glume (de la Comitetul pentru Resurse) a botezat aceste receptoare „butoaiele Danaidelor", vrînd să spună că energia Planetei se varsă acolo ca în niște butoaie fără fund, pe cînd rezultatele întîrzie să se arate. Și în Consiliu erau mulți care făceau aprecieri destul de veninoase la adresa activității desfășurate de institut, totuși nu refuzau să-i pună la dispoziție energia necesară, socotind că omenirea e bogată și poate să-și îngăduie anumite cheltuieli pentru problemele unui viitor mai îndepărtat și asta chiar în toiul lucrărilor de pe Marea Mină, ce se săpa spre centrul Planetei.

Cu patru ani în urmă, un grup de cercetători ai institutului a efectuat o experiență cu scopul de a măsura distribuirea energiei în timpul sigma-deritrinizării. La periferia Sistemului Solar, departe, dincolo de orbita lui Transpluton, au fost lansate simultan două cosmonave cărora li s-au imprimat viteze relative, fiind apoi lăsate să se ciocnească la o viteză relativă de 295.000 kilometri pe secundă. Explozia a fost teribilă. Masa ambelor cosmonave s-a transformat aproape în întregime în radiație. Cosmonavele

au dispărut într-o lumină orbitoare, lăsînd în urma lor un nouraș de abur metalic. După ce au terminat măsurătorile, cercetătorii au constatat un defect de energie : o parte relativ mică, totuși considerabilă, a energiei „dispărea". Sub aspect calitativ, rezultatele experienței nu erau cîtuși de puțin surprinzătoare. Potrivit teoriei sigma-deritrinizării, o anumită parte din energie trebuia să dispară într-un punct dat din spațiu, pentru a emana, într-o formă sau alta, într-o regiune poate foarte îndepărtată de locul experienței. Tocmai în aceasta constă, propriu-zis, esența principiului — D sigma. Ceva asemănător s-a petrecut la timpul său cu faimosul „Taimîr". Dar sub aspect cantitativ, defectul de energie depășise valoarea teoretică. O parte din energie „dispărea" nu se știe unde. Pentru a se găsi o explicație a acestei contradicții cu legile conservării, s-a făcut apel la două considerente. Unul din ele era ipoteza că energia se degaja într-o formă necunoscută încă, de pildă sub forma unui cîmp necunoscut științei, pentru captarea și evidența căruia nu existau aparatele necesare. Drept alt considerent a slujit teoria spațiilor interpenetrante.

Teoria spațiilor interpenetrante fusese elaborată cu mult înaintea experienței descrise mai sus. Această teorie concepea lumea sub forma unei totalități poate infinite de spații interpenetrante, cu însușiri fizice cît se poate de diferite. Tocmai această diferențiere a însușirilor le permite spațiilor să existe fizicește fără o interacțiune cît de cît vizibilă. În general, era o teorie abstractă și ea n-a dus la formule concrete care să poată fi verificate pe cale experimentală. Din teorie reieșea însă că diferitele forme ale materiei au însușiri diferite de pătrundere dintr-un spațiu în spațiul vecin. S-a demonstrat, de asemenea, că pătrunderea se face cu atît mai ușor, cu cît există o mai mare concentrare de energie. În experiența cu cosmonavele s-a realizat o colosală concentrare a energiei cîmpului magnetic. Aceasta permitea să se presupună că „scurgerea" de energie se explică prin

trecerea energiei din spațiul nostru în vreun spațiu învecinat. Existau puține date, dar ideea era atît de atrăgătoare, încît și-a găsit imediat adepți la institut.

Cei care s-au ocupat de verificarea pe cale experimentală a teoriei spațiilor interpenetrante au fost cercetătorii de la secția de fizică a spațiului discret. Ei au renunțat de la bun început la experiențele greoaie, periculoase și nu tocmai exacte care comportau absorbirea și degajarea unor cantități enorme de energie. Pe deasupra, aceste experiențe lăsau deschisă problema cîmpurilor necunoscute. Cercetările asupra penetrației spațiale urmau să se facă cu cele mai variate cîmpuri : gravitațional, electromagnetic, nuclear. Dar principalul atu și principala speranță rămînea ideea strălucită a unuia dintre cercetători, care a observat o asemănare remarcabilă între cîmpul psihodinamic al creierului uman și un „cîmp de legătură" ipotetic, a cărui descriere matematică generală a fost dată de teoria spațiilor interpenetrante încă pe vremea cînd cercetătorii din domeniul psihodinamicii nu dispuneau de aparatajul matematic. „Cîmpul de legătură" ipotetic era un cîmp înzestrat, potrivit teoriei, cu însușiri maxime de a pătrunde dintr-un spațiu dat în spațiul vecin. Deoarece nu existau receptori artificiali destul de sensibili ai cîmpului psihodinamic (deci și ai „cîmpului de legătură"), au fost aruncați în luptă riderii.

Pe Planetă trăiau zece miliarde de oameni și numai o sută douăzeci de rideri înregistrați. Riderii „citeau" gîndurile. Enigma acestei însușiri cu totul ieșite din comun era încă, pare-se, foarte departe de a fi dezlegată. Era limpede, doar, că riderii sînt surprinzători de sensibili la radiația psihodinamică a creierului uman și că această sensibilitate e înnăscută. Unii rideri erau foarte puternici : ei receptau și descifrau gîndul unui om aflat la mii de mii de kilometri. Alții receptau semnalele psihodinamice numai de la o distanță de cîțiva pași. Parapsihologii se angajaseră într-o aprigă dispută, întrebîndu-se

dacă riderii sînt prima rîndunică ce vestește apariția unui om nou pe scara evoluției, sau e vorba doar de un atavism, de o rămășiță a acelui misterios al șaselea simț care-i ajuta cîndva pe strămoșii noștri să se orienteze în pădurile virgine din epocile primitive. Riderii cei mai puternici lucrau la stațiile de telecomunicații de mare distanță, dublînd legătura prin radio obișnuită cu expedițiile îndepărtate. Numeroși rideri erau medici, iar mulți dintre ei lucrau în domenii care nu aveau nici o contingență cu „cititul gîndurilor".

În orice caz, cercetătorii de la Institutul de fizică spațială sperau că riderii vor izbuti măcar „să audă" în mod obișnuit „cîmpul de legătură". Aceasta ar fi fost o strălucită confirmare a teoriei spațiilor interpenetrante. La invitația institutului, pe insula Kotlin au venit cei mai buni rideri de pe Planetă. Planul experienței era simplu. Dacă există un „cîmp de legătură" între spațiile învecinate, potrivit teoriei el trebuie să se asemene foarte mult cu cîmpul psihodinamic al creierului uman și ca atare trebuie să fie recepționat de rideri. Dacă un rider este izolat într-o cameră specială, ferită de lumea exterioară (inclusiv de gîndurile omului) printr-un strat gros de mezosubstanță, în această cameră rămîne numai cîmpul gravitațional al Pămîntului, indiferent la cîmpul psihodinamic și la „cîmpul de legătură" ipotetic venit din spațiile învecinate. Desigur, efectuarea experienței în felul acesta era departe de a fi ideală. Putea fi decisiv numai un rezultat pozitiv. Un rezultat negativ nu spunea nimic — el nu dezmințea și nici nu confirma teoria. Dar deocamdată aceasta era singura posibilitate. Riderii erau activizați cu o radiație neutronică ce sporea sensibilitatea creierului, după care erau introduși în camere și lăsați „să asculte".

Piters și Kocin mergeau agale pe strada principală a orășelului. Era o dimineață cețoasă, puțin jilavă. Soarele nu răsărise încă, dar în fața lor, foarte departe, la o înălțime colosală, reflexele lui tranda-

firii jucau pe turnurile grilate ale receptorilor de energie. Piters mergea cu mîinile la spate, fredonînd un cîntec care spunea că „Johnny coming down to Highlow, poor old man". Kocin păşea cu un aer independent alături, dîndu-şi silinţa să nu se gîndească la nimic. În dreptul uneia din vile Piters încetă cîntecul şi se opri.

— Trebuie să aşteptăm, spuse.

— De ce? întrebă Kocin.

— Sieverson mă roagă să-l aştept. Piters făcu un semn cu capul înspre vilă. Îşi pune pardesiul.

„O-la-la! îşi zise Kocin. Doi rideri — oho... Doi şi cu doi fac cinci sau cam aşa ceva".

— Dar ce, Sieverson e singur, n-are însoţitor?

— Doi şi cu doi fac patru, bombăni Piters. Nu pot să înţeleg de ce nu i-aţi dat un însoţitor lui Sieverson.

În uşa vilei îşi făcu apariţia Sieverson în persoană, încheindu-şi pardesiul la gît.

— Nu face pe supăratul, tinere, îi spuse el aspru lui Kocin. La vîrsta dumitale noi eram mai politicoşi...

— Lasă, Sieverson, bătrîne, interveni Piters, doar ştii singur că nu crezi ceea ce spui... Mulţumesc, am dormit bine. Ştii, am visat castori şi se făcea că s-a reîntors de pe Venus Harry...

Sieverson coborî pe trotuar şi-l luă pe Piters de braţ.

— Să mergem, zise. Castori... De cîteva zile eu însumi mă simt un castor. Tu cel puţin visezi, pe cîtă vreme eu... Ţi-am spus că am o nepoată, Piters? Ţi-am spus... Ei bine, nu pot s-o văd nici măcar în vis, pentru că n-am văzut-o încă niciodată aievea... Şi mi-e ruşine, Piters, să mă ocup la bătrîneţe cu astfel de prostii!... Da, prostii, să nu mă contrazici...

Kocin mergea în urma celor doi venerabili rideri şi repeta mereu în sinea sa: „Integral de la zero la infinit, „e" la gradul minus ics pătrat, rădăcină din „pi" pe doi... Se numeşte circumferinţă locul geometric al unor puncte aflate la distanţe egale..."

Bătrînul Sieverson o ţinea una:

— Eu sînt medic şi-n oraşelul meu îi cunosc pe toţi pînă-ntr-a şaptea spiţă în sus şi în jos... Şi pe mine mă cunosc toţi... De cînd mă ştiu, ascult gîndurile oamenilor... De cînd mă ştiu, în fiecare zi îi veneam cuiva în ajutor, pentru că ascultăm gîndurile oamenilor... Acum mi-e ruşine şi simt că mă sufoc stînd singur-singurel în adăposturile astea idioate şi ascultînd — ce ? — şoaptele unor fantome ! Şoaptele unor spirite inventate, născute din închipuirea dementă a nu ştiu cui ! Nu mă contrazice, Piters, pentru că sînt de două ori mai în vîrstă ca tine !

O lege nescrisă a riderilor le interzicea să vorbească în gînd de faţă cu un nerider. Kocin era un nerider şi era de faţă. Repeta mereu în sinea sa : „Speranţa matematică a sumei unor mărimi arbitrare este egală cu suma speranţelor lor matematice...

— I-aş zice eu două vorbe ăstuia... Aşadar, este egală cu suma speranţelor lor matematice... Cu suma speranţelor lor matematice...

— Am fost smulşi de la îndeletnicirile noastre obişnuite... urmă Sieverson cu bombăneala. Ne-au vîrît cu sila în ceaţa asta cenuşie... Da, Piters, ne-au vîrît cu sila, să nu mă contrazici ! Pe mine, unul, m-au vîrît cu sila ! Nu puteam să refuz cînd am fost rugat, dar nimic nu mă opreşte să privesc această rugăminte ca pe o constrîngere a personalităţii... Nu mă contrazice, Piters, pentru că sînt mai în vîrstă ca tine ! Niciodată în viaţă n-am regretat că sînt rider... A, tu ai regretat ? Te priveşte. Desigur, castorii n-au nevoie de un rider... Dar oamenii, bolnavi şi suferinzi, au nevoie...

— Stai, bătrîne, îl întrerupse Piters. După cum vezi, riderii le sînt necesari şi celor sănătoşi... Sănătoşi, dar suferinzi...

— Cine e, mă rog, aici sănătos ? ţipă Sieverson. Fizicienii ăştia care fac pe alchimiştii ? Tu ce crezi, de ce n-am plecat eu încă de-aici ? Nu puteam, drace, să-i necăjesc ! Nu, tinere, urmă riderul, oprindu-se brusc şi întorcîndu-se spre Kocin, rideri ca mine, bătrîni şi încercaţi, sînt puţini ! Şi mai lasă-te de bolboroselile astea abracadabrante, pentru că eu

aud foarte bine unde mă tot trimiți ! Piters, nu-i lua apărarea acestui tînăr. Las' că știu eu ce spun ! Eu sînt mai în vîrstă ca voi doi înmulțiți unul cu altul !

„Șaizeci și doi înmulțit cu douăzeci și unu, socoti Kocin, roșu și asudat de ciudă. Face... face... Șase ori doi... Minți, boșorogule, nu se poate să fii așa de bătrîn... Așa că lasă-te de astea..." „Pe cerul nopții îngerul zbura..." Cine a scris asta ? Lermontov...

Dintr-un difuzor, o voce răgușită anunță : „Atențiune, tovarăși ! Transmitem avertismentul stației locale de microclimă. De la orele nouă și treizeci de minute pînă la zece și cinci minute, deasupra extremității estice a insulei Kotlin se va produce o ploaie de abundență medie. Zona ploii are ca limită vestică liziera parcului".

— Ești prevăzător, Sieverson, constată Piters. Ți-ai pus pardesiul.

— Nu sînt prevăzător, bombăni celălalt. Pur și simplu am captat decizia sinopticilor încă la șase dimineața, cînd o discutau...

„Asta da !" își zise admirativ Kocin.

— Ești un rider foarte puternic, rosti cu un mare respect Piters.

— Aiurea ! i-o tăie Sieverson. Douăzeci și trei de kilometri... Ai fi putut să captezi și tu acest gînd, dar dormeai. Pe mine însă mă chinuie insomnia pe insula asta învăluită în ceață.

La periferia orășelului îi ajunse un alt rider. Era un rider tînăr, foarte prezentabil, cu fața bine îngrijită, pe care stăruia o expresie de multă siguranță. Era drapat foarte pitoresc într-o togă aurie la modă. Riderul era însoțit de Petia Bîstrov.

În vreme ce riderii se salutară în tăcere, Petia Bîstrov își trecu muchia palmei prin dreptul beregatei și, aruncînd pe furiș o privire asupra lor, spuse abia auzit :

— Vai de capul meu !

La care Kocin dădu din mîini a neputință.

O vreme riderii merseră tăcuți. Kocin și Bîstrov îi urmau la cîțiva pași, cu capetele plecate în pămînt. Deodată, Sieverson țipă cu o voce pițigăiată :

— Fii bun şi vorbeşte cu voce tare, Mac-Conty ! Fii bun şi vorbeşte cu voce tare de faţă cu aceşti tineri care sînt neriderii !

— Sieverson, bătrîne, îl mustră Piters.

Mac-Conty îşi flutură cu multă eleganţă poala togei şi spuse arogant :

— O, pot să vorbesc şi cu voce tare ! Eu n-am ce ascunde. Nu pot să obţin nimic în camerele astea idioate. N-ai ce să obţii acolo. Vă asigur că nu se poate obţine absolut nimic.

— Asta nu te priveşte pe dumneata, tinere ! ripostă Sieverson. Eu sînt mai bătrîn şi totuşi stau aici şi nu mă plîng, şi am să stau atîta vreme cît le va fi necesar oamenilor de ştiinţă ! Dacă ne roagă savanţii să stăm aici, înseamnă că au motive s-o facă ! („Sieverson, bătrîne !" interveni din nou Piters.) Da, da, treaba asta e, desigur, mai plictisitoare decît să stai pe la colţuri de străzi, înfăşurat într-o caraghioasă hlamidă aurie, şi să asculţi gîndurile altora ! Iar apoi să dai gata fetele ! Dumneata faci asta, Mac-Conty, să nu zici ba !

Mac-Conty se muie şi o vreme merseră cu toţii tăcuţi. Apoi Piters rupse tăcerea ;

— Din păcate, Mac-Conty are dreptate. Firește, nu în sensul că ascultă gîndurile altora... Nici eu nu pot să obţin nimic în cameră. Nici tu, Sieverson, bătrîne. Teamă mi-e că experienţa va da greş.

Sieverson bombăni ceva nedesluşit.

— Şi totuşi, interveni Mac-Conty, deşi cu totul lipsită de rost, experienţa aceasta a jucat un anumit rol pentru noi, riderii. Mi se pare că e prima oară cînd s-au întrunit cei mai buni rideri de pe Planetă. Cred că trebuie să profităm de acest prilej şi să discutăm o serie întreagă de chestiuni care ne privesc. Eu, personal, lucrez activ la proiectul primului congres al riderilor. Sîntem puţini, dar reprezentăm o forţă şi e timpul să ne organizăm într-o unitate profesională. E timpul să cerem de la oameni drepturi speciale pentru rideri. Dumneata ce zici, Piters ?

— Mai întîi şi-ntîi nu „Piters", ci „tovarăşe Piters", răspunse cel întrebat, rostind rar cuvintele.

În al doilea rînd, ideea dumitale de a se constitui o asociaţie profesională... calmează-te, Sieverson... eu, unul, o socot deplasată şi dăunătoare. Dumneata, Mac-Conty, ai citit prea multe cărţi proaste despre organizaţiile secrete. Sieverson, bătrîne, calmează-te, te rog. În al treilea rînd, dumneata zici că ai de gînd să ceri drepturi speciale de la oameni, da ? Dar, te întreb eu, cine eşti dumneata ? Un marţian ? Cine te-a crescut şi te-a format, Mac-Conty ? A cui pîine o mănînci ? Şi cine ţi-a dat asta ? Aici Piters ridică cu două degete poala superbei toge. Ruşine, Mac-Conty !

Între ei se aşternu tăcerea. Ajunseră aşa, tăcuţi, la Institut. În faţa peronului, Sieverson spuse :

— Ai făcut bine, Mac-Conty, că ne-ai împărtăşit mai întîi nouă propunerea dumitale. Auzindu-te vorbind aşa, oamenii mai tineri puteau să-ţi sfîşie toga. Te rog stăruitor să treci diseară pe la mine, pe la opt. La revedere, Mac-Conty. Păzeşte-ţi toga. Măcar pînă diseară.

Placa grea de oţel titanic, acoperită de amîndouă părţile cu un strat lucios de mezosubstanţă, coborî încet. Piters rămase singur. Se aşeză în jilţul din faţa mesuţei goale, gata să se plictisească zece ore în şir. Condiţiile experienţei nu-i recomandau nici să citească, nici să scrie. Trebuia să stea aşa şi să „asculte" tăcerea. Era o tăcere desăvîrşită. Stratul protector de mezosubstanţă nu lăsa să răzbească aici nici un gînd din afară. Piters încercă pentru prima oară în viaţă senzaţia surprinzător de neplăcută a surzeniei. Proiectanţii camerelor nici n-au bănuit probabil cît de mult favoriza tăcerea aceasta experienţa. Cu sau fără voia sa, riderul „asurzit" asculta încordat, silindu-se să surprindă măcar o umbră de semnal. În afară de asta, proiectanţii nu ştiau ce chin era pentru rideri, obişnuiţi cu zgomotul permanent pe care-l făceau gîndurile oamenilor, să stea zece ore în şir într-o cameră complet izolată. Piters îi zicea acestei încăperi camera torturilor şi mulţi alţi rideri spuneau şi ei la fel.

„Am stat aici pînă acum o sută zece ore, se gîndi Piters. La sfîrșitul acestei zile vor fi o sută douăzeci. Dar n-am făcut nimic. Nici o urmă a faimosului „cîmp de legătură" la care se gîndesc atît de mult bieții noștri fizicieni. Totuși, o sută de ore și ceva e mult. Ce și-or fi închipuind ei oare? La o sută de rideri, fiecare cu cîte un stagiu de o sută de ore, asta înseamnă zece mii de ore. Zece mii de ore irosite. Bieții fizicieni! Bieții rideri! Bieții mei castori! Peet Belentine e un țîngău, un puști, un zoolog începător... Simte inima mea că o să întîrzie cu îngrășarea suplimentară, cel puțin cu o decadă. Chiar diseară trebuie să-i mai expediez o radiogramă. Dar vezi că dumnealui e încăpățînat ca un măgar și nici nu vrea să audă de specificul Yukonului... Și Winter e un țîngău și un molău! Piters se aprinse de-a binelea. Eugenie e și ea o proastă încrezută... Castorii se cer iubiți. Trebuie să-i iubești cu duioșie, din toată inima! Să te porți cu ei așa fel, încît să vină singuri pe mal la tine și să-și vîre botișoarele în palma ta. Au niște botișoare atît de drăguțe și de caraghioase... Dar crescătorii ăștia au capul îmbuibat cu tot felul de probleme... Auzi, se gîndesc cum să obțină de la un castor două blănuri, ba încă să-l silească să le-o dea și pe-a treia! Ah, nu e Harry... Harry, băiatule, dac-ai ști ce greu mi-e fără tine!

Parcă-l văd cum a venit la mine... Cînd a fost asta? În ianuarie... ba nu, în februarie... o sută nouăsprezece... A venit și mi-a spus că pleacă voluntar pe Venus. Chiar așa mi-a și spus: «Iartă-mă, papa, locul nostru e acum acolo». Apoi m-a vizitat de două ori — în o sută douăzeci și unu și în o sută douăzeci și cinci. Castorii bătrîni îl țineau minte și-i țineau și el minte pe toți castorii bătrîni. Îmi spunea mereu că a venit pentru că i s-a făcut dor, dar eu știam că venise să se trateze. Ah, Harry, Harry, noi doi am fi putut acum să ne luăm castorii, bunii noștri castori, și să organizăm o excelentă fermă pe Venus! Acum se poate. Pe Venus se transportă azi tot felul de animale... Dar tu n-ai mai apucat ziua asta, băiatul meu."

Piters își scoase batista, își tamponă ochii, se ridică și începu să umble prin cameră. „Blestemată cușcă! Oare mult au să ne mai țină aici?" Se gîndi că acum, probabil, toți cei o sută de rideri se agită fiecare în camera sa; bătrînul și gălăgiosul Sieverson, care știe să fie venimos și bun totodată; și prostănacul acela îngîmfat de Mac-Conty... De altminteri, Mac-Conty stă probabil liniștit ca un șoricel, gîndindu-se la discuția pe care o va avea cu Sieverson. De unde oare se ivesc astfel de oameni ca Mac-Conty? Ei mai pot fi întîlniți, de bună seamă, numai printre rideri. Și asta pentru că riderismul, oricum ai lua-o, e o diformitate. Cel puțin deocamdată. Din fericire, oamenii de felul lui Mac-Conty sînt o raritate chiar și printre rideri. Ba printre riderii profesioniști nici nu există. Iată-l, de pildă, pe Iura Rusakov, rider al Serviciului de telecomunicații de mare distanță. La stațiile acestui serviciu lucrează mulți rideri profesioniști, dar se zice că Iura Rusakov e cel mai puternic dintre ei. Se zice chiar că e cel mai puternic rider din lume. Poate intercepta pînă și orientarea. Rar cine poate intercepta orientarea. E rider din fragedă copilărie și știe asta de mic copil. Și cu toate acestea e un băiat bun și vesel. A fost bine educat, nu i-a vîrît nimeni în cap din copilărie că e un geniu, un exemplar unic. Vai de copilul asupra căruia se revarsă dragostea excesivă a părinților! Pe el însă l-a educat școala și de-aceea e un băiat foarte bun. Se zice că a plîns cînd a recepționat ultimele semnale ale „Cercetătorului". Pe bordul „Cercetătorului" rămăsese după catastrofă un singur om în viață, un puști stagiar, pe nume Valter Saronian. Pare-se că era foarte, foarte talentat și avea o voință de fier. Rănit și muribund, a căutat să afle cauzele catastrofei și le-a găsit... Ce oameni, ah, ce oameni!

Piters își ciuli urechile. I se păru că în conștiința lui se mișcă ceva străin, ca o umbră neauzită. Nu. Era doar ecoul pereților. Totuși, cum oare o fi arătînd *asta*, dacă ar exista cu adevărat? George-boy susține că, teoretic, trebuie că se percepe ca un zgomot. Dar el nu poate, firește, să explice ce este acest

zgomot, iar cînd încearcă s-o facă, alunecă numai-decît în matematică sau face unele analogii nesigure cu niște aparate de radio defecte. Fizicienii știu în teorie ce este acest zgomot, dar nu au de loc senzația lui, pe cîtă vreme riderii, care habar n-au de teorie, aud poate zgomotul de douăzeci de ori pe zi, dar n-o bănuiesc. „Păcat că nu există nici un fizician rider! Poate că Iura Rusakov va fi primul. El sau altcineva dintre tinerii de la stațiile Serviciului de telecomunicații de mare distanță... E bine că noi deosebim instinctiv gîndurile noastre de ale altora și numai întîmplător putem lua ecoul drept un semnal dinafară..."

Piters se așeză și își întinse picioarele. Interesantă totuși ideea fizicienilor de a capta spirite dintr-o altă lume! Științele naturii în lumea spiritelor, zău așa! Riderul se uită la ceas. Trecuse abia o jumătate de oră. Ei bine, dacă e vorba de spirite, fie și așa. Să le ascultăm...

La orele 17 fix, Piters se apropie de ușă. Placa grea de oțel titanic se ridică. În conștiința riderului năvăli un vîrtej de gînduri străine, agitate. Ca întotdeauna, văzu fețele fizicienilor încordate în așteptare, și, ca întotdeauna, clătină din cap. Îi părea tare rău de băieții aceștia tineri și inteligenți, și își închipuia de multe ori ce frumos ar fi dacă le-ar zîmbi din prag și ar spune: „Există un cîmp de legătură, am captat cîmpul vostru de legătură". Dar ce să-i faci dacă „cîmpurile de legătură" ori nu există, ori depășesc puterile riderilor.

— Nimic, spuse el și ieși pe coridor.

— Păcat, constată foarte indispus unul dintre fizicieni. Întotdeaua obișnuia să zică „păcat".

Piters se apropie de el și-i puse mîna pe umăr.

— Tovarășe, zise, poate e timpul să încetăm? Poate s-a făcut vreo eroare?

— Vai, tovarășe Piters! replică fizicianul cu un zîmbet forțat. Experiențele sînt abia la început. Nici nu ne așteptăm la altceva deocamdată... Vom inten-

sifica activitatea... da, activitatea... Numai de-ați accepta dumneavoastră să continuați...

— Trebuie să culegem o mare cantitate de materiale statistice, interveni alt fizician. Numai atunci vom putea trage unele concluzii... Ne punem mari speranțe în dumneavoastră, tovarășe Piters, în dumneata personal și în prietenii dumitale...

— Da, desigur, se învoi Piters.

Vedea foarte bine că fizicienii nu-și mai făceau nici o iluzie, decît că sperau într-o minune. Dar poate că totuși ?... De, cîte nu se pot întîmpla ?...

O PLANETĂ BINE AMENAJATĂ

Liu stătea pînă la brîu în iarba verde și zemoasă, și se uita cum coboară elicopterul. Vîntul stîrnit de elice culca iarba în valuri cu reflexe argintii și verzi. Liu avea impresia că elicopterul coboară mult prea încet. Tot uitîndu-se la el, se schimba nerăbdător de pe un picior pe altul. Arșița făcea aerul înăbușitor. Soarele, mic și alb, stătea cruce pe cer. Iarba degaja o dogoare jilavă. Zgomotul elicelor spori. Elicopterul se întoarse cu o parte spre Liu, apoi coborî brusc cu vreun metru și jumătate și dispăru în iarba de pe creștetul colinei. Liu o luă la fugă în sus pe costișă.

Motorul se opri. Elicele își încetiniră rotirea și apoi încremeniră și ele. Din carlinga elicopterului coborîră cîțiva oameni. Primul se dădu jos un lungan îmbrăcat într-un vindiac, cu mînecile suflecate. Era în capul gol. Părul lui spălăcit, țeapăn, încadra o față alungită, cafenie. Liu îl recunoscu : era șeful grupului, căutătorul de urme Komov.

— Bine te-am găsit, gospodarule ! îl salută vesel noul venit, întinzîndu-i mîna. Ninhao !

— Haonin, căpitane ! îi răspunse Liu, întinzîndu-i şi el mîna. Fii bine venit pe Leonida !

Amîndoi mai străbătură vreo zece paşi pînă să-şi strîngă mîinile.

— Mă bucur că te văd ! spuse Liu, zîmbind.

— Ţi s-a făcut dor ?

— Un dor cumplit. Singur pe toată planeta...

— Ai salutări de la Athos.

— De la Athos ?

— Ei da, de la Sidorov. Îţi mai aduci aminte de el ?

— A, Sidorov ? Microbiologul ? Mulţumesc. Unde e acum ?

— Tot acolo, pe Vladislava.

— Tot se mai ciondăneşte cu Bader ?

În spatele lui Komov se auzi un „aoleu !", urmat de zgomotul unei căzături în iarbă.

— E Boris Fokin, arheologul căzător, consemnă Komov, fără a întoarce capul.

— Dacă iarba e atît de imposibilă !... se plînse Fokin, ridicîndu-se. Avea o mustăcioară roşcată şi nasul pistruiat, şi purta pe cap o cască albă de penoplast, trasă pe-o ureche. Îşi şterse de pantaloni palmele mînjite cu verdeaţă şi se prezentă : Fokin, arheolog căutător de urme.

— Bun venit, Fokin ! îl salută Liu.

— Dînsa e Tatiana Palei, inginer arheolog.

Liu îşi îndreptă ţinuta şi îşi plecă capul într-un salut foarte politicos. Inginerul arheolog avea doi ochi ucigători şi un şirag de dinţi de o albeaţă strălucitoare. Mîna inginerului arheolog era puternică şi aspră. Salopeta îi venea ca turnată şi şi-o purta cu multă eleganţă.

— Mă numesc Tania, se prezentă inginerul arheolog.

— Liu Guan-cen, bolborosi gazda.

— Mboga, biolog şi vînător, urmă Komov prezentările.

— Unde e ? întrebă Liu. O, iartă-mă, te rog !

— Nu face nimic, tovarăşe Liu, spuse Mboga.

Mboga era un pigmeu din Congo. În iarba înaltă nu se vedea decît capul lui negru, legat strîns cu o

basma albă. Capul era străjuit de țeava brunată a unei carabine.

— Dînsul e Tora-vînătorul, îl mai prezentă o dată Tatiana.

Liu trebui să se aplece ca să-i strîngă mîna lui Tora-vînătorul. Acum știa cine era Mboga. Era Tora-vînătorul, membru al Comitetului pentru protecția faunei de pe alte planete, biologul care a descoperit „bacteria vieții" de pe Pandora, zoopsihologul care a îmblînzit uriașele lipitori zburătoare — sora-tobu hiru — de pe Marte.

— Văd că n-ai armă, Liu, observă Mboga.

— Am eu un pistol, răspunse Liu, dar e foarte greu.

— Înțeleg. Mboga dădu din cap aprobativ. Apoi, aruncînd o privire împrejur, spuse încet: Am dat totuși foc la stepă.

Liu întoarse capul. De la poalele colinei se întindea pînă departe în zare un șes acoperit cu o iarbă zemoasă, sclipitoare. La trei kilometri depărtare de colină iarba ardea, aprinsă de reactorul navei de coborîre. Vălătuci groși de fum alb se înălțau spre cerul albicios și prin ei se deslușea vag nava — un ou negru pe trei suporți răschirați. În jurul navei se formase un cerc larg, înnegrit de foc.

— Curînd are să se stingă, răspunse Liu. Aici e multă umiditate. Haideți să vă arăt gospodăria voastră.

Zicînd acestea, îl luă pe Komov de braț și-l duse pe lîngă elicopter de cealaltă parte a colinei. Ceilalți porniră în urma lor. Liu întoarse de cîteva ori capul, făcîndu-le semn și zîmbindu-le. Komov remarcă înciudat:

— E întotdeauna neplăcut cînd faci mizerie la coborîre.

— Are să se stingă curînd, repetă Liu. Din spate îl auzea pe Fokin purtîndu-i de grijă inginerului arheolog.

— Ai grijă, Tanecika, aici mi se pare că e un mușuroi...

— Văd, răspunse inginerul arheolog. Fii atent tu pe unde calci.

— Iată şi gospodăria voastră, spuse Liu.

Un rîu larg cu ape liniştite străbătea cîmpia verde. În cotul rîului strălucea în soare un acoperiş gofrat.

— Acesta e laboratorul meu, urmă Liu.

În dreapta laboratorului se ridicau spre cer fuioare de fum roşu şi negru.

— Aici se construieşte un depozit.

Prin fum se vedeau foindu-se nişte umbre. Pentru o clipă apăru o maşină pe şenile, uriaşă şi greoaie. Era un robot-matrice. În mijlocul fumului sclipi ceva, se auzi un huruit prelung şi apoi fumul răbufni în vălătuci groşi.

— Iar acolo e oraşul.

De la bază pînă la oraş era o distanţă de un kilometru şi ceva. De pe colină, clădirile oraşului păreau nişte cărămizi cenuşii — şaisprezece cărămizi răsărind din iarba verde.

— Da, remarcă Fokin, e construit după un plan aparte.

Komov dădu din cap fără a spune nimic. Oraşul acesta nu semăna de loc cu celelalte. Înainte de descoperirea Leonidei, căutătorii de urme din serviciul Comisiei pentru studierea urmelor activităţii altei raţiuni în Cosmos avuseseră de-a face numai cu două oraşe de acest fel — oraşul pustiu de pe Marte şi oraşul pustiu de pe Vladislava, planeta albastră a stelei EN—17. Era evident că ambele fuseseră construite de acelaşi arhitect : un grup de clădiri cilindrice din silex-organic, afundate în sol la o adîncime de mai multe etaje, dispuse în cercuri concentrice. Oraşul de pe Leonida arăta cu totul altfel : două rînduri de cutii cenuşii din calcar poros.

— Ai fost acolo ? întrebă Komov.

— Nu, răspunse Liu, n-am fost niciodată. Ca să spun drept, nici n-am avut timp. Eu nu sînt arheolog, ci fizician specializat în problemele atmosferei, şi apoi Gorbovski m-a rugat să nu merg acolo.

De pe şantier se auzi o bubuitură puternică, însoţită de nori groşi de fum roşu. Prin norii de fum se

conturau deja zidurile netede ale depozitului. Robotul-matrice ieşi din fum şi se opri în iarbă. Lîngă robot ţopăiau mai mulţi ciberconstructori negri, semănînd cu nişte mantodee. Apoi ciberii se înşiruiră şi o luară la fugă spre rîu.

— Încotro au apucat-o ? întrebă curios Fokin.

— Se duc să facă o baie, îşi dădu cu părerea Tania.

— Nivelează terenul, îi lămuri Liu. Depozitul e aproape gata. Acum se reorganizează întreg sistemul. Se va construi un hangar şi o reţea de alimentare cu apă.

— O reţea de alimentare cu apă ! exclamă Fokin, admirativ.

— Ar fi fost totuşi mai bine să se deplaseze baza mai departe de oraş, observă Komov, cu îndoială în glas.

— Aşa a dat dispoziţii Gorbovski. Nu e bine să ne îndepărtăm prea mult de bază.

— Adevărat, se învoi Komov. Numai de n-ar strica ciberii oraşul...

— Da de unde ! Nici nu se duc pe-acolo.

— Ce planetă bine amenajată ! remarcă Mboga.

— Da ! întări bucuros Liu. Un rîu, aer, verdeaţă şi nici un ţînţar, nici un fel de insecte dăunătoare !...

— O planetă foarte bine amenajată, repetă Mboga.

— Se poate face baie ? întrebă Tania.

Liu se uită la rîu. Era un rîu cu apa verzuie şi tulbure, dar era un rîu veritabil, cu apă autentică. Leonida era prima planetă unde s-a găsit aer bun de respirat şi apă adevărată.

— Cred că se poate face baie, spuse Liu. Ca să spun drept, eu, unul, nu m-am scăldat încă, pentru că n-am avut timp.

— Noi o să ne scăldăm în fiecare zi, declară Tania.

— În fiecare zi ? De trei ori pe zi ! strigă Fokin. Toată ziua numai de scăldat o să ne ţinem !

— Bine, bine, interveni Komov. Dar acolo ce e ? întrebă, arătînd şirul de coline turtite din zare.

— Nu ştiu, răspunse Liu. Acolo n-a fost încă nimeni. Walkenstein s-a îmbolnăvit subit şi Gorbovski

s-a văzut nevoit să plece. N-a apucat decît să descarce utilajul care-mi era necesar mie şi a şi plecat.

O vreme rămaseră cu toţii tăcuţi, uitîndu-se la şirul de coline din zare. Apoi Komov rupse tăcerea :

— Peste vreo trei zile am să fac un zbor de-a lungul rîului.

— Dacă mai există unele urme, observă Fokin, ele trebuie căutate numai şi numai în apropierea rîului.

— Probabil, se învoi politicos Liu. Iar acum să mergem la mine.

Komov se întoarse şi se uită la elicopter.

— Poate să rămînă aici, îl încredinţă Liu. Hipopotamii nu urcă pe colină.

— O ! exclamă mirat Mboga. Hipopotami ?

— Aşa le zic eu. De departe seamănă cu hipopotamii, iar de aproape nu i-am văzut.

O luară cu toţii la vale.

— Pe malul celălalt iarba e foarte înaltă. Nu le-am văzut decît spinările.

Mboga mergea alături de Liu cu un pas uşor, parcă alunecînd prin iarbă.

— Aici mai sînt şi păsări, urmă Liu. Sînt foarte mari şi uneori zboară foarte jos. Una era cît pe ce să-mi răstoarne un locator.

Komov se uită la cer, ducîndu-şi mîna streaşină la ochi, fără a încetini pasul.

— Apropo, spuse, trebuie să expediez o radiogramă pe „Floarea-Soarelui". M-aş putea folosi de staţia dumitale ?

— Te rog. Percy Dickson voia să împuşte una. Vorbesc de păsări. Dar nu l-a lăsat Gorbovski.

— De ce ? întrebă Mboga.

— Nu ştiu. Era însă foarte supărat şi chiar voia să le ia armele la toţi.

— Nouă ni le-a luat, se plînse Fokin. A fost scandal mare în Consiliu. După mine, s-a procedat urît — Gorbovski i-a strivit pe toţi cu prestigiul său.

— Numai nu şi pe Tora-vînătorul, observă Tania.

— Da, eu mi-am păstrat arma, întări Mboga. Îl înţeleg însă pe Leonid Andreevici. Aici nu-ţi vine să tragi.

— Şi totuşi, Gorbovski are anumite ciudăţenii, declară Fokin.

— Poate, se învoi Liu, cu oarecare rezervă. După părerea mea, e un om extraordinar.

Între timp se apropiară de cupola vastă a laboratorului, prevăzută cu o uşiţă rotundă, joasă. Deasupra cupolei se roteau, fiecare în altă parte, trei discuri grilate de locatoare.

— Aici vă puteţi instala corturile, spuse Liu. Dacă credeţi că e cazul, le pot comanda ciberilor să vă construiască ceva mai trainic.

Komov examină cupola, se uită la vălătucii de fum roşu şi negru din spatele laboratorului, apoi la acoperişurile cenuşii ale oraşului şi spuse cu un aer vinovat:

— Teamă mi-e, Liu-tunci [1], c-o să te stînjenim. N-ar fi mai bine oare să ne instalăm în oraş?

— Unde mai pui că aici miroase a ars, adăugă Tania. Şi apoi mi-e teamă de ciberii ăştia...

Liu ridică din umeri, ofensat.

— Cum vreţi. Eu cred însă că aici e foarte bine.

— După ce instalăm corturile, te muţi la noi, propuse Tania. Ai să vezi c-o să-ţi placă. De la oraş pînă la bază sînt doi paşi.

— Hmm... bombăni Liu. Poate... Pînă atunci, poftiţi la mine.

Arheologii se îndreptară spre uşiţa joasă, încovoindu-se dinainte. Mboga venea ultimul. El nu trebui nici măcar să-şi plece capul. Liu zăbovi în prag. Aruncă o privire în jur, văzu pămîntul bătătorit, iarba culcată la pămînt şi îngălbenită, stivele deprimante de litoplast, şi îşi zise că aici parcă miroase într-adevăr a ars.

Oraşul avea o singură stradă, foarte largă, năpădită de o iarbă deasă. Strada era plasată aproape exact pe meridian şi se sfîrşea în apropierea rîului. Komov decise să instaleze tabăra în centrul oraşului. Lucrările de instalare a taberei începură la orele trei

---

1 *Tunci* — tovarăş. (în limba chineză — n.a.)

după-amiază, după ora locală. (Pe Leonida o zi dură 27 de ore și cîteva minute.)

Arșița părea să se fi întețit. Nu bătea nici o boare de vînt. Deasupra clădirilor cenușii ale orașului, de forma unor paralelipipede, stăruia un aer încins. Numai în partea de sud, mai aproape de rîu, era un pic mai răcoare: Mirosea, așa cum spunea Fokin, a fîn și „puțin a plantație de clorelă".

Komov urcă în elicopter, însoțit de Mboga și de Liu, care se oferise să dea o mînă de ajutor, și plecă la nava de coborîre, după utilaje și alimente. Tatiana și Fokin se apucară de măsurătorile topometrice. Utilajul fiind puțin, Komov îl transportă în două reprize. Cînd se întoarse prima oară, Fokin, care ajuta la descărcat, îl înștiință pe un ton cît se poate de semnificativ că toate clădirile orașului se apropie mult ca dimensiuni și că abaterile dimensiunilor de la medie se încadrează perfect în gaussiană[1].

— Foarte interesant! remarcă Liu, politicos ca întodeauna.

— Asta dovedește, urmă Fokin, că toate clădirile au aceeași destinație. Rămîne de văzut ce destinație anume, adăugă după o clipă de gîndire.

Cînd elicopterul se întoarse a doua oară, Komov constată că Tania și Fokin ridicaseră deasupra orașului, pe o prăjină înaltă, steagul neoficial al căutătorilor de urme — o pînză albă pe care era desenată o piuliță heptaedră, frumos stilizată. De mult de tot, aproape cu un secol în urmă, un mare explorator interplanetar, adversar înverșunat al ideii studierii urmelor activității unei alte rațiuni din Cosmos, a declarat o dată, în focul unei discuții, că el e gata să considere ca o dovadă incontestabilă a unei astfel de activități numai o roată cu osie, o schiță a teoremei lui Pitagora săpată în stîncă și o piuliță heptaedră. Căutătorii de urme au primit provocarea și și-au împodobit steagul cu imaginea unei piulițe heptaedre.

---

[1] *Gaussiană* — aici: curba devierii probabile a fiecărei măsurători în parte de la valoarea medie. (n.a.)

Komov salută cu plăcere steagul. Mult carburant s-a consumat și mulți parseci au fost străbătuți de cînd a luat ființă steagul acesta! Pentru întîia oară el a fost ridicat deasupra străzilor circulare ale orașului pustiu de pe Marte. Pe-atunci nu fuseseră încă lansate ipotezele fantastice potrivit cărora atît orașul, cît și sateliții lui Marte ar putea fi de origine naturală. Pe-atunci pînă și căutătorii de urme cei mai îndrăzneți socoteau orașul și sateliții ca fiind singurele urme ale civilizației marțiene dispărute în chip misterios. A trebuit să se străbată mulți parseci și să se sape mult pămînt mai înainte de a rămîne incontestabilă o singură ipoteză, după care orașele pustii și sateliții părăsiți sînt opera unor vizitatori dintr-un sistem planetar îndepărtat și necunoscut. Numai orașul acesta de pe Leonida...

Komov dădu jos din carlinga elicopterului ultimul balot, sări în iarbă și trînti cu putere ușița mașinii. Liu se apropie de el, trăgîndu-și mînecile suflecate.

— Acum dă-mi voie să te părăsesc, Ghenadi, spuse el. Peste douăzeci de minute am de făcut un sondaj.

— Desigur, se învoi Komov. Mai încape vorbă? Îți mulțumesc, Liu. Vino la noi să cinăm împreună.

Liu se uită la ceas și răspunse:

— Mulțumesc. Nu pot să promit.

Mboga își rezemase carabina de zidul celei mai apropiate clădiri și acum își pompa cortul, instalîndu-l drept în mijlocul străzii. Doctorul se uită în urma lui Liu și-i zîmbi lui Komov, întinzîndu-și buzele cenușii pe fața mică și zbîrcită.

— E o planetă într-adevăr bine amenajată, Ghena. Oamenii umblă aici fără arme, își instalează corturile de-a dreptul în iarbă... Și mai e și asta...

Mboga făcu un semn cu capul înspre Fokin și Tania. Arheologul căutător de urme și inginerul arheolog trebăluiau în umbra unei clădiri la un laborator expres, bătătorind iarba din jurul lor. Inginerul arheolog purta un bluzon de mătase și șort. Bocancii grei și-i pusese pe acoperișul clădirii, iar salopeta și-o trîntise alături, pe niște baloturi. Fokin, cu

chiloții de volei pe el, se chinuia să-și scoată, trăgîndu-l peste cap, vindiacul ud de sudoare.

— Boris, spuse Tania, unde-ai conectat acumulatoarele?

— Imediat, Tanecika, răspunse în doi peri Fokin.

— Da, observă Komov, aici nu sîntem pe Pandora.

Komov trase dintr-un balot alt cort și înșurubă la valva lui pompa centrifugă. „Da, aici nu sîntem pe Pandora", se gîndi. Își aduse aminte cum au răzbit ei prin junglele întunecoase ale Pandorei, în scafandre grele de superprotecție, ținînd în mîini dezintegratorul masiv cu piedica ridicată. Sub picioarele lor solul clipocea, la fiecare pas săreau în toate părțile jivinele acelea scîrboase cu mai multe picioare, iar deasupra capului luminau slab, prin păienjenișul de crengi lipicioase, doi sori însîngerați, aflați foarte aproape unul de altul. Dar parcă numai pe Pandora! Pe toate planetele cu atmosfere căutătorii de urme și descinzătorii înaintau cu cea mai mare băgare de seamă, mînau înaintea lor coloane de roboți cercetași, bio-laboratoare cibernetice autopropulsate, toxianalizatoare, nori condensați de virusofobi universali. Imediat după descindere, căpitanul era obligat să-și creeze o zonă de siguranță, arzînd solul cu termit. Se socotea o mare crimă revenirea pe navă fără o prealabilă dezinfecție și încă o dezinfecție foarte scrupuloasă. Pe cei imprudenți îi pîndeau monștri nevăzuți, mai cumpliți decît ciuma și lepra. Așa era nu mai departe decît cu zece ani în urmă...

Așa ar fi putut să fie și acum pe Leonida, planeta aceasta bine amenajată. Exista și aici microfaună și încă una foarte abundentă. Dar acum zece ani, micul doctor Mboga a găsit pe teribila Pandoră „bacteria vieții", iar profesorul Karpenko a descoperit pe Pămînt bioblocada. O injecție pe zi. Sau chiar una pe săptămînă. „Ai auzit despre bioblocadă?" l-a întrebat atunci profesorul Tenin. Komov își șterse fața asudată și se descheie la vindiac.

La asfințitul soarelui, cînd cerul albicios de la răsărit deveni liliachiu-închis, se așezară să cineze.

Tabăra era gata. De-a curmezișul străzii stăteau trei corturi. Baloturile și lăzile cu utilaje erau rînduite sub zidul uneia din clădiri. Cina o preparase Fokin, suspinînd într-una. Erau cu toții flămînzi și de aceea nu-l mai așteptară și pe Liu. Din tabără îl vedeau stînd pe acoperișul laboratorului său și meșterind ceva la antene.

— Nu-i nimic, îi lăsăm și lui, făgădui Tania.

— Las' că vine el cînd i s-o face foame, observă Fokin, devorînd o bucată de carne fiartă de vițel.

— N-ai pus bine elicopterul, Ghena, remarcă Tania. Ai barat vederea spre rîu.

Se uitară cu toții la elicopter. Rîul nu se vedea, într-adevăr.

— Ai o vedere bună la rîu de pe acoperiș, replică cu sînge rece Komov.

— Nu zău, interveni Fokin, care ședea cu spatele la rîu, nici n-ai la ce să te uiți.

— Cum n-ai la ce ? obiectă Komov cu același sînge rece. Dar carnea de vițel ?

Zicînd acestea, se culcă pe spate și își pironi ochii la cer.

— Uite la ce mă gîndesc eu, începu Fokin, ștergîndu-se pe mustăți cu un șervețel. Cum o să pătrundem noi în sicriele astea ? întrebă arătînd cu degetul clădirea cea mai apropiată. Săpăm pe dedesubt, sau tăiem peretele ?

— Asta chiar că nu e o problemă, răspunse Komov alene. Ar fi interesant de știut cum intrau acolo stăpînii lor și asta e într-adevăr o problemă. Tăiau oare și ei pereții ?

Fokin se uită gînditor la Komov și-l întrebă :

— La urma urmei ce știi tu despre stăpînii ăștia ? Poate că ei nici n-aveau nevoie să intre acolo.

— Aha ! interveni Tania. Un principiu arhitectonic. Omul se așeza în iarbă, ridica în jurul său pereții, făcea tavanul și... și...

— ...și apoi se retrăgea, încheie Mboga.

— Poate sînt într-adevăr niște morminte ? presupuse Fokin, dînd întrebării o nuanță provocatoare.

O vreme rămaseră cu toții pe gînduri, cîntărind ipoteza.

— Tatiana, ce se aude cu analizele? întrebă Komov.

— Calcar, răspunse Tania. Carbonat de calciu. Cu multe corpuri străine desigur. De altminteri știți cu ce seamănă toate astea? Cu niște recifuri de corali. Am impresia că toată clădirea e făcută dintr-o singură bucată...

— Monolit de origine naturală.

— Aș, naturală! exclamă Fokin. A devenit lege ca de îndată ce se descoperă niște urme noi unii tovarăși să declare cum că ele ar fi o formație naturală...

— E o ipoteză naturală, își dădu cu părerea Komov.

— Las' că montăm mîine intravizorul [1] și vedem cum stau lucrurile, făgădui Tania. Important este că acest calcar nu are nimic comun cu chilimbarinul din care e construit orașul de pe Marte, ca și orașul de pe Vladislava.

— Ceea ce înseamnă că mai e cineva care hoinărește de pe o planetă pe alta, spuse Komov. Ar fi bine ca de data aceasta respectivii să ne fi lăsat ceva mai substanțial.

— O bibliotecă! suspină Fokin. Niscaiva mașini!

Se făcu tăcere. Mboga își scoase pipa scurtă și și-o umplu cu tutun. Ședea pe vine și se uita gînditor pe deasupra corturilor la cerul luminos. Fața lui mică, încununată de basmaua albă, exprima un calm și o satisfacție desăvîrșită.

— Ce liniște e!

În clipa aceea, dinspre bază se auziră cîteva bubuituri.

— O, drace! bombăni Fokin. Ce-i asta?

Mboga scoase un rotocol de fum și rosti încet:

---

1 *Intravizor* — aparat care permite să se vadă prin straturi groase de substanță (noțiune fantastică). (n.a.)

— Te înțeleg, Boris. N-am simțit nici eu, pentru întîia oară în viața mea, nici o bucurie ascultînd cum lucrează mașinile noastre pe o planetă străină.

— Tocmai că parcă nu e chiar așa de străină, spuse Tania.

Un gîndac mare, negru, veni nu se știe de unde, bîzîind de zor, făcu un cerc pe deasupra căutătorilor de urme și dispăru.

Fokin începu să sforăie ușor, cu nasul vîrît în îndoitura cotului. Tania se ridică și intră în cort. Komov se ridică și el, și se întinse cu multă desfătare. Era atîta liniște și atît de bine în jur, încît rămase de-a dreptul buimac cînd Mboga, aruncat parcă de un resort, sări în picioare și rămase încremenit, cu fața întoarsă spre rîu. Komov se întoarse și el într-acolo.

Dinspre rîu venea încet către tabără o namilă neagră. Deși mascată în parte de elicopter, se vedea cum se leagănă în mers. Soarele crepusculului își juca reflexele pe flancurile ei umede și lucioase, umflate ca pîntecul unui hipopotam. Namila se deplasa destul de repede, croindu-și drum prin iarbă. Komov văzu îngrozit elicopterul clătinîndu-se și lăsîndu-se încet într-o rînă. Între zidul clădirii și șasiul elicopterului apăru o frunte masivă, joasă, cu două protuberanțe uriașe. Komov văzu doi ochi holbați și tîmpi, ațintiți, așa cum i se păru lui, asupră-i.

— Atenție ! urlă el.

Elicopterul se prăvăli pe-o parte, proptindu-și elicele în iarbă. Monstrul venea spre tabără. Era înalt de cel puțin trei metri. Flancurile rotunjite se umflau regulat. Se auzea deslușit respirația lui uniformă și puternică.

În spatele lui Komov, Mboga trase închizătorul carabinei. Atunci Komov își reveni din buimăceală și se dădu îndărăt spre corturi. Pe lîngă el, luîndu-i-o înainte, trecu foarte repede, de-a bușilea, Fokin. Monstrul era acum la vreo douăzeci de pași.

— Aveți timp să ridicați tabăra ? întrebă repede Mboga.

— Nu, răspunse Komov.

— Atunci am să trag.

— Stai puțin. Komov făcu un pas înainte, ridică mîna și strigă : Stai !

Pentru o clipă muntele de carne vie se opri, săltîndu-și fruntea cucuiată și deschizîndu-și larg gura mare cît carlinga elicopterului, plină de iarbă.

— Ghena ! strigă Tania. Înapoi, imediat !

Monstrul scoase un sunet șuierat, prelung și porni înainte încă și mai repede.

— Stai ! strigă din nou Komov, dar de data aceasta fără convingere. Pare să fie ierbivor, zise și se retrase spre corturi.

Întoarse capul și-l văzuse pe Mboga cu carabina la umăr. Tania își astupase urechile. Lîngă ea stătea cu un balot în spinare Fokin. Avea mustățile zburlite.

— Ai de gînd să tragi o dată, ori ba ? țipă Fokin cu vocea sugrumată. Să iau intravizorul, ori...

Mboga trase. Carabina lui semiautomată de vînătoare avea calibrul de 16,3 milimetri și forța de șoc a glonțului era, la o distanță de zece metri, egală cu opt tone. Glonțul nimeri în mijlocul frunții, între cele două portuberanțe. Monstrul se lăsă pe picioarele din spate. Lovitura următoare îl răsturnă. Bătu de cîteva ori aerul cu picioarele scurte și groase, gemînd în iarbă. Pîntecul lui negru se umflă, apoi se strînse. Se făcu liniște. Mboga își lăsă în jos carabina.

— Hai să vedem, zise.

Monstrul avea dimensiunile unui elefant african adult, dar semăna mai mult cu un hipopotam gigantic.

— Are sîngele roșu, observă Fokin. Dar asta ce mai e ?

Monstrul zăcea pe-o coastă. De-a lungul pîntecului se vedeau trei șiruri de excrescențe moi, de mărimea unui pumn, din care se scurgea un lichid gros, lucios. Mboga trase cu zgomot aer pe nări, luă cu vîrful degetului o picătură de lichid și-l puse pe limbă.

— Pfui ! făcu Fokin.

Pe feţele tuturor se aşternu aceeaşi expresie de repulsie.

— Miere, constată Mboga.

— Nu zău ! se miră Komov şi după o clipă de ezitare întinse şi el degetul.

Tania şi Fokin îi urmăreau scîrbiţi mişcările.

— Miere veritabilă ! exclamă Komov. Miere de tei !

— Doctorul Dickson spunea că în iarba asta sînt multe zaharide, observă Mboga.

— E un monstru mielifer, îşi dădu cu părerea Fokin. Şi noi...

— „Noi !" exclamă Tania. Vai de capul nostru ! Du-te mai bine şi vezi de intravizor.

— Şi acum ce facem ? întrebă Komov. Aici e cald şi hoitul ăsta în apropierea taberei...

— Las' că mă ocup eu de treaba asta, se oferi Mboga. Trageţi corturile cu vreo douăzeci de paşi mai departe, în lungul străzii. Fac măsurătorile de cuviinţă, văd care-i situaţia şi-l distrug.

— Cum ? întrebă Tania.

— Cu dezintegratorul. Îl am la mine. Tu, Tania, pleacă, pentru că ceea ce am să fac eu acum nu e de loc plăcut.

Se auzi un tropăit şi de după corturi îşi făcu apariţia Liu, cu un coşcogea pistol automat în mînă.

— Ce s-a întîmplat ? ! întrebă el, răsuflînd anevoie.

— L-am ucis pe unul din hipopotamii dumitale, îl lămuri Fokin, dîndu-şi aere.

Liu îi cuprinse pe toţi cu o privire scurtă şi se linişti numaidecît.

— Un atac ? întrebă.

— Nu chiar, răspunse Komov stînjenit. Cred că ieşise la plimbare, dar trebuia oprit.

Liu se uită la elicopterul răsturnat şi dădu din cap.

— Oare n-o fi comestibil ? întrebă Fokin dintr-un cort.

Mboga rosti iar :

— Se pare că cineva a şi gustat din el.

Komov şi Liu se dădură mai aproape. Mboga pipăia cu degetele nişte cicatrice largi şi adînci de pe greabănul animalului.

— Treaba asta au făcut-o nişte dinţi foarte puternici şi ascuţiţi, constată Mboga. Cineva a tăiat din el bucăţi de file de cîte două-trei kilograme.

— Oribil ! exclamă Liu cu multă convingere.

Sus în văzduh răsună un ţipăt prelung, foarte ciudat. Toţi îşi ridicară capetele.

— Iată-le ! strigă Liu.

Peste oraş se prăbuşeau vertiginos nişte păsări de un cenuşiu deschis, semănînd cu vulturii. Venind una după alta de la o înălţime colosală, cînd ajunseră deasupra oamenilor îşi desfăcură aripile largi şi moi şi se avîntară tot atît de vertiginos în sus, stîrnind valuri de aer cald. Erau nişte păsări uriaşe, mai mari decît condorii de pe pămînt şi chiar decît balaurii zburători de pe Pandora.

— Păsări răpitoare ! rosti alarmat Liu şi duse mîna la pistol, dar Mboga îl opri, apucîndu-l cu putere de braţ.

— Era cît pe ce să trag, spuse Liu, răsuflînd uşurat.

— Ştiu. Mboga îşi întări afirmaţia cu un semn din cap. Mi s-a părut însă...

— Da, interveni Komov, şi mie mi s-a părut...

După puţină chibzuială, Komov dădu dispoziţii ca toate corturile să fie deplasate cu vreo douăzeci de paşi şi instalate pe acoperişul plat al uneia din clădiri. Nu erau greu de urcat pe acoperişurile clădirilor, pentru că acestea erau joase de numai doi metri. Tania şi Fokin ridicară pe acoperişul clădirii învecinate baloturile în care se aflau aparatele cele mai de preţ. Aşa cum s-a constatat, elicopterul n-a avut de suferit. Komov urcă în carlingă, ridică elicopterul în aer şi apoi coborî cu el pe acoperişul altei clădiri.

Mboga trebălui la leşul monstrului toată noaptea, lucrînd la lumina reflectoarelor. În zori, de-a lungul străzii se auzi un şuierat pătrunzător, deasupra oraşului se înălţa un nor mare. de aburi albi şi se aprinse pentru cîteva clipe o lumină portocalie. Fokin, care nu mai văzuse niciodată cum funcţionează dezintegratorul organic, ieşi din cort, numai în chiloţi, dar nu-l văzu decît pe Mboga, care strîngea la loc, tacticos, reflectoarele. În iarba înnegrită se vedea un morman uriaş de praf cenuşiu, foarte mărunt. Din monstru nu mai rămăsese decît capul lui pocit, perfect de bine preparat şi turnat într-o masă plastică transparentă. Capul monstrului era destinat Muzeului de cosmozoologie din Capetown.

Fokin îi spuse bună dimineaţa lui Mboga şi dădu să se întoarcă în cort, ca să-şi împlinească somnul, dar se întîlni cu Komov.

— Încotro ? îl întrebă acesta.

— Să mă îmbrac, firește, răspunse cu toată demnitatea Fokin.

Era o dimineaţă senină, plină de prospeţime. Numai spre sud stăruiau pe cerul liliachiu pîlcuri de nori zdrenţuiţi. Komov sări în iarbă şi se duse să prepare micul dejun. Voia să facă jumări, dar constată curînd că nu mai găsea untul.

— Boris, unde-i untul ?

Fokin stătea pe acoperiş într-o poziţie ciudată : făcea gimnastică după sistemul yogilor.

— Habar n-am, răspunse el mîndru.

— Dar ai fost ieri de serviciu.

— Mda... Atunci untul e acolo unde era aseară.

— Dar unde era aseară ? întrebă Komov, abia stăpînindu-şi furia.

Fokin îşi scoase nemulţumit capul de sub genunchiul drept.

— Eu de unde să ştiu ? Vezi bine că după aceea toate lăzile au fost mutate.

Komov scrîşni din dinţi şi se apucă să cerceteze răbdător ladă cu ladă. Untul — nicăieri. Atunci

se apropie de clădire şi-l trase pe Fokin de un picior.

— Unde-i untul ?

Fokin dădu să deschidă gura, dar în clipa aceea apăru de după colţul clădirii Tatiana, în bluzon şi şort. Avea părul ud.

— Bună dimineaţa, băieţi !

— Bună dimineaţa, Tanecika ! îi răspunse Fokin. N-ai văzut cumva lada cu unt ?

— Unde mi-ai fost ? o întrebă aspru Komov.

— Am făcut o baie.

— Rău ai făcut. Cine ţi-a dat voie ?

Tania îşi desprinse de la şold cuţitul electric în teacă din material plastic şi-l aruncă pe o ladă.

— Ghenecika, acolo nu-i nici urmă de crocodil. E o apă superbă, cu fundul nisipos.

— N-ai văzut cumva untul ?

— Nu l-am văzut. Aş vrea însă să ştiu cine a văzut bocancii mei.

— Eu i-am văzut, spuse Fokin. Sînt pe acoperişul de colo.

— Pe acoperişul de colo nu sînt.

Tustrei îşi întoarseră capetele şi se uitară pe acoperişul cu pricina. Bocancii lipseau, într-adevăr. Atunci Komov se uită la Mboga. Doctorul dormea dus în iarbă, la umbră, cu pumnul mic sub obraz.

— Ei, asta-i bună ! exclamă Tania. Ce-i trebuie lui bocancii mei ?

— Sau untul ? adăugă Fokin.

— Poate-l stînjeneau, mormăi Komov. Las' că încerc să prepar ceva fără unt...

— Şi fără bocanci...

— Bine, bine... Tu du-te şi vezi de intravizor. Şi tu, Tania. Vedeţi de-l montaţi cît mai repede.

La ora micului dejun se înfăţişă Liu. Mîna din urmă o maşină mare, neagră, cu şase picioare hemomecanice. Maşina lăsa în iarbă o urmă largă, ce se pierdea în direcţia bazei. Liu se căţără pe acoperiş şi se aşeză la masă, în vreme ce maşina rămase încremenită în mijlocul străzii.

— Ascultă, Liu, îl întrebă Komov, la dumneata la bază n-a dispărut nimic?

— Cum adică?

— Adică... Mă rog, să zicem că laşi ceva afară peste noapte, iar dimineaţa nu-l mai găseşti.

— Pare-se că nu. Liu ridică din umeri. Dispar cîteodată unele mărunţişuri, tot felul de deşeuri... capete de cabluri, bucăţi de plastolit. Cred însă că toate astea le iau ciberii mei. Tovarăşii ăştia au mult spirit de economie şi ştiu să folosească totul.

— Ar putea ei oare să folosească şi bocancii mei? întrebă Tania.

— Nu ştiu, răspunse Liu rîzînd. Mă îndoiesc.

— Dar lada cu unt? întrebă Fokin.

De data aceasta Liu nu mai rîse.

— V-a dispărut untul? întrebă.

— Şi o pereche de bocanci.

— Dar ciberii nu intră în oraş.

Între timp se căţără pe acoperiş, cu agilitatea unei şopîrle, Mboga.

— Bună dimineaţa! îi salută el pe ceilalţi. Vă rog să-mi iertaţi întîrzierea.

Tania îi turnă o ceaşcă de cafea. La atît se limita întotdeauna micul dejun al lui Mboga.

— Aşadar am fost jefuiţi, constată el zîmbind.

— Deci nu dumneata le-ai luat? întrebă Fokin.

— Nu, nu eu. Dar în timpul nopţii au trecut de două ori pe deasupra oraşului păsările acelea din ajun.

— Iată unde sînt bocancii! exclamă Fokin. Am citit undeva...

— Dar lada cu unt? îl întrerupse nerăbdător Komov.

Nu-i răspunse nimeni. Mboga îşi bea gînditor cafeaua.

— În două luni mie nu mi-a dispărut nimic, rupse Liu tăcerea. E drept că ţin totul sub o cupolă... Şi apoi îi am şi pe ciberi, şi tot timpul la mine e fum şi zgomot.

Fokin se ridică:

— Hai, Tanecika, la lucru. Dă-i încolo de bocanci!

Cei doi plecară. Komov se apucă să strîngă vesela.

— Chiar diseară, propuse Liu, am să pun ciberii să facă de gardă aici la voi.

— N-ar fi rău, spuse Mboga gînditor. Aş prefera însă mai întîi să încerc eu însumi, Ghena. Mă duc să mă culc, iar la noapte am să stau la pîndă.

— Bine, doctore Mboga, încuviinţă Komov cam în silă.

— Atunci, dacă-mi dai voie, aş veni şi eu, se oferi Liu.

— Vino, se învoi Mboga. Dar fără ciberi, te rog.

De pe acoperişul vecin se auzi o explozie de indignare.

— Boris, Boris, te-am rugat doar să aşezi baloturile în ordinea de montare!

— Şi eu ce-am făcut? Le-am aşezat!

— Asta se cheamă ordine? Index „E-7", „A-2", „C-16"... iarăşi „E" !...

— Tanecika !... Ai cuvîntul meu... Tovarăşi! se tîngui jignit Fokin. Cine a încurcat baloturile?

— Poftim! strigă Tania. Balotul „E-9" nici nu mai e!

— Nouă ne-a dispărut un cearşaf! se plînse Mboga.

— Ce? Căutaţi bine! strigă Komov şi sărind de pe acoperiş, se repezi în direcţia unde se aflau Fokin şi Tania.

Mboga îl petrecu cu privirea, apoi se uită spre sud, peste rîu. Îl auzi pe Komov spunînd de pe acoperişul vecin:

— De fapt ce-a dispărut?

— VCG-ul, îi răspunse Tania.

— Şi ce v-a apucat văicăreala? Montaţi altul.

— Pentru asta ne trebuie două zile.

— Şi atunci tu ce propui?

— Trebuie tăiat, interveni Fokin.

Pe acoperiş se lăsă tăcerea.

— Uite colo, tovarăşe Liu, spuse deodată Mboga. Doctorul se uita la rîu cu mîna streaşină la ochi.

Liu se întoarse. Cîmpia verde de peste rîu se umpluse de niște pete negre. Erau spinări de „hipopotami" și erau foarte multe. Liu nici nu și-ar fi putut închipui că pe celălalt mal sînt atîția „hipopotami". Petele negre se deplasau încet spre sud.

— Pleacă, constată Mboga. Trec dealul și se îndepărtează de oraș.

Komov se decise să înnopteze sub cerul liber. Își scoase așternutul din cort și se culcă pe acoperiș, punîndu-și brațele sub cap.

Cerul era negru-albastru. La răsărit se ivea încet, de după orizont, discul mare, verzui-portocaliu al Palmirei, luna Leonidei, cu contururile difuze. Din cîmpia de peste rîu, cufundată în întuneric, se auzeau strigăte înfundate, prelungi; țipau, probabil, păsările. Deasupra bazei se iscau fulgerări și stăruiau zgomote slabe, în care se învălmășeau scrîșnete și pîrîituri.

„Trebuie să facem un gard, își zise Komov. Împrejmuim orașul cu sîrmă și dăm drumul la un curent nu prea puternic. De altminteri, dacă e vorba de păsări, gardul nu poate fi de nici un folos. Mai mult ca sigur că sînt păsări. Pentru o namilă ca asta e o nimica toată să șterpelească un balot. Cred că ar putea lua și un om. Pe Pandora, un balaur înaripat a apucat un om în scafandru de supraprotecție, ceea ce înseamnă o sută cincizeci de kilograme! Uite-așa începe: mai întîi o pereche de bocanci, apoi un balot... Și cînd te gîndești că tot grupul n-are decît o singură carabină! De ce-o fi fost așa de pornit contra armelor Leonid Andreevici? Desigur, ar fi trebuit să tragem atunci; cel puțin le-am fi speriat... De ce n-a tras doctorul? Pentru că «i s-a părut»... Nici eu n-aș fi tras, pentru că și mie «mi s-a părut»... Dar în definitiv ce mi s-a părut? Komov își frecă cu putere fruntea încreștită de atîta încordare. Niște păsări uriașe, foarte frumoase... Și cum mai zburau!... Ce zbor discret, ușor și corect!... De, chiar și vînătorilor li

se face uneori milă de sălbăticiuni, darmite mie, care nici măcar nu sînt vînător !"

Printre stelele care pîlpîiau pe cer trecu agale pe la zenit o mică pată albă, foarte luminoasă. Komov se ridică în coate, urmărind-o. Era „Floarea-Soarelui", o astronavă de descindere cu rază de acțiune supermare, avînd un diametru de un kilometru și jumătate. Acum se rotea în jurul Leonidei la o distanță de doi megametri de la suprafața ei. Era destul să se lanseze un semnal de avarie, pentru ca de-acolo să vină cineva în ajutor. Dar era oare cazul s-o facă ? Au dispărut o pereche de bocanci și două baloturi, și i s-a părut ceva șefului... Ce planetă bine amenajată !

Pata albă se întunecă și dispăru. „Floarea-Soarelui" intrase în umbra Leonidei. Komov se culcă din nou, cu brațele sub cap. „Oare nu e cumva mult prea bine amenajată ? își zise. Șesuri calde, pline de verdeață, un aer înmiresmat, un rîuleț idilic, fără crocodili... Poate că toate astea sînt doar un paravan în dosul căruia acționează niște forțe necunoscute ? Sau totul e mult mai simplu ? Tania și-a pierdut bocancii undeva în iarbă ; Fokin e, după cum se știe, un gură-cască, și baloturile dispărute ori fi stînd undeva sub un morman de piese de la escavator... De-aia poate tot alerga el azi de la o stivă la alta, uitîndu-se pe furiș în dreapta și-n stînga."

Komov ațipi, pare-se, iar cînd se trezi, Palmira se ridicase sus de tot. Din cortul în care dormea Fokin răzbăteau sforăieli și plescăituri. Pe acoperișul de-alături cineva vorbea în șoaptă.

— ...Cînd s-a rupt cablul, noi am zburat, iar Kostea a rămas jos. Fugea după noi și striga să ne oprim. Pe urmă m-a numit pe mine căpitan și mi-a ordonat să opresc. M-am dirijat, desigur, spre turnul de relee. Ne-am agățat de turn și am stat suspendați toată noaptea. Toată noaptea ne-am ciorovăit, neputîndu-ne hotărî dacă trebuie ori ba să se ducă Kostea la profesor. Kostea putea să meargă, dar nu voia, iar noi voiam, dar nu puteam. Cînd s-a făcut

ziuă, ne-au observat călătorii dintr-un aerobus şi ne-au scos de-acolo.

— Eu eram o fetiţă cuminte şi mă temeam întotdeauna de mecanisme. Chiar şi acum mi-e teamă de ciberi.

— Nu trebuie să te temi de ei, Taniuşa. Ciberii sînt buni.

— Nu-mi plac. Mă dezgustă cînd îi văd aşa vii şi totodată fără viaţă...

Komov se întorse pe-o parte şi se uită la ei. Tania şi Liu şedeau pe acoperişul vecin, cu picioarele spînzurate. „Două vrăbiuţe ! îşi zise. Mîine au să caşte toată ziua."

— Tatiana, spuse el cu glas scăzut, ar fi timpul să te culci.

— Nu mi-e somn, răspunse Tania. Ne-am plimbat pe malul rîului. (Aici Liu se foi stînjenit.) E foarte frumos ! Noapte cu lună — şi peştii se zbenguie în apă.

— Ă-ă... Dar unde e doctorul Mboga ? întrebă Liu.

— Doctorul Mboga lucrează, îi răspunse Komov.

— Ştii ceva, Guan-cen ? se bucură Tania. Hai să-l căutăm pe doctorul Mboga !

„E pierdută", îşi zise Komov şi se întoarse pe partea cealaltă. Cei doi de pe acoperiş continuară cu şuşotelile. Komov se ridică decis, îşi strînse aşternutul şi se întoarse în cort. Dar aici era mare zgomot, pentru că Fokin dormea dus... „Gură-cască ce eşti ! se gîndi Komov, cu ochii la Fokin, făcîndu-şi aşternutul. În loc să umbli după fete pe-o noapte ca asta, ţi-ai lăsat mustăţi şi îţi închipui că eşti stăpîn pe situaţie !" Apoi se înfăşură în cearşaf şi adormi numaidecît.

O bubuitură asurzitoare îl făcu să sară în sus. În cort era întuneric. Numaidecît urmară alte două împuşcături.

— Asta ce mai e ? ţipă prin întuneric Fokin. Cine e ?

Se auzi apoi un ţipăt scurt ca de iepure şi strigătul triumfător al lui Fokin :

— Aha-a ! Veniți aici !

Komov se încurcă în cearșaf și nu putea cu nici un chip să se scoale. Auzi o izbitură înfundată. Fokin scoase o exclamație și numaidecît ceva mic și întunecat apăru pentru o clipă în deschizătura cortuluit, după care se făcu nevăzut. Komov se smuci înainte. Fokin se repezi după el. Se izbiră cu capetele unul de altul. Komov scrîșni din dinți și țîșni afară. Acoperișul dimpotrivă era gol. Uitîndu-se mai bine, îl văzu pe Mboga alergînd prin iarbă de-a lungul străzii care ducea la rîu. În urma lui alergau, împiedicîndu-se mereu, Liu și Tania. Komov mai observă ceva : departe, înaintea lui Mboga fugea cineva, croindu-și drum prin iarbă. Acel cineva fugea mult mai repede decît Mboga. Doctorul se opri, își ridică într-o mînă carabina cu țeava în sus și mai trase o dată. Urma mișcătoare din iarbă țîșni într-o parte și dispăru după colțul clădirii de la margine. O clipă mai tîrziu se înălță de-acolo, dînd ușor din aripile-i uriașe, o pasăre, albă în lumina lunii.

— Trage ! țipă Fokin.

Arheologul venea fuga de-a lungul străzii și se poticnea la fiecare pas. Mboga stătea nemișcat, cu țeava carabinei lăsată în jos, urmărind pasărea cu capul dat pe spate. Pasărea se roti o dată lin pe deasupra orașului, înălțîndu-se tot mai sus, apoi o porni spre sud. În cîteva clipe se făcu nevăzută. Atunci Komov văzu zburînd jos de tot, pe deasupra bazei, alte păsări — trei, patru, cinci... Cinci păsări albe, uriașe se înălțară în văzduh deasupra locului unde lucrau ciberii și apoi dispărură din vedere.

Komov se dădu jos de pe acoperiș. Paralelipipedurile lipsite de viață ale clădirilor așterneau în iarbă umbre negre. Iarba părea argintie. Komov auzi un trosnet sub picior și se aplecă. Desluși în iarbă un cartuș gol. Apoi trecu peste umbra diformă a elicopterului.

Se auziră voci. Mboga, Fokin, Liu și Tania veneau agale spre el...

— L-am ținut în mîinile mele! spuse surescitat Fokin. Dar m-a plesnit peste frunte și mi-a scăpat. Dacă nu mă plesnea, nu-i dădeam drumul! E moale și cald, ca un copil. Și e gol...

— Și noi eram cît pe ce să-l prindem, anunță Tania. Dar s-a transformat în pasăre și a zburat.

— Ei, asta-i bună! făcu Fokin. „S-a transformat în pasăre".

— Exact, întări Liu. A cotit după colț și imediat s-a ridicat de-acolo o pasăre.

— Și ce-i cu asta? nu se dădu Fokin bătut. A speriat o pasăre și voi ați rămas cu gura căscată.

— Coincidență, își dădu cu părere Mboga.

Komov se apropie de ei. Ceilalți se opriră.

— De fapt, ce s-a întîmplat? întrebă Komov.

— L-am prins, spuse Fokin, dar el m-a plesnit peste frunte.

— Asta am auzit. Cum a început totul?

— Ședeam la pîndă printre baloturi, interveni Mboga, și la un moment dat am văzut ceva tîrîndu-se prin iarbă de-a lungul străzii. Voiam să-l prind și i-am ieșit înainte, dar el m-a observat și s-a întors din drum. Mi-am dat seama că nu pot să-l ajung și am tras în aer. Îmi pare rău, Ghena, dar am impresia că i-am speriat.

Rămaseră un răstimp tăcuți cu toții. Apoi Fokin întrebă nedumerit:

— De fapt, de ce anume îți pare rău, doctore Mboga?

Mboga zăbovi cu răspunsul. Toți îl așteptau să vorbească.

— Erau cel puțin doi, spuse el în cele din urmă. Pe unul l-am surprins eu, celălalt a fost la voi în cort. Dar cînd am trecut pe lîngă elicopter... Uite ce e, încheie Mboga în chip neașteptat, trebuie să mergem și să vedem. Poate mă înșel.

Mboga porni spre tabără, dîndu-și silința să nu facă zgomot. Ceilalți schimbară o privire între ei

şi se luară pe urmele lui. În faţa clădirii pe care stătea elicopterul, Mboga se opri.

— Undeva, aici, spuse.

Fokin şi Tania pătrunseră imediat în umbra neagră de sub zid. Liu şi Komov se uitau de sus în jos la Mboga, cu un aer de aşteptare.

— Aici nu e nimic ! anunţă Fokin înciudat.

— Atunci ce-am văzut eu ?... Ce-am văzut ?... bombăni Mboga. Ce-am văzut oare ?

Fokin ieşi de sub zid, foarte iritat. Pe faţa lui alunecă umbra elicelor maşinii de pe acoperiş.

— A ! exclamă Mboga. Ce umbră ciudată ! Zicînd acestea, îşi aruncă carabina, îşi făcu vînt şi sări pe acoperiş. Poftiţi ! zise de sus.

Pe acoperiş, în spatele elicopterului, stăteau rînduite frumos, ca în vitrina unui magazin, mai multe lucruri. Se aflau aici o ladă cu unt, un balot cu indexul „E-9", o pereche de bocanci, un microelectromotor de buzunar într-un înveliş din material plastic, patru acumulatoare neutronice, un boţ de sticoplast răcit şi nişte ochelari de soare.

— Uite şi bocancii, făcu mirată Tania. Şi ochelarii. I-am scăpat ieri în rîu...

— Da-a-a... constată Fokin, aruncînd o privire circumspectă în jurul său.

Komov se învioră.

— Liu, spuse el zorit, trebuie să intru imediat în legătură cu „Floarea-Soarelui". Fokin, Tania, fotografiaţi expoziţia asta ! Mă întorc peste o jumătate de oră.

Apoi sări de pe acoperiş şi o luă la fugă pe stradă către bază. Liu îl urmă tăcut.

— Ce înseamnă asta ?! se tîngui Fokin.

Mboga se lăsă pe vine, îşi scoase pipa, şi-o aprinse şi zise :

— Avem de-a face cu nişte oameni, Boris. Şi animalele pot fura tot felul de lucruri, dar numai oamenii sînt în stare să aducă înapoi ceea ce-au furat.

Fokin făcu un pas înapoi şi se aşeză pe una din roţile elicopterului.

Komov se întoarse singur. Era foarte surescitat. Cu o voce metalică, înaltă, ordonă să se ridice imediat tabăra. Fokin încercă să-i ceară lămuriri. Atunci Komov cită cu aceeași voce metalică :

— „Ordin de la căpitanul astronavei «Floarea-Soarelui». În decurs de trei ore se va ridica baza-laborator sinoptică și tabăra arheologică, se vor demobiliza toate sistemele cibernetice, toți oamenii, inclusiv fizicianul Liu, vor reveni la bordul «Florii-Soarelui»."

Uluit, Fokin se supuse deîndată și se apucă de treabă cu o rîvnă nemaipomenită.

În două ore elicopterul făcu opt curse, iar ciberii de transport bătătoriră o cărare largă prin iarba de la bază pînă la nava auxiliară. Din toată baza nu mai rămăseseră decît clădirile pustii. Toate cele trei sisteme de roboți constructori au fost introduse în clădirea depozitului și complet deprogramate.

La orele șase dimineața, după ora locală, cînd se iviră zorile verzi la răsărit, oamenii, istoviți cu totul, se adunară în fața navei. Fokin nu se mai putu stăpîni.

— Ei bine, începu el cu o șoaptă lugubră, șuierată, tu, Ghenadi, ne-ai dat ordine și eu, unul, le-am executat cinstit. Dar, alege-s-ar praful din mine, aș vrea în sfîrșit să știu de ce plecăm de aici ? Cum ! țipă el în falset, repezindu-și înainte brațul într-un gest magnific (la care tresăriră cu toții, iar Mboga scăpă pipa din gură). Cum ! Să căutăm vreme de trei veacuri Frații întru Rațiune și să dăm bir cu fugiții de îndată ce i-am găsit ? Cele mai luminate minți ale omenirii...

— Boris, Boris !... îl mustră Tania, clătinînd din cap.

— Nu mai înțeleg nimic ! se plînse Fokin cu glasul răgușit.

— Dumneata, Boris, îți închipui că noi sîntem capabili să reprezentăm cele mai luminate minți ale omenirii ? întrebă Mboga.

— Komov bombăni supărat :

— Ce de-a stricăciuni am făcut noi aici ! Am ars un cîmp întreg, am călcat semănăturile, am deschis focul... Iar în regiunea bazei... Komov dădu din mînă a pagubă.

— Dar cine putea să ştie ! zise Liu cu un aer nevinovat.

— Da, rosti Mboga, am făcut multe greşeli. Sper, însă, că ei ne-au înţeles. Sînt destul de civilizaţi ca să ne-nţeleagă.

— Ce fel de civilizaţie mai e şi asta ? exclamă Fokin. Unde-s maşinile ? Unde-s uneltele de muncă ? Unde-s oraşele, în sfîrşit ?

— Da' încetează, odată, Boris ! îl opri Komov. „Maşini... oraşe !..." Deschide-ţi măcar acuma ochii ! Ştim noi oare să zburăm ca păsările ? Avem noi oare animale melifere, care pe deasupra mai dau şi carne din corpul viu ? E mult oare de cînd a fost extirpat la noi ultimul ţînţar ? Aici, maşini...

— Aceasta e o civilizaţie biologică, preciză Mboga.

— Cum ? întrebă Fokin.

— O civilizaţie biologică. Nu e o civilizaţie a maşinilor, ci una biologică. Selecţie, genetică, dresaj... Cine ştie ce forţe or fi supus ei ? Şi cine ar putea spune a cui civilizaţie e mai înaltă ?

— Închipuie-ţi, Boris, se amestecă în vorbă Tania, bacterii dresate !

Fokin îşi răsucea furios mustaţa.

— Şi dacă plecăm de-aici, spuse Komov, e pentru că nimeni dintre noi nu are dreptul să-şi asume răspunderea primului contact.

„Ah, ce păcat că plecăm ! îşi zise. Păcat ! Eu, unul, n-aş vrea să plec. Aş vrea să-i caut şi să-i găsesc. Să stau de vorbă cu ei, să-i văd cum arată. O întreagă omenire ! Nu nişte saurieni fără creier, nu te miri ce melci, ci o omenire ! O întreagă lume, o întreagă istorie... Aţi avut şi voi războaie şi revoluţii ? Ce aţi descoperit voi mai întîi — aburii sau electricitatea ? Care este, după voi, rostul vieţii ? Cîte limbi se vorbesc pe Leonida ? Putem găsi aici ceva de citit ? Prima experienţă de istorie comparată a oamenilor...

Dar iată că trebuie să plecăm. Vai-vai, cum n-aș vrea să plec !... Pe Pămînt există deja de cincizeci de ani Comisia pentru Contacte. De cincizeci de ani se studiază psihologia comparată a peștilor și furnicilor și se poartă discuții aprinse asupra limbii în care trebuie să se rostească prima exclamație ! Dar acum nu va mai putea lua nimeni în deșîdere comisia. Cei de-acolo au să aibă mult de furcă. Care dintre ei a prevăzut existența unei civilizații biologice ? Probabil a fost cineva. Cîte n-or fi prevăzut cei de-acolo ! Ferice de ei !"

— Ce spirit pătrunzător Gorbovski ăsta ! spuse Mboga. El simțea evident ceva.

— Da, interveni Tania. Mă ia groaza cînd mă gîndesc ce trăsnăi ar mai fi făcut Boris aici dacă aveam arme asupra noastră !

— De ce neapărat eu ? obiectă indignat Fokin. Dar tu ? Cine se ducea să se scalde cu cuțitul electric ?

— Las' că sîntem buni cu toții ! conchise Liu cu un suspin.

Komov se uită la ceas.

— Decolăm peste douăzeci de minute. Rog să vă ocupați locurile.

Mboga zăbovi în cheson. Întoarse capul. Steaua albă EN-23 se ridicase deasupra cîmpiilor verzi ale Leonidei. Mirosea a iarbă jilavă, a pămînt reavăn și a miere proaspătă. Deasupra dealurilor din depărtare încremeniseră nori albi, zdrențuiți.

— Da, spuse Mboga, e o planetă foarte bine amenajată. E oare natura în stare să creeze o astfel de planetă ?

CUM VEȚI FI

CUM VEȚI FI

Oceanul era ca oglinda. Lîngă stîncile de la mal apa părea atît de liniștită, încît pămătufurile algelor de pe fund, de un verde închis, de obicei în continuă legănare, acum atîrnau nemișcate.

Kondratiev vîrî submarinul în golf, îl trase la mal și spuse :

— Am sosit.

Pasagerii se puseră în mișcare.

— Unde mi-e aparatul de filmat ? întrebă Jenia Slavin.

— Stau eu culcat pe el, răspunse Gorbovski cu o voce slabă. Mi-e foarte incomod. Se poate să ies ?

Kondratiev ridică trapa și toți văzură cerul albastru. Gorbovski ieși primul. Făcu cîțiva pași nesiguri pe pietrele de pe țărm, apoi se opri și scormoni cu vîrful piciorului surcelele aduse de apa oceanului.

— Ce bine e aici ! exclamă. Ce moale e ! Se poate să mă culc ?

— Se poate, îi îngădui Jenia.

Coborîse și el pe mal și își întindea mădularele cu multă plăcere. Gorbovski se culcă numaidecît.

Kondratiev aruncă ancora.

— Eu, unul, spuse, nu te sfătuiesc să stai culcat pe surcele. Vezi că aici sînt o mulțime de purici de nisip.

Cu picioarele larg desfăcute, Jenia manipula de zor aparatul de filmat. Imortaliza pe peliculă momentul înapoierii comandantului grupului de submarine dintr-o operație de răspundere.

— Zîmbește, îi ordonă el cu asprime în glas.

Kondratiev se strîmbă.

— Ce-i asta? făcu supărat Jenia și lăsă în jos aparatul.

— Nu prea sînt lămurit în privința puricilor, Serghei Ivanovici, vorbi Gorbovski. Săr, mușcă?

— Pot să și muște, răspunse Kondratiev. Ia mai lasă-mă-n pace, Evgheni! Stai să ne întoarcem la bază și acolo poți să mă filmezi cît ți-o plăcea. Adună ceva surcele și fă un foc.

Kondratiev intră în submarin și ieși de-acolo cu o găleată. Jenia se lăsă pe vine și se apucă să scotocească în scîrbă, cu două degete, prin surcele, alegîndu-le pe cele mai mari. Gorbovski îi urmărea cu vădit interes mișcările.

— Și totuși, Serghei Ivanovici, nu prea sînt lămurit cum vine treaba asta cu puricii.

— Puricii rod pielea, îl lămuri Kondratiev, clătinînd găleata cu spirt tehnic.

— Da... făcu Gorbovski și se întoarse pe spate. E îngrozitor!

Kondratiev umplu găleata cu apă dulce din rezerva submarinului și sări pe țărm. Fără a scoate o vorbă, apucă dibaci un braț de surcele, aprinse un foc, atîrnă găleata deasupra focului și scoase din buzunarele lui fără fund o sfoară de undiță, un cîrlig și o cutie cu momeală. Jenia se apropie de el cu un pumn de surcele.

— Ai grijă de foc, îi porunci Kondratiev. Eu mă duc să prind cîțiva bibani. Mă întorc imediat.

Sărind de pe o piatră pe alta ajunse pe o stîncă mare, acoperită cu mușchi, care răsărea din apă la douăzeci de pași de la țărm. Odată ajuns, se foi ce se foi, apoi rămase nemișcat. Era o dimineață calmă. Soarele, ivindu-se de după orizont, se proțăpise orbitor drept în fața micului golf. Jenia se așeză turcește lîngă foc, atîțîndu-l mereu cu surcele.

— Uluitoare ființă și omul! zise deodată Gorbovski. Urmărește-i istoria din ultimele o sută de secole. La ce colosală dezvoltare a ajuns, să zicem, sectorul producției! Cît de mult s-a extins domeniul

activității de cercetare! Cu fiecare an apar noi domenii, noi profesii. Nu de mult am făcut cunoștință cu o tînără tovarășă care-i învață pe copii să umble. E o mare specialistă. Mi-a spus că s-a emis deja o teorie foarte complexă în acest domeniu.

— Cum o cheamă? întrebă Jenia numaidecît, scoțîndu-și la iveală dictofonul.

— O cheamă Elena Ivanovna. Numele de familie nu i-l cunosc. Altceva voiam însă să spun. Voiam să spun că științele și metodele de producție se dezvoltă încontinuu, pe cîtă vreme distracțiile, metodele de odihnă rămîn aceleași ca și în Roma antică. Dacă mă satur să tot fiu astronaut, pot să mă fac biolog, constructor, agronom sau mai știu eu ce... Dar dacă, de pildă, mă satur să stau culcat, ce-mi rămîne să fac? Să văd un film, să citesc, să ascult muzică sau să mă uit la alții cum aleargă ei pe stadioane. Și asta-i tot! Așa a fost întotdeauna — spectacole și jocuri. Pe scurt, toate distracțiile noastre se reduc în ultimă instanță la desfătarea cîtorva organe de simț. Nici măcar a tuturor, observă. Așa, de pildă, nu s-a gîndit încă nimeni cum ar putea să se distreze desfătîndu-și organele mirosului și ale pipăitului.

— Atîta mai lipsea, replică Jenia. Spectacole de masă, mirosuri de masă, pipăieli de masă...

Gorbovski rîse discret.

— Întocmai, zise. Mirosuri de masă. Dar asta o să fie, Evgheni Markovici! Cîndva o să fie neapărat!

— E și firesc, Leonid Andreevici. Legile naturii sînt probabil așa fel întocmite, încît omul tinde în ultimă instanță nu atît la percepții în sine, cît la prelucrarea acestor percepții, el caută să-și desfete nu atît organele elementare de simțire, cît principalul său organ de percepere — creierul.

Jenia mai culese cîteva surcele și le aruncă pe foc.

— Tata îmi spunea că pe vremea lui unii proroceau degenerarea omenirii în condițiile abundenței. Dacă mașinile au să facă totul și n-o să mai fie nevoie de muncă pentru pîine și unt, oamenii au să trîndăvească, omenirea va fi copleșită de trîntori.

Dar vezi că e mult mai interesant să muncești, decît să te odihnești. E de-a dreptul plictisitor să fii trîntor.

— Am cunoscut și eu un trîntor, spuse serios Gorbovski. Dar nu-l iubeau fetele și trîntorul a dispărut datorită selecției naturale. Cred, totuși, că istoria distracțiilor nu s-a sfîrșit încă. Mă gîndesc la distracții în înțelesul străvechi al acestui cuvînt. Să știi că au să fie neapărat niște mirosuri de masă. Mi-o imaginez destul de bine...

— Stau laolaltă patruzeci de mii de oameni și toți ca unul trag cu nasul. Se execută simfonia „Trandafiri în sos de roșii". Criticii, cu niște nasuri mari, au să scrie : „În partea a treia, distonînd cu mirosul gingaș a două petale de trandafir, răzbesc sonoritățile majore ale cepei proaspete..."

— „...În uriașa sală puțini au fost aceia care și-au putut stăpîni lacrimile..."

Cînd se întoarse Kondratiev cu o legătură de pești, astronautul și scriitorul gemeau satisfăcuți în fața tăciunilor.

— Ce-i cu voi ? întrebă curios Kondratiev.

— Ne bucurăm de viață, Serioja, răspunse Jenia. Împodobește-ți și tu viața cu o glumă.

— Se poate. Uite acum eu am să curăț peștele, iar tu ai să strîngi mărunțaiele și ai să le îngropi sub bolovanul de colo. E locul unde le îngrop eu de obicei.

— Simfonia „Lespedea de mormînt", spuse Gorbovski. Partea întîia — *allegro ma non troppo.*

Jenia amuți, uitîndu-se cu fața alungită la bolovanul cu pricina. Kondratiev luă un calcan, îl trînti pe o piatră netedă și scoase cuțitul. Gorbovski îi urmărea admirativ fiecare mișcare. Cu o lovitură dată pieziș, Kondratiev desprinse capul calcanului, apoi își vîrî dibaci mîna sub pielea peștelui și în clipa următoare scoase pielea de pe el, așa cum ar fi scos o mănușă, după care îi aruncă lui Jenia pielea și mărunțaiele.

— Leonid Andreevici, adu-mi, te rog, sarea ! spuse.

Gorbovski se ridică fără a scoate o vorbă și intră

în submarin. Kondratiev despică repede calcanul și se apucă de bibani. Grămada de măruntaie din fața lui Jenia creștea necontenit.

— Unde-i sarea ? strigă Gorbovski din deschizătura trapei.

— În lada cu alimente. La dreapta.

— Și dacă o ia din loc ? întrebă cu teamă în glas Gorbovski.

— Cine ?

— Submarinul. Văd la dreapta tabloul de comandă.

— În dreapta tabloului e lada, precizează Kondratiev.

De-afară se auzea cum se foiește Gorbovski prin cabină.

— Am găsit ! strigă el bucuros. O aduc toată ? Sînt vreo cinci kilograme...

Kondratiev își săltă capul.

— Care cinci ? Trebuie să fie un pachet mic.

După o scurtă pauză, Gorbovski anunță :

— Da, așa e. Uite că o aduc.

Ieși din deschizătura trapei, ținînd în mîna întinsă pachetul cu sare. Avea mîinile pline de făină. După ce puse pachetul lîngă Kondratiev, dădu să se culce din nou, suspinînd : „O, entropia universală !...“ dar comandantul îl opri :

— Și acum, Leonid Andreevici, adu-mi, te rog, niște foi de dafin.

— Pentru ce ? întrebă, uluit de-a binelea, Gorbovski. Oare trei oameni în toată firea nu pot fără de foi de dafin ?

— Nu, nu, răspunse Kondratiev. Ți-am promis, Leonid Andreevici, că ai să te odihnești bine azi și să știi că ai să te odihnești. Hai, du-te și adu-le...

Gorbovski se duse după foile de dafin, apoi după piper și zarzavaturi, apoi după pîine. O dată cu pîinea aduse — în semn de protest — un balon greu de oxigen.

— L-am adus și pe ăsta, așa, ca să fie... zise cu venin în glas.

— Nu-i nevoie. Îți mulțumesc. Du-l înapoi.

Gorbovski tîrî balonul înapoi, blestemînd de mama focului.

Cînd se întoarse, nu mai încercă să se culce. Stătea lîngă Kondratiev și se uita la el cum pune la fiert ciorba de pește. Corespondentul de la Centrul european de informații, negru la față, ducea cu ajutorul a două surcele mărunțaiele peștilor la bolovanul care le slujea de mormînt.

Ciorba dăduse în clocot, răspîndind o mireasmă ucigătoare, la care se adăuga un miros ușor de fum. Kondratiev luă o lingură, gustă și rămase pe gînduri.

— Ei, cum e? întrebă Gorbovski.

— Mai trebuie un pic de sare. Și puțin piper, te rog.

— Mda, se învoi Gorbovski și înghiți în sec.

— Da, repetă hotărît Kondratiev, sare și piper.

Jenia sfîrși de cărat mărunțaiele peștilor, trînti bolovanul peste ele și se duse să se spele pe mîini. Apa era caldă și străvezie. Printre alge se vedeau mișunînd peștișori cenușii-verzi. Jenia se așeză pe un bolovan și își pironi ochii în apă. Dincolo de golf, oceanul părea un zid strălucind în soare. Deasupra orizontului încremeniseră piscurile albastre ale insulei învecinate. Totul era albastru, strălucitor și nemișcat. Doar pe deasupra stîncilor din golf pluteau în tăcere niște păsări mari, negre-albe. Apa degaja un miros proaspăt, sărat.

— Superbă planetă Pămîntul! exclamă Jenia.

— Gata! anunță Kondratiev. Poftiți la ciorbă. Leonid Andreevici, adu, te rog, niște farfurii.

— S-a făcut, răspunse Gorbovski. Aduc și lingurile.

Se așezară în jurul găleții fumegînde și Kondratiev turnă ciorba în farfurii. O vreme mîncară în tăcere. Apoi Gorbovski spuse:

— Îmi place grozav ciorba. Și am atît de rar prilejul s-o mănînc!

— Mai avem o jumătate de găleată, îl liniști Kondratiev.

— Ah, Serghei Ivanovici, suspină Gorbovski, nu-i chip să mă satur ca să-mi ajungă pe doi ani!

— Da, pe Leonida n-ai să mănînci ciorbă de peşte, se învoi Kondratiev.

Gorbovski suspină din nou.

— Poate că nu. Deşi Leonida nu e Pandora, desigur, şi sînt totuşi speranţe să mînînc acolo ciorbă de peşte. Numai dacă ne va permite comisia să pescuim.

— De ce nu ?

— În comisie sînt nişte oameni veninoşi şi cruzi. Sînt sigur că au să meargă pînă acolo încît au să-mi interzică să stau culcat. Au să-mi ceară ca toate acţiunile mele să corespundă cu interesele aborigenilor de pe această planetă. Dar de unde să ştiu eu ce interese au ei ?

— Fantastic ce te mai văicăreşti şi dumneata, Leonid Andreevici, interveni Jenia. Eu, unul, socot că încadrarea dumitale în Comisia pentru Contacte e o greşeală cumplită. Închipuie-ţi, Serghei, că Leonid Andreevici, cu tot buchetul său înmiresmat de lipsuri, reprezintă omenirea în faţa civilizaţiei unei alte lumi.

— Şi de ce nu ? întrebă Kondratiev, dînd întrebării sale un înţeles cît se poate de firesc. Eu, unul, îl stimez mult pe Leonid Andreevici.

— Şi eu îl stimez, i se alătură Gorbovski.

— Îl stimez şi eu, mărturisi Jenia, dar mi-e să nu facă o impresie proastă de la bun început printre cetăţenii Leonidei.

— S-a şi făcut o impresie proastă, observă Gorbovski. De altminteri şi din vina mea. Dar nu de asta e vorba. Să nu-ţi faci griji în privinţa mea, Evgheni Markovici. Pe planeta asta bine amenajată am să fiu foarte cuminte.

— Dar asta e prea puţin ! Serghei, ai citit lista întrebărilor care se vor pune la prima întîlnire ?

— Am citit-o.

— Mai lipseşte una.

Gorbovski se uită cu interes la Jenia.

— Care ? întrebă Kondratiev.

— Prima întrebare : „Se poate să mă culc ?"

Kondratiev pufni în rîs, suflînd supa din lingură. Gorbovski îi aruncă lui Jenia o privire de reproș.

— Ah, Evgheni Markovici, se poate să faci astfel de glume ? Voi rîdeți, dar pe mine mă ia groaza. Mi-e tare teamă să nu mă dau în petic și să nu le dăunez cumva urmașilor noștri.

— Da, nu e cazul să faci vreo prostie.

— Nu se poate ! Nu se poate, Evgheni Markovici ! Urmașii cred în noi !

Kondratiev se opri din mîncat și se uită la Gorbovski.

— Desigur, nu pot să garantez pentru toți urmașii, urmă calm Gorbovski, dar trebuie să spun că Piotr Petrovici, la ultima noastră întîlnire, s-a exprimat categoric în sensul că are toată încrederea în noi.

— Al cui urmaș e, mă rog, acest Piotr Petrovici ? întrebă Kondratiev.

— Nu vă pot da alte amănunte. Ceea ce e limpede însă, e că e un urmaș direct al unuia pe nume Piotr. De altfel nici n-am prea vorbit despre asta cu dînsul. La urma urmei nu e chiar așa de important, nu ?

— Și ce-ați vorbit ? se interesă Jenia.

Gorbovski puse farfuria goală alături, pe o piatră, și își șterse gura cu batista.

— Ce-ar fi să spălăm mai întîi vasele ? propuse Kondratiev.

— Nu, nu sînt de acord. Trebuie mai întîi să stăm puțin culcați. Nu-i așa, Evgheni Markovici ?

— Așa e ! exclamă Jenia, punînd deoparte farfuria și lăsîndu-se într-o rînă. Spune, Leonid Andreevici.

Gorbovski începu să povestească.

— Zburam la bordul lui „Tariel" spre EN—6. Era o cursă ușoară și neinteresantă. Îl duceam pe Percy Dickson și transportam șaptezeci de tone de mîncare gustoasă pentru astronomii de-acolo. La un moment dat a făcut explozie preparatorul. Cine știe de ce-o fi făcut explozie ? Lucruri din astea se mai întîmplă chiar și acum. Am rămas suspendați în spațiu la doi parseci de cea mai apropiată bază. Așa stînd lucrurile, am început să ne pregătim încetișor ca să tre-

cem pe lumea cealaltă, deoarece fără preparatorul de plasmă nu mai e chip de făcut nimic. În situația în care ne aflam, ca și în oricare altă situație, existau două alternative : să deschidem trapele imediat, sau să mîncăm mai întîi cele șaptezeci de tone de alimente astronomice și pe urmă tot să deschidem trapele. Eu și cu Walkenstein ne-am întrunit în salon, lîngă Percy Dickson, chibzuind ce-i de făcut. Lui Percy Dickson îi era mai ușor decît nouă : avea capul spart și nu știa încă nimic. Foarte curînd am ajuns la concluzia că n-avem de ce să ne grăbim. Era cea mai grandioasă sarcină pe care ne-am asumat-o vreodată, aceea de a da gata, doi inși, șaptezeci de tone de alimente. Pe Dickson nu contam. În orice caz puteam s-o lungim treizeci de ani, iar apoi n-aveam decît să deschidem trapele. Sistemele de regenerare cu apă și oxigen funcționau ireproșabil. Ne deplasam cu o viteză de două sute cincizeci de mii de kilometri pe secundă și aveam poate să vedem tot felul de lumi necunoscute, fără a mai pune la socoteală lumea cealaltă.

Aș vrea să vă imaginați limpede situația în care ne aflam : pînă la cea mai apropiată așezare erau doi parseci, în jurul nostru — pustietate desăvîrșită, la bord — doi oameni vii și unul mai mult mort decît viu. Trei oameni, notați, trei și nici unul mai mult. V-o spun în calitate de comandant. Cînd deodată se deschide ușa și în salon intră un al patrulea. La început nici măcar nu ne-am mirat. Walkenstein l-a întrebat cît se poate de prietenos : „Ce dorești dumneata ?“ Apoi brusc am înțeles cum stau lucrurile și am sărit în sus, holbîndu-ne la noul venit. El se holba la noi. Trebuie să vă spun că era un om ca toți oamenii. De statură mijlocie, slăbănog, cu o față plăcută, fără abundența aceea de păr pe care o are, de pildă, Dickson al nostru. Numai ochii îi avea deosebiți, niște ochi veseli și buni, ca la un medic de copii. Era îmbrăcat ca un astronaut în cursă, atît că vindiacul îl avea încheiat pe stînga, așa cum se încheie femeile și, după cum se spune, diavolul. Lucrul acesta m-a mirat, nu știu de ce, cel

mai mult. În timp ce ne holbam așa, am clipit o dată din ochi și ce văd? Vindiacul era încheiat corect. Am rămas perplex.

„Bună ziua, zice necunoscutul. Mă numesc Piotr Petrovici. Pe dumneavoastră știu cum vă cheamă, așa că să nu ne mai pierdem vremea cu prezentările. Să vedem ce-i cu doctorul Percy Dickson." Zicînd acestea, l-a dat, de loc ceremonios, la o parte pe Walkenstein și s-a așezat lîngă Dickson. „Iartă-mă, zic eu, dumneata ești medic?" „Da, zice, așa, puțin." Și se apucă să scoată bandajul de la capul lui Dickson. Așa, parcă în joacă, cum desface un copil ambalajul unei bomboane. Pe mine, unul, m-au trecut toți fiorii. M-am uitat la Walkenstein. Mark stătea alb ca varul și tot căsca și închidea gura. Între timp Piotr Petrovici a scos bandajul și a dezgolit rana. Trebuie să spun că era o rană îngrozitoare, dar Piotr Petrovici nu s-a pierdut cu firea. Și-a desfăcut degetele și s-a apucat să-i maseze lui Dickson cutia craniană. Închipuiți-vă, rana s-a închis! Sub ochii noștri. N-a mai rămas nici urmă de rană. Dickson s-a întors pe dreapta și s-a pornit pe o sforăială de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic.

„Așa, zice Piotr Petrovici, acum să-l lăsăm să doarmă. În vremea asta noi o să mergem să vedem ce se petrece în compartimentul mașinilor." Și ne-a dus în compartimentul mașinilor. Noi — după el, ca niște oițe, atît că, spre deosebire de oițe, nici măcar nu behăiam. Pur și simplu nu știam ce să spunem. Nu eram pregătiți pentru o astfel de întîlnire. Piotr Petrovici a deschis trapa reactorului și a intrat direct în camera de preparare. Walkenstein, perplex, a țipat o dată: „Fi atent! Radiație! Radiație mortală!" Piotr Petrovici s-a uitat gînditor la noi, după care a spus: „Ah, da, într-adevăr. Leonid Andreevici și Mark Efremovici, dumneavoastră duceți-vă în cabina de comandă. Mă întorc și eu numaidecît". Apoi a închis trapa după el. Eu și cu Mark ne-am dus în cabina de comandă și am început să ne ciupim unul pe altul. Ne ciu-

peam în tăcere, cu multă înverşunare, dar tot nu ne-am trezit, nici eu, nici el. După vreo două minute s-au aprins toate indicatoarele şi tabloul de comandă al preparatorului arăta poziţia întîi de funcţionare. Atunci Mark a contenit cu ciupiturile şi mi-a zis : „Leonid Andreevici, îţi mai aduci aminte cum trebuie să-l cruceşti pe necuratul ?“ Abia a zis asta, că a şi apărut Piotr Petrovici. „Ah, zice, ce mai astronavă aveţi, Leonid Andreevici ! Ce mai sicriu ! Mă închin în faţa cutezanţei voastre, tovarăşi.“ Pe urmă ne-a poftit să stăm jos şi să-i punem întrebări.

Mă gîndeam intens ce întrebare mai deşteaptă să-i pun, dar Mark, om practic, l-a şi întrebat : „Unde ne aflăm acum ?“ Piotr Petrovici a zîmbit trist şi în aceeaşi clipă pereţii cabinei au devenit transparenţi. „Iată, zice Piotr Petrovici, arătînd cu degetul, acolo e Pămîntul nostru. Patru parseci şi jumătate. Iar acolo se află EN—6, cum îi ziceţi voi. Schimbaţi direcţia cu şase zecimi de secundă şi mergeţi direct pe deritrinizare. Ori poate să vă duc de-a dreptul pe EN—6 ?“ Mark, ambiţios cum e el, i-a răspuns : „Mulţumim, nu te deranja, ne descurcăm şi singuri...“ A luat, ca să zic aşa, taurul de coarne şi s-a apucat să orienteze nava. În vremea asta eu mă tot gîndeam ce întrebare să-i pun şi tot mereu mă sîcîiau nişte întrebări despre „starea timpului din sferele de deasupra stelelor“. Piotr Petrovici a rîs şi a spus : „Lăsaţi, acum sînteţi mult prea emoţionaţi ca să puneţi întrebări. De altminteri e timpul să plec. Sînt aşteptat în sferele acelea de deasupra stelelor. Mai bine să vă explic totul pe scurt. Eu, zice, sînt un urmaş îndepărtat de-al vostru. Nouă, urmaşilor, ne place cîteodată tare mult să vă vizităm pe voi, strămoşii. Să vedem cum vă merg treburile şi să vă spunem cum veţi fi. Pe strămoşi îi interesează întotdeauna să ştie cum vor fi ei, iar pe urmaşi îi interesează să ştie cum au devenit aşa cum sînt. Ce e drept, ca să fiu sincer, la noi excursiile de felul acesta nu sînt prea agreate. Cu voi, strămoşii, trebuie să fii cu ochii în patru. S-ar putea s-o facem boacănă

și să răsturnăm toată istoria cu fundul în sus. Uneori e tare greu să te abții de a nu interveni în treburile voastre. Așa cum am intervenit eu azi, de pildă, se mai poate. Sau să vedeți ce-a făcut un prieten de-al meu. A nimerit în focul bătăliei de la Kursk și s-a apucat să respingă un atac de tancuri. A murit, dar mai întîi a făcut atîtea boroboațe, că te ia groaza. E drept că n-a respins singur atacul, așa că lucrurile au trecut neobservate. Alt tovarăș de-al meu era pornit să nimicească oștile lui Ginghis-han. Abia l-au reținut ai noștri. Cam asta-i tot. Acum plec. Cu siguranță că ai mei sînt alarmați văzînd că lipsesc atîta".

Am țipat atunci : „Stai puțin, o întrebare ! Așadar voi puteți deja să faceți totul ?" S-a uitat la mine indulgent și a spus : „Da de unde, Leonid Andreevici ! Putem, desigur, să facem cîte ceva, dar în general mai avem încă de lucru pentru milioane de secole. De curînd, zice, ne-am căznit să stingem o prăpădită de galaxie și n-am putut. Sîntem încă slabi. Voi, tovarăși, zice, mergeți pe drumul cel bun. Ne placeți și credem în voi. Țineți minte : dacă veți fi așa cum vreți să fiți, vom fi și noi așa cum sîntem, și cum o să deveniți și voi". Apoi ne-a făcut un semn cu mîna și a plecat, ieșind de-a dreptul prin perete. Ei, ce ziceți, frumoasă întîmplare, nu ?

Gorbovski se ridică în coate și-i cuprinse cu privirea pe ascultătorii săi. Kondratiev dormea, încălzit de razele soarelui. Jenia ședea culcat pe spate, uitîndu-se gînditor la cerul albastru.

— Da, interesantă povestioară, zise el, rostind rar cuvintele. „Pentru viitor ne ridicăm din somn. Pentru viitor înnoim acoperămintele. Pentru viitor ne avîntăm cu gîndul înainte. Pentru viitor ne adunăm puterile... Vom auzi pașii stihiei focului, dar vom fi deja gata să dirijăm valurile flăcărilor."

Gorbovski îl lăsă să sfîrșească, apoi adăugă :

— Asta nu e o povestioară, Evgheni Markovici. E o întîmplare adevărată. Nu crezi ?

— Nu.

— Întreabă-l pe Walkenstein. Sau uită-te la Dickson. Are vreo cicatrice pe cap? N-are nici o cicatrice. Cred că e cît se poate de convingător.

Apoi, după un răstimp de tăcere:

— Cum crezi c-am fi putut ajunge la destinație dacă a făcut explozie preparatorul de plasmă?

— Dragă Leonid Andreevici, replică Jenia, aș vrea și eu să mă întîlnesc cu urmașii noștri. Cînd te gîndești ce drum lung a străbătut omul și ce mult i-a mai rămas încă de mers! Știi, Leonid Andreevici, pe mine m-a încîntat întotdeauna ideea leninistă a dezvoltării societății în spirală. De la comunismul primitiv, comunismul celor săraci, al celor săraci cu trupul și cu duhul, trecînd prin foame, sînge și războaie, prin nedreptăți cumplite, pînă la comunismul nemăsuratelor bogății materiale și spirituale... Omul a început cu comunismul și s-a întors la comunism, iar cu această întoarcere începe o nouă ramură a spiralei, o ramură care te face să amețești cînd te gîndești la ea. Cu totul altă ramură, deosebită de cea pe care am străbătut-o. Pe această nouă ramură ne mînă cu totul altă contradicție: cea dintre infinitul tainelor naturii și limita posibilităților noastre în orice moment. Iar aceasta ne făgăduiește milioane de secole de viață extrem de interesantă de-acum înainte.

Gorbovski rămase tăcut. Kondratiev deschise deodată ochii, se întinse, căscînd dulce, și se așeză.

— Halal filozofi! zise. Urmașii lui Aristotel! Hai mai bine să spălăm vasele, să facem o baie și să dăm o raită pe la Grota de Aur. Băieți, o să vedeți ceva ce n-ați mai văzut.

CUPRINS

Capitolul întîi
CEI DOI DE PE „TAIMÎR" 5

Capitolul al doilea
ȘOSELELE RULANTE 52

Capitolul al treilea
OAMENI, OAMENI 103

Capitolul al patrulea
O PLANETĂ BINE AMENAJATĂ 165

Capitolul al cincilea
CUM VEȚI FI 275

Redactor responsabil : HERTA SPUHN
Tehnoredactor : GABRIELA TĂNASE

Dat la cules 07.03.1964. Bun de tipar 06.05.1964. Apărut 1964. Comanda nr. 6387. Tiraj 30.140. Hîrtie tipar sul de 50 g/m², 540×840/16. Coli editoriale 15,07. Coli de tipar 18. A. T. 16.385. C.Z. pentru bibliotecile mici 85—3=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 40.174 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — R.P.R.

Lei 6

EDITURA TINERETULUI